

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

**ΛΗΣΤΡΙΚΗ
παραφροσολογία**

Περίοδος Β', τεύχος 131-132,

Σάββατο 4 Αυγούστου 1979

Δρχ. 25

0 2 ΣΕΠ. 2005

Σ.ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ:
Περισσότερη
αυτοκριτική
και λιγότερες
θριαμβολογίες

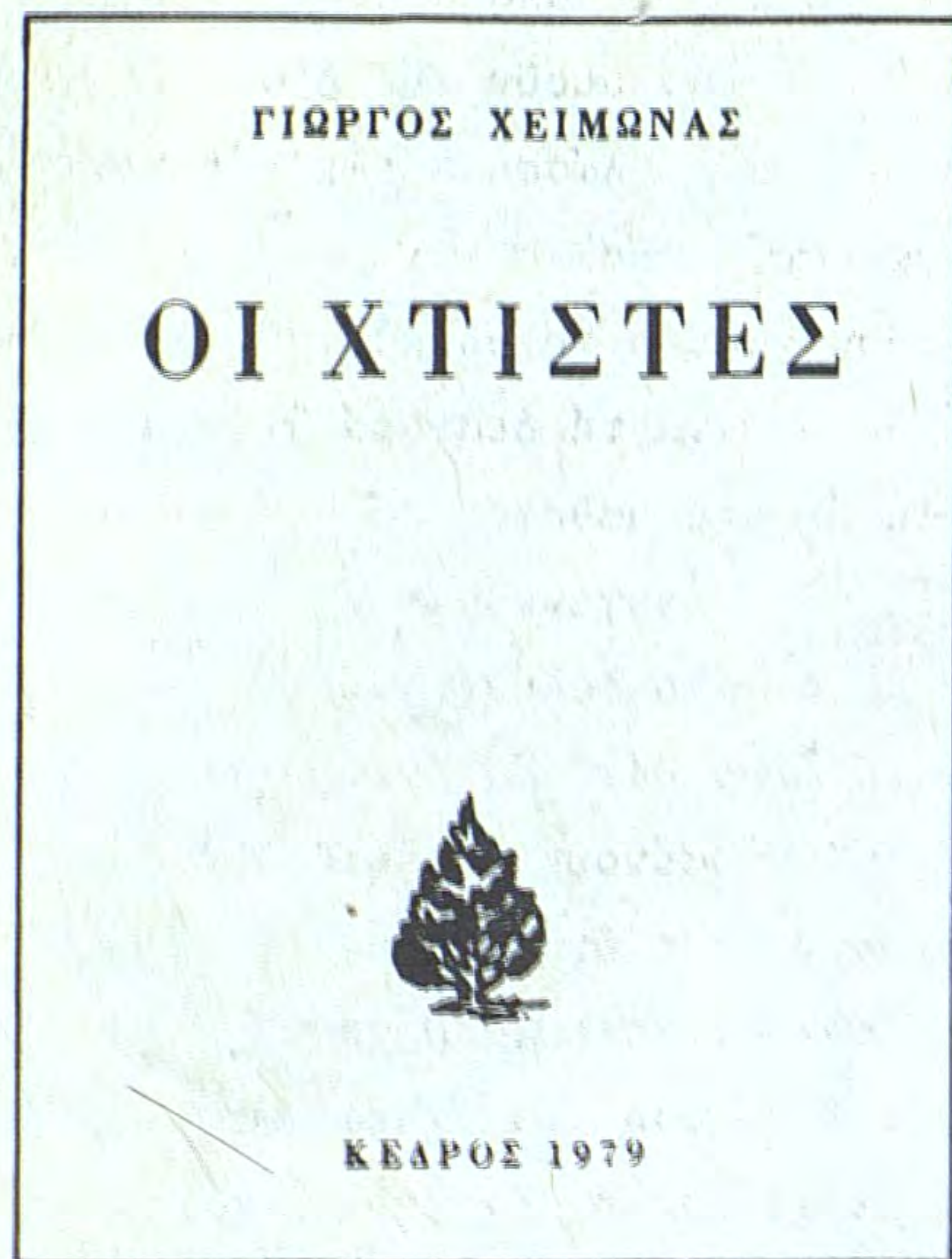
Α.ΦΡΑΓΚΙΑ:
Ζητώ η κρίση

Κ.ΚΙΤΣΟΥ:
Η κυβερνητική
ενεργειακή
πολιτική

Η απεργία των
τραπεζικών

**1946: Δεξιά
και ΣΙΑ
κλιμακώνουν
τον εμφύλιο**

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΕΙΜΩΝΑΣ «ΟΙ ΧΤΙΣΤΕΣ»

(... Γιά νά άκουστεϊ ὅμως καλά ἡ μεγάλη αὐτή καί γυμνή μεταφορά, χτυπᾷ συνεχῶς ἀπό κάτω ἡ ἄλλη φλέβα τοῦ βιβλίου: ἡ Θεσσαλία καί ἡ Κάλυμνος, ἡ ἀσιατική φυλή καί ἡ Μικρασία, οἱ Λαζοί, οἱ Τοῦρκοι καί οἱ Βούλγαροι, ἡ φτωχούλα Σερβία καί ὁ Βαρδάρης, ὁ ἐμφύλιος πόλεμος καί οἱ καπνεργάτριες, οἱ χτίστες ἀπό τήν Ξάνθη καί οἱ παπάδες τοῦ καλοκαιριοῦ. Παράλληλα τά χαραγμένα ὀνόματα : Σταυροφορία, Εὐδοκία, ἡ δασκάλα Ἀγλαΐα, ἡ Βαλασά, Κυριακή καί Χρυσώ, καί ὁ Δικαῖος. Ἡ ἐπώνυμη αὐτή ἀνθρωπογεωγραφία εἶναι ἡ δικαιοσύνη τοῦ ἔργου.

Ἐτσι ποιητική μεταφορά καί ἔνσαρκη κυριολεξία σμίγουν συνεχῶς μεταξύ τους, ὅπως τά φωνήεντα καί τά σύμφωνα μιᾶς λέξης, καί ἀρθρώνουν τούς «Χτίστες»: ὁ τελετουργικός μῦθος πάνω στά πραγματικά θέματα· τό πληγωμένο τοπίο πίσω ἀπό τό ἱερό σκηνικό· κάτω ἀπό τά δραματικά προσωπεῖα τά ἐπιληπτικά πρόσωπα).

Δ. Ν. ΜΑΦΩΝΙΤΗΣ "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 26 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1979,,

(... αὐτό τό ἐπικίνδυνο κείμενο πού ἀναπτύσσεται ἀπό ἀνάγνωση σέ ἀνάγνωση, πολυδιάστατο μά κι' ἀδιαπέραστο κάποιες φορές.

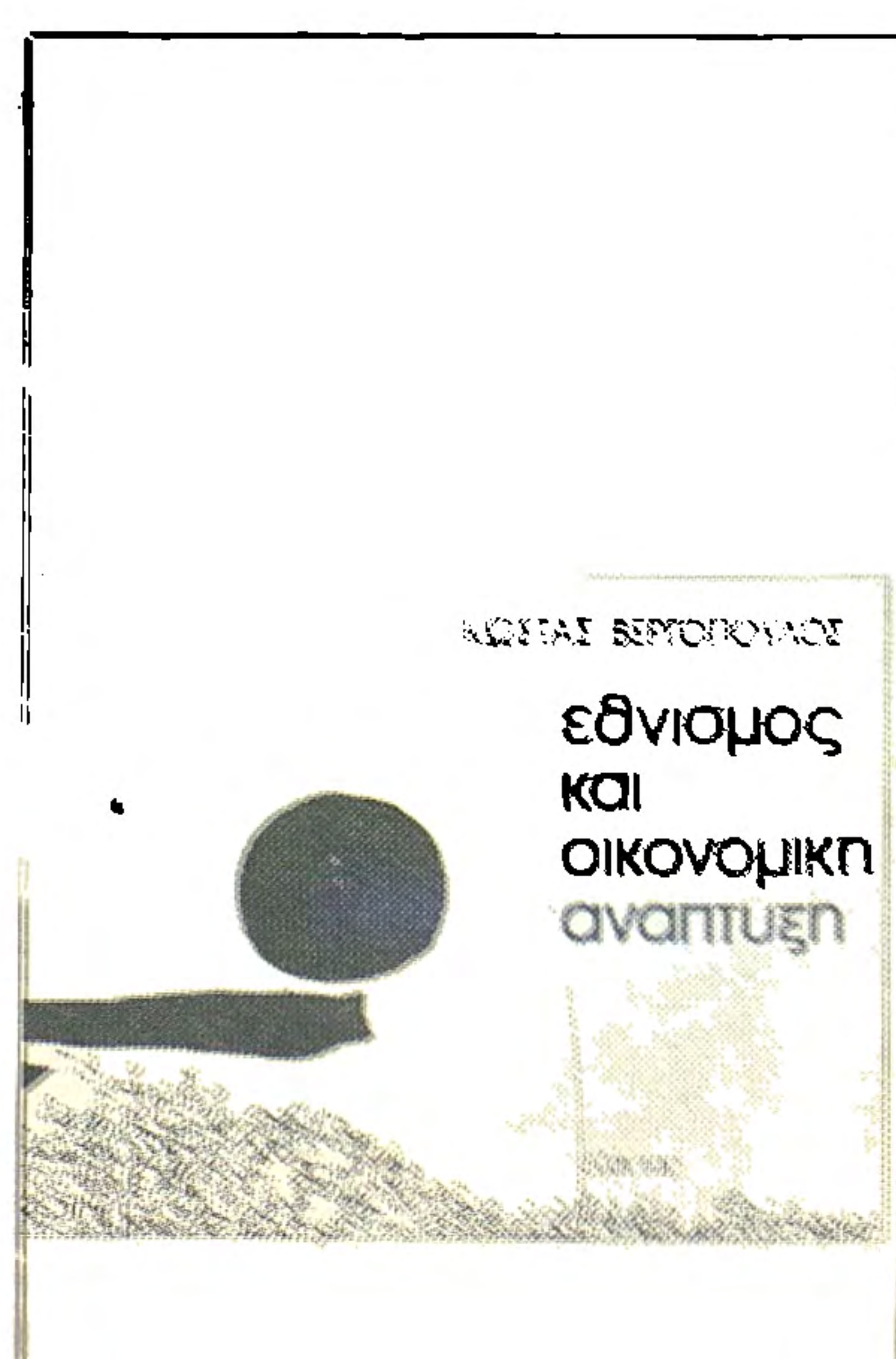
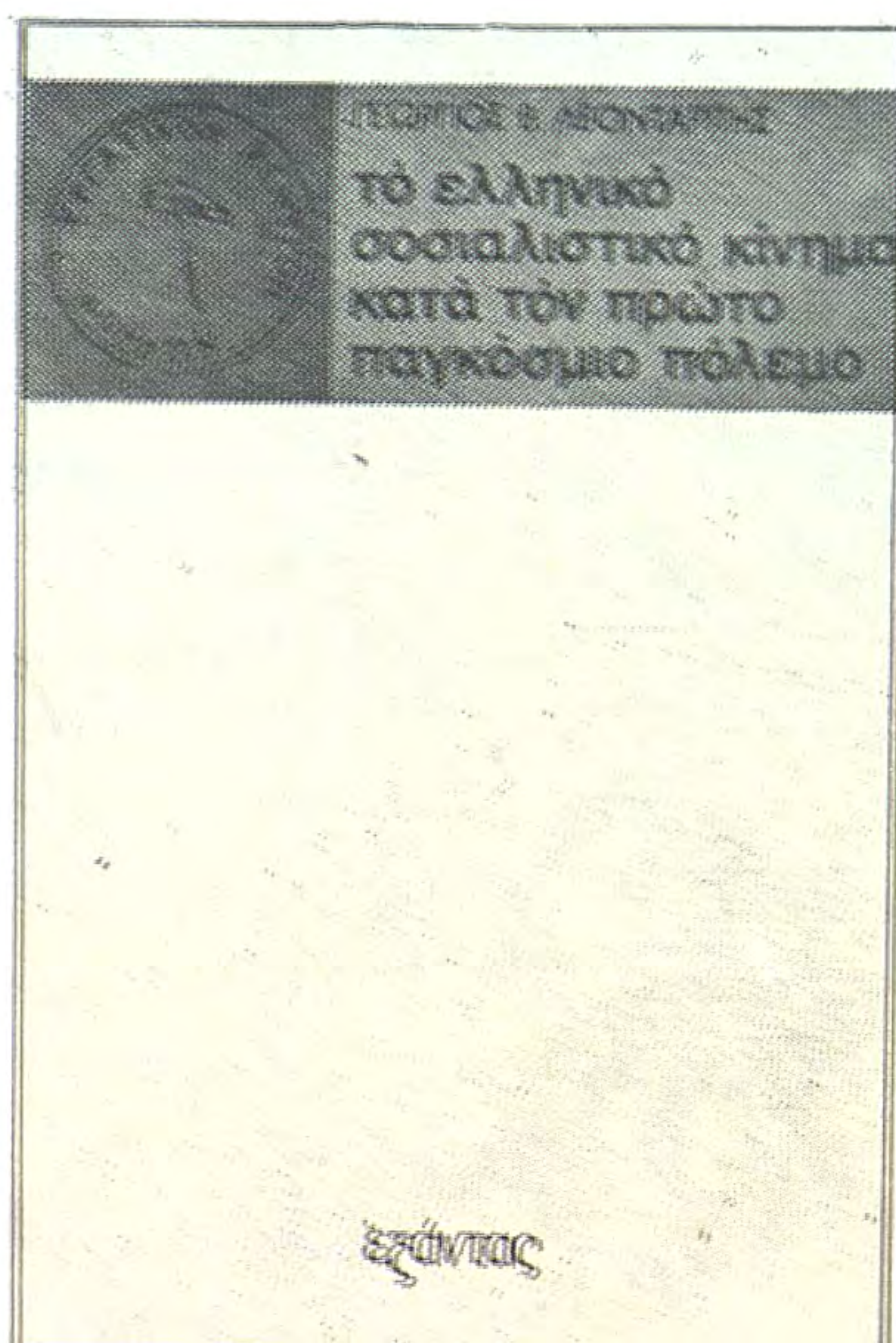
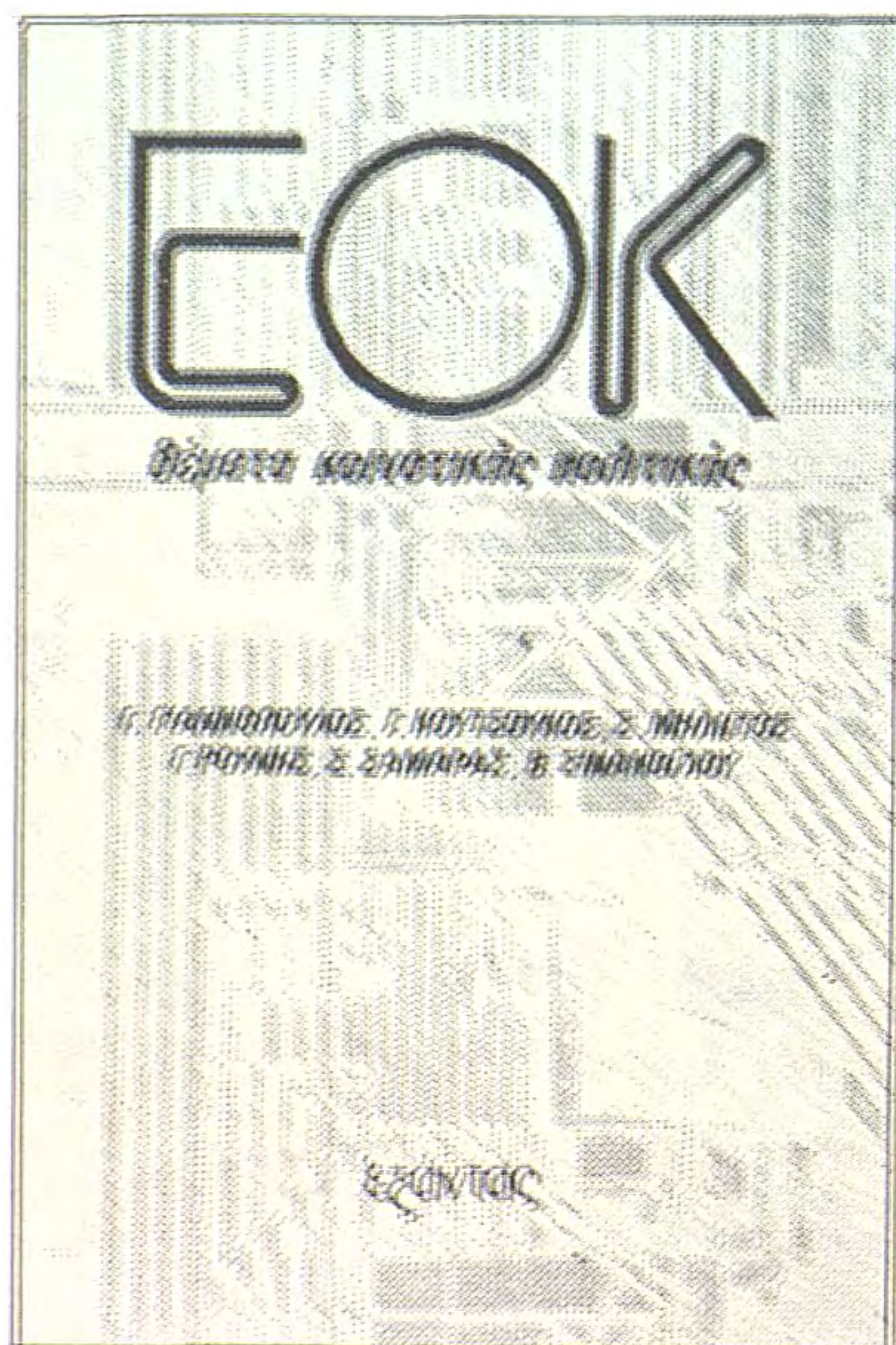
Στούς Χτίστες διαγράφεται, ἀνάμεσα ὄνειρο καί μῦθος, ἡ πορεία ἑνός «ἐξατομικευμένου» ἑλληνισμοῦ, μέ μιάν ἀφήγηση πού μεταπηδάει ἀπό τή δεισιδαιμονική γοητεία τοῦ λαϊκοῦ παραμυθιοῦ στήν αὐστηρή ποιητικότητα τῆς Ἀποκάλυψης, ζωντανεύοντας κάποτε τό θαλερό λόγο τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων καί τῶν συναξαριστῶν).

ΤΖΕΝΗ ΜΑΣΤΟΡΑΚΗ "ΑΝΤΙ 126,,

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Πανεπιστημίου 44 - Τηλ: 3615.783

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΕΞΑΝΤΙΑΣ

Περίοδος Β'
Χρονος 6ος
Τεύχος 131 132

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60; Αθήνα 601
Τηλ. 732.713- 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Παρά τόν... Μπερξόν. Ό Αύγου- στος άναμένεται πολύ θερμός	4
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ	5
ΑΝΤΙ - ΘΕΣΕΙΣ	6

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Τό κούρδικο πρόβλημα	
ΑΝΤΙΘΕΜΑΤΑ	9
Α. ΦΡΑΓΚΙΑ: Ζήτω ή κρίση	10
Δ. ΣΚΑΛΟΥ: ΑΝΤΙ - ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ	11
Σ. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ: Περισσότερη αυτοκριτική και λιγότερες θριαμ- βολογίες	12
Κ. ΚΙΤΣΟΥ: Ένεργειακό: χωρίς άλλοθι ή κυβερνητική πολιτική	14
Άπεργία τών τραπεζικών	16
Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ: Η δραστηριό- τητα της Βουλής σέ άριθμούς	18
1946: Η ΣΙΑ ΚΑΙ Η ΔΕΞΙΑ ΚΛΙΜΑ- ΚΩΝΟΥΝ ΤΟΝ ΕΜΦΥΛΙΟ ΠΟ- ΛΕΜΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	20

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΛΗΣΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΦΙΛΟΛΟΓΙΑ	25
ΡΕΠΟΡΤΕΡ: Η άστυνομική έκ- δοχή για τό χημικό πόλεμο- Ό χρυσός οδηγός για τή σύλληψη και τήν καταδίκη τών όχλοκρα- τών	41
Η παραγραφή τών έγκλημάτων πολέμου στή Δυτική Γερμανία	46
Άπάντηση του κ. Παναγιωτόπου- λου για τό σκάνδαλο της Καθά- λας	48
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ:	49
Γ. ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ: Έλλα Φιτζε- ραλντ	50
ΔΗΜΟΥ ΤΕΝΙΑ: Ταινίες κατα- στροφής	51
ΝΤΟΡΑΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ - ΡΟΓ- ΚΑΝ: Χρονικό έκθέσεων	53
ΔΙΑΛΟΓΟΣ:	59

Έξωφυλλο: ΓΡΗΓΟΡΗ

ΚΑΛΕΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ

ΟΙ "ΔΙΑΚΟΠΕΣ" για τούς περισσότερους εργαζόμενους υλοποιούνται γύρω στο πρώτο δεκαπενθήμερο του Αύγουστου. Για τούς περισσότερους· όχι για όλους. Οί άγρότες βρίσκονται στήν πιο σκληρή στιγμή της άκατάπαυστης δραστηριό- τητάς τους. Πολλοί εργάτες ή υπάλληλοι χρησιμοποιούν τίσ διακοπές για νά κερδίσουν ένα πρόσθετο δεκαπενθήμερο πού θά βουλώσει κάπως τίσ τρῦπες πού άνοιξε στόν προϋπολογισμό τους ό πληθωρισμός. Πολλοί μικροεπαγγελματίες δέν έχουν τή δυνατότητα νά δυσχερατήσουν έκεينو τό μικρό τμήμα της πελατά- ας, πού δέν έφυγε και πού αντιπροσωπεύει συχνά τή διαφορά ανάμεσα στήν έ- πιβίωση και τή χρεωκοπία. Πολλοί φοιτητές και μαθητές θά "τή βγάλουν" στο φροντιστήριο, προσπαθώντας κάτω από έντονη οίκογενειακή πίεση νά υπερπηδή- σουν ένα από τά πολλά έμπόδια πού μέ μεγάλη δεξιοτεχνία έστησε μπροστά τους τό εκπαιδευτικό μας σύστημα. Αυτόι όλοι δέν θά πᾶνε διακοπές.

ΑΛΛΑ για νά βγάλουμε τά είσαγωγικά, τί σημαίνουν διακοπές; Τί κρύβει πέρα από τήν άργία, τό φαινόμενο αυτό πού πήρε διαστάσεις τεράστιου λαϊκού προβλήματος στήν ελληνική κοινωνία τά έξοσι τελευταία χρόνια; Θά λέγαμε, μια στενωτέρη έπαφή μέ τή φύση και τήν έντύπωση μιας κάπως μεγαλύτερης ά- τομικής αυτοδιάθεσης. Άνάγκες, πού δημιούργησε ή σύγχρονη βιομηχανική πόλη.

Η ΑΠΑΝΘΡΩΠΙΑ του συστήματος πού δημιουργήθηκε, σέ μεγάλο βαθμό, μέ τή συνεργασία ή τή συνενόχη του καθ' ενός από μᾶς, είναι ιδιαίτερα αίσθητή σ' ό,τι άφορά τίσ σχέσεις του κατοίκου της μεγαλούπολης μέ τή φύση. Η άνεξέ- λεγκτη έκβιομηχάνιση μέ μόνο γνώμονα τό κέρδος και ή καταναλωτική ύστερία έξαφάνισαν τή φύση, μέσα και γύρω από τούς μεγάλους οίκισμούς. Μπήκαμε σ' ένα φαύλο κύκλο ; όπου όσο πιο πολλά και πιο δυνατό είναι τά μέσα πού δια- θέτουμε, υποτίθεται, για νά ικανοποιήσουμε τίσ άνάγκες μας, τόσο μειώνεται ή γενικώτερη ποιότητα της ζωής μας.

ΠΡΙΝ έξοσι χρόνια, ή 'Αθήνα ήταν μια πόλη πού είχε τίσ διακοπές στήν πόρτα της. Στή Φρεατίδα, στο Φάληρο, στο Σκαραμαγκά και στήν Έλευσίνα οί εργαζόμενοι πήγαιναν για μπάνιο μέ τά πόδια ή τό ποδήλατο. Σήμερα, πρέ- πει ν' αγοράσουν αυτοκίνητο και βενζίνα, πού παράγονται από τά ίδια έργο- στάσια, πού ρυπαίνουν σ' όλο και μεγαλύτερη έκταση τή θάλασσα. Γίνονται προ- νόμιο τών λύγων και ή ποιότητά τους είναι άνάλογη μέ τή δαπάνη πού άπαί - τούν.

ΩΣ ΕΝΑ σημεΐο. Γιατί έδω λειτουργεί ό δεύτερος παράγοντας. Είναι δυνατό άκόμα, μέ πρωτοβουλία και φαντασία νά περάσει κανείς φτηνές και πρωτότυπες διακοπές. Είναι δυνατό ν' αυτοδιατεθεί ένας άνθρωπος άπό τήν άλλοτρίωση του έμπορεύματος. Είναι δυνατό, έστω και για δεκαπέντε μέρες ν' άνθίσουν σχέσεις έπικοινωνίας και δημιουργικής συνεργασίας.

ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟ αλλά όλο και πιο δύσκολο. Πρώτα γιατί άντρώνονται οί γενιές πού υφίστανται τήν πλύση έγκεφάλου της χουντικής και της ισάξιάς της μετα- χουντικής τηλεόρασης. Γι' αυτούς, οί διακοπές έχουν έναν ήχο "ντίσκο" και έ- ξάτμησης, μια γεύση από κόκο-κόλα, ξυνή μύρα και βιομηχανοποιημένη τροφή . Γι' αυτούς ή πρώτη άνάγκη μιας μαγευτικής παραλίας, είναι ένα πολυόροφο κτί- ριο, μ' ένα καλό πάρκιν κι ένα σουπερμάρκετ.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ, πολλοί άκόμα ευτυχώς, πού άναζητούν μια διακοπή στήν άπο - βλακωτική καθημερινή ρουτίνα της μισθωτής εργασίας και της έξαναγκασμένης κατανάλωσης, πρέπει ν' αναπτύξουν πονηρές κλεφτοπόλεμου για νά προστατέψουν τή μικρή γωνιά καταφυγής, πού θ' ανακαλύψουν.

ΤΟΥΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΕΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ.

αντί

Παρά τόν... Μπερξόν – ο Αύγουστος αναμένεται πολύ «θερμός»

Η ΑΝΑΦΟΡΑ στο Γάλλο μεταφυσικό φιλόσοφο Άνρι Μπερξόν – κατά τη δεξίωση του Προεδρικού Μεγάρου, για την πέμπτη επέτειο από την κατάρρευση της δικτατορίας – φαίνεται πώς δεν υπήρξε ιδιαίτερα πειστική... Γι' αυτό, μιά εβδομάδα αργότερα, στη συνεδρία του υπουργικού συμβουλίου, ο κ. Καραμανλής σκέφτηκε πώς έπρεπε να γίνει σαφέστερος: *«Η παγκόσμια ενεργειακή κρίση – είπε στους υπουργούς του – μπορεί να πάρει έκρηκτικές διαστάσεις, με άμεσες επιπτώσεις και στη δική μας οικονομία... Ός εκ τούτου, πρέπει να διαφωτίσετε και να προστατεύετε το λαό από την παραπλάνηση και τη δημαγωγία.*

Τί θα πει όμως «δημαγωγία»; Ο όρισμός δόθηκε στο υπουργικό συμβούλιο και μεταφέρθηκε, με τη μορφή κυβερνητικής ανακοίνωσης, στον ίδιο το λαό: «Δημαγωγία», λοιπόν, είναι «ή προσπάθεια προκλήσεως κοινωνικών αναταραχών, με την ενθάρρυνση ακαίρων αιτημάτων, απεργιών και άλλων εκδηλώσεων»... «Δημαγωγία» είναι ακόμα «ή προσπάθεια δημιουργίας τεχνητής κρίσεως, με τη διάδοση ανησυχητικών ή και ανακριδών ειδήσεων και τη μεγαλοποίηση συνήθων περιστατικών».

Πίσω από τούς όρισμούς

Φυσικά, κανείς από τούς υπουργούς δεν διανοήθηκε να πάρει τό λόγο, για να ζητήσει οποιεσδήποτε διευκρινίσεις. Ο όρισμός ήταν σαφής: *Μεγαλοποίηση συνήθων περιστατικών* λ.χ., είναι όταν, στίς πανελλήνιες εξετάσεις του Λυκείου, σημειώνεται μιά κάποια διαρροή θεμάτων και ο ευεπίφορος σέ παραπλάνηση λαός ζητεί την παραίτηση του υπουργού Παιδείας ή τόν εκσυγχρονισμό – και εκδημοκρατισμό – του όλου εκπαιδευτικού συστήματος... *Διάδοση ανακριδών ειδήσεων* πάλι, είναι όταν φίλοι προσκείμενοι προς τό κυβερνητικό κόμμα παράγοντες (όπως, ας πούμε, ή κ. Έλένη Βλάχου, διευθύντρια της «Καθημερινής»...) αρθρογραφεί στους «Νιού Γιόρκ Τάιμς» και υποστηρίζει ότι είναι αμφίβολο αν, στίς επόμενες εκλογές, ή «Νέα Δημοκρατία» θά συγκεντρώσει τό 35% των ψήφων!... Όσο για τά υπόλοιπα άλλα – τίς ανησυχητικές διαδόσεις, τά ακαιρα αιτήματα, την κοινωνική αναταραχή, κλπ – ήταν αυτονόητο πώς ο όρισμός αναφερόταν στη «δημαγωγούσα» αντιπολίτευση, αλλά και στους «δημαγωγούντες» εργαζόμενους, πού επιμένουν ότι ο πληθωρισμός-καλπάζει, ότι ο τιμαριθμός θά ξεπεράσει, ως τό τέλος του '79, τό 20% και ότι ή τιμαριθμική αναπροσαρμογή είναι στοιχειώδες αίτημα, για την προάσπιση του βιοτικού επιπέδου τους...

Καί αυτά μέν συνέδησαν στη συνεδρία – εν πλήρει συνθέσει – του υπουργικού συμβουλίου, την περασμένη Δευτέρα... Πίσω όμως από τούς όρισμούς και τίς παραινέσεις του πρωθυπουργού («φειδώ στίς δημόσιες δαπάνες», «επικοινωνία μέ τό λαό», κλπ), φαίνεται πώς στην κλειστή Κυβερνητική Έπιτροπή κάποιος «διάλογος» μεταξύ πρωθυπουργού και ορισμένων υπουργών, βρίσκεται σέ εξέλιξη... *Τί θά κάνουμε; Πού βαδίζουμε; Καί πώς θ' αντιμετωπίσουμε τό διαγραφόμενο απεργιακό κίνημα;* Οί γνώμες, φυσικά, δίστανται. Μιά άποψη λ.χ., εισηγείται την παροχή ορισμένων «φορολογικών διευκολύνσεων» – και μόνο – στά χαμηλά εισοδήματα. Μιά άλλη, προτεί-

νει κάποια «μικρή (3-4%) τιμαριθμική αναπροσαρμογή» υπέρ των εργαζομένων, πού ζητούν, όπως είναι γνωστό, αυξήσεις, τουλάχιστον 10%. Τέλος, μιά άλλη άποψη, ρίχνει τό βάρος της στην ελαστικότητα του ώραριου, στην εισαγωγή της πενθήμερης εβδομάδας στο δημόσιο, μαζί μέ κάποιες «αναπόφευκτες μικρές παροχές στους εργατοϋπαλλήλους».

Ποιοί εισηγούνται τή μίαν άποψη και ποιοί τήν άλλη, δεν έχει τόση σημασία... Ούτε μπορεί κανείς, βέβαια, να δίνει πίστη στα όσα τά ίδια τά μέλη της Κυβερνητικής Έπιτροπής, αφήνουν να «διαρρεύσουν», για λογαριασμό τους ο καθένας. *«Αν θά πιστέψουμε λ.χ., τόν ύπουργό Συντονισμού κ. Μητσοτάκη, αυτός μόνον – και όχι ο ύπουργός Έργασίας κ. Λάσκαρης ή ο ύπουργός Οικονομικών κ. Άθ. Κανελλόπουλος... – είναι ο των αιχμαλώτων ελευθερωτής και των πτωχών υπερασπιστής!* *«Αν θά παρακολουθήσουμε πάλι τόν κ. Λάσκαρη, μόνον αυτός, σάν ύπουργός Έργασίας, μπορεί και κατανοεί τά προβλήματα των εργαζομένων... Γι' αυτό – λέει – συνέπηξε κοινό μέτωπο μέ τή ΓΣΕΕ, έναντίον των οικονομικών ύπουργών, και ιδιαιτέρως κατά του κ. Μητσοτάκη! Τέλος, αν δώσουμε πίστη στον κ. Άθ. Κανελλόπουλο, μόνον αυτού οί απόψεις εισακούονται από τόν κ. πρωθυπουργό, πού θαυμάζει την κατάρτιση και την μεθοδικότητά του. «Σέ λίγο θά σās αποδείξω πόσο δυνατός είμαι» – είχε πει, πρίν λίγο καιρό, σ' ένα στενό κύκλο δημοσιογράφων...*

Ένας «θερμός» Αύγουστος

Η διάσταση αυτή απόψεων και ο «έσωτερικός πόλεμος» μεταξύ ύπουργών, δεν εμπόδισαν, ωστόσο, κάποιες κοινές διαπιστώσεις: *«Οτι ο Αύγουστος προμηνύεται εξαιρετικά «θερμός», μέ τίς εν' όψη κινητοποιήσεις των εργαζομένων... «Οτι ή «δημοτικότητα» της «Νέας Δημοκρατίας» βρίσκεται σέ συνεχή πτώση, ενώ, αντίθετα, ή πολιτική επιρροή της αντιπολίτευσης, όλοένα ανέρχεται... ότι ή λαϊκή δυσφορία κατακτά όλα τά πολιτικά και κοινωνικά στρώματα, μέ άπροσμέτρητες, μέχρι στιγμής, επιπτώσεις και διαστάσεις. Καί ενώ ή Κυβερνητική Έπιτροπή, αναποφάσιστη και άτολμη, εξακολουθεί πάντοτε να «μελετά» την κατάσταση (τό μόνο μέτρο πού πήρε ως τώρα ήταν να μετακινήσει την έναρξη της Έργασίας από τίς 9 τό πρωί, στίς 8.30 π.μ.), ο ίδιος ο κ. Καραμανλής πρότεινε – και εφαρμόστηκε άμέσως – τό όργωμα της υπαίθρου. Αποτέλεσμα: 12 ύπουργοί και ύφυπουργοί, αλλά και δεκάδες βουλευτές και στελέχη της «Ν.Δ.», να γίνουν, την περασμένη εβδομάδα, ένα είδος «κομί – βουαγιαζέρ», περιοδεύοντας σέ 22 νομούς της χώρας και εξαίροντας τά αγαθά της πενταετίας: *Οί ξένοι άποκαλούν τό έργο μας θαύμα... Έμείς λέμε ότι έγινε τό καλύτερο πού θά μπορούσε να γίνει, κάτω από τίς γνωστές έσωτερικές και διεθνείς συνθήκες... Ήδη, ένταχθήκαμε στην ΕΟΚ... Καί ήδη κατέχουμε την 28η θέση στην κλίμακα των πλουσιότερων χωρών του κόσμου, ενώ ή Σοβιετική Ένωση κατέχει την 32η θέση, κλπ...**

Όστόσο, ούτε ο ζήλος των εν κινήσει προπαγανδιστών, ούτε ή θεωρητική αναρρίχησης μας στην κλίμακα των πλουσίων, λύνουν οποιαδήποτε προβλήματα, πού παραμένουν όξυτάτα και άπαιτούν άμεσες λύσεις. Τά προβλήματα είναι γνωστά: Πληθωρισμός, ενεργειακό, εκβιομηχάνιση, αναδιάρθρωση της γεωργίας, εκσυγχρονισμός των θεσμών, προσαρμογή στίς νέες συνθήκες της ΕΟΚ, κλπ.

Άλλά υπάρχουν και κάποια ειδικότερα άλλα: Ο ανασχηματισμός, ή επιλογή της στιγμής για τή διενέργεια εκλογών, τό πέραςμα – σέ ό,τι άφορά τόν ίδιο τόν κ. Καραμανλή – από την πρωθυπουργία στην προεδρία της Δημοκρατίας.

Καί ως προς τό πρώτο, φαίνεται ότι ο κ. Καραμανλής απο-

φάσισε πώς – ως τή διενέργεια εκλογών – «τίποτε δέν γίνεται» μέ τό σημερινό ύπουργικό συμβούλιο. Γι' αυτό εκρινε πώς ό άνασχηματισμός, τόν έρχόμενο Σεπτέμβριο ή 'Οκτώβριο, μπό-
ρει νά είναι «μικρός», μέ τήν αντικατάσταση 4-5 τό πολύ
ύπουργών ή ύφυπουργών. Φύσιν πονηράν μεταβαλύν, ού ρά-
διον...

Ώς πρός τή διενέργεια εκλογών, ό κ. Καραμανλής δέν
έπαυσε νά έλπίζει πώς, ως τήν εκπνοή τής θητείας τής σημερι-
νής Βουλής, θά βρεί μιά ευνοϊκή γιά τό κόμμα του συγκυρία.
Ώστόσο ή επιλογή τής στιγμής – καί, προπαντός, ή θετική εκ-
βαση τής λαϊκής έτυμηγορίας – παραμένει προβληματική,
ακόμα καί αν ύποτεθεί πώς ή καταλληλότερη συγκυρία κρίνε-
ται, ή στιγμή πού καί τά έννέα ευρωπαϊκά κοινοβούλια θά επι-
κυρώσουν τή συνθήκη ένταξης τής χώρας στήν Ευρωπαϊκή
Κοινότητα.

Απομένει τό πέρασμα στήν προεδρία τής Δημοκρατίας. Καί
ό κ. Καραμανλής, μπορεί νά παραμένει δίδουλος, αναλογιζό-
μενος «τί θά γίνει στό κόμμα», αν ποτέ μετακινηθεί στήν προε-
δρία τής Δημοκρατίας... Άλλά ή κ. Έλένη Βλάχου, μέ τό αρ-
θρο της στούς «Νιού Γιόρκ Τάϊμς», υπέμνησε ήδη στόν κ. πρω-
θυπουργό πώς τά περιθώρια όλοένα καί περισσότερο στε-
νεύουν καί πώς, αν ακόμα σκέπτεται τό άλμα στήν Προεδρία,
τότε θά πρέπει νά διαστεί νά πάρει μιά απόφαση!

Η εμπλοκή στίς έλληνοαμερικανικές

Στά παραπάνω αυτά, θά πρέπει νά προστεθούν καί τά προ-
βλήματα τής έξωτερικής πολιτικής καί, ειδικότερα, ή μή απο-
κρυπτόμενη πιά πλήρης εμπλοκή τών έλληνοαμερικανικών
σχέσεων. Τήν εμπλοκή αυτή, άνομολογούν τώρα καί τά φιλο-
κυβερνητικά φύλλα (ακόμα καί ή «Βραδυνή»...), ένω ή κυβέρ-
νηση εκρινε πώς ό μόνος άπομείνας... φίλος της είναι ό νέος
ύπατος διοικητής του ΝΑΤΟ, στρατηγός Ρότζερς! Σ' αυτόν
αποθέτει τώρα τίς έλπίδες της, πιστεύοντας πώς όταν ενημερω-
θεί, μέχρι τόν έρχόμενο Σεπτέμβριο, «θά θελήσει, ασφαλώς, νά
συνεχίσει τίς διαπραγματεύσεις Έλλάδας – ΝΑΤΟ, δίδοντας
ουσιαστική άπάντηση στή σύναψη συμφωνίας ειδικών σχέσεων
τής χώρας μέ τό ΝΑΤΟ»...

Φυσικά, δηλώνοντας ή κυβέρνηση πώς διαπραγματεύεται
μόνο μέ τόν Ρότζερς, επιθυμεί νά διαμηνύσει στήν Ουάσιγκτον
πώς θεωρεί τό θέμα τής επανόδου της στό στρατιωτικό ΝΑΤΟ,
σάν θέμα καθαρά «τεχνικό» – καί όχι πολιτικό, όπως επιμένει
τό Στάιητ Ντηπάρτμεντ, πού συσχετίζει τήν επάνοδο αυτή μέ
τό ΣΑΛΤ-2, τήν κακή οικονομική υγεία τής Τουρκίας καί τήν
όλη πορεία τών άμερικανοτουρκικών σχέσεων. Όμως γιά τήν
Ουάσιγκτον, ό ελληνικός αυτός «έλιγμός», άποτελεί ψιλά
γράμματα. Γιά τό Στάιητ Ντηπάρτμεντ, ή Έλλάδα όχι μόνο θά
πρέπει νά επιδείξει «κατανόηση» άπέναντι στίς δυσχέρειες πού
έμφιλοχωρούν στήν ανάπτυξη τών άμερικανοτουρκικών σχέ-
σεων, αλλά καί νά συναινέσει στό μοίρασμα – ότή δάση «φίφτυ
– φίφτυ» – του επιχειρησιακού έλέγχου του Αιγαίου. Άκόμα,
ή Έλλάδα, θά μπορούσε νά δεχτεί ένα μέρος τών πρώην ήλε-
κτρονικών δάσεων τών ΗΠΑ στήν Περσία καί, ένδεχόμενα, νά
προσφέρει τά άεροδρόμιά της, γιά τήν περίπτωση πού οί ΗΠΑ
θά αναλάβαν κάποια τιμωρό επιχείρηση κατά τών πετρε-
λαιοπαραγωγών χωρών τής Μέσης Άνατολής!

Η κυβέρνηση, σύμφωνα μέ όλες τίς ένδείξεις, φαίνεται νά
έχει απορρίψει τίς άμερικανικές αυτές προτάσεις καί, αν θά
δεχτούμε τίς πληροφορίες τής «Καθημερινής», φαίνεται νά
διαμήνυσε στήν Ουάσιγκτον πώς τόσο ή παραπέρα λειτουργία
τών άμερικανικών δάσεων στήν Έλλάδα, όσο καί ή γενικότερη
ανάπτυξη τής έλληνοαμερικανικής συνεργασίας, θά έξαρτη-
θούν από τή ρύθμιση του θέματος τών ειδικών σχέσεων μέ τό
ΝΑΤΟ.

Ώστόσο, ή αντίσταση αυτή, όσο καί αν εκτιμάται, μέσα στά
πλαίσια καί τή λογική του άτλαντισμού, έλάχιστα συγκινεί τόν
έλληνικό λαό, πού δέν έπαυσε νά θέλει τήν έξοδο τής χώρας
από τό στρατιωτικό ΝΑΤΟ, «οριστική καί άμετάκλητη».

ANTHNOZP

Ημερομηνίες

ΙΟΥΛΙΟΣ

Παρασκευή 20

● Κοινή παρέμβαση τών
δύο Ύπερδυνάμεων στό
Κυπριακό, γιά νά ύποχρεω-
θεί ή Τουρκία νά σεβαστεί
τίς αποφάσεις του Ο.Η.Ε.
είσηγήθηκε ό κ. Κυπριανού,
μέ τήν ευκαιρία τής 5ης
έπετείου τής Τουρκικής
είσβολής στή Κύπρο.

Δευτέρα 23

● Σέ όμιλία του ό κ. Έτζε-
βίτ κατηγόρησε τήν αντιπο-
λίτευση καί ισχυρούς οικο-
νομικούς παράγοντες τής
Τουρκίας «ότι προσπαθούν
νά γκρεμίσουν τό έσωτερικό
τής χώρας μέ βοήθεια πού
προέρχεται από τό έξωτε-
ρικό».

● Τό συμπέρασμα από τή
διάσκεψη τής Εύρωδεξιās
στό Λονδίνο: «Ο Εύρωκομ-
μουνισμός αντιπροσωπεύει
τόν κίνδυνο κατά τών έλευ-
θεριών γιατί κρύβει τήν ώμή
Σοβιετική πραγματικότητα
μέ τό χαμογελαστό καί πει-
στικό του πρόσωπο... καί τό
σύνθημα «Ποτέ πιά άμυνα»!
Επιχειρήσεις ευρείας κλί-
μακας έναντίον Κούρδων
αυτονομιστών, μέ εκατον-
τάδες νεκρούς, πραγματο-
ποίησαν οί φρουροί τής
Ίρανικής Επανάστασης, γιά
νά άποκαταστήσουν «τήν
τάξη, τήν ειρήνη καί τήν
ασφάλεια» στό Δυτικό Ίράν.

Τρίτη 24

● Τό ριζοσπαστικό σκέλος
τής ΕΤΑ, μέ ανακοίνωσή
του καταγγέλλει τήν συμ-
φωνία τών μετριοπαθών τής
όργάνωσης, μέ τήν Ίσπα-
νική κυβέρνηση, γιά παροχή
αυτονομίας στούς Βάσκους
καί δηλώνει ότι «θά έξακο-
λουθήσει νά σκοτώνει τούς
ύποστηρικτές τής ισπανι-
κής πολιτικής».

Τετάρτη 25

● Η Τουρκική κυβέρνηση
άπέρριψε πρόταση του
Ο.Η.Ε. γιά προσωρινή εγκα-
τάσταση Βιετναμέζων
προσφύγων στό έδαφός
της, επικαλούμενη οικονο-
μικές άδυναμίες.

Πέμπτη 26

● Ένταση καί περιπλοκή
στό Μεσανατολικό δη-

μιουργεί ή δολοφονία του
Ζοχέρ Μοσχέν στίς Κάννες.
Ο Μοσχέν ήταν ήγέτης τής
φιλοσυριακής Παλαιστινια-
κής όργάνωσης «Σάϊκα» καί
έπικεφαλής του στρατιωτι-
κού τμήματος του ΡΛΟ.

● Συνεχίζοντας τή μάχη
γιά τή διάσωση του γοήτρου
του ό πρόεδρος Κάρτερ
«κήρυξε τόν πόλεμο» στίς
έταιρειες πετρελαιοειδών
τών Η.Π.Α. διακηρύσσοντας
ότι «άδιαφορούν γιά τά
προβλήματα πού δημιουρ-
γούνται καί τίς έπιπτώσεις
τους στόν άπλό λαό καί έν-
διαφέρονται μόνο γιά τά
υπερκέρδη τους».

Παρασκευή 27

● Τό νέο καθεστώς τής Νι-
καράγουα, μέ αίτησή του,
ζητά νά ένταχθεί στό κί-
νημα τών άδέσμευτων χω-
ρών.

Κυριακή 29

● Ο Χέρμπερτ Μαρκούζε,
πνευματικός ήγέτης του
Άμερικανικού αντιπολεμι-
κού κινήματος τής δεκαε-
τίας του '60, πού άναδεί-
χτηκε σάν ό «προφήτης»
τής μεταμαρξιστικής υπερ-
αριστερης άμφισβήτησης,
πέθανε σέ ήλικία 81 έτών
στό Στάρνμπεργκ τής
Βαυαρίας.

Δευτέρα 30

● Σαρανταδύο άτομα,
πρώην ύπουργοί, άνώτατοι
άξιωματικοί καί μέλη του
κυβερνώτος κόμματος στό
Ίράκ «Μπάαθ» εκτελούνται
μέ τήν κατηγορία, ότι σχε-
δίαζαν πραξικόπημα μέ τή
βοήθεια «μιάς άλλης Άρα-
βικής χώρας»

Τρίτη 31

Μετά τή δολοφονία τεσ-
σάρων άστυνομικών στή Βι-
σκάγια τό Σάββατο ή «πολι-
τικο-στρατιωτική» τάση τών
Βάσκων τής ΕΤΑ ξαναχτύ-
πησε στήν καρδιά τής Μα-
δρίτης. Πέντε νεκροί καί
έκατοντάδες τραυματίες
είναι τά θύματα τριών βομ-
βών πού έξερράγησαν στό
άεροδρόμιο καί σέ δύο σι-
δηροδρομικούς σταθμούς.

ΑΙΓΑΙΟ ΚΑΙ ΝΑΤΟ: Η ΦΙΛΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕ ΑΔΙΕΞΟΔΟ

Δύσκολες μέρες διαγράφονται για τα σχέδια των ΗΠΑ σ' ότι αφορά το πρόβλημα του Αιγαίου και τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Η πολιτική τους είχε ανέκαθεν δύο άξονες. Ο πρώτος ήταν η συνεχής και συστηματική προώθηση των τουρκικών θέσεων σέ βάρος των ελληνικών. Ο δεύτερος ή προσπάθεια νά επωφεληθούν από τον ανταγωνισμό των δύο χωρών για νά ενδυναμώσουν τις στρατηγικές τους εγκαταστάσεις και στίς δύο. Η αντίφαση ανάμεσα στίς δύο αυτές πολιτικές υποχρέωνε σέ μιά κάποια μετριοπάθεια σ' ό,τι αφορά τήν προώθηση του πρώτου στόχου. "Αν γινόταν φανερό ότι οι ΗΠΑ είχαν ανεπιφύλακτα ταχθεί στο πλευρό της Τουρκίας ή Ελλάδα θα στρεφόταν πρός μιάν αδέσμευτη πολιτική και ή Τουρκία πού θά είχε ήδη κερδίσει τό παιχνίδι, θά αρνιόταν τούς έκβιασμούς.

Τό τελευταίο έτος εγκαταλείφθηκε αυτή ή ισορροπία, όμως σημειώθηκαν αλληπάλληλες φιλοτουρκικές εκδηλώσεις, συχνά περιττές γιατί δέν δημιουργούσαν άμεσα διπλωματικά ή στρατιωτικά αποκρουστώματα. Κυρίως, μετά τό γνωστό, απaráδεκτο για τήν Ελλάδα, σχέδιο Χαϊήγκ, καταρτίστηκε νέο, πού εϋθυγραμμίζεται πιά ολοκληρωτικά μέ τήν ουσία της τούρκικης άποψης, γιατί αφαιρεί από τόν ελληνικό επιχειρησιακό έλεγχο και για τή θάλασσα και για τόν άέρα, όλο τό Αιγαίο από τήν Ίμβρο και τήν Τένεδο μέχρι και νότια από τήν Κρήτη και από τά νησιά του Αρχιπελάγους ως τήν νότια άκρη της Εϋβοίας.

Έτσι, ή ελληνική κυβέρνηση αντιμετωπίζει έναν έντελως γκαγκστερικό έκβιασμό από αυτούς, πού θεωρεί προνομιακούς συμμάχους της, έκβιασμό στόν όποιο δέν μπορεί μέ κανένα τρόπο νά υποκύψει, αν θέλει νά έχει μιά κάποια πιθανότητα νά διεκδικήσει ξανά τή λαϊκή έντολή.

Πολλά έρωτήματα γεννά ή νέα αυτή στροφή της αμερικανικής πολιτικής. Καί πρώτα απ' όλα γιατί οι ΗΠΑ θυσιάζουν τόν κ. Καραμανλή μέ τόση εύκολία;

Μιά έρμηνεία είναι ότι μέσα στή γενική παραλυσία της «διοίκησης» Κάρτερ, αυτονομούνται οι στρατοκρατικοί κύκλοι του Πενταγώνου και ή ΣΙΑ, πού ανέκαθεν εϋνοούσαν μέ

μιά σειρά σχετικά άπλοικά επιχειρήματα – όπως τή γειτνίαση μέ τις πετρελαιοπηγές ή τό μέγεθος του στρατού της – τήν Τουρκία σάν τόν προνομιακό παράγοντα του ΝΑΤΟ στην περιοχή. Οι κύκλοι αυτοί έχουν καταλήξει στην εκτίμηση ότι ο κ. Καραμανλής «έχει φάει τά ψωμιά του» κι ότι ή δυσμενέστατη εξέλιξη της έσωτερικής οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης κάνει όλότελα άπίθανη μιά νέα κοινοβουλευτική πλειοψηφία της δεξιάς. Μεθοδεύουν λοιπόν μιά νέα ανώμαλη λύση, κοινοβουλευτική, ή παρακοινοβουλευτική, πού πιστεύουν ότι θά είναι ικανή νά επικυρώσει ακόμα και τις πιο απaráδεκτες για τά έθνικά συμφέροντα λύσεις.

Τό λαϊκό κίνημα πρέπει νά αντιπαλαίψει και αυτά τά σχέδια χωρίς νά υποστείλει τήν σημαία της νόμιμης και ανυποχώρητης αντίθεσης πρός τήν κυβερνητική πολιτική.

Η ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ

Χαρακτηριστικό δείγμα της επικίνδυνης σύγχυσης πού δημιουργεί ή μυστικοπαθής πρακτική του Υπουργείου Δημοσίων Έργων γύρω από τις μεγάλες χωροταξικές προγραμματιζόμενες αναδιαρθρώσεις στην περιοχή Αττικής είναι ένα δημοσίευμα σέ καθημερινή έφημερίδα της Κυριακής.

Έκει, ο συντάκτης ισχυρίζεται ούτε λίγο ούτε πολύ, ότι γνωρίζει τό χώρο όπου θά εγκατασταθεί πόλη 85000 κατοίκων, δορυφόρος των Αθηνών, αλλά δέν τόν κοινοποιεί για νά μή δυσκολευτούν οι διαπραγματεύσεις του δημοσίου μέ τούς ιδιοκτήτες των οικοπέδων.

Ο ισχυρισμός άγγίζει τά όρια του σκανδάλου. Σημαίνει ότι μιά μικρή ομάδα ανθρώπων μετέχει στα υποτιθέμενα κυβερνητικά χωροταξικά μυστικά και μπορεί κατά συνέπεια, ακόμα και νά γίνει επίκεντρο κερδοσκοπίας, υπαίτια ή άναίτια. Έτσι οι καλά πληροφορημένοι θά αγοράσουν εγκαίρα γή σέ έξευτελιστική τιμή από τούς αγρότες – ιδιοκτήτες πού κρατούνται σκόπιμα σέ άγνοια.

Έλα όμως πού έμεις έχουμε μιά μικρή αδυναμία στους «βλάχους». Όσοι για παράδειγμα έχουν χωράφια και βοσκές ανάμεσα στόν Αϋλώννα και τήν Έθνική Όδό, καλό θά είναι νά μήν πουλήσουν φέτος. Πού ξέρεις τί γίνεται...

ΟΤΑΝ Ο «ΟΔΗΓΗΤΗΣ» ΑΝΤΙ-ΚΡΟΥΕΙ: Οί πρόσφυγες της Ίνδοκίνας

Είναι δικαίωμα του «Οδηγητή» νά θεωρεί ότι δέν συμβάλλουμε «στό διάλογο και τή συσπείρωση των άριστερών δυνάμεων» κάθε φορά πού άσκοϋμε κριτική στην πολιτική του ΚΚΕ ή της νεολαίας του, πού διαπιστώνουμε δυσάρεστα γεγονότα ή καταστάσεις πού τούς άφορούν. Έμεις θεωρούμε ότι πρώτο χρέος ενός αδέσμευτου έντυπου, πού αυτό άκριβώς τό σκοπό «ισχυρίζεται» ότι επιδιώκει, είναι νά επισημαίνει τά δυσάρεστα και τά άμφισβητήσιμα στοιχεία κάθε τάσης της άριστερας, χωρίς καμιά απολύτως έξαίρεση και μέ κάθε αντικειμενικότητα. Αυτό άκριβώς κάνουμε. Καί, βέβαια, θά συνεχίσουμε. Είναι λιγότερο δικαίωμά του νά διαστρεβλώνει τά κείμενά μας για νά μās άποδώσει σκέψεις πού δέν κάναμε ή σκοπούς πού δέν έχουμε, αλλά κι αυτό μπορεί νά τό διαπράττει στο βαθμό πού οι άναγνώστες του δέχονται μιά τέτοια πρακτική: Έμεις πάντως δείξαμε και πρίν

και τώρα τήν απόλυτη συμπαράστασή μας για τούς άγώνες των ήρωικών λαών και του Βιετνάμ και της Καμπότζης. Όποιος προσπαθεί νά μās εντάξει στην χορεία δσων προσπαθούν νά μειώσουν τις εϋθύνες του αμερικάνικου και του ευρωπαϊκού ίμπεριαλισμού για τή σημερινή κατάσταση της Ίνδοκίνας ή νά μās έμφανίσει ότι συμπλέουμε μέ τήν ελληνική κυβέρνηση πού καταδημαγωγεί τήν κοινή γνώμη, ενώ κρατά μακριά από τή χώρα μας δεκάδες χιλιάδες άγωνιστές της έθνικής αντίστασης και θύματα του εμφύλιου πολέμου, δέν είναι δυνατό παρά νά προκαλέσει τήν αντίδραση των κοινών μας άναγνωστών.

Είναι ακόμα δυνατό νά άγνοεί ο «Οδηγητής» τόν διεθνή τύπο απ' όπου πήραμε τις πληροφορίες πού άναφέραμε. Για τούς 45.000 πρόσφυγες πού άποκλείστηκαν στα σύνορα Ταϋλάνδης – Καμπότζης από τά

βιετναμικά στρατεύματα προσθέτουμε ότι, ή τραγωδία πήρε τέτοιες διάστάσεις, ώστε στάλθηκε ειδική άποστολή του ΟΗΕ και μετά από παρέμβασή της ή Ταϋλάνδη άναγκάστηκε νά τούς έπιτρέψει νά ξαναπεράσουν τά σύνορα. Άμέσως μετά συγκλήθηκε ή ειδική συνδιάσκεψη της Γενεύης και τό Βιετνάμ συμμετέχοντας άνεγνώρισε ότι υπάρχει πρόβλημα προσφύγων. Τέλος άναφέρουμε ότι ένα μεγάλο μέρος των πληροφοριών μας πήραμε από άρθρο του γνωστού Αυστραλού κομμουνιστή δημοσιογράφου Βίλφρεντ Μπάρτσετ (μεταφράστηκε από τό διεθνή τύπο στην «Έξορμηση» 22/7) και πού έχει γραφτεί για νά υποστηρίξει τήν άποψη του Βιετ-Νάμ, αλλά μέ κάποιο σεβασμό πρός τά γεγονότα. Όλα αυτά δυσχεραίνουν βέβαια τόν «διάλογο», αλλά τό σοβαρότερο ζήτημα πού δείχνει μιάν ουσιαστική πολιτική διαφωνία, είναι άλλου.

ΤΑ 3450 ΔΟΛΛΑΡΙΑ

Ρίχνει τή στάθμη τοῦ πολιτικοῦ διάλογου ἡ κυβέρνηση ὅταν πανηγυρίζει γιατί ἡ Ἑλβετική Τραπεζική Ἑνωση μᾶς ταξινόμησε 28ους γιά τό κατά κεφαλὴν εἰσοδημά μας πού ὑποτίθεται ὅτι ἀνέβηκε ἀπὸ τὰ 2100 δολάρια τοῦ 1974 στὰ 3450 φέτος. Κι αὐτό γιά μιά σειρά ἀπὸ λόγους.

Κατ' ἀρχὴν αὐτὴ ἡ ταξινόμηση δέν εἶναι ἀπὸ τίς πιό ἐγκυρες. Σέ ἀνάλογοι τύποι πίνακες ὅπως τῆς Παγκόσμιας Τράπεζας ἢ τοῦ ΟΟΣΑ βρισκόμαστε σέ δυσμενέστερη θέση. Πέραν αὐτοῦ, θά πρέπει νά εἶναι γνωστό στοὺς ἐγκέφαλους τοῦ οἰκονομικοῦ τομέα τῆς δεξιᾶς ὅτι τέτοιου εἴδους συγκρίσεις, ἰδιαίτερα σέ ἐποχές ἔντονου πληθωρισμοῦ δέν ἔχουν καμία σοβαρότητα. Ἡ χρηματοποίηση ὀρισμένων δραστηριοτήτων καὶ ἡ ἀνοδος τῶν τιμῶν, φαινόμενα, ἱστορικό τό πρῶτο, νοσηρό τό δεύτερο ἐμφανίζονται ἀπὸ τὸν ἀπατηλὸ αὐτὸ δείκτη σὰν οὐσιαστικὴ αὔξηση. Ἀκόμα ἓνα τόσο γενικὸ προσὸ εἶναι δυνατό νά κρύβει ἐκρηκτικὲς κοινωνικὲς ἀνισότητες καὶ ἀντιθέσεις. Τέλος ἰδιαίτερα στήν ἐλληνικὴ οἰκονομία τό κατά κεφαλὴν ἔθνικό εἰσόδημα περιλαμβάνει αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ μεγέθη πού ἀποτελοῦν πάγιο ἀποδιοπομπαῖο τράγο τῶν προγραμματιστῶν τῆς οἰκονομίας: τίς εἰσαγωγές καὶ τὴν ὑπερκατανάλωση. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν μέ τίς δηλώσεις του μᾶς διδάσκει ὅτι ὅσα περισσότερα σπαταλοῦμε τόσο μεγαλύτερη θά εἶναι ἡ ποδοσφαιρικοῦ τύπου ὑπερφηφάνειά μας γιά τὴν παγκόσμια κατάταξη ἔθνικῶν ὁμάδων κατά κεφαλὴν εἰσοδημάτων.

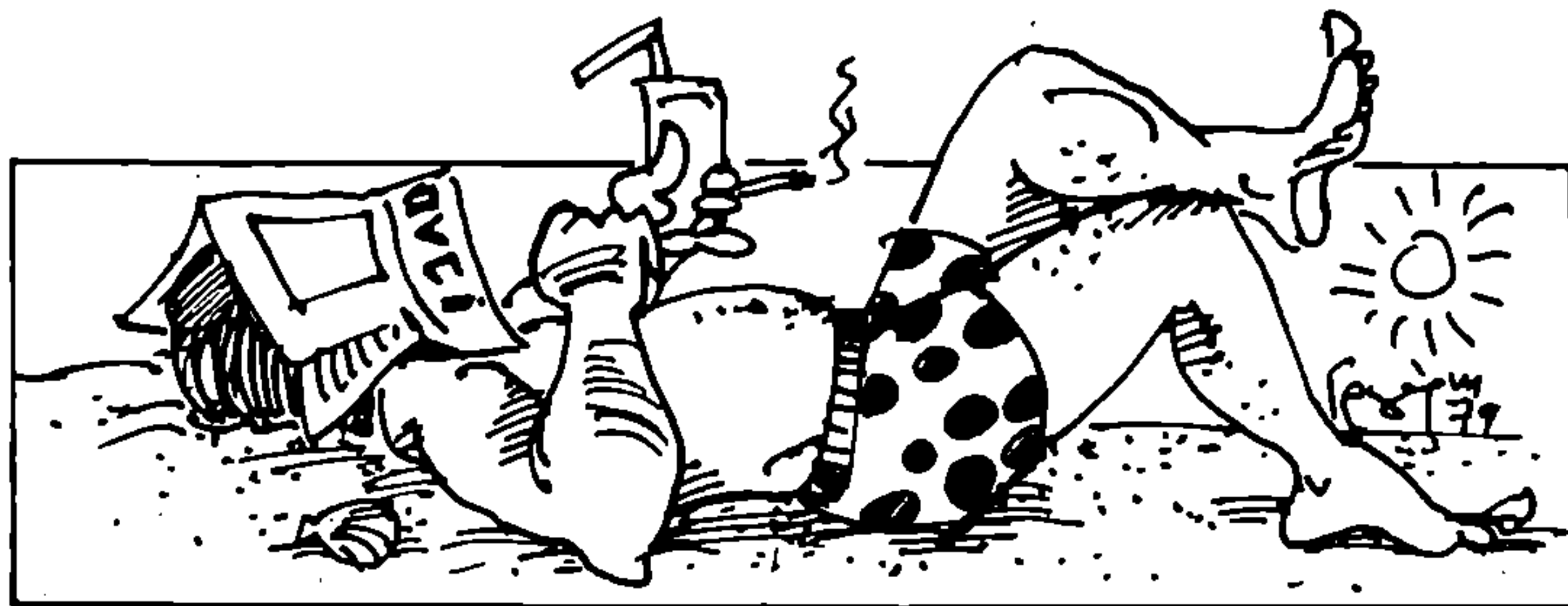
Λίγο περισσότερη σοβαρότητα δέν θά ἔβλαπτε κανένα. Οὔτε τὴν κυβέρνηση.

ΟΙ ΞΕΝΥΧΤΗΔΕΣ ΤΗΣ ΕΡΗΜΙΑΣ

Σκότος καὶ ἔρεβος λοιπὸν σ' ὅλους τοὺς παραλιακοὺς δρόμους. Σ' ὅλους ἐκτός ἀπὸ ἓναν. Ἐνα μικρὸ δρόμο πού διασχίζει τὴν ἀπρόοπτη ἔπαυλη τῶν στενῶν φίλων τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ Γουλανδρῶν στήν Ἑρωτοσηλιά τοῦ Πόρτο - Ράφτη. Χτισμένη σ' ἓνα ἀκρωτήριο περιβάλλεται ἀπὸ ψηλὸ συρματοπλέγμα καὶ ἄγρια σκυλιά περιφέρονται ἔτοιμα

νά μασήσουν κάθε παρείσακτο. Τό ὄλο θέαμα φωτίζεται ὅλη τὴ νύχτα - πάντα γιά λόγους ἀσφαλείας ὑποθέτουμε - ἀπὸ καμιά εἰκοσαριά πανίσχυρα φωτιστικὰ σώματα καὶ μερικοὺς προβολεῖς. Ἄν ἔσθηναν τὰ φῶτα οἱ κ.κ. Γουλανδρῆ, τουλάχιστον ὅταν λείπουν μέ τό πελώριο γιῶτ τους σέ ταξίδι, θά ἐξοικονομούσαμε ἀρκετὸ ἠλεκτρικὸ γιά νά λειτουργήσει ὅλη τὴ νύχτα καὶ ἡ Λυκόβρυση καὶ τό γαλατάδικο τῆς Ὁμόνοιας.

ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ

Μετά τό διπλό τεῦχος πού ἔχετε στά χέρια σας, τό ANTI θά διακόψει γιά ἓνα δεκαπενθήμερο. Θά ξαναβρεῖτε τό ANTI (τεῦχος 133) τὴν Παρασκευὴ 31 Αὐγούστου καὶ ἀπὸ τότε, ἀντὶ κάθε δεύτερο Σάββατο, θά κυκλοφοροῦμε ταχτικά κάθε δεύτερη Παρασκευή.

Ἔτσι ἱκανοποιοῦμε πολλοὺς ἀναγνώστες πού δέν ἐργάζονται τὰ Σαββατοκύριακα καὶ διευκολύνεται ἡ διανομή μέσω τοῦ πρακτορείου ἐφημερίδων. Χρειάστηκε μιά τεχνικὴ προσπάθεια ἀλλὰ πιστεύουμε ὅτι ἐπιτύχαμε νά ἔχετε, μετά τίς διακοπές, τό ANTI στά περίπτερα, ἀπὸ τὴν Παρασκευὴ κάθε 15 ἡμέρες, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν 31η Αὐγούστου.

Ὡς τότε καλὲς διακοπές!

Τό ANTI ἔδειξε καὶ θέλει νά δείχνει πάντα μίαν αὐξημένη εὐαισθησία γιά κάθε πράξη καταπίεσης καὶ βίας, γιά τὰ βασανιστήρια, τίς σφαγές, τὴ στέρηση ἐλευθερίας, τίς ἐξορίες καὶ τοὺς ἐξευτελισμούς πού ἐπιβάλλονται στό ὄνομα πολιτικῶν καὶ ἰδεολογικῶν συγκρούσεων. Καὶ αὐτό πρὸς κάθε κατεύθυνση, σέ κάθε εὐκαιρία καὶ πέρα ἀπὸ κάθε σκοπιμότητα. Ἔτσι (ANTI τεῦχος 127) κινήσαμε τό ζήτημα τῶν ἀπαγχονισμῶν κομμουνιστῶν στό Ἰράκ μέ ἄρθρο τοῦ Γ.Λ. (συνεργάτη τοῦ «Ριζοσπάστη», πού δέν μποροῦσε νά ἐκφραστεῖ ἀπὸ τίς στήλες τῆς ἐφημερίδας του) καὶ εἶδαμε μέ εὐχαρίστηση μετά ἀπὸ ὠριμότερη σκέψη τὴν ἐφημερίδα τοῦ ΚΚΕ - πού εἶχε σιγήσει μέχρι ἐκείνη τὴ στιγμή - νά κινητοποιεῖται κι αὐτὴ. Ἰσως ἔτσι τὰ δύο μας ἔντυπα συντονίστηκαν μέ ἐκείνη τὴν διεθνὴ ἐκστρατεία ἀλληλεγγύης, πού ἀνάγκασε τὴν κυβέρνηση τοῦ Ἰράκ νά ἀναστείλει ἀπαγχονισμοὺς κομμουνιστῶν

καὶ ἄλλων δημοκρατῶν. Ἔτσι καὶ τώρα ὑποστηρίζουμε ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά πληρώνουν μέ τὴ ζωὴ τους γιά ἐγκλήματα, πού δέν ἔχουν διαπράξει, δεκάδες χιλιάδες γυναῖκόπαιδα. Κι ἂν κρύβονται ἀνάμεσά τους ὀρισμένοι ὑπεύθυνοι γιά ἐγκλήματα, πρῶην συνεργάτες τῶν ἱμπεριαλιστῶν, ἢ ἐπαναστατικὴ ἐξουσία πρέπει νά τοὺς ἀπομονώσει καὶ νά τοὺς τιμωρήσει - ἀφοῦ πρῶτα τοὺς δικάσει. Κι ἀκόμα ἐπιμένουμε ὅτι ἡ διεθνὴς κοινότητα - πρῶτα καὶ κύρια οἱ Ἀμερικάνοι καὶ Γάλλοι ἱμπεριαλιστές, πού κατέστρεψαν τὴν Ἰνδοκίνα, ἀλλὰ καὶ ἡ Κίνα καὶ ἡ Καμπότζη καὶ τό Βιέτ-Νάμ, πού ἀναγκαστικά ἐμπλέκονται στό ζήτημα, πρέπει νά σταθοῦν ἀλληλέγγυες ἔτσι ὥστε νά σωθοῦν ὅσες περισσότερες ζωὲς γίνεται. Χωρὶς ἀνθρωπισμὸ δέν ὑπάρχει σοσιαλισμός.

Ἡ διαφωνία πάνω σ' αὐτές τίς ἀρχές εἶ-

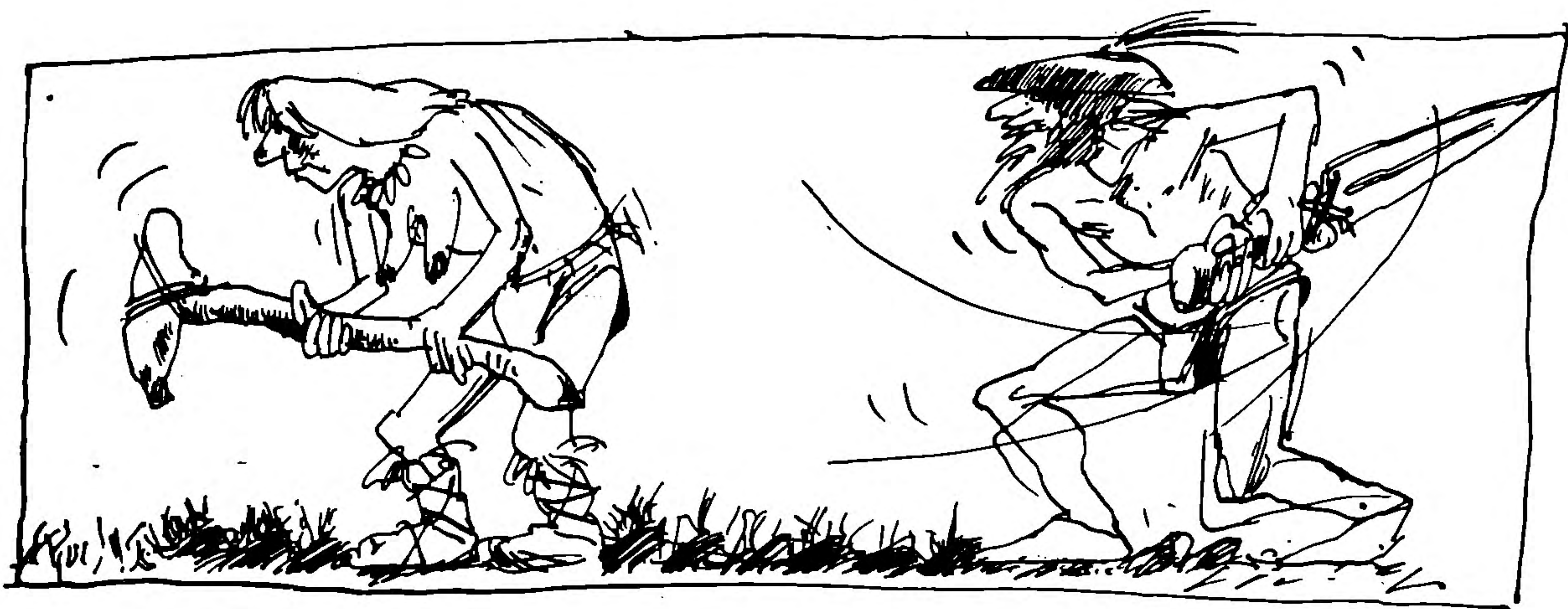
ναι πράγματι ζήτημα σοβαρό. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ διάλογος δυσκολεύεται ὅταν ἡ διαφορὰ ἀπόψεων ἀντιμετωπίζεται μέ μίαν ἀπόπειρα ἰδεολογικῆς τρομοκρατίας - πού ἐφαρμόζεται στήν περίπτωση αὐτὴ ἀπὸ τὸν «Ὁδηγητὴ».

Υ.Γ. Καὶ μιά καὶ ἀναφέρεται ἀπὸ τό ὄργανο τῆς ΚΝΕ ἡ δημοσιογραφικὴ δεοντολογία, δύο μικρὲς παρατηρήσεις:

1. Εἶναι ἀπαράδεκτο νά μπαίνουν μέσα σέ εἰσαγωγικά λέξεις πού δέν ὑπάρχουν στό κείμενο στό ὁποῖο γίνεται ἀναφορά. «Σφαγές» π.χ. στό Βιέτ-Νάμ ἐμεῖς δέν τό εἶπαμε πουθενά.

2. Εἶναι ἀπαράδεκτοι οἱ ὑπαινιγμοὶ γιά συγκεκριμένο συντάκτη, ὅταν πρόκειται γιά ἀνυπόγραφα κείμενα πού ἐκφράζουν θέβαια ἀπόλυτα τίς θέσεις τοῦ περιοδικοῦ.

Η ΠΡΩΤΗ ΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΑΣ

αντιθέσεις στον κόσμο

ΤΟ ΚΟΥΡΔΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ: Προοπτικές για τή λύση του

Ενώ η ένταση συνεχίζεται στο κατειλημένο από την Τουρκία μέρος του Κουρδιστάν και ο γυιός του παραδοσιακού ηγέτη Μπαρζανί γύρισε στο Ιράκ για να οδηγήσει τους «πεσμεργκά» (Κούρδους αντάρτες) ξανά στον αγώνα για την αυτονομία, ο περσικός στρατός έδωσε για πρώτη φορά ανοιχτή μάχη, με άρματα και πυροβολικό, την Τρίτη 24 του Ιούλη για να διώξει τους Κούρδους ένοπλους που είχαν αποκλείσει το μόνο μεγάλο δρόμο που διασχίζει το Ατζερμπαϊτζάν.

Τό πρόβλημα των Κούρδων, που τό πατρικό τους έδαφος τό διαμοίρασαν ανάμεταξύ τους οι παλιοί κατακτητές της περιοχής, κι όταν ακόμα δεν βρίσκεται στο προσκήνιο της επικαιρότητας είναι κεντρικό στοιχείο της μεσανατολικής κρίσης. Μερικές ελληνικές εφημερίδες και περιοδικά, ασχολήθηκαν κατά καιρούς με τό ζήτημα. Τό ΑΝΤΙ της 15ης Ιούλη 1978 – τεύχος 103 – είχε φιλοξενήσει ένα άρθρο του κ. Περικλή Νεάρχου παραθέτοντας αρκετά στοιχεία για την ιστορία και τους συνεχείς αγώνες του κουρδικού λαού, καθώς και την υποδούλωση και την ταπείνωση που υφίστάται.

Πρέπει εδώ να τονίσουμε ότι τό Κουρδιστάν αποτελεί ένιαία εθνική και γεωγραφική ένότητα. Είναι περικυκλωμένο από την Τουρκία, τή Συρία, τό Ιράκ τό Ιράν και τή Σοβιετική Αρμενία. Όταν τό Κουρδιστάν επελευθερωθεί, τά δυτικά σύνορά του θά άκουμπίσουν τή Μεσόγειο, απέναντι από τή θόραιο – ανατολική ούρά της Κύπρου, τό άκρωτήρι του Αη – Ανδρέα. Έτσι θά καλύπτει μιά μεγάλη περιοχή 475.000 τ.χ., όσο δηλαδή ή Μεγάλη Βρετανία, ή Ολλανδία, τό Βέλγιο, ή Ελβετία και ή Δανία. Ο πληθυσμός υπολογίζεται γύρω στά 20 εκατομμύρια. Οι Κούρδοι άγωνιστές ονομάζουν με κάποια πικρία τήν πατρίδα τους, Πολωνία της Έγγυς Ανατολής. Όπως τήν Πολωνία τήν είχαν μοιράσει μεταξύ τους οι κατακτητές, Ρώσοι, Γερμανοί και Αυστριακοί, έτσι και τό Κουρδιστάν τό διαμέλισαν ή Τουρκία, τό Ιράν, τό Ιράκ και ή Συρία.

Η Τουρκία είχε άρπάξει τή μερίδα του λέοντος, τά 47% του κουρδικού έδάφους. Τό Ιράν τά 35,1%, τό Ιράκ τά 14,8% και ή Συρία τά 3%. Χαρακτηριστικό είναι επίσης ότι τό 30% της όλης τουρκικής επικράτειας, τά 9,8% της ιρανικής, τά 16,8% της ιρακινής και τά 8% της συριακής, είναι κουρδικό έδαφος.

Δώδεκα εκατομμύρια Κούρδοι ζούν στην Τουρκία, 6 στο Ιράν, 3 στο Ιράκ, 600.000

στη Συρία και 200.000 στην ΕΣΣΔ.

Μακράιωνη είναι ή ιστορία των Κούρδων. Αρχίζει πριν από 6 χιλιάδες χρόνια. Είναι απόγονοι των αρχαίων Μήδων. Μιλούν τή δική τους γλώσσα, που ανήκει στην ιρανική οικογένεια της ίνδο-ευρωπαϊκής ομάδας. Οι πιο πολλοί είναι μωαμεθανοί. Υπάρχουν επίσης χριστιανοί και άλλες μικρές θρησκευτικές μειονότητες.

Οι πρόσφατες εξελίξεις γύρω από τό ζήτημα διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Στο Ιράκ, ή κυβέρνηση ρίχοντας στάχτη στά μάτια των διεθνών παρατηρητών, είχε παραχωρήσει στους Κούρδους μιά ψευτοαυτονομία. Διόρισε «ύπουργούς» στην κεντρική κυβέρνηση, που ουσιαστικά είναι υποχρεωμένοι να εκτελούν ό,τι οι αρχές προστάζουν, καταπνίγοντας κάθε διεκδίκηση ανεξαρτησίας και ανθρώπινων δικαιωμάτων. Μετά τις 20 του Μάρτη του 1975, τό ιρακινό καθεστώς σύναψε μιά συμφωνία με τό Σάχη και χρησιμοποιώντας και τους «ύπουργούς» κατόρθωσε να υπονομεύσει τό κουρδικό κίνημα στο Ιράκ και να τό οδηγήσει σε μιά προσωρινή λήξη των επιχειρήσεων.

Οι μαζικές εκτελέσεις βρίσκονται στην ήμερήσια διάταξη. Τουλάχιστον 12 Κούρδοι άπαγχονίζονται κάθε βδομάδα στις φυλακές της Μοσούλης. Τά πτώματα των κρεμασμένων δεν παραδίνονται στις οικογένειές τους που παίρνουν μόνο ένα ποσό 75 λιρών για τήν άξία του φέρετρου. Είναι χιλιάδες οι Κούρδοι που έκτοπίζονται στις έρήμους του Νότου και εκατοντάδες τά παιδιά που πεθαίνουν από κακή διατροφή.

Όλα τά κουρδικά χωριά που βρίσκονται σε άπόσταση είκοσι χιλιομέτρων από τά σύνορα του Ιράν και της Τουρκίας πυρπολήθηκαν και εξαφανίστηκαν. Οι κάτοικοι διατάχθηκαν να άποσυρθούν στά ένδοτερα. Τά κουρδικά σχολεία κλείνουν ή μετατρέπονται σε άραβικά. Στους κουρδικούς οικισμούς δίνονται άραβικά όνόματα. Όλα, σύμφωνα με τό πρότυπο της τουρκικής πολιτικής, πρέπει να άραβοποιηθούν. Στους νέους Κούρδους δεν επιτρέπεται να φοιτήσουν στα πανεπιστήμια, ή να δουλέψουν σε δημόσιες υπηρεσίες, έφόσον δεν είναι μέλη του παναραβικού κόμματος Μπάαθ.

Στό Ιράν, οι Κούρδοι, με τήν υπόσχεση της ΕΣΣΔ για συμπαράσταση, είχαν εγκαθιδρύσει στα 1946 κουρδική δημοκρατία στο Μαχαμπάντ, που όμως δεν επέζησε περισσότερο από ένα χρόνο, γιατί οι σοβιετικοί ξαφνικά άποσύραν τις υποσχέσεις τους, με άντάλλαγμα τή συμμετοχή τους στις επιχειρήσεις του ιρανικού κεφαλαίου. Έτσι, οι Κούρδοι αντιμετώπισαν μόνοι τους τόν ιρανικό στρατό. Ο Πρόεδρος της δημοκρατίας και οι άλλοι ηγέτες πλήρωσαν τελικά με τό κεφάλι τους.

Στήν πάλη για τήν άνατροπή του τύραννου Σάχη, οι Κούρδοι πρόσφεραν όλες τις δυνάμεις τους, με τήν πεποίθηση ότι ό αγώνας του ιρανικού λαού ήταν και δικός τους αγώνας. Πίστευαν ότι ή επικράτηση της ισλαμικής επανάστασης θά άνοιγε και γι' αυτούς τό δρόμο της ελευθερίας. Όμως, ξανά διαψεύστηκαν όλες οι προσδοκίες τους. Η ισλαμική επανάσταση, με τις ισχυρές θρησκευτικές δυνάμεις επικεφαλής, δεν μπορούσε να προχωρήσει πέρα από τήν κατάλυση του διεφθαρμένου σαχι-

κού καθεστώτος. Η πάλη για ριζικές αλλαγές, μόλις τώρα αρχίζει. Αυτό, γρήγορα τό κατάλαβαν οι Κούρδοι, και με τό όπλο στο χέρι, έχουν ήδη έπιδοθεί στον αγώνα για μιά πραγματική ανεξαρτησία. Τό άτύχημα γι' αυτούς είναι ότι άρχισε να προδιαγράφεται μιά, εκ των ένδον, προδοσία των ιδανικών τους. Αυτό δείχνουν οι τελευταίες δηλώσεις του θρησκευτικού άρχηγού τους, του Αγιατολάχ Χουσεϊνί, που δήλωσε:

...«δεν επιδιώκουμε να άποσχισθούμε από τό Ιράν. Παλεύουμε μόνο γι' άυτονομία, διότι άποτελούμε άναπόσπαστο μέρος του Ιράν...»

Οι Κούρδοι επαναστάτες στο Ιράν, έχουν ακόμη να διατάγουν σκληρό αγώνα. Στή Συρία, ακολουθείται ίδια γραμμή για τήν «άραβοποίηση» των εκεί διακοσίων χιλιάδων Κούρδων. Τους έχουν, επίσης, άπομακρύνει από τά σύνορα Τουρκίας και Ιράν, για να μην τυχόν έρθουν σ' έπαφή με τους άλλους Κούρδους, που βρίσκονται σ' αυτές τις χώρες. Τους πολιτικούς άρχηγούς του παράνομου Δημοκρατικού Κουρδικού Κόμματος, τους κρατάνε στις φυλακές. Η χρήση της κουρδικής γλώσσας στα σχολεία άπαγορεύεται, καθώς επίσης και ή κυκλοφορία κουρδικών εφημερίδων.

Στήν Τουρκία, οι διωγμοί ξεπερνούν κάθε φαντασία. Έδώ, σύμφωνα με τήν έπίσημη έκδοχή, Κούρδοι... δεν υπάρχουν. Υπάρχουν μόνο όρεσίβιοι Τούρκοι, που, κατά σύμπτωση, λησμόνησαν τή μητρική τους γλώσσα κι έφτιαξαν μιά άλλη «διάλεκτο». Στό γεωγραφικό χάρτη, Κουρδιστάν δεν υπάρχει για τους Τούρκους. Υπάρχει μόνο Ανατολή. Και αλίμονό σου αν πείς ότι είσαι Κούρδος ή ότι έχεις πατρίδα άλλη από τήν Τουρκία.

Για τους διωγμούς, όχι μόνο ενάντια στα εκατομμύρια των Κούρδων, αλλά κι ενάντια στις άλλες μειονότητες, που παίρνουν διαστάσεις γενοκτονίας, πολλά έχουν γραφεί και γράφονται καθημερινά στο διεθνή και ελληνικό τύπο.

Στό Ιράν, άμεση λύση του κουρδικού προβλήματος δεν προδιαγράφεται. Δυστυχώς, ή τύχη των λαών του Ιράν, στο παρόν στάδιο, βρίσκεται στα χέρια του Αγιατολάχ, με τήν άντιδραστική νοοτροπία και τήν έξη προς τή βία.

Οι Αγιατολάχ, ξεπερνούν τις έσωτερικές κρίσεις του καθεστώτος δημιουργώντας συσπείρωση εναντίον του κουρδικού στοιχείου.

Αλλά ή δυσμενέστερη κατάσταση υπάρχει στην Τουρκία. Τό μεγαλύτερο μέρος της τουρκικής επικράτειας τό κατοικούν Κούρδοι και άλλες μειονότητες. Αλλά όλες οι τουρκικές κυβερνήσεις από τήν έποχή του Κεμάλ Ατατούρκ διακηρύσσουν ότι στην Τουρκία δεν υπάρχουν παρά μόνο Τούρκοι. Γι' αυτό και σήμερα, ό Μπουλέντ Έτσεβίτ δεν παύει να διακηρύττει πώς κάθε σκέψη, για διαχωρισμό ή άποχωρισμό, πρέπει άμείλικτα να διώκεται σαν εθνική προδοσία. Σ' αυτό, όλα τά άντιδραστικά τουρκικά κόμματα συμφωνούν και υπερθεματίζουν.

Ο αγώνας των Κούρδων έχει μεγάλη σημασία για τήν ίσορροπία της περιοχής μας που δεν είναι δυνατόν να έδραιωθεί χωρίς να ίκανοποιηθούν τά εθνικά δικαια των λαών. Έχουμε σαν Έλληνες κάθε συμφέρον να τόν παρακολουθούμε από κοντά.

Αντρέα Φραγκιά

«Ζήτω ή κρίση!...»

Τί κρίμα, κι ήταν όλα τόσο ωραία!...

Τά είδυλλιακά εκείνα χρόνια φαίνονται τώρα πολύ μακρινά κι εξωραϊζονται για νά μείνουν στο μουσείο σάν μιά νεώτερη μπέλ-έποκ, γεμάτη λάμψη και νοσταλγία. 'Η κοινωνία της άφθονίας και της υπερκατανάλωσης ήταν ένας τόσο εύθραυστος θρύλος; Θεαματικό προϊόν των διαφημιστών του συστήματος, παρουσιάστηκε σάν τό θαύμα και ή ουσία του καπιταλισμού. Τό σύστημα τώρα λέει: «Λυπηθείτε με, μου στερούν τή ζωή». Θρηνηϊ, μάλλον κάνει πώς θρηνηϊ, για τό τέλος της χρυσής εποχής του. Και τά δάκρυά του είναι δυό σταγόνες πετρέλαιο.

Τώρα μέ τήν ίδια ένταση και μέ όλα τά μέσα διαφημίζεται ή κρίση. Πρώτο σύνθημα-κραυγή: «Μαύρα χρόνια μās περιμένουν. Τό πετρέλαιο σώνεται, τί νά γίνει;». Δεύτερο σύνθημα σέ τόνο ρεαλιστικής σωφροσύνης: «Νά υποταχτούμε. Δέν υπάρχει λύση. 'Ο κόσμος όλόκληρος μπήκε στο στάδιο βαθιάς κρίσης». Ψίθυρος συμπερασματικός: «'Ο,τι θελήσουν αυτοί που εξουσιάζουν τό πετρέλαιο». Κι επειδή αυτοί που εξουσιάζουν τό πετρέλαιο θά ζητούν δλο και περισσότερα, άνοιγοκλείνοντας τή στρόφιγγα του έκθιασμού, δέν υπάρχει τελευταίο σκαλί στην κατρακύλα της υποταγής.

Και τό αυτοκινητάκι μας; Αυτή ή πολυσύνθετη και μηχανική ταυτότητα που άποκτήσαμε μέ τά πολλά ή μέ τά λίγα, αυτή ή μεταλλαγή της ύπαρξής μας σέ λαμαρίνες, γαλόνια, ίπποδύναμη, όκτάνια, χιλιόμετρα, τό εξακύλινδρο, τό δεκακύλινδρο, τό χιλιακύλινδρο όνειρο θά σκουριάσει και θά διαλυθεί παρατημένο στην άκρη του δρόμου ή θά δώσουμε τά πάντα για νά τό συντηρήσουμε; Τό καθένα άπ' αυτά κρύβει μέσα του τήν επιθυμία νά ήταν ή νά γίνει μεγαλύτερο, πιο δυνατό και πιο άκριβό. 'Ο ίλιγγος δέ γεννιέται μόνο μέ τήν ταχύτητα. Και σιγά σιγά νά πηγαίνει, κι αν άκόμα σκοντάφτει ή μηχανή του, κι αν τρίζει, είναι τό μεγάλο όχημα, τό θαυμαστό και τό καλύτερο που μέσα του αισθάνεσαι σιγουριά, ίσοτιμία στη ρευστή και κινούμενη μάζα των δρόμων μέσα στο μεταλλικό κέλυφος που κάθε του κομμάτι, τό τελευταίο του εξάρτημα συνδέεται άμεσα μέ κάποιο μέλος, μέ τά όργανα του κορμιού σου και τό ρυθμικό θούϊσμα της μηχανής άκούγεται σά μουσική που τρέφει, τραγουδάει και ύπόσχεται. "Όλοι θ' άπαντήσουν ότι είναι ένα έργαλειό δουλειάς, ένα χρήσιμο μεταφορικό μέσον στην έξοντωτική άναρχία, τό πήξιμο των πόλεων, ένα επαγγελματικό εξάρτημα που σου προσφέρει μετακίνηση, οικονομία χρόνου, σέ γλυτώνει άπ' τόν ένκνευρισμό του θασανιστικού λώφορείου, ένας τρόπος νά φύγεις άπ' τά καυσαέρια, νά ξεκινήσεις για τήν κυριακάτικη έκδρομή. Τί άλλο μās απέμεινε; Μιά ρόδα που σέ πάει παντού, που σέ ξεκολλάει από τόν μεταφορικό Ιμάντα σπίτι-δουλειά, δουλειά-σπίτι, τό ποτίζεις δύο-τρία γαλόνια και σέ πάει σέ μιά παραλία, κάτω από τό πολυπόθητο πευκο. Είναι τάχα κακό; Βλάπτει κανέναν; Δέν τό πληρώνεις μέ κόπο; Λίγα ξενύχτια, υπερωρίες, στερήσεις, ύπολογισμούς και οικονομίες, τήν άγωνία του μηνιατικού γραμματίου φέρνει μέσα του αυτό τό γυαλιστερό αντικείμενο ώσπου νά τσουλήσει έξω άπ' τήν πόρτα μας; Μακάρι όλα τά σημαντικά άγαθά νά φτάσουν στην πόρτα όλων των ανθρώπων και νά 'χουν όλοι άνεξάριετα τό αυτοκίνητο και τό άεροπλάνο τους άκόμα. Οί πετρελαιοπώλες όμως караδοκούν και θέλουν νά σου επιβάλουν περιορισμένη χρήση, νά τό κάνουν όνειρο δυσπρόσιτο, ένδειξη ταξικής διάκρισης, όπως ήταν πρώτα, νά κάνουν τό όνειρο πιο ξελο-

γιαστικό. Τό ψίχουλο της χαράς, αυτή ή μοναδική κι άκριβοπληρωμένη δυνατότητα νά νομίζεις ότι ξεφεύγεις άπ' τήν πρέσα, τό ζωντανό μηχανήμα μέ τά χίλια παρατσούκλια και τά χαϊδευτικά όνόματα, τό μαλακό κύλισμα που παίρνει μαζί του τόν λογισμό σου, τό πρωταρχικό προϊόν της βιομηχανικής εποχής φαίνεται νά στο άρπάζουν. "Αν μείνει σκουριασμένο και δυσκίνητο πολλοί θά μαραζώσουν. Τό άγαθό αυτό, προϊόν της έμπορίας του πετρελαίου, τρέφεται και είναι ύπήκοος των πετρελαιάδων, όπως ύπήκοός τους είναι και τό όνειρο της άπόκτησης και της χρήσης του. Τό σύστημα φωνάζει ότι τό όνειρο είναι άτροφικό αν τό αυτοκινητάκι δέν γίνει αυτοκινητάρα κι' αν δέν μπεις ένέχυρο για νά τό κατακτήσεις. 'Η έρωτική σχέση μ' αυτό τό μηχανήμα γίνεται άκόρεστη. Τώρα, τείνει νά γίνει λατρεία μεταφυσική προσήλωση, μονομερής έξυπνέτηση της μηχανής, εύνοια που παρέχεται μέ προθεσμία. 'Η αυτοκινητολογία, μιά κυριαρχική περιοχή της σύγχρονης όμιλίας καταλαγιάζει, ή αυτοκινητοψυχολογία που έκάλυψε άρκετά χρόνια τή σκέψη και τό θυμικό, περνάει σέ πιο σύνθετα καινούργια στάδια.

Είναι δυνατόν αυτός ό ωραίος και θαυμαστός κόσμος, ή πανίσχυρη, ή πάνσοφη ή προβλεπτική Δύση νά άσφυκτιά και νά κινδυνεύει από παράλυση επειδή μερικοί μυθικά πλούσιοι σείχηδες άποφάσισαν νά γίνουν πλουσιότεροι; Κι έτσι ξαφνικά, σά νά τρελάθηκαν, ζητάνε κεφαλικό φόρο που θά αυξάνεται κατά τή βούληση του σείχη άπεριόριστα; Οί διαφημιστές της κρίσης προσπαθούν νά δείξουν τήν προκατασκευασμένη άναστάτωση σάν φυσικό φαινόμενο μέ άκατανίκητη δύναμη φωνάζουν ότι πρέπει νά σταθούμε μέ δέος μπροστά στο άκαταμάχητο και θεϊό δικαίωμα αυτών που εξουσιάζουν τό πετρέλαιο νά υπαγορεύουν τούς όρους τους σ' όλο τόν κόσμο. Οί διαφημιστές παρουσίασαν άρχικά τήν άκόρεστη βουλμία των σείχηδων ως μοναδική αίτία, γρήγορα όμως φάνηκε και επιβεβαιώθηκε μέ τό σάπιο βλέμμα του Κάρτερ ότι τόν πρώτο ρόλο τόν έχουν δικαιωματικά οί γνωστές και μεγάλες εταιρίες των πετρελαίων. Αυτές, μαζί μέ τούς σείχηδες και τούς άμερικανούς κυβερνήτες, που άποτελούν τό άνώτερο κλιμάκιο του συστήματος, άποφασίζουν πότε, πώς θά έκδηλωθεί και ποιό θά είναι τό θάθος και ή ένταση της κρίσης. Τά λόγια του Κάρτερ σούρνονται σάν έρπετό που τρέφεται στην πετρελαιοκή λάσπη και σφυρίζει τήν άναπότρεπτη ύποταγή στους έξουσιαστές και στην κρίση που θέλουν νά επιβάλουν.

Οί σειсмоγράφοι των οικονομικών εξέλιξεων, τά ίνστιτούτα γεωλογίας, οί σοφοί προγραμματιστές μέ τούς τρομερούς κομπιούτερ, πιάστηκαν στον ύπνο και ξύπνησαν πανικόβλητοι από τούς τριγμούς στά θεμέλια του συστήματος; Τώρα ανακάλυψαν ότι όλόκληρο τό σύστημα τρέφεται άποκλειστικά μέ πετρέλαιο και ότι τό φυσικό αυτό προϊόν έξαντλείται; Τώρα ανακαλύπτουν ότι ή περίφημη άφθονία και ή μορφή της τεχνολογίας που επικράτησε δέν ήταν παρά προέκταση, εφαρμογή, μετατροπή, ποικιλίες στην πολύμορφη κατανάλωση του πετρελαίου. Μέχρι χτές όλόκληρο τό σύστημα παρακινούσε μέ όλα τά μέσα τήν περισσότερη κατανάλωση πετρελαίου και πουλούσε έγκαταστάσεις και προϊόντα άχόρταστα σέ πετρέλαιο. 'Η κοινωνία της άφθονίας ήταν μιά υπεραγορά από αυτά και λειτουργούσε για νά έξυπηρετεί. 'Η υπερκατανάλωση ήταν ένα πράτήριο πωλήσεων των πετρελαιάδων. Τώρα ή στρατηγική των συμφερόντων τους έγινε φυσικός νόμος, πήρε διαστάσεις και, όπως είχε διεισδύσει σέ όλες τις μορφές παραγωγικής δραστηριότητας, ή σύσπαση των πλοκαμιών του φαίνεται ότι έξαρθρώνει τό σύστημα, ενώ άπλως τό ξεζουμίζει και τό μεταπλάθει, φορμάροντάς το κατά τήν έξουσιαστική βουλμία του.

ΑΝΤΙ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

του Διονύση Σκάλου

που, πώς, ποσο, ποιο,
τόν κοσμάκη
έξαπατώ

ΠΟΥ υπάρχει τρόπος πώλησης κάθε προϊόντος στο χρυσό οδηγό;
ΠΩΣ όμως αλλιώς νά δικαιολογηθεί αυτό τό πώς;
ΠΟΣΟ άλλωστε νοιάζει τόν ΟΤΕ
ΠΟΙΟ είναι γελοίο καί πόσο δυστυχώς

ΠΟΥ υπάρχουν οι τιμές* κάθε προϊόντος στο χρυσό οδηγό;
ΠΩΣ τώρα καί γιατί αυτή ή κατάχρηση του πί (καί νά'τανε μόνο αυτή)...
ΠΟΣΟ άλλωστε νοιάζει τόν ΟΤΕ
ΠΟΙΟ ή τί επιτρέπεται έστω καί γιά χρήση διαφημιστική

* Η τιμή τιμή δέν έχει καί χαρά στον πού τήν έχει.

Νά μιά έξαίρεση: ο χρυσός οδηγός χωρίς νά έχει τιμές
δέν έχει καί...χαρές. Χρειάζεσαι βέβαια μεγάλη φαντασία
γιά νά σκεφτείς τόν ΟΤΕ...λυπημένο, άλλ'άξίζει τόν κόπο.

ΠΟΥ πουλάτε;
ΠΩΣ πουλάτε;
ΠΟΣΟ κάνει αυτό πού πουλάτε;
ΠΟΙΟ είναι τό προϊόν πού πουλάτε;

Στά βασικά αυτά έρωτήματα τών πελατών σας,
δίνει άπάντηση μόνο ο Χρυσός Όδηγός.

Ό Χρυσός Όδηγός σας είναι τόσο
άπαραίτητος, όσο άπαραίτητο είναι
νά σας ξέρουν οι άνθρωποι. Νά ξέρουν
γιά σας στη κατάλληλη στιγμή

ΠΟΥ πουλάτε, **ΠΩΣ** πουλάτε,
ΠΟΣΟ κάνει αυτό πού πουλάτε,
ΠΟΙΟ είναι τό προϊόν πού πουλάτε.

ΠΟΥ, ΠΩΣ, ΠΟΣΟ, ΠΟΙΟ;
Στό ΧΡΥΣΟ ΟΔΗΓΟ.

Σας συμφέρει νά είστε μέσα.

Αν είστε μέσα στο Χρυσό Όδηγό
είναι σά νά είστε μέσα
σέ κάθε σπíti.

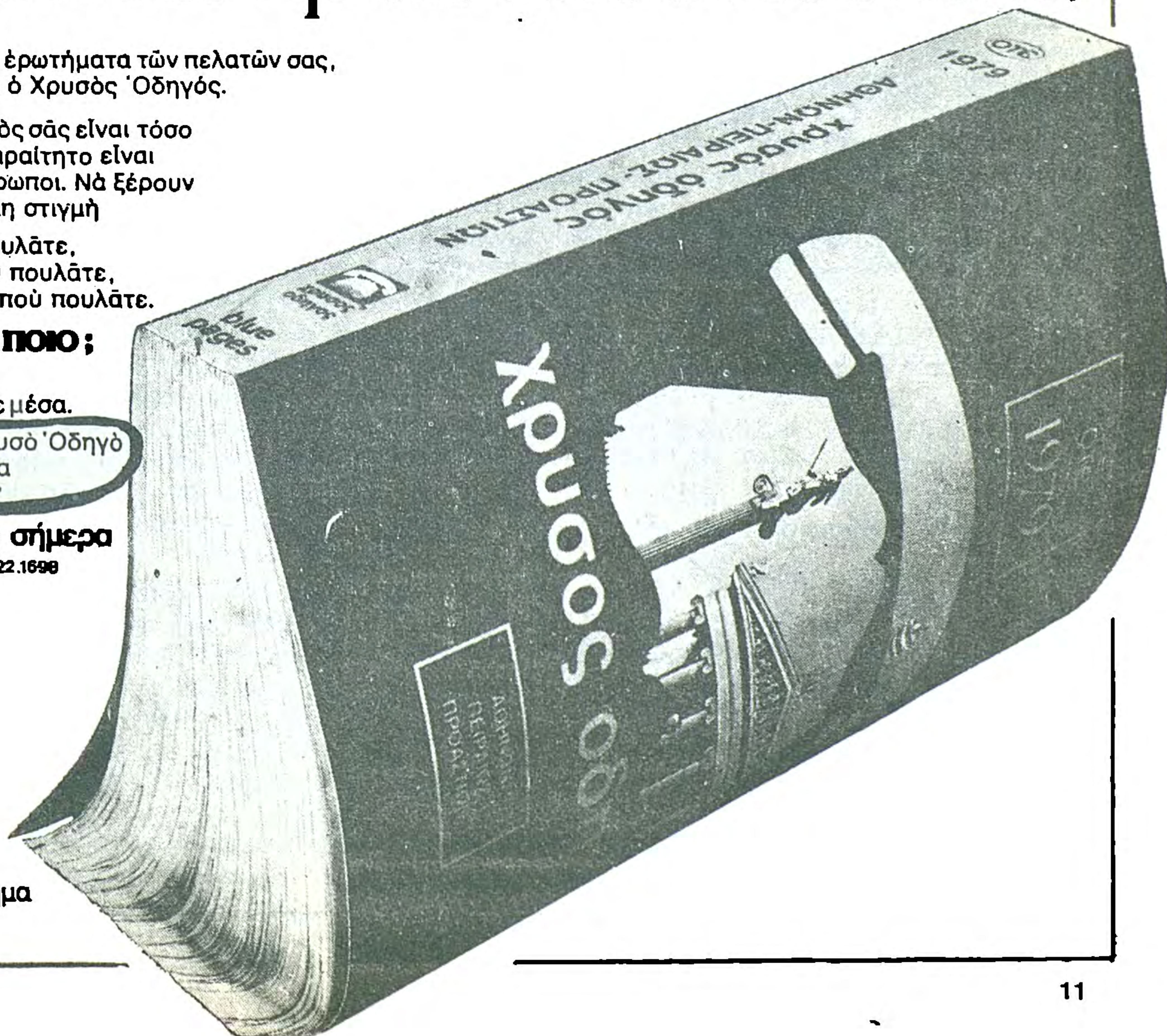
Τηλεφωνήστε μας σήμερα

ΑΘΗΝΑ 922.9549, 922.1697, 922.1698
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ 51.5007

**χρυσος
οδηγος**

Άνοιξε ένα κατάστημα
σέ κάθε σπíti.

ΟΧΙ ΒΕΒΑΙΑ ΣΕ ΚΑΘΕ ΣΠΙΤΙ,
ΑΦΟΥ ΕΝΑ ΣΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ
ΣΠΙΤΙΑ ΔΕΝ ΕΧΕΙ
ΤΗΛΕΦΩΝΟ

Περισσότερη αυτοκριτική και λιγώτερες θριαμβολογίες!

Του Σπ. Λιναρδάτου

Μέσα στους πανηγυρισμούς για τό «θαῦμα» της πενταετίας απο τήν αποκατάσταση τής Δημοκρατίας ή στήν πολεμική τής αξιωματικής, κυρίως, αντιπολίτευσης για τήν οίκοδόμηση του «αὐταρχικού κράτους» τής Δεξιᾶς, μάταια θ' αναζητήσουμε κάποιο ἴχνος αυτοκριτικής τῶν κομμάτων – κυβερνητικού καί ἀντικυβερνητικῶν – ὄχι μόνο για τήν ἔλλειψη ἐποικοδομητικοῦ καί γόνιμου διαλόγου, ὅπως σωστά ἐπισήμανε ὁ κ. Β. Φίλιας («Ἐλευθεροτυπία» 26 Ἰουλίου), ἀλλά καί για τήν ἀπουσία σοβαρῆς, συστηματικῆς καί ἀδιάκοπης προσπάθειας μέ σκοπό τή δημιουργία τῶν ἀπαραίτητων ἐκείνων διαρθρώσεων καί θεσμῶν πού θά κάνουν, ὅσο γίνεται, πιό στερεό καί ἀπρόσβλητο ἀπό ὑπονομεύσεις τό δημοκρατικό πολίτευμα.

ΠΟΛΛΕΣ φορές καί ἀπό διάφορες πλευρές ἔχει τονιστεῖ ὅτι ἡ ὑποβάθμιση τοῦ ρόλου τῆς Βουλῆς – πού γι αὐτή εὐθύνεται κυρίως ἡ Κυβέρνηση καί προσωπικά ὁ Πρωθυπουργός κ. Καραμανλῆς, ἀλλά δέν εἶναι ἀπαλλαγμένη ἀπό εὐθύνες καί ἡ Ἀντιπολίτευση καί ἰδιαίτερα ἡ ἀξιωματική – ἀποτελεῖ ἀνασταλτικό στοιχεῖο στή στερέωση καί ἐνίσχυση τῆς Δημοκρατίας. Ἀναφέρομαι, ἀνάμεσα σέ ἄλλα (βλέπε καί ἄρθρο μου στίς 20 Μαΐου στό «Βῆμα»), στίς συχνές ἀπουσίες ἢ μᾶλλον στίς σπάνιες παρουσίες τοῦ Πρωθυπουργοῦ καί τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀξιωματικῆς ἀντιπολίτευσης ἀπό τίς συνεδριάσεις τῆς ὁλομέλειας τοῦ Κοινοβουλίου. Ἡ ἀποχώρηση κομμάτων ἀπό ὁρισμένες συνεδριάσεις ἢ ψηφοφορίες τῆς Βουλῆς εἶναι βέβαια πολιτική πράξη καί θρῖσκεται μέσα στά πλαίσια τοῦ κοινοβουλευτικοῦ καί πολιτικοῦ «παιγνιδιοῦ». Ἀλλά ὁ τρόπος («αἰφνιδισμός τοῦ ἐχθροῦ») πού ἔγινε για ἕνα μάλιστα τόσο σοβαρό θέμα, ὅπως ἡ ἔνταξη τῆς χώρας μας στήν ΕΟΚ, ἡ ἀποχώρηση τοῦ ΠΑΣΟΚ καί σέ συνέχεια τοῦ ΚΚΕ ἀπό τή συζήτηση στή Βουλή στίς 25 Ἰουνίου, ἦταν πλήγμα ἐναντίον τοῦ Κοινοβουλίου καί τοῦ δημοκρατικοῦ διαλόγου, ἀλλά καί αὐτῆς τῆς ἀξιοπιστίας καί τῆς σοβαρότητας κυρίως τοῦ κόμματος τῆς ἀξιωματικῆς ἀντιπολίτευσης.

Ἡ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ, ἐξάλλου, δέν εἶναι νοητό νά γίνεται σέ στιγμές πού δίνεται ἡ δυνατότητα στήν Ἀντιπολίτευση νά ἐκφράσει τίς ἀπόψεις της για ἕνα τόσο μεγάλο θέμα ἀπό ὅλα τά μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης. Καί, σέ κάθε περίπτωση, συνδέεται μέ κλιμάκωση τοῦ ἀγῶνα μέ λαϊκές κινητοποιήσεις για νά ἀντιμετωπιστεῖ μία ἀνώμαλη, ἀντιδημοκρατική ἢ ἐπικίνδυνη για τά ἔθνη συμφέροντα κυβερνητική ἐνέργεια. Ἄν τό ΠΑΣΟΚ

καί τό ΚΚΕ πραγματικά πιστεύουν, ὅπως διακηρύσσουν, ὅτι ἡ προσχώρηση τῆς Ἑλλάδας στήν ΕΟΚ ἀποτελεῖ πλήρη ὑποδούλωσή μας σέ ξένα κέντρα ἀποφάσεων καί ὅτι ἰσοδυναμεῖ μέ ἐθνική καταστροφή, εἶχαν τήν ὑποχρέωση νά ἔχουν ἀπό καιρό κινητοποιήσει τίς λαϊκές δυνάμεις πού τά ἀκολουθοῦν σέ ἕνα νέο «ἀνένδοτο ἀγῶνα» για τή σωτηρία, αὐτή τή φορά, ὄχι τοῦ πολιτεύματος, ἀλλά τῆς ἰδίας τῆς χώρας... Ἀφοῦ δέν τό ἔκαναν ἔχουν πολλαπλασιάσει τά ἐρωτήματα για τήν εἰλικρίνεια τοῦ διακηρύξαντος...

ΕΚΤΟΣ ἀπό τήν καλή λειτουργία τῆς Βουλῆς, βασικές προϋποθέσεις για τή στερέωση μιᾶς σύγχρονης καί ἀνοιχτῆς στίς ἐξελίξεις δημοκρατίας εἶναι ἡ δημοκρατική ὁργάνωση τῶν κομμάτων, ὁ ἰσχυρός, ἀνεξάρτητος καί δημοκρατικός συνδικαλισμός καί ἡ μέ οὐσιαστικές ἐξουσίες Τοπική Αὐτοδιοίκηση. Ἡ ἐφτάχρονη δικτατορία, κοντά στίς ἄλλες καταστροφές πού ἔφερε καί πρίν ἀπ' ὅλα τήν τραγωδία τῆς Κύπρου (πού γι αὐτή μεγάλη εἶναι ἡ κυβερνητική εὐθύνη γιατί δέν ὑπῆρξε ἀκόμα ἡ κάθαρση), γύρισε πίσω για πολλά χρόνια τήν ζωὴ τῆς χώρας σέ ὅλους αὐτούς τούς βασικούς τομεῖς. Ἀλλά ἔγιναν ὅσα ἦταν δυνατό καί ἔπρεπε στά πέντε χρόνια ἀπό τήν κατάρρευση τῆς Χούντας για νά ἐνισχυθοῦν καί τά τρία θεμέλια τῆς Δημοκρατίας πού ἀναφέραμε;

ΓΙΑ ΤΗ δημοκρατική ὁργάνωση κομμάτων ἀρχῶν ἔγιναν μερικά βήματα πού κάθε ἄλλο ἀπό ἱκανοποιητικά εἶναι. Τό Συνέδριο τῆς «Νέας Δημοκρατίας» ἀποτελέσει γεγονός, ἀφοῦ, για πρώτη φορά στήν Ἑλλάδα, ἕνα συντηρητικό κόμμα προσπαθεῖ νά ὁργανωθεῖ σέ ἀπρόσωπη βάση, μέ πρόγραμμα καί καταστατικές ἀρχές. Παρ' ὅλα αὐτό κανένας δέν πιστεύει, ὅτι ἡ Ν.Δ. μπορεῖ νά διατηρήσει τήν ἐνότητά της ὕστερα ἀπό ἀποχώρηση

τοῦ κ. Καραμανλῆ ἀπό τήν ἐνεργό πολιτική. Ἀκόμα καί ἂν ὁ κ. Καραμανλῆς μεταπηδήσει στήν προεδρία ἀναμένεται, ὅτι θά ἐκδηλωθοῦν ἔντονα οἱ πολιτικές καί προσωπικές ἀντιθέσεις μέσα στό κόμμα. Ὅσοι ἀπό τούς «διερινσίους», πέρα ἀπό τίς προσωπικές φιλοδοξίες τους, δίνουν κάποια σημασία καί στήν ἰδεολογική τους τοποθέτηση, ἔχουν ἤδη διαπιστώσει πόσο δύσκολο εἶναι νά συνυπάρξουν μέ παραδοσιακοὺς δεξιούς, ὅπως οἱ κ.κ. Κ. Παπακωνσταντίνου, Κ. Στεφανόπουλος κ.ἄ. Τό πιό πιθανό εἶναι, ὅτι ἡ ἀποχώρηση τοῦ κ. Καραμανλῆ, πού στίς προσωπικές ἐπιλογές καί τούς νέους κεντροδεξιούς προσανατολισμούς του, μετά τή μακρά παραμονή του στή Γαλλία καί τήν πικρή ἐμπειρία τῆς δικτατορίας σέ συνδυασμό μέ τήν ἔντονη ἐπιθυμία του για τήν ἔνταξη τῆς Ἑλλάδας στήν ΕΟΚ, ὀφείλονται, ὡς ἕνα βαθμό, ὅσα βήματα για τήν ἀποκατάσταση καί στερέωση τῆς Δημοκρατίας (κατάργηση Α.Ν. 509, νομιμοποίηση τῶν Κ.Κ., ἀδιάβλητο δημοψήφισμα καί νομιμοποίηση τῆς ἀπομάκρυνσης τῆς βασιλείας. κ.ἄ.) ἔγιναν στήν πενταετία, θά φέρει κάποια μετακίνηση τοῦ ἄξονα τῆς πολιτικῆς ζωῆς σέ δεξιότερες θέσεις, μέ τήν ἐνίσχυση τῶν ἔξω καί μέσα στή Ν.Δ. παραδοσιακῶν δεξιῶν καί ἀκροδεξιῶν ἢ καιροσκοπικῶν στοιχείων. Αὐτό τόν κίνδυνο δέν πρέπει νά τόν ἀγνοοῦν τά δημοκρατικά κόμματα τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, ὅταν χαράζουν τήν τακτική τους.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ, ἐνῶ ἔχει γίνει ἡ βασική δύναμη τῆς ἀντιπολιτεύσεως μέ αὐξημένες εὐθύνες για τήν πορεία τῆς χώρας, δέν ἔχει κάνει σοβαρά βήματα οὔτε για τή δημοκρατική του ὁργάνωση, οὔτε για τήν ἀποκρυστάλλωση τῆς φυσιογνωμίας του. Οἱ ἀποφάσεις για μαζικοποίηση τῶν ὁργανώσεων του πού πῆρε ἡ 5η σύνοδος τῆς Κεντρικῆς του Ἐπιτροπῆς (Φε-

βρουάριος 1979) ύστερα από σχετική εισήγηση του κ. Α. Παπανδρέου, δέν φαίνεται νά ἐκτελοῦνται, ἐνῶ ἡ σύγκληση τοῦ Α' Συνεδρίου του ἀναβάλλεται συνεχῶς γιά ἀκαθόριστο χρόνο ὥσπου νά ὑπάρξει ἡ κατάλληλη «ὠρίμανση» καί προετοιμασία. Σέ πολλές ἀπό τίς σημερινές, τοπικές καί κλαδικές ὀργανώσεις του, ἐπικρατεῖ «σεχταρισμός», ἐνῶ καί σέ ἀνώτερα στελέχη του ζεῖ ἀκόμα ἡ ἀνεδαφική καί καφενειακή νοοτροπία μερικῶν ὁμάδων τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς ἐποχῆς τῆς δικτατορίας. Χαρακτηριστικό ἀπό τήν ἀποψη αὐτή εἶναι πρόσφατο ἄρθρο βουλευτῆ τοῦ ΠΑΣΟΚ πού μᾶς «πληροφορεῖ», ὅτι ἡ ὀκταετία τοῦ Καραμανλῆ (μέ τά στρατόπεδα συγκεντρώσεως ὡς τό 1961, τίς χιλιάδες πολιτικούς κρατούμενους, τήν ἀχαλίνωτη δράση τῶν δοσιλογικῶν καί δολοφονικῶν παρακρατικῶν ὀργανώσεων, τίς συνωμοσίες τοῦ ΙΔΕΑ καί τῶν παρακλαδιῶν του, τήν ἀπαγόρευση τοῦ ΚΚΕ καί τῶν δικῶν «κατασκοπείας») ἦταν πιό ... δημοκρατική ἀπό τή σημερινή δημοκρατία... («Ἐλευθεροτυπία», 27 Ἰουλίου). Ἔτσι, ἀνάμεσα σέ ἄλλα, ξεγράφονται καί ὅλοι οἱ ἀγῶνες καί οἱ κατακτήσεις τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων ὅλα αὐτά τά δύσκολα χρόνια...

ΤΟΥΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥΣ μῆνες, γίνεται στό ΠΑΣΟΚ μία συστηματικότερη προσπάθεια γιά ἐπαφή μέ τό λαό καί τά προβλήματα του. Πολύ σοβαρή, ἐπίσης εἶναι ἡ δουλειά τῆς «Ἐπιτροπῆς Ἀνάλυσης καί Προγραμματισμοῦ» τῆς ὁμάδας ἐπιστημόνων ὑπό τόν καθηγητή κ. Ἀπ. Λάζαρη πού καταρτίζει τό κυβερνητικό πρόγραμμα τοῦ ΠΑΣΟΚ. Παρ' ὅλα αὐτά παραμένει τό θεμελιακό πρόβλημα τῆς φυσιογνωμίας καί τῶν ἐξωτερικῶν προσανατολισμῶν τοῦ ΠΑΣΟΚ, καθῶς καί τό καθῆκον γιά ὁλοκλήρωση τῆς δημοκρατικῆς του ὀργάνωσης. Ἀλλά αὐτά δέν εἶναι δυνατό νά προωθηθοῦν χωρίς ἀποφασιστικές ἐπιλογές τοῦ ἴδιου τοῦ κ. Α. Παπανδρέου, πού ὁ ρόλος του στό Κίνημα εἶναι πάντα κυριαρχικός, χωρίς νά κλείσει κάπως τό χάσμα ἀνάμεσα σέ ὅσα παραδέχεται στίς ἰδιαίτερες συνομιλίες μέ τούς φίλους του ὁ Πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ καί σέ ὅσα διακηρύσσει. Σέ τελευταία του συνομιλία μέ τούς δημοσιογράφους, ὁ κ. Α. Παπανδρέου παραπονέθηκε, ὅτι ἡ Κυβέρνηση εἰρωνεύονταν τό ΠΑΣΟΚ γιά τίς σχέσεις του μέ τούς Ἀραβες, ἐνῶ τώρα ἡ ἴδια τούς «προσκυνᾷ» γιά νά ἐξασφαλίσει πετρέλαιο. Δέν μπορεῖ δέδαια νά ἀμφισβητήσει κανείς τίς κυβερνητικές εὐθύνες καί παραλείψεις στόν τομέα τῆς ἐνέργειας καί εἰδικότερα στό θέμα τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς χώρας μέ ὑγρὰ καύσιμα. Ἀλλά δέν καταλαβαίνει ἄραγε ὁ κ. Α. Παπανδρέου, ὅτι δέν ὑπῆρξε ποτέ ἀντικείμενο ἐπικρίσεων, οὔτε ἀπό τήν Κυβέρνηση, οὔτε ἀπό ἄλλα κόμματα τῆς δημοκρατικῆς ἀντιπολίτευσης, ἡ πολιτική του τῶν καλῶν σχέσεων μέ τά ἀραβικά καί ἀφρι-

κανικά κράτη καί κόμματα; Καί ὅτι ἂν κάτι προκάλεσε ἐπικρίσεις καί εἰρωνίες ἦταν οἱ προσανατολισμοί του καί οἱ ἐπαινοί του γιά κάποια ἀραβικά καί ἀφρικανικά καθεστῶτα καί πρότυπα τυραννικά ἢ ἀμφιλεγόμενα;

ΥΠΑΡΧΟΥΝ στελέχη τοῦ ΠΑΣΟΚ, πού, κατά τή γνώμη μου, ὀρθά, πιστεύουν, ὅτι τό μέλλον καί τῆς Δημοκρατίας καί τοῦ Σοσιαλισμοῦ στήν Ἑλλάδα ἐξαρτᾶται, ἂν ἐξαιρέσουμε φυσικά τήν περίπτωση σύγκρουσης τῶν Ὑπερδυνάμεων, πολύ περισσότερο ἀπό τίς ἐξελίξεις στήν Εὐρώπη παρὰ στή Μέση Ἀνατολή καί στήν Ἀφρική, ὅπου τά αὐτονομαζόμενα «σοσιαλιστικά» καθεστῶτα, κατά κανόνα, καταλήγουν σέ κρατικοαστικές δικτατορίες. Καί ὅτι ἡ θετική καί ἐποικοδομητική παρουσία ἑνός μεγάλου ἑλληνικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος στά ὄργανα τῆς ΕΟΚ, ἰδιαίτερα αὐτή τή στιγμή πού ἡ δεξιά καί ἡ ἄκρα δεξιά σηκώνουν κεφάλι στή Δ. Εὐρώπη, καί γιά τά συμφέροντα τῆς χώρας μας θά εἶναι πολύτιμη καί τήν ὑπόθεση τῆς Δημοκρατίας καί τοῦ Σοσιαλισμοῦ θά ὑπηρετήσει. Ἐξάλλου, ὅπως τά ἴδια στελέχη τονίζουν, ὁ κ. Α. Παπανδρέου εἶναι ἡ πιό κατάλληλη προσωπικότητα γιά νά ἀποτελέσει τόν κρίκο ἀνάμεσα στά εὐρωπαϊκά σοσιαλιστικά κόμματα καί τό ἀντιαποικιακό καί ἀντιϊμπεριαλιστικό κίνημα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καί τῆς Ἀφρικῆς.

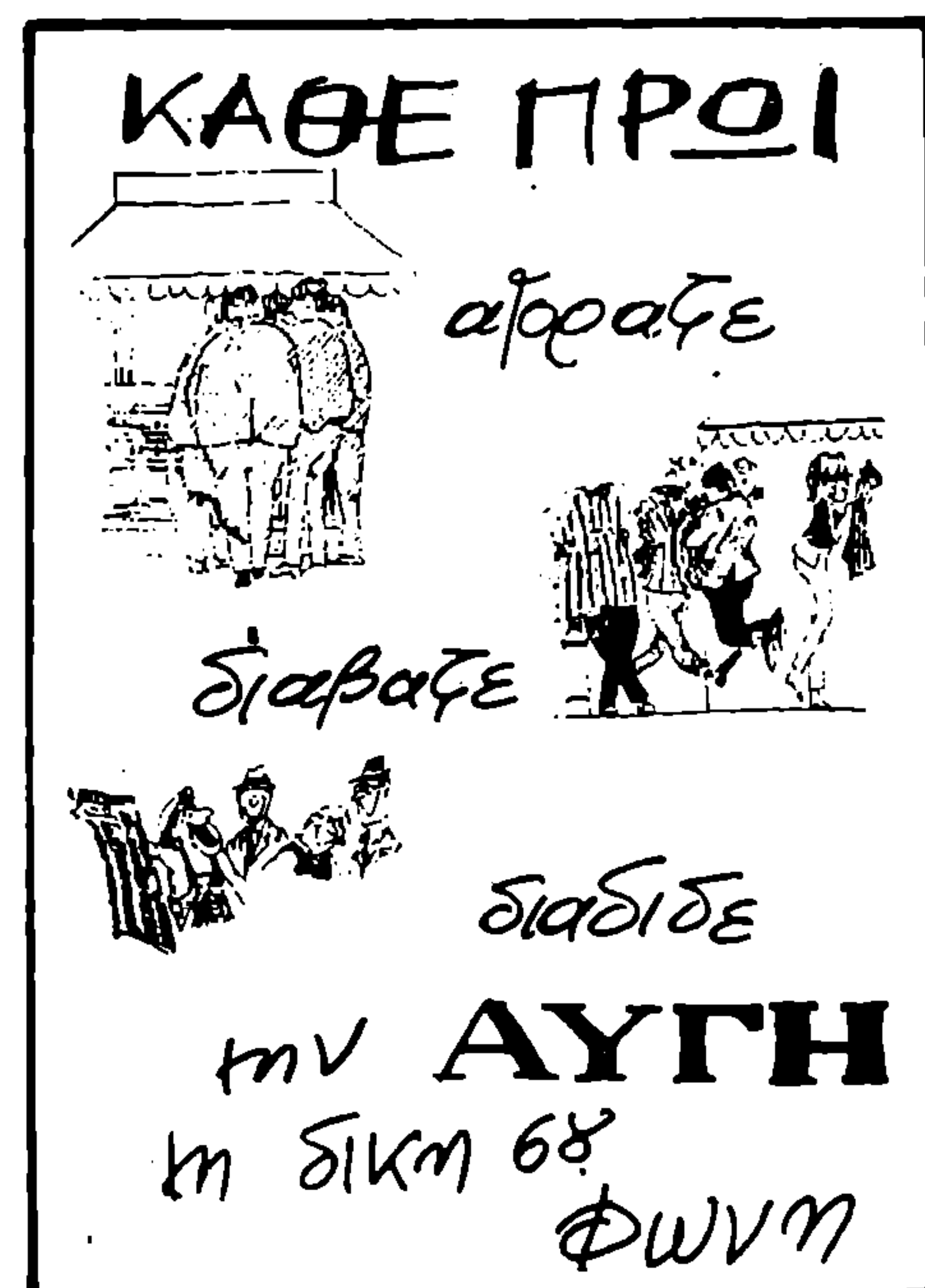
ΣΧΕΤΙΚΑ μέ τό ἄνοιγμα ἀνάμεσα στήν αὐξανόμενη ἐπιρροή τοῦ ΠΑΣΟΚ στό λαό καί στήν ὀργάνωσή του, θά πρέπει, νομίζω, νά σκεφθοῦμε, ὅτι αὐτό ὀδηγεῖ στήν ἐνίσχυση τοῦ «λαϊκιστικοῦ» καί ἀρχηγικοῦ χαρακτήρα του σέ βάρος τῆς μετεξέλιξής του σέ ἑλληνικό σοσιαλιστικό κόμμα μέ συνέχεια καί προοπτική, ὅπως ἀκριβῶς τό χρειάζεται ὁ τόπος.

Ο ΧΩΡΟΣ δέν ἐπιτρέπει νά ἐκφράσουμε ἀναλυτικά ἀπόψεις γιά τή δραστηριότητα καί τῶν ἄλλων κομμάτων. Θά περιοριστῶ λοιπόν νά πῶ, ὅτι, κατά τή γνώμη μου, μετά τόν πολυκερματισμό τοῦ Κέντρου, τό ΚΟΔΗΣΟ, μέ τίς θέσεις πού παίρνει μέσα καί ἔξω ἀπό τή Βουλή, ἐξελίσσεται σέ μία θετική παρουσία στήν πολιτική ζωή τῆς χώρας. Στό χώρο τῆς «παραδοσιακῆς» Ἀριστερᾶς, ἡ κυριαρχία τοῦ ΚΚΕ πού ἐπιβεβαιώνεται, δέν συντελεῖ στό νά ξεπεραστεῖ ἡ κρίση, ἀλλά, ἀντίθετα τήν ἐπιτείνει. Στό ἴδιο τό ΚΚΕ παρουσιάζεται κινητικότητα στή νεολαία του, μέ ἀποχωρήσεις ἀπογοητευμένων ἀπό τήν πολιτική του στελεχῶν καί μελῶν καί νέες στρατολογίες. Ἐνῶ μεγαλώνει, ἀντί νά μειώνεται ὁ ἀριθμός τῶν κομματικά ἀστεγῶν ἀγωνιστῶν καί ὁπαδῶν τῆς Ἀριστερᾶς, τά μικρά κόμματα καί κινήσεις (ΚΚΕ ἐσωτερικοῦ, ΕΔΑ, κ.ἄ.) ὅλο καί λιγότερο πείθουν ὅτι μποροῦν νά προσφέρουν λύση στό πρόβλημα τῆς Ἀριστερᾶς καί διέξοδο στήν κρίση τῆς.

ἈΛΛΑ ἂν ἀποτελεῖ πρόβλημα ὁ μι-

κρός σχετικά ἀριθμός τῶν ὀργανωμένων σέ κόμματα πολιτῶν, ἀκόμα μεγαλύτερο κίνδυνο γιά τό μέλλον τῆς Δημοκρατίας ἀντιπροσωπεύει ἡ περιορισμένη μαζικότητα τοῦ συνδικαλιστικοῦ, συνεταιριστικοῦ καί φοιτητικοῦ κινήματος. Γιά κάθε ἓνα ἀπό τά κινήματα αὐτά ὑπάρχουν οἱ ἰδιαίτερες αἰτίες πού ἐξηγοῦν τήν καθυστέρησή τους. (λόγου χάρι γιά τό ἐργατικό κίνημα ἡ ἀλλαγή στή σύνθεση τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἡ ἀσυνδοσία πού οὐσιαστικά ἔχουν οἱ μεγάλες ἐπιχειρήσεις στήν ἀπόλυση συνδικαλιστῶν κ.ἄ.), μποροῦμε νά θροῦμε καί κοινούς συνετελεστές. Καί μερικοί ἀπό αὐτούς – πού ἰσχύουν, σέ μεγάλο βαθμό καί γιά τήν Τοπική Αὐτοδιοίκηση – εἶναι, ἀπό τή μία ἡ προσπάθεια πού κάνει ἡ Κυβέρνηση νά ὑποτάξει τούς τομεῖς αὐτούς καί τά κινήματα στίς ἐπιδιώξεις καί τήν πολιτική της, μή διατάζοντας νά συνεργάζεται καί μέ χουντικούς ἐργατοπατέρες, καί ἀπό τήν ἄλλη, ἡ ἀχαλίνωτη τάση γιά κομματικοποίηση. Ἰδιαίτερα τό ΚΚΕ, προκειμένου νά κερδίσει «πόντους» σέ ὅποιοδήποτε σωματεῖο ἢ δῆμο, δέν διστάζει νά διαβάλλει καί νά καταπολεμᾷ μέ ὅλα τά μέσα ὅποιοιδήποτε ἄλλο παράγοντα τοῦ δημοκρατικοῦ στρατοπέδου, ὑποδοθηθώντας ἔτσι ἀντικειμενικά τή δεξιά.

ὍΛΑ ΑΥΤΑ δέν λέγονται γιά νά ὑποτιμηθεῖ ἡ συμβολή τῶν πολιτικῶν δυνάμεων σέ ὅσα ἔχει πετύχει ἡ χώρα στά πέντε χρόνια ἀπό τήν ἀποκατάσταση τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν. Ἀλλά γιά νά τονιστεῖ, ὅτι οἱ δυνάμεις πού θεωροῦν ἀναγκαῖο τό πλαίσιο τῆς κοινοβουλευτικῆς Δημοκρατίας γιά νά προοδεύσει ἡ χώρα, δέν ἐκπληρώνουν τό χρέος τους μέ θριαμβολογίες ἀπό τή μία καί πολεμική ἢ συνθηματολογία ἀπό τήν ἄλλη. Χρειάζεται, νομίζω, σοβαρή αὐτοκριτική, διάλογος, ἀναθεώρηση τακτικῆς σέ πολλούς τομεῖς, περισσότερη δουλειά καί μεγαλύτερη ὑπεθυνότητα.

ΧΩΡΙΣ ΑΛΛΟΘΙ Η ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ...«ΕΘΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»

του Κ. Κίτσου

ΑΠΑΝΤΩΝΤΑΣ σέ επικρίσεις του προέδρου του ΠΑ.ΣΟ.Κ. κ. 'Α. Παπανδρέου για την ενεργειακή πολιτική που ακολουθεί η κυβέρνηση, ο υπουργός Συντονισμού κ. Κ. Μητσοτάκης δήλωσε ότι: «Μέ τις συμβάσεις Λάτση-Βαρδινογιάννη η χώρα εξασφάλισε τό αναγκαίο ποσό έτοιμων προϊόντων πετρελαίου για νά συμπληρώσει τό κενό του τρέχοντος έτους». Σέ άλλο σημείο των ίδιων δηλώσεων ο κ. Μητσοτάκης διευκρίνησε ότι «οι δύο αυτές εταιρίες που πουλάνε τά έτοιμα προϊόντα στην τρέχουσα μέση τιμή 'Ιταλίας και Ρότερνταμ, δέν πραγματοποιούν υπερβολικό κέρδος μέ την εκτέλεση της συμβάσεως αυτής».

ΟΙ ΔΥΟ εταιρίες πραγματοποιούν ύψηλά κέρδη πουλώντας σέ τιμές «ελεύθερων φορτίων» τούς δύο εκατομμύρια τόννους Βενζίνες, ντίζελ και άλλα έλαφρά προϊόντα που αγοράζει τό δημόσιο. Καί πραγματοποιούν αυτά τά κέρδη, ίδια ακριβώς μέ όσα θά αποκομίζουν αν διαθέταν τά προϊόντα τους σέ οποιοδήποτε άλλο αγοραστή αφού οι τιμές τους είναι οι μέσες τιμές του Ρότερνταμ και της Γένοβας, γιατί είχαν κάνει έγκαιρα προμήθεια «αργού» σέ χαμηλές τιμές. Τό πρόβλημα, όμως, της πετρελαϊκής πολιτικής της χώρας, τμήμα της ενεργειακής πολιτικής που έπρεπε νά χειραξέει, δέν είναι αν κερδίζουν ή όχι κάποιες ιδιωτικές επιχειρήσεις, και αν αυτές οι επιχειρήσεις ανήκουν σέ Έλληνες ή σέ ξένους επιχειρηματίες. Τό πρόβλημα είναι ή πολιτική που όδηγησε σέ προσφυγή στην άσταθή και άγρια έκμεταλλευτική διεθνή αγορά «έλευθέρων φορτίων» (σπότη) πετρελαιοειδών, για νά καλυφθούν έσωτερικές ανάγκες, κατά ποσοστό πολύ μεγαλύτερο εκείνου που καλύπτουν (κατά μέσο όρο) διεθνώς οι αγορές του Ρότερνταμ και της Γένοβας. Τό πρόβλημα είναι γιατί ή ελληνική κυβέρνηση δέν είχε εξασφαλίσει μέ μακροχρόνια συμβόλαια, έπαρκεις και σταθερές πηγές έφοδιασμού της σέ άργό πετρέλαιο, αφού τό έγκατεστημένο στή χώρα διυλιστικό δυναμικό την υπερεξασφάλιζε από περιστασιακές έλλειψεις έτοιμων προϊόντων, από την υποχρέωσή της, άρα, νά καταφεύγει στή διεθνή αγορά για νά θρει.

ΑΝ ΕΙΧΕ ακολουθήσει αυτή τή σωστή πολιτική ή κυβέρνηση, για την οποία δέν έπρεπε νά «εφεύρει» ούτε ένα στοιχείο της γιατί ήταν διαμορφωμένη στό σύνολό της σχεδόν από ευρωπαϊκά και άμερικανικά προηγούμενα, ή φετεινή επιβάρυνση της οικονομίας σέ συνάλλαγμα για εισαγωγή ύγρων καυσίμων θά ήταν ή μισή (350 εκ. δολάρια, περίπου) απ' αυτή που τελικά διαμορφώνεται, και θά αποφεύγονταν όλα τά άλλα φαιδρότατα μέτρα δήθεν οικονομικών στην κατανάλωση πετρελαιοειδών, που επιτείνουν τό κλίμα «φυγής» από την ελληνική οικονομία, σέ στιγμή που χρειάζεται αύξημένες επενδυτικές και παραγωγικές προσπάθειες. Δέ μπορεί, έξ άλλου, νά λειτουργήσει ούτε τό άσθενέστερο «άλλοθι» υπέρ της πολιτικής που τελικά επέλεγε ως «έθνική πολιτική», γιατί οι άνοδικές τάσεις στή διεθνή αγορά πετρελαίου ήταν τελεσίδικες από τό 1973, χωρίς καμιά, απολύτως καμιά προοπτική νά μειωθεί ή ζήτηση και αύξηθεί ή προσφορά «αργού» ώστε απ' αυτή την εξέλιξη νά προκύψει συμπίεση των τιμών. 'Αλλά και οι μηχανισμοί, που από την διακοπή ή την κακή λειτουργία τους δημιουργούνται διαταραχές στην όμαλή διακίνηση ύγρων καυσίμων, ήταν άπόλυτα γνωστοί, ώστε νά μήν επιτρέπεται νά μιλάμε για άπρόοπτες παρεμβολές άγνωστων παραγόντων.

ΟΛΕΣ οι ευρωπαϊκές χώρες, από τό 1974 και ύστερα, έσπευσαν νά αποκαταστήσουν μακροπρόθεσμα συμβόλαια αγοράς πετρελαίου από τις παραγωγούς, μέ μεθοδεύσεις που ποίκιλαν πολύ από τή μία στην άλλη έθνική περίπτωση, αλλά που όλες συγκλίνουν στην ίδια κατασφάλιση: νά μή μείνει ή έσωτερική αγορά χωρίς τις αναγκαίες ποσότητες καυσίμων για τις ανάγκες τις βιομηχανίας, του έμπορίου, των μεταφορών, της οικιακής κατανάλωσης. Τό παράδειγμα προς αυτή την κατεύθυνση τό έδωσε ο ίδιος ο κ. Κίσσινγκερ, ο όποιος, ενώ από τή μία μεριά (Δεκέμβριος 1973) έριχνε την ιδέα συνεργασίας των βιομηχανικών χωρών στον τομέα της ενέργειας — ιδέα που σχηματοποιήθηκε τό Νοέμβριο του '74 στην ίδρυση του Διεθνούς Γραφείου 'Ενέργειας ταυτόχρονα, φρόντιζε για την εξασφάλιση της άμερικανικής αγοράς. Συνήψε, έτσι, δεκαετές συμβόλαιο μέ τή Σαουδική 'Αραβία για την προμήθεια απ' αυτήν του 25% περίπου, του εισαγόμενου στις Η.Π.Α., «αργού».

ΑΛΛΕΣ κυβερνήσεις (Γαλλία, 'Ιταλία),

αναθέταν στις κρατικές επιχειρήσεις πετρελαιοειδών νά μεριμνήσουν για άνάλογες εξασφαλίσεις, όλες, όμως, θέταν τις ξένες εταιρίες πετρελαιοειδών και τά υποκαταστήματά τους μπροστά στην υποχρέωση νά έφοδιάζουν τις έσωτερικές αγορές μέ προϊόντα, που ή τιμή τους θά ξεκινούσε από τή μέση τιμή των «αργών», διαφορετικά θά τούς άφαιρείτο τό δικαίωμα έμπορικής παρουσίας.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ τούτη στηρίζεται σέ δύο βασικές αρχές: ή πρώτη αρχή είναι ότι οι άνωμαλίες στον όμαλό έφοδιασμό της οικονομίας δυνατό νά προέλθουν από έλλειψη άκάθαρτου πετρελαίου (αργού). 'Η δεύτερη αρχή, είναι ότι, και αν εξασφαλιστηκε ή προμήθεια αργού, αλλά δέν υπάρχουν διυλιστήρια για νά τό έπεξεργαστούν, τότε θά υποχρεωθεί ή οικονομία σέ καταβολή των διαφορών ανάμεσα στις τιμές αργού και έτοιμων προϊόντων, για νά εισάγει από τό έξωτερικό τά τελευταία αυτά.

ΣΤΗΝ, περιστασιακά μειωμένη, διυλιστική ικανότητα σέ παγκόσμια κλίμακα έξ αιτίας του θαρειού περσινού χειμώνα, της άπότομης άπουσίας από την αγορά του Ιρανικού πετρελαίου, και της όμαδικής έξόρμησης για δημιουργία μεγάλων αποθεμάτων, θρήκε τό λόγο της άνθησής της ή αγορά των έλευθέρων φορτίων του Ρότερνταμ και της Γένοβας, μία αγορά, που και τώρα ακόμα δέν καλύπτει παρά ποσοστό μικρότερο του 5% των αναγκών των βιομηχανικών κρατών σέ έτοιμα προϊόντα, νάφθα, ντίζελ, βενζίνες.

ΧΡΗΣΙΜΟ είναι νά γίνει έδώ μία μικρή παρένθεση. Τά διυλιστήρια που είναι έγκατεστημένα στην Εύρώπη και στην 'Ιαπωνία (για τις Η.Π.Α. τό πρόβλημα είναι διαφορετικό γιατί εκεί, ή έλλειψη βενζίνης ξεκινάει από τό τιμολογιακό καθεστώς που επικρατεί στην έσωτερική αγορά) σά δυναμικότητες διύλισης είναι περισσότερο από άρκετά για την κάλυψη των αναγκών σέ έτοιμα προϊόντα. Τό μειονέκτημά τους, αυτό που συνετέλεσε στις έλλείψεις έλαφρών προϊόντων και στον τριπλασιασμό των τιμών τους στις αγορές «σπότη», είναι ότι την παραγωγική διαδικασία αυτών των προϊόντων την ξεκινάνε από νάφθα, που είναι και αυτή διυλιστικό παράγωγο του πετρελαίου, και σέ μικρή αναλογία σέ σχέση μέ τό άκάθαρτο πετρέλαιο που διυλίζεται. 'Όταν, λοιπόν, έλλειψε τό άκάθαρτο πετρέλαιο εξαιτίας των γεγονότων της Περσίας, και αντίθετα, αύξήθηκε ή ζήτηση νάφθας για παραγωγή έλαφρότερων προϊόντων, ή τιμή της πήδησε άπότομα προς τά πάνω, παρασύροντας φυσικά και τά προϊόντα που δίνει (βενζίνες, ντίζελ κ.λ.π.)

ΑΝ, ΕΜΕΙΣ, είχαμε έγκαιρα φροντίσει για τον έφοδιασμό μας μέ «αργό» δέ θά 'χαμε κανένα άλλο πρόβλημα μέ τά ύγρά καύσιμα, εκτός από την αναπροσαρμογή της τιμής του από τις χώρες-μέλη του Ο.Π.Ε.Κ., δηλαδή, κατά 35%, περίπου, για τό δωδεκάμηνο του '79. Καί δέ θά 'χαμε κανένα πρόβλημα, γιατί ο δικός μας χειμώνας δέ δημιούργησε καταναλωτικές υπερβολές όπως αυτές των χωρών της θόρειας Εύρώπης, ενώ ή διυλιστική ικανότητα που αντιπροσωπεύουν τά έγκατεστημένα στην Ελλάδα διυλιστήρια είναι υπερδιπλάσια των αναγκών μας:

- Άσπρόπυργος 4.700.000 μετρικούς τόννους.
- ΕΣΣΟ 3.300.000 μ.τ.
- Μότορ Όιλ 7.000.000 μ.τ. και
- Λάτσης 4.500.000 μ.τ.

Και δέν διυλίζουμε για την έσωτερική αγορά παρά 7.000.000 τόννους, μόνο! Δέν ανακύπτει πρόβλημα ούτε για αποθηκευτικούς χώρους. Πού συμποσούνται σέ 7.000.000 τόννους. Βέβαια, τό σύνολο αὐτῶν τῶν αποθηκευτικῶν ἐγκαταστάσεων χρησιμοποιεῖται ἀπό τά τρία διυλιστήρια (Ε.Σ.Σ.Ο., Βαρδινογιάννη, Λάτση, στούς ὁποίους ἀνήκουν δεξαμενές χωρητικότητας 5,7 ἐκ. τόννων) γιά ἀποθήκευση καί τῶν καυσίμων πού ἐπεξεργάζονται γιά πελάτες τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἀλλά ἡ ἀποθηκευτική πρόνοια δέν χρειάζεται νά ὑπερβαίνει τήν κατανάλωση 3-4 μηνῶν, δηλαδή, 2,3 ἐκ. ὡς 3 ἐκ. τόννους, τή μισή ποσότητα ἀπό τούς ὁποίους θά μπορεῖ σέ λίγο νά ἀποθηκεύσει μόνος ὁ Ἀσπρόπυργος.

ΑΝΤΙ, λοιπόν, νά ἀποκαταστήσουμε, ἀμέσως ὅστερα ἀπό τήν ἐμπειρία τοῦ '74, μακροπρόθεσμα συμβόλαια γιά τήν προμήθεια «ἀργοῦ», μέ παραγωγούς χώρες, καί νά δεσμεύσουμε, ἐπίσης, τίς ἐγκατεστημένες ἐδῶ ἐπιχειρήσεις διύλισης νά προμηθεύουν στήν ἐσωτερική αγορά ἔτοιμα προϊόντα μέ βάση τίς μέσες τιμές τοῦ ἀργοῦ (ὅπως εἶναι ἡ σύμβαση μέ τήν Ε.Σ.Σ.Ο.), ἀποδεχθήκαμε μέ ἐνθουσιασμό τό αἶτημα τῶν ξένων ἐταιριῶν, πού εἶχαν ὑπογράψει τό 1968 τήν περίφημη σύμβαση R.S.C. γιά ἐφοδιασμό τοῦ Ἀσπρόπυργου, μέ δυόμιση ἑκατομμύρια τόννους πετρέλαιο τό χρόνο, νά λύσουμε αὐτή τή συμφωνία. Βρεθήκαμε, ἔτσι, μέ μοναδική βέβαιη πηγή ἐφοδιασμοῦ μας μέ ἀργό, τό σοβιετικό πετρέλαιο (1 ἐκ. τόννοι περίπου, τό χρόνο) καί γιά προϊόντα (2,2-2,5 ἐκ. τόννοι), αὐτά πού προσφέρει ἡ ΕΣΣΟ τῆς Θεσσαλονίκης! Τούς ἄλλους 5 ἑκατομμύρια τόννους περίπου, ἔπρεπε νά τούς ἀναζητοῦμε στήν ἐλεύθερη ἀγορά καί ἀπό κεῖ νά τούς προμηθευόμαστε.

ΓΙΑ ΕΝΑ πολύ μικρό διάστημα, οἱ τιμές τῶν «ἐλεύθερων φορτίων» πῆγαν κάτω ἀπό τίς δεδηλωμένες τιμές τῶν πετρελαιοεξαγωγῶν τῆς Μ. Ἀνατολῆς, τῆς Ἀφρικῆς καί τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς. Ἐξέλιξη, πολύ φυσική ὅστερα ἀπό τίς ἀπότομες ἀνατιμήσεις τοῦ '74, καί τόν καλπασμό τῶν πετρελαιοεξαγωγῶν γιά προσπορισμό ὅσο μπορούσαν περισσότερων δολαρίων, γιά νά χρηματοδοτήσουν φιλόδοξα ἐπενδυτικά προγράμματα ἢ ἐξοπλισμούς. (Μόνη ἡ Σαουδική Ἀραβία εἶχε καταρτίσει ἐπενδυτικό πρόγραμμα οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης τῆς ὕψους 141,5 δισεκατομμυρίων δολαρίων, γιά τήν πενταετία 1976-80). Δέ μπορούσε, ὅμως, σέ καμιά περίπτωση νά θεωρηθεῖ σάν «ἱστορική τάση» τῶν τιμῶν τοῦ πετρελαίου, αὐτή ἡ ἐξέλιξη. Πράγμα πού σημαίνει ὅτι ἦταν μέγα σφάλμα ἡ ἐναπόθεση τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς στήν «ἐλεύθερη ἀγορά», μέ δικαιολογητικό ὅτι θρῖσκαμε φθηνότερα κάπως προϊόντα.

ΔΙΑΠΡΑΞΑΜΕ, τοῦτο τό σφάλμα, μέ πανηγυρισμούς (ὑπουργός Βιομηχανίας) ὅτι πετύχαμε οἰκονομίες μέ τό σπάσιμο τῆς συμβάσεως R.S.C., καί ἔτσι φανήκαμε πιό ἐξυπνοί ἀπό τούς Εὐρωπαίους, τούς Γιαπωνέζους καί τούς Ἀμερικανούς πού κυνηγᾶνε μακροχρό-

νια συμβόλαια, ἢ μέ ἐκπληκτικῆς διορατικότητας προβλέψεις, (ὑπουργός Συντονισμοῦ) ὅτι τό πετρέλαιο θά εἶναι γιά πολλά χρόνια ἡ φθηνότερη ἐνεργειακή ὕλη, καί γι' αὐτό ἔπρεπε νά τήν ἐκμεταλλευθοῦμε καί στήν παραγωγή ἡλεκτρικῆς ἐνέργειας ἀκόμα! Καταφέραμε, μ' αὐτή τήν πολιτική, νά πληρώσουμε, χωρίς λόγο, 300 (τριακόσια) ἑκατομμύρια δολάρια περισσότερα ἀπ' ὅσα θά μᾶς στοίχιζαν οἱ ἐπίσημες ἀνατιμήσεις, καί νά ἐξαρτιόμαστε ἀπό τή «σπότη» αγορά γιά τό ἕνα τέταρτο, σχεδόν, τῶν καταναλωτικῶν μας ἀναγκῶν σέ πετρελαιοειδῆ, ἐνῶ – ὅπως ἀναγράφηκε καί προηγούμενα – ὁ μέσος ὅρος πού καλύπτει αὐτή ἡ ἀγορά στή διεθνή ζήτηση εἶναι τό 5% τῶν ἀναγκῶν τῆς!

ΟΣΑ συνέβησαν – καί φαίνεται πῶς θά ἐξακολουθοῦν νά συμβαίνουν – ἀποτελοῦν παταγῶδη ἀποτυχία τῆς πολιτικῆς πού θέλησε νά οἰκοδομήσει ἡ πρώτη κυβέρνηση Καραμανλῆ μέ τήν καταγγελία τῆς σύμβασης Δημοσίου – Νιάρχου γιά τήν ἐκμετάλλευση τοῦ διυλιστηρίου τοῦ Ἀσπρόπυργου, καί τή μετατροπή τῆς σέ «βιομηχανία-Πλότο» γιά τήν πειθάρχηση στήν ἐσωτερική ἀγορά τῆς ἐμπορικῆς δράσης ὅλων τῶν ἰδιωτικῶν ἐταιριῶν. Καί ἀπέτυχε παταγῶδως ἡ πολιτική ἐκείνη, γιατί εἶναι ἀδύνατο νά ἐλέγξεις τήν τιμή τῆς πρώτης ὕλης (ἀργοῦ) χωρίς συμβατικές δεσμεύσεις ἐκείνων πού σοῦ τήν πουλᾶνε, καί χωρίς ἐπαρκῆ διυλιστική ἱκανότητα στό ἐσωτερικό τῆς χώρας, γιά νά ἐπεξεργάζεσαι τήν ἐξασφαλισμένη πρώτη ὕλη. Ἡ κρατική ἰδιοκτησία διυλιστηρίου, ἐφ' ὅσον λειτουργεῖ μέ τό χαμηλότερο δυνατό κόστος, ὅ,τι προσφέρει, εἶναι ἕνας δείκτης γιά τό ἐπιπεδο τιμῶν, στό ὁποῖο καί οἱ ἰδιωτικές ἐταιρίες πετρελαιοειδῶν εἶτε ἐδῶ παράγουν τά ἔτοιμα προϊόντα, εἶτε τά εἰσάγουν, πρέπει νά τά πουλᾶνε, ὥστε νά μή μειώνεται – ὑπέρ αὐτῶν – τό περιθώριο φορολογίων πού καθορίζει – ὑπέρ αὐτοῦ – τό Δημόσιο.

ΟΙ ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ αὐτές ὑποχρεώσεις βαρύνουν τήν ΕΣΣΟ τῆς Θεσσαλονίκης, ὅχι, ὅμως καί τά διυλιστήρια τῶν Λάτση καί Βαρδινογιάννη. Γιατί; Γιατί, ἄραγε; ἡ συμφωνία πού ἔγινε στίς ἀρχές τοῦ χρόνου μέ τούς δυό ἐπιχειρηματίες γιά τόν ἐφοδιασμό τῆς ἐσωτερικῆς κατανάλωσης μέ ἔτοιμα προϊόντα, στηρίχθηκε στίς ἀρχές πού ρυθμίζουν τήν ἀγορά ἀπό τό Ρότερνταμ καί τή Γένοβα, καί δέν ἔγινε καί μ' αὐτούς ὅ,τι ἰσχύει μέ τήν Ε.Σ.Σ.Ο.; Ἡ ὁποία μᾶς πουλάει τά προϊόντα τῆς μέ βάση τή μέση τιμή ἀργοῦ τῶν χωρῶν τοῦ Ο.Π.Ε.Κ. καί μέ καθορισμένο διυλιστρο; Τά δυό διυλιστήρια, δέν εἶχαν φυσικά κανένα ἀπολύτως λόγο νά μή δεχτοῦν τή ρύθμιση, ἀφοῦ τοῦς ἐξασφάλιζε τιμές «σπότη» γιά προϊόντα πού παράγουν ἀπό πρώτη ὕλη, ἀγορασμένη μέ μακρόχρονα συμβόλαια ἀπό παραγωγούς χώρες ἢ ἀπό μεγάλες ἐταιρίες, πού εἶναι συμβεβλημένες μέ τοῦς πετρελαιοεξαγωγεῖς Μόμπιλ, Τεξάκο, κ.λ.π. Ἀλλά αὐτοί, ἐπιχειρηματίες εἶναι, τή δουλειά τους κάνουν. Ἐμεῖς γιατί δέν κάνουμε τή δική μας;

ΜΟΝΑΔΙΚΗ ἀπάντηση στό ἐρώτημα, προβάλλεται, συνήθως, τό «σοσιαλιστικό» ἐπιχείρημα ὅτι τό κράτος δέν θέλει νά συμβληθεῖ μέ «μονοπώλια!». Δέν ἐπιτρέπεται, ἄλλωστε, ἡ κατοχύρωση τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς ὑπέρ ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων,

γιατί αὐτό ἀντιστρατεύεται τίς διατάξεις τῆς Ε.Ο.Κ. περί ἐλεύθερου ἀνταγωνισμοῦ. Τό ἐπιχείρημα, εἶναι ἀνάπηρο. Ἡ συμβατική δέσμευση τοῦ δημοσίου, τοῦ ὁποιοῦδήποτε δημοσίου, μέ τό ἰδιωτικό κεφάλαιο δέν πρέπει νά γίνεται ὑπό ὅρους πού ἐξυπηρετοῦν τό ἰδιωτικό κεφάλαιο σέ βάρος τοῦ Δημοσίου. Ὅταν οἱ ὅροι τῆς σύμβασης εἶναι ἀμοιβαία ἐπωφελεῖς, γιατί δέν θά πρέπει νά γίνε; Ποιός ὑποστηρίζει, στίς χώρες μέ τίς λεγόμενες ἐλεύθερες οἰκονομίες, ὅτι οἱ ἰδιωτικές ἐπιχειρήσεις εἶναι ὑπό διωγμό; Καί ἂν εἶναι ὑπό διωγμό, τότε, τί ἀντικαθιστᾶ τήν παραγωγική καί ἐμπορική τους παρουσία; Ἡ κακή σύμβαση, πού τοῦς ἐπιτρέπει τήν ἀποκόμιση πολύ περισσότερων κερδῶν, ἀπό ὅσα θά συλλέγαν ἂν ἡ σύμβαση γινόταν ἀπό, ἀνθρώπους πού ξέρουν νά συναλλάσσονται καί ἤξεραν τί προστατεύει τό δημόσιο χρῆμα;

ΣΕ ΟΤΙ, ἀφορᾶ τίς δεσμεύσεις, ἀπό τήν Ε.Ο.Κ., τά ὑποστηριζόμενα εἶναι ἡ μισή μόνον ἀλήθεια. Γιατί ὑπάρχει, ὁ γενικός κανόνας πού ὑπαγορεύει τά ἰδιωτικά ἢ κρατικά μονοπώλια. Στό συγκεκριμένο ἐνεργειακό τομέα, ὅμως, δέν ἔχει διαμορφωθεῖ ἀκόμα πολιτική γενικῆς ἐφαρμογῆς. Ἡ «Κοινοπραξία Ἀνθρακος καί Χάλυθος» καί τό «Εὐρατόμ», δυό «Κοινότητες», πού ἐνσωματώθηκαν στήν Ε.Ο.Κ., προβλέπουν γιά τό κάρβουνο καί τήν πυρηνική ἐνέργεια, δέ λένε τίποτε, ἐντούτοις, γιά τό πετρέλαιο. Τό τελευταῖο, ἔχει ἐναποτεθεῖ γιά ρύθμιση στίς πρωτοβουλίες τῶν ἐθνικῶν κυβερνήσεων, μέ τήν παραδοχή ὅτι τό θέμα εἶναι πολύ δύσκολο γιά νά ἀποτελέσει ἀντικείμενο «κοινῆς ἀγορᾶς», ἀλλά καί πολύ σοβαρό γιά τίς ἐθνικές οἰκονομίες, ὥστε νά μήν ἔχουν ἀρκετή ἐλευθερία οἱ κυβερνήσεις στό χειρισμό του. Καί πέρα ἀπ' αὐτές τίς «ἀπουσίες» πολιτικῆς, δέν ἀκούστηκε ἀπό καμιά πλευρά ὅτι ἕνας ἀπό τοῦς ἐξυπνότερους τρόπους γιά νά σχεδιάσεις τήν ἐθνική σου πολιτική στό πετρέλαιο, εἶναι νά τήν ἐξαρτήσεις ἀπό τίς μεταβολές τῆς διεθνούς ἀγορᾶς τῶν κερδοσκοπῶν, τίς ὁποῖες μέ κανένα τρόπο δέ μπορεῖς νά ἐπηρεάσεις.

Ἄν λειτουργοῦσε μέ στοιχειώδη τρόπο καί στή χώρα μας ἡ εὐθιξία τῶν δημοσίων ἀνδρῶν ὅταν συλλαμβάνονται, ὡς κυβερνητικοί ὑπεύθυνοι, νά διαπράττουν χονδροειδῆ λάθη σέ βάρος τοῦ δημοσίου χρηματοῦ καί τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ὅσοι ἐπεξεργάστηκαν ἢ ἀποδέχτηκαν μετά τό 1974 τήν πετρελαϊκή καί ἐνεργειακή πολιτική ἢ τήν υἱοθέτησαν καί τήν ὑπερασπίζονται, θάπρεπε νάχουν ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τήν κυβέρνηση. Ἀντί γι' αὐτό, ἐπιχειροῦν νά ἀμβλύνουν τίς συνέπειές τῆς, μέ μέτρα πού μειώνουν τήν ἀγοραστική δύναμη τῶν ἐργαζομένων, ἐπιδεινώνουν τήν κατάσταση τῶν περισσότερων ἀδικημένων στρωμάτων τοῦ λαοῦ, τοῦ προσθέτουν ταλαιπωρίες, καί – τό χειρότερο – φρενάρουν τήν παραγωγική ἐπίδοση τῆς χώρας. Ἐξαντλοῦν τήν αὐστηρότητά τους γιά τήν ἐξοικονόμηση – ἂν γίνε κι' αὐτή – 10 ἐκ. δολαρίων ἀπό τήν κατανάλωση βενζίνης, δηλαδή τοῦ ἐνός τριακοστοῦ πέμπτου αὐτοῦ πού χαρίστηκε στούς διεθνεῖς κερδοσκόπους μέ τίς ἀγορές φορτίων «σπότη». Καί δέν φροντίζουν πῶς δέ θά πεταχθοῦν καί ἄλλες ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια. Πού εἶναι περισσότερο ἀπό βέβαιο ὅτι θά συμβεῖ ἂν δέν ἀλλάξει ἡ ἀκολουθούμενη καταστροφική πολιτική.

Ἀπεργία τῶν τραπεζικῶν: πρώτη μάχη ἑνός πολέμου πού μόλις ἀρχίζει

Ἡ ἀπεργία τῶν τραπεζοὑπαλλήλων ἀποτελεῖ τὸ σημαντικώτερο ἀπεργιακὸ γεγονός τῆς πενταετίας. Γιὰ νὰ δώσουμε μιὰ ολοκληρωμένη εἰκόνα τῆς κινητοποίησης τὸν δημοσιεύουμε ἕνα πλήρως χρονικὸ. Παραθέτουμε ἐπίσης τίς ἀποφύσεις τῶν Δ. Παγίδη, Γενικοῦ Γραμματέα τῆς ΟΤΟΕ καὶ τοῦ Θ. Παπαμάργαρη, Προέδρου τοῦ Συλλογῶν Ὑπαλλήλων τῆς Τράπεζας τῆς Ἑλλά-

δας, πού ἀντιπροσωπεύουν τίς δύο τάσεις πού διαμορφώθηκαν ἀνάμεσα στοὺς ἀπεργοὺς, γύρω ἀπὸ τὸ μεγάλο πολιτικὸ πρόβλημα καθε ἀπεργίας τὴν ἐπιμονή στὴ συνέχιση ἢ τὴ λύση τῆς. Τέλος ἐντάσσουμε τὴ συγκεκριμένη ἀπεργία στὸ γενικὸ ἀπεργιακὸ κίνημα, χωρὶς νὰ θεωροῦμε ὅτι ἔληξε ὁ ἀγῶνας τῶν τραπεζικῶν.

Ἡ κυβέρνηση μέ τὴν πρόκληση τῆς μετατροπῆς τοῦ ὥραριου τῶν τραπεζικῶν, ἀνοίξε τοὺς ἀσκούς τοῦ Αἰόλου τῶν ἀπεργιακῶν κινητοποιήσεων. Οἱ δυσαρέσκειες πού ἔχουν ἤδη συσσωρευτεῖ εἶναι πολλές καὶ ποικίλες καὶ μέ κύρια αἰτία τὴν πτώση τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐργαζομένων πού δημιουργεῖ ἡ καθυστέρηση τῆς ἀναπροσαρμογῆς τῶν μισθῶν μέ τὴν πληθωριστική ἀνοδο τῶν τιμῶν. Ἀλλὰ καὶ οἱ συνθῆκες δουλειᾶς-ὥραρια, ἐπιχειρησιακές ἱεραρχίες, ὑγιεινὴ τῶν χώρων, συνδικαλιστικές δυνατότητες – θεωροῦνται σέ πολλοὺς τομεῖς ἀπαράδεκτες.

Γιὰ τὴν πρώτη αἰτία δυσαρέσκειας ἡ κυβέρνηση, ὅποιες κι' ἂν εἶναι οἱ ἐνδόμυχες προθέσεις τῆς, δέν εἶναι σέ θέση νὰ πάρει καμιά ἀπόφαση. Ἡ πληθωριστικὴ πίεση δέν μπορεῖ μέσα στὰ πλαίσια τῆς οἰκονομικῆς στρατηγικῆς καὶ τῶν διπλωματικῶν ἐπιλογῶν τῆς Δεξιᾶς, νὰ κατανεμηθεῖ δικαιότερα, μέ λιγότερα βάρη γιὰ τοὺς ἐργαζόμενους καὶ περισσότερες θυσίες γιὰ τοὺς κερδοσκόπους.

Ἀλλὰ καὶ γιὰ τίς συνθῆκες δουλειᾶς, ἡ κυβέρνηση εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἀνοίξει ἰσάριθμα μέτωπα, γιατί πρέπει νὰ προσαρμόσει τὰ ἑλληνικά δεδομένα στὸ σκληρὸ ἀνταγωνισμό πού περιμένει τὴν οἰκονομία μας στὴν ΕΟΚ. Ἐτσι ὠριμάζει μιὰ σύγκρουση ἀνάλογης μορφῆς πού ἀφορᾷ τὸ ὥράριο τῶν ἐμποροὑπαλλήλων. Ὁ ἐκσυγχρονισμός, πού σημαίνει βέβαια ἀπολύσεις καὶ ἐντατικότερους ρυθμούς δουλειᾶς θὰ μπορούσε βέβαια νὰ συνοδεύεται ἀπὸ οἰκονομικές παραχωρήσεις. Ἡ κρίση ὅμως πού περνᾷ καὶ ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ παγκόσμια οἰκο-

νομία δέν ἀφήνει περιθώρια γιὰ κάτι τέτοιο.

Ἐτσι, ὅπως δέν ἔχει ἄλλες δυνατότητες – οὔτε καὶ τὸ ἐπιθυμεῖ – ἡ Νέα Δημοκρατία εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἀντιμετωπίσει τοὺς ἐργαζόμενους ἀποκλειστικά μέ διοικητικὰ μέτρα καὶ καταπίεση. Οἱ ἀπολύσεις συνδικαλιστῶν (ὅπως στὴν ΠΙΤ-ΣΟΣ), ἡ ἐπιστράτευση ὅπως στίς Τράπεζες, τὰ ΜΑΤ σέ ἄλλες περιπτώσεις εἶναι ἐλάχιστα πειστικά, ἀλλὰ δυστυχῶς τὰ μόνο ἐπιχειρήματά τῆς.

Μέσα σ' αὐτόν τόν περίγυρο, ἡ κινητοποίηση καὶ ὁ συντονισμός δράσης πού ἐξάγγειλαν ἡ ΟΤΟΕ (Τραπεζοὑπάλληλοι), ἡ ΓΕΝΟΠ τῆς ΔΕΗ, ἡ ΣΕΔΟ, ἡ ΟΛΜΕ, ἡ Ο.Σ.Π.Α., οἱ οἰκοδόμοι, οἱ ἐργαζόμενοι στοὺς Η.Λ.ΠΑΠ, ΕΑΣ, ἡ ΠΟΛ, ἡ ΠΟΘΑ κλπ. παίρνουν τὴ μορφή μιᾶς ἀναμέτρησης πού ξεπερνᾷ τίς ἀπλές οἰκονομικές διεκδικήσεις. Ἡ σύγκρουση πού ὅλα τὰ σημεία ἐξαγγέλλουν ἀφορᾷ ἄμεσα τὸν ἴδιο τὸν κοινωνικὸ συσχετισμὸ ἐργασίας καὶ κεφάλαιου καὶ τὴ σχέση τοῦ τελευταίου μέ τὴν κρατικὴ ἐξουσία στὴ χώρα μας. Εἶναι δηλαδή οὐσιαστικά καὶ κύρια πολιτικὴ.

Ἐτσι λήγει ἡ τακτικὴ ἐκχειρία πού ἴσχυσε, χωρὶς διακοπὴ, ἀπὸ τὴν μεταπολίτευση μέχρι σήμερα. Ἡ πολιτικὴ ζωὴ μοιραῖα θὰ πάρει κι ἄλλες διαστάσεις ἀπὸ αὐτές πού μποροῦν νὰ τῆς δώσουν τὸ κοινοβούλιο καὶ ὁ τύπος.

Καὶ ἔχει φτάσει πιά ἡ κρίσιμη στιγμή ὅπου οἱ δυνάμεις τῆς ἀνιπολίτευσης θὰ πρέπει νὰ προσαρμόσουν τοὺς πολιτικούς ἀγῶνες στὴ νέα αὐτὴ πραγματικότητα.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ

Ἰούλιος 1979

Τρίτη 3. Στίς 7 τὸ βράδυ τηλεόραση καὶ ραδιόφωνο ἀναγγέλλουν ὅτι ἡ Κυβέρνηση ἀποφάσισε γιὰ νὰ ἐξοικονομήσει ἐνέργεια νὰ μεταβάλλει τὸ ὥράριο τῶν τραπεζικῶν. Τὸ νέο ὥράριο εἶναι ἀπὸ 9 ἕως 5.30 κάθε μέρα καὶ ἐκ περιτροπῆς τὰ Σάββατα μέ μιὰ ὥρα διακοπῆ.

Τετάρτη 4. Ἡ Ὁμοσπονδία Τραπεζοὑπαλλήλων Ὁργανώσεων Ἑλλάδος (ΟΤΟΕ) ἀποφασίζει ὁμόφωνα πανελλαδικὴ ἀπεργία διαρκείας καὶ συγκέντρωση μπροστὰ στὰ γραφεῖα τῆς, Σίνα 16, πού σημειώνει μεγάλη ἐπίτυχία.

Καταγγέλλεται ὁ κυβερνητικὸς αἰφνιδισμὸς πού θεωρεῖται ἀπὸ τὸν Σύλλογο Ὑπαλλήλων Τραπεζῆς Ἑλλάδος (ΣΥΤΕ) οὐσιαστικὴ κατάργηση τῆς

πενθήμερης ἐργασίας.

Σάββατο 7. Ὁ Ὑπουργὸς Συντονισμοῦ κ. Κ. Μητσοτάκης κάνει ὁξύτατες δηλώσεις, καταγγέλλει τοὺς τραπεζικούς σάν «προνομιοῦχους» καὶ τοὺς ἀπειλεῖ μέ βαθιὰ τομὴ στὸ τραπεζικὸ σύστημα.

Διατυπώνεται ἐπίσης ἡ ἀποψη ὅτι τὰ μέτρα ἔχουν σάν πραγματικὴ αἰτία τὴν ἐναρμόνιση τοῦ ὥραριου μέ ἐκεῖνο τῶν τραπεζῶν τῆς ΕΟΚ.

Κυριακὴ 8. Ἡ ΟΤΟΕ ἀπορρίπτει τὴν κυβερνητικὴ ἐπιχειρηματολογία καὶ διοργανώνει συγκεντρώσεις σ' ὅλες τίς μεγάλες πόλεις.

Ὁ κ. Μητσοτάκης ὑποχωρεῖ μπροστὰ στὴ γενικὴ κατακραυγὴ καὶ δηλώνει ὅτι μέ τὴ φράση «θὰ ληφθοῦν μέτρα» δέν ἐννοοῦσε ἐπιστράτευση τῶν ἀπεργῶν.

Δευτέρα 9. Παίρνονται μέτρα γιὰ τὴν ὑποκατάσταση τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος καὶ τῶν ὑπαλλήλων μέ τὴν ἀνάθεση τραπεζικῶν ἀρμοδιοτήτων στὰ ταμειετήρια καὶ τὴν πρόσληψη συνταξιούχων ἢ ἀνειδίκευτων ἀπεργοσπαστῶν. Στὸ μεταξύ ἡ ἀγορὰ ἔχει παραλύσει ἀπὸ τὴν ἔλλειψη ρευστοῦ χρήματος καὶ τὴν ἐκκρεμότητα τῶν διακανονισμῶν.

Τρίτη 10. Τεράστια συγκέντρωση (πάνω ἀπὸ 10.000 ἀπεργοί) ἐπικροτεῖ μέ ἐνθουσιασμό τὴν πρόταση γιὰ συνέχιση τῆς ἀπεργίας.

Τετάρτη 11. Ἡ κυβέρνηση ἐπιστρατεύει μέ ἀτομικές προσκλήσεις 15% τῶν ἀπεργῶν.

Συνέρχεται τὸ Δ.Σ. τῆς ΟΤΟΕ καὶ ἀποφασίζει τὴ λύση τῆς ἀπεργίας μέ 52 ψήφους ὑπέρ

τῆς ἀπόφασης, καὶ 23 κατά.

Παρασκευή 13. Ἀνακοίνωση τοῦ ΣΥΤΕ (Τράπεζα Ἑλλάδας) θεωρεῖ λάθος τὴ λύση τῆς ἀπεργίας ἀμέσως μετὰ τὴν κυβερνητικὴ ἀνακοίνωση.

Δευτέρα 17. Συγκέντρωση τῶν Ὑπαλλήλων τῆς Τράπεζας τῆς Ἑλλάδας κηρύσσει τὸν κλάδο σέ διωγμό, καταγγέλλει τὴν ἐπιστράτευση καὶ κηρύσσει ἀγῶνα διαρκείας ἀπὸ τὴν 1η Αὐγούστου.

Τετάρτη 19. Τὸ Γ.Σ. τῆς ΟΤΟΕ ἀποδέχεται πρόταση τοῦ Προέδρου (Μαυρουλίδης), γιὰ ἐναρξὴ ἐφαρμογῆς στὴ πράξη ἀπὸ 1-8-79 τοῦ συμβατικοῦ ὥραριου (07.45 – 15.30) μέ τὴ μορφή στάσεων ἐργασίας.

Ἀπορρίπτεται πρόταση τοῦ ΣΥΤΕ πρόεδρος (Παπαμάργαρης) γιὰ νέα ἀπεργία διαρκείας ἀπὸ τὴν ἴδια μέρα.

‘Η άποψη της ΟΤΟΕ από τον Γενικό Γραμματέα της κ. Δ. Παφίλη

‘Ο χειρισμός της ενεργειακής κρίσης υπήρξε ιδιαίτερα άτυχής. Τά μέτρα για την αντιμετώπισή της, πέρα απ’ την προχειρότητά τους, αφήνουν διάφανο ότι οι αρμόδιοι κυβερνητικοί παράγοντες έκμεταλλεύτηκαν την κρίση για νά επιδιώξουν άλλους στόχους.

Τά περισσότερα από τά μέτρα αυτά αποτελούν κρίκους στην αλυσίδα των αντιπληθωριστικών μέτρων πού κατά καιρούς έλαβε ή Κυβέρνηση. Καί πάλι τά βάρη του καλπάζοντος πληθωρισμού έπωμίζονται οι εργαζόμενοι. Έτσι ο πληθωρισμός αποδειχεται περίτρανα ότι αποτελεί μέθοδο ανακατανομής του εισοδήματος σέ βάρος των εργαζομένων μιά καί ή εργοδοσία έχει τή δυνατότητα άμεσης αναπροσαρμογής των τιμών καί φυσικά παραπέρα αύξήσεως των κερδών της.

Γιά τούς τραπεζικούς προσδιόρισαν προσέλευση 9.00 καί αποχώρηση 5.30! Γιά τούς εργαζόμενους στό Δημόσιο καί τούς ‘Οργανισμούς Κοινής ‘Ωφέλειας έβαλαν σάν πλαίσιο διαφορικού ωραρίου προσέλευσης 8.30 – 10.00.

Οί Τραπεζικοί μπροστά στην αϊφνίδια κατάλυση των ‘συνθηκών εργασίας τους καί στην απειλούμενη αλλαγή του τρόπου ζωής τους (μείωση ελεύθερου χρόνου για μόρφωση, άνάπαυση, προβλήματα μητέρων, κλπ.) άντέδρασαν άμεσα μέ άπεργία διαρκείας καί μαχητικές

συγκεντρώσεις σ’ όλα τά διαμερίσματα τής χώρας.

Τό αποτέλεσμα είναι γνωστό. ‘Αφού άπέτυχαν όλα τά μέτρα τής μείωσης τής συμμετοχής στην άπεργία (προσπάθειες για στήσιμο άπεργοσπαστικού μηχανισμού, άπειλές κλπ.) καί ή προσπάθεια ύποκατάστασης των Τραπεζικών εργασιών από άλλους ‘Οργανισμούς καθώς καί τά εϋτράπελα τεχνάσματα για πρόσληψη συνταξιούχων κλπ. κατέφυγαν στον έξαναγκασμό σέ εργασία, πού ρητά άπαγορεύεται από τό Σύνταγμα, τήν έπιστράτευση.

Οί Τραπεζικοί άνέστειλαν προσωρινά τον άγώνα τους, κάτω από τήν άσφυκτική πίεση τής έπιστράτευσης καί στή συνέχεια κήρυξαν λήξη τής άπεργίας διαρκείας πού έπιφέρει καί λήξη τής έπιστράτευσης – σύμφωνα μέ τό γράμμα καί τό πνεύμα τής άπόφασης έπιβολής της – καί προγραμματίσαν νέους άγώνες: διατήρηση του ωραρίου τους στην πράξη, μέ καθημερινές στάσεις εργασίας, πού αρχίζουν στίς 3.30, ώρα δηλαδή αποχώρησης καί αϊφνιδιαστικές 24ωρες, 48ωρες καί πολυήμερες άπεργίες.

‘Ο άγώνας των Τραπεζικών άνάγκασε τήν Κυβέρνηση νά ύποχωρήσει σημαντικά, σέ βαθμό οϋσιαστικής κατάργησης του μέτρου προσωρινά όσον άφορά τούς άλλους κλάδους εργαζομένων. Τό πλαί-

Οί εργαζόμενοι συνειδητοποίησαν τή

σκοπιμότητα τής στροφής αυτής τής κυβέρνησης ή όποία έχει σάν στόχο τήν άπομόνωση των Τραπεζοϋπαλλήλων καί στή συνέχεια διαδοχικά καί άλλων κλάδων καί γι’ αυτό άποφάσισαν νά άντιδράσουν άγωνιστικά καί παράλληλα νά περάσουν στην επίθεση.

Έτσι οι συνδικαλιστικές όργανώσεις των Τραπεζών, τής Κοινής ‘Ωφέλειας, τής ΣΕΔΟ (Συντονιστική ‘Επιτροπή Δημοσιϋπαλληλικών ‘Οργανώσεων) άποφάσισαν σέ πρώτη φάση, τή διοργάνωση πανεργατικής συγκέντρωσης. Παράλληλα γίνονται διεργασίες για συντονισμό των ενεργειών των παραπάνω όργανώσεων μέ μιά σειρά άλλες δημοκρατικές ‘Ομοσπονίδες όπως των Οίκοδόμων, των Λογιστών (ΠΟΛ) καθώς καί ‘Εργοστασιακά Σωματεία.

Καθολικό αίτημα: Νά σταματήσει ή πολιτική τής μονόπλευρης λιτότητας καί ή φαλκίδευση των συνδικαλιστικών έλευθεριών. Τά νέα μέτρα ήταν τό λάδι στή φωτιά πού σιγόκαιγε. Σύντομα θά αρχίσουν πανεργατικοί διεκδικητικοί άγώνες μέ στόχο τήν τιμαριθμική προσαρμογή των άποδοχών των εργαζομένων. Είναι καιρός ή εργατοϋπαλληλική τάξη νά δώσει τό δυναμικό παρόν της γιατί έδώ καί χρόνια ή πλάστιγγα τής κυβερνητικής πολιτικής έγερνε προκλητικά μονόπλευρα ύπέρ τής εργοδοσίας.

‘Η άποψη του Θ. Παπαμάργαρη

‘Ο όκταήμερος άγώνας των Τραπεζοϋπαλλήλων ενάντια στην άπόφαση τής κυβέρνησης νά επιβάλλει, μέ πρόσχημα τό ενεργειακό, αυθαίρετα στους Έλληνες έναν άλλο τρόπο ζωής, αποτελεί σταθμό στή συνδικαλιστική ιστορία του τόπου καί στην όλη πορεία του εργατικού κινήματος.

‘Ανεξάρτητα από τό βαρύ λάθος τής πλειοψηφίας τής Διοίκησης τής Ο.Τ.Ο.Ε. νά αναστείλει στίς 11-7-79 τον άγώνα αυτόν ακριδώς πάνω στην κορυφαία του στιγμή, ή μάχη δέν έχει τελειώσει. ‘Η συνέχιση μέ κάθε μέσο του άγώνα μετά τήν 1 Αυγούστου (ήμερομηνία έφαρμογής του νέου ωραρίου 9.00 - 4.45), αποτελεί καθήκον καί χρέος όλων των Τραπεζοϋπαλλήλων, για νά διαφυλάξουν έτσι αυτά πού έχουν κατακτήσει μέ σκληρούς άγώνες καί νά δώσουν αντικειμενικά σ’ όλους τούς Έλληνες εργαζόμενους τή δυνατότητα νά άντιπαραίρουν τήν πολιτική τής μονόπλευρης λιτότητας καί τήν επίθεση πού δέχονται ενάντια στίς συνδικαλιστικές τους έλευθερίες.

Βασικό στοιχείο στην όλη πορεία θά είναι ή κάθετη άρνηση τής Διοίκησης τής Ο.Τ.Ο.Ε. νά άποδεχθεί τετελεσμένα γεγονότα μέ τή μορφή κάποιας «συμβιβαστικής» λύσης του τύπου 8.15 - 4.00 ή 8.30 - 4.15. Κάτι τέτοιο θά σήμαινε, σέ τελευταία άνάλυση, όριστικό θάψιμο του

άγώνα των Τραπεζοϋπαλλήλων για τό ωράριο, άποφασιστικό χτύπημα για όλο τό εργατικό κίνημα καί παραπέρα φαλκίδευση κεκτημένων του κλάδου μέ άπρόβλεπτες συνέπειες για τή συνοχή του. Κι αν ακόμη τά πρακτικά μέτρα πού άποφάσισε τό Γενικό Συμβούλιο τής Ο.Τ.Ο.Ε. στίς 18-7-79 δέν άποδώσουν, αυτό δέν σημαίνει ότι πρέπει νά σκύψουμε τό κεφάλι καί νά δεχθούμε έθελοντικά τό νέο ωράριο. ‘Η ίδια ή πράξη σύντομα θά έξαναγκάσει τήν κυβέρνηση νά αναθεωρήσει τό άνεφάρμοστο αυτό ωράριο. ‘Αν στό μεταξύ έμείς μόνοι μας τό έχουμε προσυπογράψει, θά έχουμε ταυτόχρονα κλείσει τό θέμα όριστικά. ‘Εξ άλλου, παραμένει πάντοτε άνοιχτό τό θέμα άλλων μορφών πάλης σέ συμπαρατάξη μέ όλους τούς εργαζόμενους, μορφές πάλης πού αντικειμενικά θά λείψουν, αν ή Διοίκηση τής Ο.Τ.Ο.Ε., κάτω από κοντόφθαλμες καί «ρεαλιστικές» εκτιμήσεις, σπεύσει νά άποδεχθεί κάποια «συμβιβαστική» λύση.

«Δήλωση, στό Δ.Σ. τής ΟΤΟΕ τής 11/7/79

(...)Γιά όλους αυτούς τούς λόγους, ή θέση πού διατυπώνω καί ή πρότασή μου είναι ότι θά πρέπει ή άπόφαση του ‘Εκτελεστικού μας νά είναι άπόφαση άγνόνησης τής παράνομης καί άντισυνταγματικής άπόφασης, πού ό Κων/νος Μη-

τσotάκης ύποχρέωσε τήν Κυβέρνηση Καραμανλή νά πάρει, φυσικά όχι ό ίδιος, αλλά μέ τά όποια συμφέροντα εκπροσωπεί. Συνέχιση λοιπόν του άγώνα, όχι άναστολή τής άπεργίας, καί όλονύκτια δραστηριότητα όλων μας, καί όλων αυτών των συναδέλφων πού είναι μαζεμένοι κάτω καί περιμένουν τήν άπόφασή μας(...)

(...)Κατά συνέπεια πιστεύω ότι μιά άπόφαση του ‘Εκτελεστικού μας άπόψε έδώ για άναστολή τής άπεργίας, κάτω από ένα τελείως λαθεμένο σκεπτικό, θά οδηγήσει όχι μόνο τον Κλάδο από πλευρās συμφερόντων σέ διάλυση καί σέ ένα πιασγύρισμα όλόκληρου του εργατοϋπαλληλικού κινήματος τής χώρας, πού αυτή τή στιγμή μās έχει άνάγκη. ‘Αναμφίβολα δέχομαι καί έγώ τίς θέσεις των Μαρξιστών φίλων μου ότι ύγιής τοποθέτηση είναι ή πρωτοπορία νά είναι τό βιομηχανικό προλεταριάτο, αυτό όμως στή χώρα μας, στίς συγκεκριμένες συνθήκες, κύριοι συνάδελφοι ‘Εκτελεστικοί, φοβάμαι ότι δέν θά γίνει πριν περάσουν 5 καί 10 χρόνια καί μέχρι τότε έμείς έχουμε χρέος καί καθήκον νά βοηθήσουμε τίς χιλιάδες των εργατών νά φτιάξουν συνδικάτα ισχυρά καί νά πάρουν αυτοί τήν πρωτοπορία, τήν όποία για ιστορικούς λόγους έχουμε έμείς καί πρέπει νά τήν έχουμε για πολύ λίγα χρόνια μόνο(...)

Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

Του Γ. Παναγιώτου

Πέντε χρόνια ύστερα από τη λεγόμενη μεταπολίτευση το πρόβλημα της χρηστικότητας του Κοινοβουλίου παραμένει ακόμη ανοιχτό. Η μορφή κάτω από την οποία λειτουργεί στην πραγματικότητα ο κοινοβουλευτισμός, με το να είναι δηλαδή όργανο απόλυτα προσαρμοσμένο στις επιταγές της εκτελεστικής εξουσίας, απλή θεραπαινίδα της που συναινεί και συγκατανεύει σε κάθε της κέλευσμα, προσφέροντας — σε τελική ανάλυση — άλλοθι δημοκρατικότητας, εντείνει και υποδαυλίζει τις συζητήσεις για τη σημασία του «άντιπροσωπευτικού συστήματος» και την αποτελεσματικότητα του σημείου αναφοράς του, που είναι η άστική δημοκρατία. Η αδιαφορία με την οποία η ίδια η εκτελεστική εξουσία αντιμετωπίζει τις καταγγελίες αυτές — που δεν αποτελούν προνόμιο του τόπου μας μόνο — δεν καταδείχνει την παχυδερμική της εγκράτεια, ούτε θφευκτα πιά καταρρίπτει τις μυθοπλασίες για τη δήθεν «διάκριση των εξουσιών» ή τά τάχα «συμβόλαια» ανάμεσα πολλών και κατόχων της εξουσίας — καραμέλλωμα της άστικής δικαιοσύνης παράδοσης, αλλά αποδεικνύει και την έτσι συντελούμενη αδρανοποίηση του πλήθους, που παραμένει ψηφοφορικά θεατής, από το να διαφοροποιηθεί δραστικά και να περιφρουρήσει στο διηνεκές τις κατακτήσεις του πολίτη.

Η Βουλή των Ελλήνων φορτίζεται, έμπεριέχει, ανακλά και αναπαράγει την πραγματικότητα του τόπου και μάλιστα μέσα από τις διαθλαστικές συνθήκες ενός συγκεκριμένου και μονοσήμαντου πλέγματος εξουσίας. Όσο τά ποιοτικά του ανύσματα βρίσκονται σε τόσο αξιοδύκρυτο επίπεδο που μήτε τις δευτερεύουσες και περιφερειακές λειψανδρες άκανθώσεις στομώνουν, άλλο τόσο και τό «έργο» της Βουλής θά είναι διαποτισμένο από αυτήν την «ποιότητα». Κι ακόμη άλλο τόσο θά την στοιχίζουν ή άπουσία ρεαλιστικής ματιάς, οι συνειδητές αποκρύψεις του δυναμισμού του τόπου, ή ύποτέλεια, ή συντηρητικότητα και ή εύφορία της ανεπάρκειας. Συστατικά που βαρύνουν όμόζυγα τόσο, τό κόμμα που κυβερνά, όσο και τις «άντίρροπες» πρός αυτό δυνάμεις, ένδω ή προοδευτικότητα θά είναι τό κατεχοχήν καταναλώσιμο προϊόν των ημερών, μιά έτικεταρισμένη αύταρέσκεια και αύτοπροσδιοριστική μαγγανεία και όχι στάση ζωής καθημερινά και «έξ άντικειμένου» πιστοποιούμενη.

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ της εξουσίας στη διάρκεια της Β' Συνόδου της Β' Περιόδου της βουλής (2.10.78 — κι αν λογαριαστεί και τό τμήμα θερινών διακοπών: 5.7.78 — 30.6.79) έτεινε πρός την άβεβιαιότητα μέτρων και τή σπασμωδικότητα αντίδράσεων, ή άπουσία προγραμματισμού ήταν έντονα όρατή. «Γέρας» της άναμφίβολα ή σύγχυση και ή πανικός. Παράδειγμα τά μέτρα για την ένέργεια και τό κυκλοφορια-

κό, όπου ένας νόμος (έκείνος που όριζε όριο ταχύτητας τά 80 χιλιόμετρα) άντικαταστάθηκε πρίν τό ψηφισμένο από τή Βουλή κείμενο έκδοθεί και δημοσιευτεί. Φαίνεται ότι ή πολυμερής άσυμφωνία αποτελεί μάλλον πολιτική έπιλογή έκπορευόμενη από τήν Κεφαλή της εκτελεστικής εξουσίας, διαφορετικά ή έποπτεία της (με τέτοια άλλοπρόσαλλα μέτρα) δεν πρέπει να ξεπερνάει μερικά τετραγωνικά μέτρα.

Ένώσω όμως ή πολιτική παράταξη που βρίσκει-ται στην έξουσία αποδείχνει πως ή ύποταγή σ' ένα σκοπούμενο και διευθετούμενο, άμοραλιστικής έμπνευσης, πολιτικό ρεαλισμό αποβαίνει για τήν ίδια ωφέλιμη, σε πείσμα μάλιστα των «ίδεολογικών» περιχαράκώσεων των αντί-πάλων της, οι συναισθηματικές και ύπεραπλου-στευτικές φορτίσεις περισσεύουν. Καί είναι παραλογισμός να άποδίδεις εύθύνες σε κά-ποιον πετυχημένο, άκριβώς έπειδή πέτυχε, εκ-μεταλλευόμενος μάλιστα στο έπακρο τις άδυ-ναμίες και τά λάθη των αντίπαλων του.

ΟΤΑΝ ή πολιτική έξουσία και οι όπαδοί της έλκουν ιστορικά τήν καταγωγή και τήν πολιτική αντίληψη από τό Λαϊκό Κόμμα ένδειξη της τρα-γελαφικής αντιρεαλιστικής θέασης των πάντων αποτελεί ή επανάληψη σήμερα κάποιων συν-θημάτων εκείνου του κόμματος, παρφουμαρι-σμένων κατάλληλα, από τούς «άντιπάλους» της. Δεν μπορεί να μή διακρίνονται αναλογίες στά περί «έθνικής ανεξαρτησίας» συνθήματα των ημερών μας με τά αντίστοιχα της «μικράς, άλλ' έντίμου» Ελλάδας. Πασπαλισμένα μάλι-στα με «τσιτάτα» Ιταλικής «κοινωνιστικής» έμ-πνευσης διαμορφώνουν μιά συνθηματολογία σοσιαλσωβινισμού που όφείλουμε κάποτε να τήν αντιμετωπίσουμε, μαζί με τά υπόλοιπα όμολογά της, ανάλογα.

ΤΑ ΧΑΡΑΧΤΗΡΙΣΤΙΚΑ της περιόδου, τόσο στην έλεγκτική έκδοχή του Κοινοβουλίου, όσο και στη νομοθετική του δραστηριότητα, νομι-μοποιούν τις παραπάνω διαπιστώσεις, καθώς και κάποιες άλλες, τό ίδιο σημαντικές για τή διαμόρφωση σφαιρικής γνώμης, γύρω από τό «Ποιόν» της φετινής χρονιάς. Δεν πρέπει να περάσει άπαρατήρητο τό γεγονός πως ή Πρω-θυπουργός αποδυναμώθηκε στο έπακρο από τήν άχλύ του «έθνάρχη», ύστερα από τό «εί-δύλλιο» της «μετα-χουντικής» περιόδου. Η άν-τίληψη, που έντεχνα είχε καλλιεργηθεί από τις προπαγανδιστικές έκπνοές της έξουσιαστικής μηχανής κι είχε κατάλληλα λιπανθεί από τήν άντιφατική στάση της αντιπολίτευσης, για τόν ύπερκομματικό ρόλο του κ. Καραμανλή, κατά-πεσε στις 25 Ιουνίου όταν ή άρχηγός του ΠΑ-ΣΟΚ μέσα στη βουλή, δέ θέλησε να έπιτρέψει διακοπή του λόγου του από τόν Πρωθυπουργό και — στη συνέχεια — άποχώρησε από τή συ-

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

Η ΒΟΥΛΗ πραγματοποίησε από τις 2.10.1978 ως τις 30.6.1979, 239 συνεδριάσεις, 144 σε όλομέλεια, 48 στο Α' Τμήμα και 47 στο Β' Τμήμα. Ψηφίστηκαν 124 νομοσχέδια (άντί 48 μόνο πέρισι) και συζητήθηκαν 90 έπερωτήσεις και 377 έρωτήσεις (άντί αντίστοιχα 64 και 347 πέρισι). Ακόμη καταχωρήθηκαν στα έπίσημα Πρακτικά 2.080 γραπτές άπαντήσεις και 9.429 άναφορές. Έπιπρόσθετα τό τμήμα θε-ρινών διακοπών ψήφισε, σε 50 συνεδριάσεις, άλλα 31 νο-μοθετήματα. Για τήν ασφαλέστερη συναγωγή συμπερασμά-των άναφέρεται ότι πέρισι τό χειμώνα ή Βουλή πραγματο-ποίησε 103, όλες σε όλομέλεια, συνεδριάσεις. Έφόσον φέ-τος οι συνεδριάσεις είναι κατά 3,3 φορές περισσότερες ός γίνει ή άναγωγή των στοιχείων του κοινοβουλευτικού έλέγ-χου κι ός κατανοηθεί τό πραγματικό μέγεθος της διαπίστω-σης για φαλκίδευσή του. Υποβλήθηκαν — τέλος — 18 προ-τάσεις νόμου από βουλευτές, 8 προτάσεις νόμου συζητήθη-καν στη Βουλή (και πανηγυρικά άπορρίφτηκαν) και πραγμα-τοποιήθηκαν 14 όνομαστικές ψηφοφορίες.

Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΘΕ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ κατά ύπουργείο, με βάση τό προβάδισμα που άναγνωρίζει ή νόμος 400/1976 «περί ύπουργικού συμβου-λίου», τό παρών στη βουλή είναι τό ακόλουθο, για τό έννιά-μηνο Όκτωβρίου 1978 — Ιουνίου 1979:

Υπουργείο Συντονισμού: Νόμοι 4, έπερωτήσεις 5 (3 ΠΑΣΟΚ, 1 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ), έρωτήσεις 23 (3 ΝΔ, 14 ΠΑΣΟΚ, 4 ΚΚΕ, 1 ΚΔΣ, 1 Άνεξ.) και 39 γραπτές άπαντήσεις (6 ΝΔ, 16 ΠΑΣΟΚ, 8 ΚΚΕ, 1 ΚΔΣ, 3 ΚΚΕά, 5 Άνεξ.), 1 νόμος στο θερινό.

Υπουργείο Προεδρίας: Νόμοι 6, έπερωτήσεις 2 (2 ΠΑΣΟΚ),

έρωτήσεις 18 (2 ΝΔ, 8 ΠΑΣΟΚ, 5 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ, 1 ΚΚΕά) και 80 γραπτές άπαντήσεις (8 ΝΔ, 50 ΠΑΣΟΚ, 11 ΚΚΕ, 5 ΕΔΗΚ, 1 ΚΚΕά, 5 Άνεξ.), 1 νόμος στο θερινό.

Υπουργείο Έξωτερικών: Νόμοι 37, έπερωτήσεις 1 (ΠΑΣΟΚ), γραπτές άπαντήσεις 24 (2 ΝΔ, 5 ΠΑΣΟΚ, 3 ΚΚΕ, 6 ΕΔΗΚ, 1 ΚΔΣ, 2 ΚΚΕά, 5 Άνεξ.), 6 νόμοι στο θερινό.

Υπουργείο Άμυνας: Νόμοι 3, έπερωτήσεις 7 (4 ΠΑΣΟΚ, 1 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ), έρωτήσεις 21 (2 ΝΔ, 14 ΠΑΣΟΚ, 1 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ, 1 ΚΚΕά, 2 Άνεξ.) και 79 γραπτές άπαντήσεις (2 ΝΔ, 60 ΠΑΣΟΚ, 9 ΚΚΕ, 8 ΕΔΗΚ, 3 ΚΔΣ, 1 ΕΠ, 2 ΚΚΕά, 3 Άνεξ.), 1 νόμος στο θερινό.

Υπουργείο Δικαιοσύνης: Νόμοι 8, έπερωτήσεις 5 (4 ΠΑΣΟΚ, 1 ΚΚΕ), έρωτήσεις 10 (10 ΠΑΣΟΚ) και 17 γραπτές άπαν-τήσεις (1 ΝΔ, 11 ΠΑΣΟΚ, 2 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ, 2 ΚΚΕά), 1 νόμος στο θερινό.

Υπουργείο Έσωτερικών: Νόμοι 5, έπερωτήσεις 3 (1 ΠΑ-ΣΟΚ, 1 ΚΚΕ, 1 Άνεξ.), έρωτήσεις 39 (27 ΠΑΣΟΚ, 11 ΚΚΕ, 1 Άνεξ.) και 186 γραπτές άπαντήσεις (9 ΝΔ, 123 ΠΑΣΟΚ, 45 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ, 2 ΕΠ, 2 ΚΚΕά, 2 Άνεξ.)

Υπουργείο Παιδείας: Νόμοι 4, έπερωτήσεις 6 (4 ΠΑΣΟΚ, 1 ΚΚΕά, 1 Άνεξ.), έρωτήσεις 25 (13 ΠΑΣΟΚ, 9 ΚΚΕ, 1 Ε-ΔΗΚ, 2 Άνεξ.) και 224 γραπτές άπαντήσεις (8 ΝΔ, 154 ΠΑΣΟΚ, 32 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ, 5 ΚΔΣ, 16 ΚΚΕά, 8 Άνεξ.), 3 νόμοι στο θερινό.

Υπουργείο Οικονομικών: Νόμοι 11, έπερωτήσεις 2 (2 ΠΑ-ΣΟΚ), έρωτήσεις 38 (4 ΝΔ, 21 ΠΑΣΟΚ, 6 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ, 2 ΚΔΣ, 2 ΚΚΕά, 1 Άνεξ.) και 89 γραπτές άπαντήσεις (7 ΝΔ, 64 ΠΑΣΟΚ, 6 ΚΚΕ, 2 ΚΔΣ, 2 ΕΠ, 2 ΚΚΕά, 1 Άνεξ.), 6 νό-μοι στο θερινό.

Υπουργείο Γεωργίας: Νόμοι 6, έπερωτήσεις 15 (10 ΠΑ-ΣΟΚ, 4 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ), έρωτήσεις 38 (1 ΝΔ, 23 ΠΑΣΟΚ, 9 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ, 1 ΚΔΣ, 1 ΚΚΕά, 2 Άνεξ.) και 265 γραπτές άπαντήσεις (27 ΝΔ, 182 ΠΑΣΟΚ, 36 ΚΚΕ, 5 ΕΔΗΚ, 2 ΚΔΣ, 7 ΚΚΕά, 6 Άνεξ.) και 2 νόμοι στο θερινό.

Υπουργείο Πολιτισμού: Νόμοι 1, έπερωτήσεις 1 (ΚΔΣ), έρω-

τήσεις 17 (2 ΝΔ, 10 ΠΑΣΟΚ, 2 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ, 2 Άνεξ.) και 18 γραπτές άπαντήσεις (13 ΠΑΣΟΚ, 3 ΚΚΕ, 2 ΚΚΕά).

Υπουργείο Βιομηχανίας: Νόμοι 2, έπερωτήσεις 8 (6 ΠΑΣΟΚ, 1 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ), έρωτήσεις 32 (2 ΝΔ, 11 ΠΑΣΟΚ, 15 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ, 1 ΚΚΕά, 1 Άνεξ.) και 122 γραπτές άπαν-τήσεις (6 ΝΔ, 60 ΠΑΣΟΚ, 34 ΚΚΕ, 4 ΕΔΗΚ, 3 ΚΔΣ, 10 ΚΚΕά, 4 Άνεξ.).

Υπουργείο Εμπορίου: Νόμοι 5, έπερωτήσεις 10 (8 ΠΑΣΟΚ, 2 ΚΚΕ), έρωτήσεις 28 (2 ΝΔ, 19 ΠΑΣΟΚ, 3 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ, 1 ΚΚΕά, 2 Άνεξ.) και 48 γραπτές άπαντήσεις (2 ΝΔ, 30 ΠΑΣΟΚ, 4 ΚΚΕ, 4 ΕΔΗΚ, 3 ΚΔΣ, 3 ΚΚΕά, 2 Άνεξ.), 1 νό-μος στο θερινό.

Υπουργείο Έργασίας: Έπερωτήσεις 5 (1 ΠΑΣΟΚ, 2 ΚΚΕ, 2 Άνεξ.), γραπτές άπαντήσεις 107 (4 ΝΔ, 45 ΠΑΣΟΚ, 40 ΚΚΕ, 1 ΚΔΣ, 14 ΚΚΕά, 3 Άνεξ.).

Υπουργείο Κοιν. Υπηρεσιών: Νόμοι 12, έπερωτήσεις 6 (5 ΠΑΣΟΚ, 1 ΚΚΕά), έρωτήσεις 32 (2 ΝΔ, 19 ΠΑΣΟΚ, 9 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ, 1 Άνεξ.) και 304 γραπτές άπαντήσεις (11 ΝΔ, 199 ΠΑΣΟΚ, 46 ΚΚΕ, 5 ΕΔΗΚ, 9 ΚΔΣ, 2 ΕΠ, 16 ΚΚΕά, 1 ΕΔΑ, 9 Άνεξ.), 11 νόμοι στο θερινό.

Υπουργείο Δημοσίων Έργων: Νόμοι 9, έπερωτήσεις 8 (5 ΠΑΣΟΚ, 2 ΚΚΕ, 1 ΚΔΣ), έρωτήσεις 63 (2 ΝΔ, 47 ΠΑΣΟΚ, 12 ΚΚΕ, 2 ΚΚΕά) και 170 γραπτές άπαντήσεις (15 ΝΔ, 121 ΠΑΣΟΚ, 19 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ, 3 ΚΔΣ, 4 ΚΚΕά, 7 Άνεξ.).

Υπουργείο Συγκοινωνιών: Νόμοι 8, έρωτήσεις 10 (4 ΠΑ-ΣΟΚ, 1 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ, 2 ΚΔΣ, 1 ΚΚΕά, 1 Άνεξ.), γραπτές άπαντήσεις 115 (12 ΝΔ, 68 ΠΑΣΟΚ, 21 ΚΚΕ, 3 ΕΔΗΚ, 4 ΚΔΣ, 3 ΚΚΕά, 4 Άνεξ.), 3 νόμοι στο θερινό.

Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως: Νόμοι 2, έπερωτήσεις 3 (1 ΠΑΣΟΚ, 1 ΚΚΕ, 1 ΚΔΣ) και 122 γραπτές άπαντήσεις (4 ΝΔ, 79 ΠΑΣΟΚ, 17 ΚΚΕ, 4 ΕΔΗΚ, 3 ΚΔΣ, 5 ΕΠ, 8 ΚΚΕά, 1 Άνεξ.).

Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας: Νόμοι 4, έρωτήσεις 6 (1 ΝΔ, 3 ΠΑΣΟΚ, 1 ΚΚΕ, 1 Άνεξ.) και 35 γραπτές άπαντή-σεις (3 ΝΔ, 26 ΠΑΣΟΚ, 3 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ, 1 Άνεξ.).

ζήτηση του «όνειρικού θρύλου» της συμφωνίας με την ΕΟΚ. Τό «παιχνίδι» παίρνει τώρα άλλη τροπή.

ΣΥΝΕΠΕΙΑ του προηγούμενου είναι ο οριστικός ένταφιασμός της — καθοριστικής για την ύπαρξή τους — άποψης των ντόπιων «ευρωκομμουνιζόντων» για την ύπαρξη δυό αντίμαχων παρατάξεων («καλών» από τη μία και «κακών» από την άλλη) στο πλέγμα εξουσίας και για την ανάγκη προσέλκυσης των «καλών» σε μία ένοποιητική πλατφόρμα, ώστε να διαφοροποιηθούν και θεσμικά «στάτους» και να διαφυλαχτεί η (άστική) δημοκρατία. Ή έξουσιαστική παράταξη, αντίθετα, καλεί κάθε άσωτο να γευτεί το μόσχο το σιτευτό (άσωτο πού ή ίδια έκθρεψε — έννοείται). Σταδιακά οι «καλοί» άπορροφούν τούς «κακούς» και τούς έντάσσουν στην κοινή αγέλη:

Διάλογος από τη Βουλή:

«Γ. Σερπάνος: Κύριε Πρόεδρε δέν βλέπω στην αίθουσα κανένα συνάδελφο της συμπολίτευσης. Τι συμβαίνει; Έχουν άπεργία ή άποχή; (Είς τό σημείον αυτό εισέρχεται εις την αίθουσαν ο βουλευτής της Έθνικής Παρατάξεως κ. Χρήστος Άποστολάκος). Προεδρεύων (Ι. Λαυρεντίδης): Οί συνάδελφοι της συμπολίτευσεως έκπροσωπούνται από τόν κ. Άποστολάκο...» (βλ. Έπίσημα Πρακτικά ΡΛΕ/19.6.79, σελ. 5270).

ΠΕΡΙ ΗΓΕΜΟΝΙΣΜΟΥ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ήγεμονισμού πού χαρακτηρίζει τό ΠΑΣΟΚ (πνεύμα πού είχε έπισημανθεί και στην περσινή άνασκόπηση) συνεχίζεται άμείωτο και έπαυξανόμενο και φέτος, με άποτέλεσμα τή φαλκίδευση ούσιαστικά του κοινοβουλευτικού έλέγχου. Ό Κανονισμός είναι σαφής: έπιτάσσει για τόν έλεγχο διάρκεια 6 ώρων — τό άνώτερο — τήν έβδομάδα για τίς έρωτήσεις (Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη και Παρασκευή με τά κρατούντα σήμερα) και προσφέρει δυό πλήρεις συνεδριάσεις (Τρίτη και Παρασκευή) στον έλεγχο, συνεχίζοντας με έπερωτήσεις. Όταν τό μέγιστο όριο χρόνου για τήν άνάπτυξη έρωτήσεων από κάθε βουλευτή είναι 10 λεπτά (πού συχνά έπιμηκύνεται) και οι βουλευτές της άξιωματικής άντιπολίτευσης έγγρά-

φονται με τή δεκάδα σε κάθε έρώτηση, θέλοντας και νά τήν άναπτύξουν, είναι λογικό νά έχει συζητηθεί φέτος μόλις τό 2,5% του συνόλου των έρωτήσεων (και άναφορών) πού ύποβλήθηκαν. Τό ίδιο συμβαίνει και με τίς έπερωτήσεις, όπου τό φαινόμενο νά συζητιέται μία σε κάθε συνεδρίαση ήταν ένδημικό. Έδω τό ποσοστό είναι κάπως ψηλότερο: γύρω στά 8% των έπερωτήσεων πού κατατέθηκαν, συζητήθηκαν.

ΣΥΝΕΧΙΣΤΗΚΕ επίσης ή διαμορφωμένη από τό 1974 αντίληψη στο ΚΚΕ πώς κάθε «καλός άγωνιστής» είναι κατάλληλος και για τή βουλή (έγραφα σχετικά πέρσι: «ή κοινοβουλευτική είναι μία ιδιαίτερη μορφή πάλης πού χρειάζεται άνάλογα προικισμένους άνθρωπους νά τή διεκπεραιώσουν»). Τό φαινόμενο έξηγεΐται άν κατανοήσουμε πώς τό ΚΚΕ στερείται εύελικτης στρατηγικής, έπιμένοντας σε «έπιβιώσεις» ξεπερασμένων και άποτυχημένων τρόπων δράσης και ακόμη άν διδαχτούμε από τήν προφανή αντίφαση άνάμεσα στις «έπαναστατικές» προσδοκίες ενός κομματιού των όπαδών του (πού δέ συμβιβάζονται με τήν παρουσία σε Κοινοβούλιο άστικό) και τίς «χαλιναγωγικές» τάσεις κάποιων άλλων, άριθμητικά λιγότερων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ σύγχυση μέσων και άσάφεια στόχων, έτσι πού οι βουλευτές του ΚΚΕ νά γίνονται καθημερινά δράστες εύθυμων ή μή παρανοήσεων και άντιδεοντολογικών καμωμάτων (πού τό όργανό του τήν έπομένη ή σε κάμποσες μέρες βαφτίζει «διακρίσεις» σε βάρος τους). Γιατί — τελικά — ούτε ή «πολιτική της άνέχειας» (οικονομικής, αλλά και πνευματικής) ώφέλησε (άντίθετα μία διαφορετική τακτική: — άνάπτυξης π.χ. του κριτικού και συγκρητικού πνεύματος των όπαδών και μελών — θά όπλιζε με περισσότερο πρόσφορα «όργανα» και ρεαλιστικότερες άποτιμήσεις τό χώρο αυτό) ούτε ή στάση άνυποταγής (όταν μετέχεις σ' ένα «παιχνίδι» — όπως τό κοινοβουλευτικό — άόηρητ ή ανάγκη νά σεβαστείς τούς κανόνες του στο έπακρο, άλλωστε έχουν θεσμοθετηθεί χωρίς νά λάβουν ύπόψη τήν είσοδό σου σ' αυτό). Άν οι κανόνες δέ σου «πηγαίνουν» τό έντιμο είναι νά άποσυρθείς (και τό πιό έντιμο για τό ΚΚΕ θά ήταν νά έξηγήσει κάποτε με σαφήνεια τίς έπιλογές του: ή στρατηγική της ένοπλης άναμέτρη-

σης — άς τό ξαναθυμήσουμε — είναι αντίθετη με τήν παρουσία στο Κοινοβούλιο, ή άβεβαιότητα και ή σύγχυση θά γεννούν καθημερινά τερατικές καταστάσεις). Παστρικές έξηγήσεις χρειάζομαστε σε τουτον τόν τόπο πιά και τώρα, όχι άυτόκριτικές για τά λάθη μας σε κάποια μελλοντική όλομέλεια.

ΣΥΜΜΙΚΤΟ με τήν άνοψία του είναι και τό άνθυπογεμονιστικό, υπό τό ΠΑΣΟΚ, πλέγμα του ΚΚΕ. Και δέν άναφέρομαι στην «περιπέτεια» της άποχώρησης στη συζήτηση για τήν ΕΟΚ, αλλά σε περιστατικά όπως:

Διάλογος από τη Βουλή:

«Προεδρεύων (Ι. Λαυρεντίδης): Λοιπόν πρό του κ. Δημητρίου Καλούδη είναι οι κύριοι Τσοβόλας, Άσάνης, Χατζοπλάκης, Κατσιμπάρδης, ΒΑΣΑΛΟΣ και Μαρινίδης. Είναι κανείς από αυτούς πού θέλει νά όμιλήσει πριν δώσω τόν λόγο στον κ. Καλούδη; Ι. Άλευράς: Όχι κύριε Πρόεδρε δέν είναι έτοιμοι» (βλ. Έπίσημα Πρακτικά ΡΚΗ / 7.6.79, σελ. 5040).

ΤΕΛΕΙΩΝΟΝΤΑΣ τίς έπιτροχάδην παρατηρήσεις από τή δραστηριότητα της βουλής φέτος σημειώνω και τά έξης:

α) Ό κ. Πρωθυπουργός είναι ύποχρεωμένος νά άναζητήσει νέο Πρόεδρο Βουλής τόν Όκτώβριο. Ό κ. Παπασπύρου δέν κατάφερε νά παλαντζάρει τίποτε στη διάρκεια της θητείας του και δείχνει νά είναι έκθετος άπέναντι όλων, μία πού πέρα από τό φορτίο των χρόνων κατατρύχεται και από τήν «ψύχωση της άποστασίας».

β) Ή βουλή νά περιφρουρήσει τό κύρος της άπέναντι σε ύποβολιμαίες ταχτικές ύποσκάψεις του, ιδιαίτερα από ένα τμήμα του προσωπικού της (πού όμως μάταια περιμένει πέντε χρόνια τώρα τό δικό του Κανονισμό) και από τήν άσύδοτη άγνοια (άντάμα με τόν άργυρώνητο φενακισμό) όργάνων του δημοσίου βίου.

γ) Νά ένεργοποιηθεί ή διάταξη για τήν άφαίρεση τμήματος των άποδοχών από τούς συστηματικά άπόντες βουλευτές και νά τούς ύπομνηστεί πώς είναι λαθροχειρία (ό ήπιώτερος χαρακτηρισμός) ή άλλοίωση πρακτικών και ή κατασκευή φανταστικών διαλόγων από μέρους τους για προσωπική προβολή σε μέσα ένημέρωσης.

Υπουργείο Βορείου Ελλάδος:4 γραπτές άπαντήσεις (ΠΑ-ΣΟΚ)

ΟΙ ΒΟΥΒΟΙ ΚΟΜΠΑΡΣΟΙ

Η ΕΠΑΡΚΕΙΑ των «ψηφοφόρων» και ή άπάθεια των «άντιπροσώπων» δοκιμάζεται έξακολουθητικά στην άδρανοποιημένη μακαριότητα κάποιων βουλευτών, σχεδόν των ίδιων κάθε χρονιά. Τέσσερες βουλευτές, οι Μ. Μακρής, Ζ. Παπαλαζάρου, Γ. Πλυτάς, και Ζ. Τζιτζικώστας έχουν νά παρουσιάσουν μηδενική δραστηριότητα, ο δεύτερος και ο τέταρτος παρουσίασαν και πέρσι μηδενική δραστηριότητα, ενώ παραπλήσια ήταν και ή συμβολή των άλλων, ενώ υπάρχουν δεκάδες πού γλιτώνουν τή διαπόμπευση (γιατί έτσι έπρεπε νά 'τανε) γιατί έχουν πει κάποτε μία κουβεντούλα, ή έχουν καταθέσει δυό - τρείς άναφορές. Κατά κατηγορία πάντως δραστηριότητας 28 έμειναν βουβοί, 55 δέν κατάθεσαν έρώτηση και 39 δέν προσυπογράψαν άναφορά. Άναφέρονται έδω «πρός στιγματισμόν» (δν είναι δυνατό) εκείνοι πού στον κάθε τομέα έπιμέρους δραστηριότητας παραμένουν για δεύτερη χρονιά άπαθείς:

Όμιλίες: Α. Άνδριανόπουλος (ύφυπουργός Έξωτερικών - Πειραιά), Α. Γκελεσάθης (Φωκίδας), Δ. Εύαγγελίου (Φθιώτιδας), Ζεϊμπέκ (Ξάνθης), Χ. Καραπιέρης (Εύρυτανίας), Μ. Μακρής (Γρεβενών), Ν. Μάρτης (ύπουργός Βορείου Ελλάδος - Καβάλας), Σ. Μπίρης (Πειραιά), Η. Παπαηλιού (Άρκαδίας), Κ. Πρίντζας (Μαγνησίας), Κ. Τσιουπλάκης (Χαλκιδικής) από τή Νέα Δημοκρατία και ο Κάρλος Παπούλιας από τό ΠΑΣΟΚ.

Έρωτήσεις: Θ. Βύζας (Κοζάνης), Κλ. Γιαννούσης (Τρικάλων), Δ. Γρίβας (Δράμας), Ε. Έλευθεριάδης (Πιερίας), Χ. Έρμεΐδης (Θεσσαλονίκης), Ε. Κανονάρχος (Δωδεκανήσου), Α. Κατσαούνης (Θεσσαλονίκης), Α. Κρίκος (Άθήνας), Γ. Ματθαίουδάκης (Θεσσαλονίκης), Γ. Μπακατσέλος (Θεσσαλονίκης), Σ. Μπίρης (Πειραιά), Γ. Παπαδόπουλος (Κοζάνης),

Θ. Ρέντης (Κορινθίας), Ι. Τραγάκης (Πειραιά), Α. Τσουκαντάς (Άθήνας), Ι. Φικιώρης (Άθήνας), από τή Νέα Δημοκρατία και ο Γιάννης Άλευράς του ΠΑΣΟΚ.

Άναφορές:Γ. Βογιατζής (Εύβοίας), Μ. Γαλενιανός (Ηρακλείου), Γ. Δαλακούρας (Άθήνας), Μ. Κακάρας (Εύβοίας), Α. Κаланτζάκος (Μεσσηνίας), Ε. Κανονάρχος (Δωδεκανήσου), Δ. Καραϊσκάκης (Αιτ/νίας), Δ. Καρβέλας (Έπικρατείας), Ζ. Κράτσας (Σάμου), Άλέκα Μαντζουλίνου (Έπικρατείας), Γ. Ματθαίουδάκης (Θεσσαλονίκης), Ε. Μπαίλας (Κυκλάδων), Γ. Μπακατσέλος (Θεσσαλονίκης), Α. Παπαντωνίου (Ροδόπης), Θ. Ρέντης (Κορινθίας), Γ. Ροδίου (Ξάνθης), Ι. Φικιώρης (Άθήνας), από τή Νέα Δημοκρατία και πάλι ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ (για τόν όποιο φυσικά δέν ίσχύουν τά περί άνενεργείας και άπαθείας σχόλια).

ΟΙ ΠΙΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΙ

Ό Άπόστολος Κακλαμάνης διατήρησε και φέτος τήν πρωτοκαθεδρία στον τομέα των άγορεύσεων με 85. Άκολουθούν ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του κόμματός του Γιάννης Άλευράς με 80, ο Β. Κεδίκογλου με 77, ο Α. Λιαροκάπης με 64, ο Ε. Βερυβάκης με 56, ο Γ. Κατσιμπάρδης με 55, ο Δ. Τσοβόλας με 55, ο Χαλαμπόπουλος με 53, ο Β. Άγοράσης με 50 και ο Γ. Άποστολάτος με 46. Έντύπωση προκαλεί ή άπουσία από τή «δεκάδα» (για πρώτη φορά από τό 1974) του Κώστα Κάππου (πού με 38 όμιλίες βρίσκεται στην τρίτη δεκάδα του καταλόγου). Δέ θεωρώ βέβαια ότι ή όποια ποσότητα προσφέρει άναγωγικά ποιοτικές έξακτινώσεις λόγω μεγέθους, μήτε ή παράθεση των πιό δραστήριων με άριθμητικούς δείκτες έδω σημαίνει άποδοχή μιας τέτοιας αντίληψης. Όστόσο είναι ένδειξη καταβολής κόπου — τουλάχιστο — όσο και ο «καταποντισμός» του Κάππου ένδειξη έπαλήθευσης κάποιων ψιθύρων πού αϊωρούνταν στην άμπόσφαιρα εκεί γύρω στις έκλογές του 1977.

ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ των έρωτήσεων έντούτοις ο Κώστας Κάπ-

πος παίρνει τή ρεβάνς, άλλωστε ή ύπογραφή μιας έρώτησης είναι πράξη άκινδυνωδέστερη από μία όμιλία (ή —τουλάχιστο — προσφέρει τό απαραίτητο άλλοθι για τήν άπόκριψη της ούσιαστικής πράγματι στροφής γύρω από τήν άντιμετώπισή του), με 557. Τόν ακολουθεί ο Α. Κακλαμάνης πού κατάθεσε 518 κι ακόμη — πιό πίσω — οι Ε. Βερυβάκης (406), Μ. Δαμανάκη (398), Π. Κρητικός (370), Γ. Κατσιμπάρδης (351), Λ. Καλλέργης (323), Ι. Σκουλαρίκης (319), Ν. Κεπέσης (313), Ι. Φλώρος (310), συμπληρώνοντας τήν πρώτη κατά σειρά άριθμού έρωτήσεων δεκάδα.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ διαφορά είχε από τήν αρχή σχεδόν έξασφαλίσει, στον τομέα της προσυπογραφής άναφορών ο Κ. Μπαντοβάς. Τελικά με 1.360 προηγείται των άλλων. Στην πρώτη δεκάδα και οι: Γ. Παπαδημητρίου (901), Κ. Κάππος (730), Λ. Κύρκος (635), Δ. Μαυροδόγλου (547), Γ. Σεράνος (467), Μ. Δαμανάκη (462), Κ. Βασάλος (401), Ν. Κεπέσης (380) και Γρ. Φαράκος (377). Για νά άποφευχτούν ένδεχόμενες παρανοήσεις σημειώνεται πώς — κατά πάγια τακτική του — τό ΚΚΕ προσυπογράφει κάθε άναφορά με 4 βουλευτές του, αλλά τήν άναπτύσσει ένας.

ΤΕΛΟΣ φέτος εγκρίθηκαν 87 ταξίδια βουλευτών στο έξωτερικό (προηγούνται — από 4 — οι Λ. Κύρκος, Ε. Παπαευστρατίου και Χ. Φλωράκης) και σημειώθηκαν συνολικά 1.225 άπουσίες στη διάρκεια των 14 όνομαστικών ψηφοφοριών της Συνόδου.

ΟΙ ΑΡΧΗΓΟΙ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ μίλησε φέτος 3 φορές στη Βουλή, ο κ. Παπανδρέου μίλησε 5 φορές, ο κ. Φλωράκης πήρε 4 δδεις, ο κ. Ζιγός μίλησε 33 φορές και κατάθεσε μία έρώτηση, ο κ. Κύρκος μίλησε 46 φορές, κατάθεσε 273 έρωτήσεις, προσυπογράψε 635 άναφορές και πήρε 4 άδεις και ο κ. Ήλιού μίλησε 19 φορές, κατάθεσε 9 έρωτήσεις, προσυπογράψε 90 άναφορές και πήρε 2 άδεις.

Ἡ κλιμάκωση πρὸς τὸν ἐμφύλιο

ΑΠΟ τὴν προσωπικὴ ἀνάγνωση τῶν ἡμερομηνιῶν ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὶς ἐπιστολὲς **Μάκ Βή** καὶ **Καραμεσίνη** τοῦ παραθίτουμα, οὐραίνει ἀδιάστα τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἐλληνικὴ δεξιὰ μεθόδευσε συστηματικὰ τὴν κλιμάκωση πρὸς τὸν ἐμφύλιο πόλεμο πού ἡ δραματικὴ λήξη του πῆρε τέλος τέτοις μέρις, πρὶν ἀπὸ τριάντα χρόνια.

ΣΑΝ ἀρχικὸς προγραμματιστὴς τοῦ σχεδίου ρήξης ἐμφανίζεται τὸ Γενικὸ Ἐπιτελεῖο, πού κυριαρχεῖται, ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἀπὸ θασιλικούς καὶ θαυιά ἀντικομμουνιστὲς καὶ ἀντιδημοκρατικοὺς ἀξιωματικούς. Μεγαλοποιοῦνται οἱ κίνδυνοι ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ ΚΚΕ, οἱ ἐνοπλίες δυνάμεις καὶ οἱ διασυνδέσεις του μὲ τὶς «ῥόσεις χῶρες» πού μόλις ἔχουν περάσει στὸ σοσιαλιστικὸ στρατόπεδο.

ΤΟ ΟΛΗΓΟΛΟΓΟ ὅμως μῆνυμα τοῦ ἑλληνοαμερικάνου πράκτορα τῆς CIA Καραμεσίνη δείχνει καθαρά ὅτι ισχυρότερες διασυνδέσεις ἐπῆρχαν καὶ μάλιστα πρὸς ἄλλες κατευθύνσεις. Οἱ ἀμερικανικοὶ γυμνοπολεμικοὶ κύκλοι ἔχαν ἀπὸ τότε ἀγκαλιάσει τοὺς Ἕλληνες ἀξιωματικούς καὶ προδιαγράφει τὴν αἱματοχυσία στὸν τόπο μας.

ΑΥΤΑ ἐπιβεβαιώνει τὸ δεῦτερο κείμενο πού ὑπογράφει ὁ τότε ἀμερικανὸς πρεσβευτὴς, Αἰνκόλν Μάκ Βή:

«... τὸ ἐπιθετικὸ πρόγραμμα δράσης... πλησιάζει τὸ φασισμό σὲ μιά περίοδο πού ἂν κάτι ἔχει ἀποδειχθεῖ ἀπὸ τὰ γεγονότα εἶναι ὅτι ὁ φασισμὸς δὲν ἔχει καμιά θέση στὸ σύγχρονο κόσμος» ἐπισημαίνει ὁ Ἀμερικάνος διπλωμάτης. Μιά προσωπικὴ ἀνάγνωση δείχνει ὅτι ἀκόμα καὶ γιὰ κάποιον πού ἀποδέχεται τὸ σύνολο μιᾶς ἀντικομμουνιστικῆς ἀνάλυσης τῆς πραγματικότητος μετὰ τὴν ἀπὸλυτωση καὶ πού ὑπονοεῖται χωρὶς καμιά ἐπιφύλαξη τὰ συμφέροντα τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ καὶ τῆς ἐλληνικῆς ὀλιγαρχίας, ὁ ἐμφύλιος ὄχι μόνο δὲν ἦταν ἀναπόφευκτος ἀλλὰ καὶ καθαρή ἀνοησία. Ἡ ἐλληνικὴ δεξιὰ σὲ στινὴ ὀργανικὴ σχέση μὲ τὶς ἀμερικανικὲς ἐπηρεασίες πού ἐπιδιώκουν μιὰν ἄμεση παγκόσμια ἀνάφλεξη εἶναι ἀποκλειστικὰ ἐπιύθυνη γιατί ἔκανε τὴν ἐπιλογὴ τῆς αἱματοχυσίας σὰν μόνης δυνατῆς λύσης.

ΤΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ αὐτὸ μπορούμε νὰ τὸ παρακολουθήσουμε, μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, ἀπὸ πράξη θίας σὲ πράξη θίας στὸ ἡμερολόγιο πού συντάχθηκε μὲ θία τὸν καθημερινό - ἀστικό - τύπο τῆς ἐποχῆς. Ἀνάγλυφα προβάλλει ἡ κλιμάκωση τοῦ ἀποτροπιασμοῦ πού ὁδηγεῖ στὴν ἀλληλοσφαγὴ τῶν Ἑλλήνων.

ΟΙ ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πράκτορα τῆς ΣΙΑ Τόμ Καραμεσίνη

Πρωτότυπο Φωτοαντίγραφο στὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν
Ἀντίγραφο: Στὸ Τμήμα Ὑποθέσεων Ἑγγύς Ἀνατολῆς
Συνημμένα: Ἀντίγραφο Ἀπόρρητης Ἀναφορᾶς

ΑΠΟΡΡΗΤΟ

Συνειμμένο τῆς Ἐπιστολῆς Νο 5010 ἀπὸ τὴν Ἀμερικάνικη Πρεσβεΐα τῆς Ἀθήνας, Ἑλλάς, μὲ ἡμερομηνία 10 Αὐγούστου 1946, γιὰ τὸ ζήτημα: «Ἐκστρατεία τῆς Δεξιᾶς γιὰ τὴν ἐξαφάνιση τοῦ κομμουνισμοῦ στὴν Ἑλλάδα»

E - 193

1η Αὐγούστου 1946

Πρὸς τὸν κ. Μάκ Βή

Θέμα: Τὸ ΚΚΕ (Κομμουνιστικὸ Κόμμα Ἑλλάδας)
Κύριε,

1. Ἐγινε σήμερα γνωστὸ ἀπὸ ἐγκυρὴ πηγὴ, δηλαδὴ θαυμοφόρο ἀξιωματικὸ τῆς Διεύθυνσης Πληροφοριῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου ὅτι τὸ Ἐπιτελεῖο μελετᾷ εὐνοϊκὰ ἓνα ἐμπιστευτικὸ σχέδιο γιὰ τὴ λήψη αὐστηρῶν μέτρων ἀσφάλειας γιὰ τὴν προστασία τῶν ἐνόπλων ἐπηρεσιῶν ἀπὸ ἀνατροπὴ καὶ σαμποτάζ. Τὸ σχέδιο ἀπαιτεῖ ἐκκαθάριση ὅλων τῶν ἐνοπλων δυνάμεων καὶ τῶν σωμάτων ἀσφαλείας ἀπὸ ὅλα τὰ ὑποπτα γιὰ συμμετοχὴ ἢ συμπάθεια πρὸς τὸ ΚΚΕ ἄτομα. Τὸ σχέδιο ἀπαιτεῖ ἐπίσης τὴ μεταφορὰ σὲ ἐνοπλίες ὁμάδες ὅλων ὧν ὑπηρετοῦν τὴ στιγμὴ αὐτὴ σὲ τάγματα εἰδικότητων (Πεζικὸ, Πυροβολικὸ, κλπ.) καὶ πιστεύεται ὅτι εἶναι μέλη ἢ συμπαθοῦντες τοῦ ΚΚΕ.

2. Ἡ πηγὴ τῶν Πληροφοριῶν μας ἔκανε ἐπίσης σαφές ὅτι τὸ Ἐπιτελεῖο μελετᾷ αὐτὴ τὴ στιγμὴ μεθόδους μὲ τὶς ὁποῖες, ὕστερα ἀπὸ τὴ λήξη τοῦ Συνέδριου τοῦ Παρισίου ἢ ἀμέσως μετὰ, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση θὰ μπορεῖ νὰ προχωρήσει στὴν πλήρη καὶ

ἀποτελεσματικὴ ἐξουδετέρωση τοῦ ΚΚΕ, ἀκόμη κι ἂν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ τεθεῖ τὸ κόμμα ἐκτὸς νόμου. Τὸ Ἐπιτελεῖο εἶναι τῆς γνώμης ὅτι τὸ κόμμα ἀποτελεῖ σ' αὐτὴ τὴ χώρα μιὰ Πέμπτη Φάλαγγα ὅτι συνεργάζεται ἀνοιχτὰ μὲ τὶς χῶρες τοῦ βορᾶ τῶν ὁποίων ἡ πολιτικὴ κατευθύνεται τὴ στιγμὴ αὐτὴ κατὰ τῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητος τῆς Ἑλλάδας καὶ ὅτι ἡ συμμετοχὴ ἀκριθῶς στὸ κόμμα θρῖσκονταν ἢ θρῖσκεται καθ' ὁδὸν νὰ μεταβληθεῖ σὲ πρακτορεῖο κατασκοπείας τὸ ὁποῖο θὰ φτάνει καὶ στὰ πιὸ μακρινὰ ἀκόμη σημεῖα τοῦ ἐθνικοῦ ὀργανισμοῦ.

3. Ἄν καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου εἶναι ἀνέκαθεν γνωστοὶ σὰν ἀποφασιστικοὶ ἀντι-κομμουνιστὲς, πιστεύεται ὅτι πρόσφατα γεγονότα ἔχουν ἐνισχύσει τὴ στάση τους πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ εἶναι οἱ δύο ἀνταρσίες σὲ μονάδες τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ, ἡ σύλληψη πρακτόρων τῆς ΝΟΦ μὲ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἐνοχοποιοῦν τὸ ΚΚΕ, οἱ διαφορὲς ἐμπρηστικὲς ἐνέργειες οἱ ὁποῖες ἔχουν συμβεῖ σὲ ἀποθήκες τοῦ στρατοῦ, ἡ βίαση προπαγάνδα τῆς ΝΟΦ στὸ βορρὰ ἢ ὁποῖα παρακινεῖ τοὺς Ἕλληνες νὰ ἀποφύγουν τὴ στρατιωτικὴ θητεία, ἡ ἐντατικὴ δραστηριότητα Ἀριστερῶν ἐνοπλων ὁμάδων καὶ οἱ ἀνοιχτὲς ἀπειλὲς γιὰ αἷμα καὶ βία στὶς δημόσιες ὁμιλίες τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ΚΚΕ.

4. Εἶναι ἴσως λυπηρὸ τὸ ὅτι ἡ μετριοπάθεια καὶ ἡ διακριτικότης δὲ θεωροῦνται σύμφωνες μὲ τὴν ἀποτελεσματικότητα ἀπὸ τὴν τωρινὴ Κυβέρνηση καὶ μπορεῖ κανεὶς ν' ἀναρωτηθεῖ ἂν θεβιασμένες καὶ κακο-σχεδιασμένες ἐνέργειες δὲ θὰ κάνουν τελικὰ περισσότερο κακό. Παρ' ὅλα αὐτὰ, κάτω ἀπ' τὸ φῶς ὅλων τῶν Πληροφοριῶν μας δὲ μπορούμε νὰ διαφωνήσουμε μὲ τὸν τρόπο πού καθορίζεται τὸ πρόβλημα ἀπὸ τὸ Ἐπιτελεῖο.

Μὲ σεβασμό
Τόμας Καραμεσίνης

ΑΠΟΡΡΗΤΟ
NO 3010

Αθήνα Έλλάς 10 Αυγούστου 1946

Θέμα: Έκστρατεία της Δεξιᾶς γιά νά ξεριζωθεῖ ὁ κομμουνισμός στήν Έλλάδα

Πρός τόν Αἰσιότιμο Ὑπουργό Ἐξωτερικῶν

Οὐάσινγκτον

Κύριε,

Αναφορικά μέ τή δεύτερη παράγραφο τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1008 τηλεγραφήματος μου τῆς 3ης Αὐγούστου 1946 καί μέ προηγούμενα σημειώματά μου ὅπου ἀναφέρθηκα στήν ἐντατικοποίηση τῶν ἀντι-κομμουνιστικῶν μέτρων ἐκ μέρους τῆς ἐλληνικῆς κυβέρνησης, ἔχω τήν τιμή νά ἐσωκλείσω ἐδῶ ἀντίγραφο μυστικῆς ἀναφορᾶς ἡ ὁποία μοῦ ἐγίνε τήν 1η Αὐγούστου αὐτοῦ τοῦ χρόνου ἀπό τόν κ. Τόμας Καραμεσίνη, ἀκόλουθο αὐτῆς τῆς πρεσβείας καί σέ συνεχή ἐπαφή μέ τίς ἐλληνικές καί βρετανικές ὑπηρεσίες ἀσφαλείας.

Ὅπως θά ἀντιληφθεῖ τό Ὑπουργεῖο, ὁ κ. Καραμεσίνης ἀναφέρει, μετά ἀπό ἐγκυρες πληροφορίες βαθμοφόρου ἀξιωματικοῦ τῆς Διεύθυνσης Πληροφοριῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου ὅτι τό Ἐπιτελεῖο μελετάει σχέδιο ἐξυγίανσης τῶν ἐνόπλων δυνάμεων καί τῶν σωμάτων ἀσφαλείας (ἀστυνομία, χωροφυλακή) ἀπό ὅλα τά ὑποπτα γιά συμμετοχή στό ΚΚΕ (Κομμουνιστικό Κόμμα Ἑλλάδας) ἄτομα, ἡ τοὺς συμπαθοῦντες τό κόμμα αὐτό, ὅτι τό σχέδιο αὐτό θεωρήθηκε ἀπαραίτητο ἀπό τό γεγονός ὅτι τό ΚΚΕ ἀποτελεῖ μία «πέμπτη φάλαγγα» σέ διακηρυγμένη συνεργασία μέ τίς χώρες πρὸς βορρᾶν, ἡ πολιτική τῶν ὁποίων στρέφεται κατὰ τῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητος τῆς Ἑλλάδας, ὅτι ἀνταρσίες μέσα στόν ἐλληνικό στρατό, ἐμπρηστικές ἐνέργειες σέ ἀποθήκες τοῦ στρατοῦ, κατασχεθέντα ἐγγραφα Μακεδόνων αὐτονομιστῶν πού ἐνοχοποιοῦν τό ΚΚΕ, προπαγάνδα ἐξαπλωμένη ἀπό τά ἴδια στοιχεῖα γιά νά ἀποθαρρύνει τή στρατολόγησιν στή βόρεια Ἑλλάδα, αὐξημένη δραστηριότητα ἀριστερῶν ἐνοπλῶν ὁμάδων, καί ἀπειλητικοί λόγοι τοῦ κ. Ζαχαριάδη ἀρχηγοῦ τοῦ ΚΚΕ συντελέσανε ὅλα στό νά πεισθεῖ τό Ἐπιτελεῖο γιά τόν ἐπείγοντα χαρακτήρα τοῦ θέματος καί ὅτι τό σχέδιο θεωρεῖται σάν μέρος μιᾶς γενικότερης πολιτικῆς τῆς κυβέρνησης γιά τό καθολικό ξερίζωμα τοῦ κομμουνισμοῦ ὅσο γίνεται νωρίτερα («ὕστερα ἀπό τό τέλος τοῦ Συνέδριου γιά τήν Εἰρήνη ἢ λίγο ἀργότερα»), ἔστω καί ἂν αὐτό ἀπαιτεῖ νά τεθεῖ ἐκτός νόμου τό Κομμουνιστικό Κόμμα.

Σάν σχόλιο μπορῶ νά πῶ κατ' ἀρχήν, ὅτι δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία γιά τά πρόσφατα συμβάντα, μικρῆς σημασίας ἀνταρσίες καί σαμποτάζ, στόν ἐλληνικό στρατό καί ὅτι ἡ ἀνάμειξη τοῦ ΚΚΕ σχετικά μέ αὐτά εἶναι κάτι περισσότερο ἀπό πιθανή.

Τό Ὑπουργεῖο θυμᾶται ἴσως τήν Ἄκρως Ἀπόρρητο ὑπ' ἀριθμ. 1538 ἐπιστολή μου τῆς 18 Σεπτεμβρίου 1945, ὅπου ἀνέφερα ὅτι οἱ Βρετανικές Ὑπηρεσίες Πληροφοριῶν ὑπολογίζουν τή δύναμη τοῦ ΚΟΣΣΑ, τῆς ἀνατρεπτικῆς ὁργάνωσης τοῦ ΚΚΕ μέσα στίς Ἑλληνικές ἐνοπλές δυνάμεις καί τίς ὑπηρεσίες ἀσφαλείας, σέ 15% στίς δυνάμεις ξηρᾶς καί σέ 17% στήν Ἀεροπορία. Πρόσφατοι ὑπολογισμοί ἀπό τήν ἴδια πηγή ἀνεβάζουν ἀκόμη τή δύναμη τοῦ ΚΟΣΣΑ στό Στρατό σ' ἓνα 10% μετά ἀπό ἐκκαθαρίσεις οἱ ὁποῖες ἔχουν ἤδη γίνει, ἰδιαίτερα στήν Ἀεροπορία, ἀλλά ἐπίσης, καί στίς δυνάμεις ξηρᾶς ἀπό τότε πού γράφτηκε ἡ ἐπιστολή πού ἀνέφερα πῶς πάνω. Ἐπιπροσθέτως τό Ὑπουργεῖο ἔχει ἤδη πληροφορηθεῖ τή δραστηριότητα ἐνοπλῶν κομμουνιστικῶν ὁμάδων αὐτό τό καλοκαίρι, ἰδιαίτερα στή Δυτική Μακεδονία καί τή Θεσσαλία. Ἀκόμη, διασυνδέσεις ἀνάμεσα στοὺς Μακεδόνες αὐτονομιστές πού δρῶν στή Γιουγκοσλαβία καί τή Βουλγαρία καί τό Ἑλληνικό Κομμουνιστικό Κόμμα εἶναι πιθανές, ἂν καί οἱ «ἀποδείξεις» πού συγκέντρωσαν ὡς τώρα οἱ ἐλληνικές ἀρχές δέν μπορεῖ νά θεωρηθοῦν ἀποφασιστικές. Τέλος, ἡ ἀγριότητα τοῦ Κυρίου Ζαχαριάδη ὅσον ἀφορᾶ τοὺς Βρετανούς καί οἱ συνεχεῖς ἀπειλητικές νύξεις του γιά «ἐμφύλιο πόλεμο» ἀκόμη καί ὅταν μιλάει γιά «συμφιλίωση», πού ἀποτελοῦν καί τήν πολιτική τοῦ Κόμματός του, εἶναι πράγματα ἤδη γνωστά καί δέν χρειάζεται νά ἐπαναλάβουμε ἐδῶ. Ἡ περιγραφή τοῦ ΚΚΕ ὡς «πέμπτη φάλαγγ» εἶναι ἐπίσης ἀρκετά θάσιμη ἂν σκεφτεῖ κανεὶς πῶς ἡ ἡγεσία ἐνός εἰδικοῦ στήν κοινωνική ἐπανάσταση ἐκπαιδευμένου στή Μόσχα, (ὁ Κύριος Ζαχαριάδης) προσπαθεῖ νά ἐδραιώσει σ' αὐτή τή δημοκρατική χώρα τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ὄχι μόνο μέ τή βοήθεια μυστικῶν ἀνατρεπτικῶν (ΚΟΣΣΑ) καί τρομοκρατικῶν ὁργανώσεων (ΟΠΛΑ), ἀλλά ἐπίσης

μέ τή βοήθεια μιᾶς μεγάλης καί παρασυρμένης μερίδας τῆς κακοπληρωμένης διανοήσεως καί τῆς τάξης τῶν ἐπαγγελματιῶν.

Συνολικά, τό συμπέρασμα τοῦ κ. Καραμεσίνη ὅτι «κάτω ἀπ' τό φῶς ὅλων τῶν πληροφοριῶν μας δέν μπορούμε νά διαφωνήσουμε μέ τόν ὀρισμό πού δίνει στό πρόβλημα τό Ἐπιτελεῖο», φαίνεται ἄσπογο. Ἀλλά εἶναι χρήσιμο νά προστεθεῖ ἄλλο ἓνα σχόλιο, δηλαδή τό ὅτι ὁ ὀρισμός, ὅσο καί ἂν εἶναι σωστός εἶναι τό λιγότερο ἓνα χρόνο παλιός. Στήν πραγματικότητα ὅλες αὐτές οἱ διαμαρτυρίες κατὰ τοῦ ΚΚΕ γίνανε ἓνα χρόνο πρὶν, ἂν καί ἡ συγκέντρωσή τους σ' ἓνα σύνολο δέν ἐγίνε γιά νά ἐξυπηρετήσῃ μιά ἀντι-κομμουνιστική ἐκστρατεία. Ὁ ΚΟΣΣΑ ἦταν πῶς δυνατός ἀπ' ὅτι ἓνα χρόνο πρὶν, ἡ δραστηριότητα τῶν ἐνοπλῶν ὁμάδων τουλάχιστο τό ἴδιο ζωηρή ὅπως σήμερα, ἡ Σλαβο-Κομμουνιστική ἀνάμειξη στά Ἑλληνο-Μακεδονικά ζητήματα ἐξ ἴσου «ἀποδεδειγμένη», ὁ Ζαχαριάδης ὄχι λιγότερο ἀπειλητικός, καί οἱ πεμπτοφαναγγίτικες ἐνέργειες τοῦ ΚΚΕ τόσο καθαρές γιά τόν παρατηρητὴ ὅσο καί σήμερα. Ἡ ἀναφορά στίς ἐπιστολές μου τοῦ περασμένου χρόνου θά ἐπιβεβαιώσει ἄνετα ὅλα αὐτά καί κατὰ συνέπεια γεννιέται φυσικά τό ἐρώτημα ποῖο εἶναι τό καινούριο στοιχεῖο στήν κατάσταση αὐτή πού νά τήν κάνει φετινό καί ὄχι περσινό πρόβλημα. Εἶναι φανερό πῶς ὁλοκληρωμένη εἰκόνα τοῦ ζητήματος δέν δίνεται στόν «ὀρισμό» τοῦ Ἐπιτελείου καί πρέπει νά γίνῃ κάποια ἀναφορά στό παρελθόν.

Αὐτό πού εἶναι καινούριο στήν τωρινή κατάσταση βρίσκεται φυσικά πρὸς τό μέρος τῆς Κυβέρνησης καί ὄχι τῶν Κομμουνιστῶν. Ἡ ἐντατική ἐξάσκηση τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ καί τῆς χωροφυλακῆς ἀπό τίς βρετανικές ἀποστολές σέ ἓνα χρόνο εἶχε σάν συνέπεια νά δημιουργηθεῖ ἓνα πολύ πῶς ἀποτελεσματικό ὄργανο γιά τό «νόμο καί τήν τάξη» ἀπ' αὐτά πού διέθεταν οἱ ἐλληνικές κυβερνήσεις τό 1945. Ἀκόμη καί ἡ ἴδια ἡ ἐλληνική κυβέρνηση ἔχει ἀλλάξει ριζικά χαρακτήρα ἀπό πέροι τό Μάρτη. Τώρα εἶναι, γιά πρώτη φορά ἀπό τό 1936, ὡς ἓνα βαθμό τουλάχιστο, μιά ἐκλεγμένη κυβέρνηση. Ἄν δέ μπορεῖ ἀκόμη νά ἰσχυριστεῖ ὅτι ἔχει τήν ὑποστήριξη μιᾶς πραγματικῆς πλειοψηφίας στή χώρα, μπορεῖ ὅμως νά εἶναι τουλάχιστον βέβαιη ὅτι ἔχει πίσω της ἓνα γερό κόμμα. Ἐτσι νιώθει ἀρκετά ἰσχυρή γιά νά χρησιμοποιήσῃ ὅποιοδήποτε μέσο ἔχει μπροστά της γιά νά στερεώσῃ καί νά καλυτερέψῃ τή θέση της. Καί ἀκόμη εἶναι ἀπόλυτα κατανοητό, αὐτοῖς πού ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1944 ἀπειλοῦνται ἀπό τοὺς «ἐξυπόλητους» στήν πῶς φοβερὴ σύγχρονη ὁργανωμένη μορφή, νά θέλουν ν' ἀνταποδώσουν τό χτύπημα μόλις ἀποχτήσουν ἀρκετὴ δύναμη γιά νά τό κάνουν. Δέ μπορεῖ νά περιμένει κανεὶς ὅτι θά δεχτοῦν τίς κομμουνιστικές προτάσεις γιά «συμφιλίωση» ὅπως ἐκφράζονται ἢ ἀκόμη μιά πολιτική «τῆς μέσης ὁδοῦ» σάν καὶ αὐτὴν πού συμβουλευοῦν οἱ σχετικά ἀσφαλεῖς δημοκρατίες τῆς Βρετανίας καί τῆς Ἀμερικῆς ἀπ' ἔξω. Ὅλ' αὐτά μποροῦν νά κανανοηθοῦν καί νά ἐπιτραποῦν. Ἀλλά αὐτό πού εἶναι λιγότερο κατανοητό, τουλάχιστο σ' αὐτὴν τήν περίοδο τῆς παγκόσμιας ἱστορίας εἶναι τό ἐπιθετικό πρόγραμμα δράσης πού συνδέεται φανερά μ' αὐτὴ τήν ἀμυντικὴ ἀντίδραση. Μέ τό προσωπεῖο τῆς φιλοβασιλικῆς τάξης τό πρόγραμμα αὐτό πλησιάζει τό φασισμό σέ μιά περίοδο πού ἂν κάτι ἔχει ἀποδειχθεῖ ἀπὸ τά γεγονότα, εἶναι τό ὅτι ὁ φασισμός δέν ἔχει καμιά θέση στό σύγχρονο κόσμο. Μέ τήν πολιτική πού ἀκολουθοῦν νά διαστέλλουν συνεχῶς τόν προσδιορισμό τοῦ κομμουνισμοῦ ὥστε νά περιλαμβάνουν ὅλους ὅσους δέν ὑποστηρίζουν τήν ἐπιστροφή τοῦ Βασιλιά, οἱ ἐξτρεμιστές τύπου Μαυρομιχάλη, πού καθοδηγοῦν τώρα τήν ἀντι-κομμουνιστικὴ σταυροφορία τῆς κυβέρνησης, κινδυνεύουν νά δημιουργήσουν καί στήν Ἑλλάδα τόν ἴδιο τύπο ἰδεολογιῶν ἐμφύλιου πολέμου ὁ ὁποῖος συνέβη καί στήν Ἰσπανία. ἐπισφραγίζοντας τή συμμαχία μεγάλου ἀριθμοῦ δημοκρατῶν μέ τήν ἄκρα ἀριστερά. Ἐτσι προωθοῦν τό εἶδος ἀκριβῶς τῆς ἀντιπαράθεσης πού οἱ ἴδιοι οἱ κομμουνιστές προσπάθησαν νά πραγματοποιήσουν στή χώρα αὐτὴ μέ προηγούμενους χειρισμούς τους καί μέ τόν τωρινὸ ἐλεγχὸ τοῦ Κινήματος τῆς Ἀντίστασης. Τέτοιου εἶδους ἀνοησία, ἂν συνεχιστεῖ, μπορεῖ νά καταλήξῃ μόνο στό νά μεγαλώσῃ περισσότερο τὴ σύγχυση πού ἐπικρατεῖ σ' αὐτὴ τὴ χώρα. Καί αὐτό ἀκριβῶς τό πρᾶγμα ταιριάζει ὠραιότατα (τυφλὸ καθὼς εἶναι μπροστά στήν πραγματικότητα) μέ τά πιθανὰ σχέδια ὁποιασδήποτε ξένης δυνάμεως θά ἤθελε νά δημιουργήσῃ θέμα γύρω ἀπὸ τίς συνθήκες πού ἐπικρατοῦν ἐδῶ, στά Ἠνωμένα Ἐθνη.

Δικός σας μέ σεβασμό
Λίνκολν Μάκ Βή

Ἡ τρομοκρατία τῆς δεξιᾶς

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΤΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ

ΑΠΡΙΛΗΣ 1946 – ΟΚΤΩΒΡΗΣ 1948

τοῦ Γιώργου Α. Παναγιώτου

1946

Ἀπρίλης

8 Μελιγαλάς. «Ἄγνωστοι» τραυματίζουν τόν Εὐστάθιο Κονίδη.

14 Κατσιπόδι. Ὁμάδα χιτῶν κακοποιεῖ τόν Γ. Νικολάου. Συλλαμβάνονται οἱ Ν. Στεφανάκος, Κ. Κωτσαρίδας, Δ. Πολίτης καί διαφεύγουν τή σύλληψη οἱ Σπ. Ἀλαφάκης, Ε. Κωτσαρίδας καί Ἀργ. Πάλλης ἀπό τοὺς δράστες.

16 Γαστούνη. Δολοφονοῦνται οἱ Α. Κουρδισιάνος, ἀδελφός τοῦ εἰδικοῦ ἐπιτρόπου δικαστηρίου δοσιλόγων καί Δημ. Πέτας.

16 Σκοτώνεται μέ λακτίσματα στήν ὁδὸ Ἀκροπόλεως ὁ Γ. Νικολάου.

17 Τραυματίζεται στήν Καλλιθέα ὁ Εὐάγγ. Νικολαΐδης καί στό Νέο Κόσμο οἱ Ἀρτίν Μιχαηλῖαν καί Κ. Κορδέλλας.

20 Τραυματίζονται στόν Κολωνό οἱ Κ. Μπιζκούρης καί Α. Βαταξιάν.

22 Τραυματίζονται: στήν Πεντέλη οἱ Στ. Σταφυλάς καί Δ. Μουχός, στήν Ἐκάλη οἱ Γ. Καμπουράκης, Στεργ. Χατζηανδρέου, Ἀγγ. Καρμύρης, Α. Γαβριηλίδης, Χ. Κουτσουδέλης, Κ. Παπαχρήστου καί Ἀθ. Τσεκούρας.

24 Σέ ταβέρνα τῆς ὁδοῦ Ψαρρῶν τραυματίζεται ὁ Π. Κονταξής καί στόν Κολωνό ὁ Ἀντ. Δενδρινός. Ἐπίσης στή Νέα Κοκκινιά πυροβολεῖται καί τραυματίζεται ὁ Ι. Μεγκουσιδής.

26 Ἅγιο Πνεῦμα Σεργῶν. Ξυλοκοπεῖται ὁ Θεοχ. Δραγκός ἀπό τόν ἐνωμοτάρχη Π. Παπασπύρο.

29 Καλαμάτα. Δολοφονοῦνται οἱ Κ. Πανλής καί Θ. Νικολόπουλος.

30 Γιαννιτσά. Τριεψίλιτες σέ μπλόκο δολοφονοῦν 10 ἄτομα.

Μάης

2 Ἐκτελεῖται στό Περιστέρι ὁ ὑποκελευστής

Π. Παπαθανασίου καί ρίχνονται χειροβομβίδες σέ σπίτια δημοκρατικῶν πολιτῶν.

5 Οἱ Ἀρ. Χαμόδρακας καί Δ. Κυρίτσας δολοφονοῦν στά Νέα Σφαγεῖα τόν Ε. Θειακό.

7 Εὐηνοχώρι Αἰτωλίας. Δολοφονοῦνται οἱ Κ. Τσίπρας καί Π. Κανελλόπουλος.

7 Αὐλώνας. Μπλόκο ἀστυνομικῶν καί κακοποίηση τοῦ Ν. Μαραγκουδάκη.

8 Μηλιές Μαγνησίας. Δολοφονεῖται ὁ Η. Διαμαντής.

11 Τραυματίζεται στήν Ἀγίου Κωνσταντίνου ὁ Λ. Χατζόπουλος.

14 Μεγαλόπολη. Μπλόκο ἑκατονταμελοῦς μοναρχικῆς συμμορίας, ἀπαγωγές καί ἐκτελέσεις δημοκρατικῶν.

14 Στό Πολύγωνο ἐκτελεῖται ὁ Γ. Ζερβός.

17 Μελιγαλάς. Δολοφονεῖται ὁ Γ. Α. Κοτσίρας.

17 Πύλος. Ἡ συμμορία Μαγγανά σκοτώνει 3 ἄτομα ἔξω ἀπό τό ἀστυνομικό τμήμα.

18 Σπυργίτι Κιλκίς. Δολοφονεῖται ἡ Κ. Καραμπουτζίδου.

18 Λάρισα. Σκοτώνεται ὁ Γ. Πατσαβούρας.

18 Ἀγία Τριάδα Βοιωτίας. Ἐκτελεῖται ὁ κομμουνιστής Σεραφεῖμ Ράπτης.

19 Βόλος. Ἐπιδρομή στρατιωτῶν καί καταστροφή τῶν ἐγκαταστάσεων τῆς ἐαμικῆς ἔφημερίδας «Ἀναγέννηση» (διευθυντής τῆς ὁ Θ. Τσουπαρόπουλος).

23 Τρίπολη. Παρόμοια ἐπιδρομή καί καταστροφή τῶν ἐγκαταστάσεων τῆς ἔφημερίδας «Λευτεριά».

Ἰούνης

6 Βαθύ Ρέμα Καρδίτσας. Ἐκτελεῖται ὁ Π. Δεληγιάννης καί τραυματίζεται ἡ γυναίκα του Γραμματική.

20 Λαγκαδάς. Στρατιῶτες σκοτώνουν μέ χτυπήματα τόν ὁπαδό τῶν φιλελευθέρων Δ. Τουβλαμπότη.

21 Μαλάκι Μαγνησίας. Ἡ συμμορία Καλαμπαλίκη σκοτώνει 11 πηλιορείτες χωρικούς.

22 Βαλεστίνο. Σκοτώνεται ὁ Ι. Καραγκιόζης ἀπό τή συμμορία Τσέλιου.

22 Γιάννινα. Ἐπιδρομή στά γραφεῖα τοῦ ΚΚΕ. Διαρπάζονται τά ἀρχεῖα καί σκοτώνε-

ται ὁ Μιχάλης Χατζάρας καί δύο χωροφύλακες.

22 Κακοποιεῖται ὁ ἀνάπηρος περιπτεροῦχος Κ. Μαράτος ἀπό τό διοικητὴ τοῦ 25ου Τμήματος.

24 Κάλαμος Μαγνησίας. Σκοτώνονται οἱ Κ. Μπουρμπούλιας καί Ν. Ζουμπούλης ἀπὸ τή συμμορία Καλαμπαλίκη.

26 Κρόκιο Ἀλμυροῦ. Σκοτώνονται οἱ Ι. Γκούβελης καί Μ. Καρεζούπης καί τραυματίζονται 8.

26 Μυροσίνη Ἡλείας. Σκοτώνεται ὁ Κ. Παλαιολόγος.

29 Ἀλμυρός. Ἐπιδρομή τῆς συμμορίας Μπίσδα μέ 5 νεκρούς.

Ἰούλης

4 Ἀλόνησος. Δολοφονοῦνται οἱ Σωτ. Δροσάκης καί Ν. Ἀθανασίου ἀπὸ τόν Καλαμπαλίκη. Τὴν ἴδια μέρα ἡ συμμορία «χτυπάει» καί τὴ Γλώσσα Σκοπέλου σκοτώνοντας τόν Ν. Λαρυγγάκη.

4 Στόν Κολωνό στρατιώτης τραυματίζει τόν Π. Πετράκη καί στό Νέο Κόσμο τόν Π. Στρατιώτη.

8 Κερασσώρι Φθιώτιδας. Χωροφύλακες σκοτώνουν τόν Γ. Παλληκαρά.

9 Κακοποιεῖται στό Μεταξουργεῖο ὁ Σπ. Κονσολάκης.

10 Σκοτώνεται στόν Κολωνό ὁ Δ. Ἀναγνωστόπουλος καί τραυματίζονται οἱ Α. Κοκόλας καί Π. Γαλάτης.

13 Χειροβομβίδα στό Νέο Κόσμο σκοτώνει τόν Τ. Ὠρολογά καί τραυματίζει πολλοὺς ἄλλους.

16 Στοῦ Μέτς τραυματίζεται ὁ Γ. Κογκαλίδης.

17 Στό λόφο Στρέφη τραυματίζεται ὁ Ριχ. Σωμερίτης καί στήν Πλάκα ὁ Σ. Ἀλδης.

17 Λαμία. Ἡ συμμορία Βουρλάκη σκοτώνει τό Σωτήρη Μπουργιανό καί εἰσβάλλει στή Σπερχειάδα κακοποιώντας τό σύνολο σχεδόν τῶν κατοίκων. Ὑποκύπτουν οἱ Ε. Καμάρας καί Ε. Γόγολας.

18 Στή διασταύρωση Ἀγαθουπόλεως – Παμίσου σκοτώνεται ὁ ἀξιωματικός τοῦ ΕΛΑΣ Α. Λικοσιώτης.

21 Στο Παγκράτι τραυματίζονται οι Α. Νορ-
τατζίδης και Γ. Σεργετς.
22 Ρεντίνα. Έπιδρομή της συμμορίας
Σούρλα.
24 Λαμία. Πυρπολούνται τα γραφεία της
έφημερίδας «Ρούμελη».
24 Στην Κυψέλη τραυματίζεται ο Άριστο-
κλής Κωνσταντινάτος.
26 Βόλος. Σκοτώνονται οι Μ. Γιουρμετάκης,
Λ. Τσοῦτσος και Π. Παυλίδης.
26 Σμόκοβο. Ο Βουρλάκης σκοτώνει τους Δ.
Τόλη και Θ. Τεφική.
26 Λάρισα. Σκοτώνεται με χειροβομβίδα ο Η.
Γαστής.

ναδελφών των.
---ΜΕΡΙΚΟΙ άναγνώσται μας ισχυ-
ρίζονται ότι ώρισμένοι αξιωματικοί, οι
όποιοι ύπηρετούν εις τας Άθηνas από
μακροῦ χρόνου, δέν άπεστάλησαν κα-
θόλου εις τας ζώνας των έπιχειρήσε-
ων. Έκφράζουν δέ την άπορίαν διατί
κρατούνται επί τόσον χρόνον εις τα με-
τόπισθεν, ένώ άλλοι συνάδελφοί των
εύρίσκονται συνεχώς εις τό μέτωπον.
---ΤΟ ΣΥΣΣΕΙΤΙΟΝ

Αύγουστος

1 Καρδίτσα. Δολοφονείται ο ταγματάρχης
Εὐθ. Βουκέτας.
3 Στη λεωφόρο Άλεξάνδρας σκοτώνεται ο
Θ. Πάτρας, έπειδή μοίραζε προκηρύξεις, από
τόν αστυφύλακα Στραβόλαιμο.
4 Βρονταμά Σπάρτης. Απόσπασμα υπό τόν
Κατσαρέα δολοφονεί 5 κατοίκους. Μεταξύ
τους και ο Νίκος Κονταξής, πατέρας του δη-
μοσιογράφου Χριστόφορου Κονταξή, πού,
κατά τίς πληροφορίες πού υπάρχουν, σκοτώ-
θηκε από τόν «άνθυπολοχαγό» Βασινέα.
13 Χιλιάδου Δομοκού. Η συμμορία Βουρ-
λάκη σκοτώνει τους Π. Γεωργούση και Ι.
Καρπέτα.
14 Αρεόπολη. Δολοφονείται ο Γ. Πολίτης.
15 Λαμία. Σκοτώνεται ο Η. Ζάξαλος.
17 Ανδρίτσα. Σκοτώνεται ο Η. Γάτος.
20 Στόν Πειραιά σκοτώνεται ο Άγαμ. Φώης.
21 Βόλος. Σκοτώνεται ο Ν. Καραδήμος σέ
άντίποινα για τό φόνο του μοναρχικού Μάρ-
γαρη.
21 Σπάρτη. Η συμμορία Κατσαρέα (λοχα-
γού) σκοτώνει τους Άνδριτσόπουλο, Πετσο-
λιά, Βλαχάκη, Γονίτη και Κωστάκη.
21 Μπερέκλα Όλυμπίας. Κακοποιούνται οι
Α. Τσισιόπουλος, Κ. Κουτσοῦκος, Σταθούλα
Λυμπεροπούλου, Παρασκευή Τασιοπούλου,
Εὐσταθία Άγγελοπούλου, Α. Κουτσοῦκος, Γ.
Μητρόπουλος και Α. Λυμπερόπουλος.
22 Στόν Κολωνό δολοφονείται ο Γ. Γκιώνης.
22 Στη Δραπετσώνα δολοφονείται ο Γ. Κά-

δύο νομοθετικών σημείων.
Ο "ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ"
ΘΑ ΔΙΟΧΘΗ ΕΠΙ ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑ
ΔΙΕΞΑΓΟΝΤΑΙ ΑΝΑΚΡΙΣΕΙΣ
Υπό του Α' Σ. Στρατού διατάχθη
ή άσκησης ποινικής άγωγής κατά των
υπευθύνων της έφημερίδας «Ρίζοσπά-
στης» διά τήν δημοσίευσιν άπόρρητων
έγγραφων του Γενικού Έπιτελείου του
Στρατού.
Οι υπεύθυνοι της έφημερίδας κατη-
γορούνται διά κατασκοπείαν επί τη
βάσει του νόμου 375 αριθ. 2. Σχετι-
κών άνακρίσεων έπελήχθη ή άνταπί-
στροφος του Α' Διαικούς Στρατός-
κείου κ. Κανελλάνης.

πος και στην Κηφισιά ο Έλ. Κεφαληνός.
22 Στις Τρεις Γέφυρες δολοφονείται ο Ι.
Μωραϊτης.
23 Έλαία Σπάρτης. Δολοφονείται ο Α. Μα-
ρινάκος από τόν Κατσαρέα, πού σκοτώνει τήν
ίδια μέρα στίς Κροκεές και τόν Δ. Πικραμένο.
23 Πύλος. Δολοφονείται ο Α. Τσώνης.
23 Βόλος. Έκτελούνται όμηροι των χιτών.
Άνάμεσά τους οι Ν. Γραμματικός, Λ. Λυμπέ-
ρης, Ε. Δουκίδης και Θ. Πετράκης.
29 Καρδίτσα. Δολοφονείται ο Κ. Καβράκος.
29 Στην Πεντέλη σκοτώνεται ο Α. Άδαμαν-
τίδης.
30 Άλυνές Βόλου. Η συμμορία Τσέλιου
σκοτώνει 4 άτομα.
30 Τρίπολη. Μακελειό μέ 40 και πλέον νε-
κρούς.
30 Ζάγκο Τρικάλων. Ο Σούρλας σκοτώνει
δύο χωρικούς.
31 Σέρρες. Χωροφύλακες σκοτώνουν τόν φι-
λελεύθερο πολιτευτή Βροντούλη και άλλους 3.
Σεπτέμβρης
1 Ζεμενό Βοιωτίας. Χωροφύλακες και χίτες
ξύλοκοποῦν τό στρατηγό Σπύρο Παπασπύ-
ρου.
6 Πύργος. Τραυματίζεται ο Ε. Κολώκας.
6 Σπάρτη. Δολοφονούνται 3 άτομα.
8 Στο Κουκάκι (όδος Δυοβουνιώτου) σκο-
τώνονται οι Άδρ. Μαυρόπουλος και Ζαφει-
ρία Εὐσταθίου.
12 Κάτω Τρίτος Λέσβου. Η συμμορία Σκοπε-
λίτη σκοτώνει τους Ι. Τσαμάκο και Γρ. Γιαν-
νιό και τραυματίζει τους Γ. Στρακαζάνο, Ν.
Κοτζιά και Δημ. Όρφανό.
17 Στο Άλσος Καισαριανής σκοτώνεται ο Ε.
Ψυχογιός.
19 Στις Τζιτζιφιές σκοτώνεται ο Γ. Κοτζαμ-
πασάκης.
24 Στο έργοστάσιο Λιπασμάτων σκοτώνεται
ο Δ. Σακκάς.

Όκτώβρης

9 Στο Περίστει τραυματίζονται οι Άλεξ.
Ρινάκης, Η. Γιαννούλης, Π. Βλαχοπαναγής,
Εὐστρ. Ηλιόπουλος, Β. Τσιγαρίδης και Σ.
Τσιγαρίδης.
15 Άνω Βόλος. Σκοτώνεται ο Ι. Μπέζος.
16 Στά Κάτω Πατήσια (Δαμδέρη) σκοτώνε-
ται ο Ι. Κοντόπουλος.
17 Άργαλαστή Μαγνησίας. Καίγονται σπίτια
δημοκρατικών και λεηλατείται τό λιοτρίδι του
Ι. Γεωργαντζή.
20 Σκοτώνεται από χειροβομβίδα στο Περι-
στει ο Δ. Ζαφειρόπουλος.
22 Στόν Άγιο Λουκά τραυματίζονται τά
αδέρφια Φαράντου.
26 Γκόριτσα Σπάρτης. Η συμμορία Κατσα-
ρέα σκοτώνει 12.
29 Διπόταμο Κιλκίς. Σκοτώνονται οι Ι. Χα-
τζηγεωργιάδης και Ίωσήφ Παπαδόπουλος.
Νοέμβρης
4 Οι άδελφοί Κατελάνου δημιουργοῦν

ΚΑΤΑΠΛΕΟΥΝ
ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΟΥΔΑΝ
ΤΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑ ΠΟΛΕΜΙΚΑ
Κατά χθεσινάς πληροφορίες ή Ι-
σχυρά άμερικανική μοίρα, της οποίας
ήγείται ως ναυάρχης τό άεροπλανο-
φόρον «Λέβις» απέπλευσεν εκ Νεα-
πόλεως και κατευθύνεται εις Σούδαν
Κρήτης, όπου υπολογίζεται ότι θα
εκταπλεύση έντός της σήμερας. Πι-
θανόν να μή φθάσουν όλα τά σκάφη
σήμερον, διότι κατά την διαδρομήν
εκτελούνται γυμνάσια.
Σήμερον την πρωίαν άναχωρεί άε-
ροπορικώς διά Κρήτην όπως υποθα-
χθή την μοίραν ο ναυτικός άκόλουθος
της άμερικανικής πρεσβείας ναύαρχος
Σνέκεμπεργκ.
Οι όπαιργοί των Ναυτικών και της
Άεροπορίας κ.κ. Βενιζέλος και Κε-
νελλόπουλος προσεκλήθησαν να πα-
ρακολουθήσουν από της ναυαρχίδος τά
γυμνάσια, τά όποια θα συνεχισθούν
και όταν μετά 2 — 3 ημέρας ή άμε-
ρικανική μοίρα άποπλεύση εκ Σούδας
διά Πειραιά και άργότερον διά Βό-
ρειον Αιγαίον, όπόθεν θα κατευθυνθή
εις Κωνσταντινούπολιν.
Οι κ.κ. όπαιργοί θα άναχωρήσουν
διά Κρήτην επιβαίνοντες άντιαεροπι-
λικού πιθανώς την Παρασκευήν ή τό
Σάββατον.
Ο κ. Κανελλόπουλος ίσως μακρόν
συνομιλήσιν μετά του ναυάρχου Σνέ-
κεμπεργκ, ο όποιος είναι και άερο-
πορικός άκόλουθος της πρεσβείας επί
των ζητημάτων της ελληνικής άερο-
πορίας.

κλίμα τρομοκρατίας στη συνοικία Άγίου
Παύλου.

5 Τραυματίζεται ο δικηγόρος Α. Παπαγε-
ράκης, στέλεχος του ΚΚΕ.

9 Μεγαλόπολη. Ο δραπετής δοσίλογος των
φυλακών Καλλιθέας Ι. Πουλόπουλος κακο-
ποιεί δημοκράτες.

14 Χωροφύλακας τραυματίζει μέ ύποκόπανο
τόν δικαζόμενο στά δικαστήρια Άθήνας Χαρ.
Μαργέτη.

14 Σέ καφενείο της όδου Κεραμεικού σκοτώ-
νεται ο Κ. Εὐαγγελάτος.

21 Χόβολη Καλαβρύτων. Έπιδρομή και
άγριο ξυλοκόπημα κατοίκων.

21 Χίτες κόβουν τά μαλλιά γυναικών στο
Χολαργό.

24 Νεραΐδα Λάρισας. Σκοτώνεται ο Α. Κα-
ραΐσκος.

26 Άναστατώνονται τά Σεπόλια από ριπές
πού ρίχνουν χίτες.

26 Ξηροχώρι Κιλκίς. Έπιδρομή τριεψιλιτών.
Σκοτώνονται 40 και τραυματίζονται άλλοι 45.

29 Στο Κέντρο Πανωλιάσκου στο Μεταξουρ-
γειό σοδαρά έπεισόδια.

30 Σέ ταβέρνα του Νέου Κόσμου χειροβομ-
βίδα σκοτώνει τόν Α. Ψαρόβαρκα και τραυ-
ματίζει 11.

Δεκέμβρης

1 Στην Κοκκινιά τραυματίζονται από χει-
ροβομβίδα οι Π. Καπής και Μ. Γιουλάκας.

4 Πύργος. Σκοτώνονται οι Δ. Σκούρας και
Άσχημ. Παπαδόπουλος.

7 Σκοτώνονται στα Κάτω Πετράλωνα ο Α.
Χατζηγεωργάκης και στίς Τρεις Γέφυρες ο
Παντ. Βογδανίδης.

10 Σκοτώνονται ο Χρ. Έξαρχίδης στα Σφα-
γεία κι ο Ι. Κόντης στη Ζωοδόχου Πηγής και
τραυματίζονται 5 στα Σφαγεία και ο Ε. Γάκης
στο Βύρωνα.

13 Ριπή όπλοπολυβόλου θερίζει στην Καισαριανή τόν Π. Τσαλκάνη.

15 Σκοτώνονται στίς Τρεις Γέφυρες ό Γ. Καραγιάννης καί στόν Πειραιά ό Κ. Ροζάκης.

17 Έπιδρομή στό Βύρωνα μέ συνέπειες ένα νεκρό (Άντ. Μανωλαράκης) καί τραυματίες (γνωστό τό όνομα τοῦ Άντρ. Κατριανιά). Επίσης στόν Πειραιά σκοτώνονται ό Κ. Μαριώλης καί ή Λίτσα Σουσαρλή.

17 Κόρινθος. Σκοτώνεται ό Α. Κιζαριώτης.

18 Στά Μανιάτικα τοῦ Πειραιά σκοτώνεται ό Κυρ. Κοιλάκος.

21 Μέγαρο. Σκοτώνεται καί ό Δ. Κιζαριώτης.

31 Στόν Πειραιά εκτελοῦνται οί Α. Κουκουμπέτσος καί Γ. Κουκουμπέτσος.

1947

Γενάρης

3 Στόν Πειραιά σκοτώνεται ή Σοφία Άρμυράνη καί τραυματίζεται ή Μαρίνα Άρμυράνη.

5 Άργίριο. Έκτελείται ό Α. Λιτσόντος.

5 Εκτελοῦνται σέ αντίποινα τοῦ φόνου τῶν χιτῶν Διον. Μεσολωρά καί Έμμ. Τάση οί Γιακ. Πουλάδης, Μαρία Δούνα, Μιχ. Κοντοκωνσταντής καί Ν. Βάρδας.

7 Άργίριο. Τρεις φόνοι, μεταξύ τῶν νεκρῶν καί ή Χρυσούλα Διαμαντίδου.

8 Μαυρίκη Άρκαδίας. Σκοτώνεται, ό Γ. Τσιρώνης.

9 Μυτιλήνη. Σκοτώνονται ή Ζαφειρούλα Κρικλάνη καί ή μητέρα της.

9 Πύλη. Ό χωροφύλακας Χ. Μίτζας σκοτώνει τόν Γ. Κολότσο.

11 Άνδρίτσαινα. Σκοτώνονται οί Γεωργία καί Δημητρούλα Δημητρακοπούλου.

Φλεβάρης

6 Καλαμάτα. Άπαγχονίζεται ό Κ. Πέτρουλας καί σκοτώνεται ό Δ. Σπανέας.

18 Σκοτώνεται στή Νέα Ίωνία ό Α. Κοντογεωργίου.

Μάρτης

8 Στό Νέο Κόσμο οί χίτες Κ. Ρήγος, Ι. Ίωαννίδης καί Ε. Πολυδώρου σκοτώνουν τόν Κ. Άγγελόπουλο.

Άπριλς

1 «Άγνωστοι» δολοφονοῦν στήν Τούμπα τής Θεσσαλονίκης τούς Θ. Βασιλειάδη, Ν. Κρυστάλλη, Ν. Γαβριηλίδη καί σέ έπιδρομή έναντίον τής έφημερίδας «Άγωνιστής» τούς Σ. Μαγουλά, Μ. Διακάκη, Γ. Βονίσα καί τραυματίζουν άλλους 6.

23 Μάυδες σκοτώνουν στήν Άρκαδία 11 άτομα.

28 Λεωνίδι. Μάυδες κακοποιοῦν μέχρι αίμοπτύσεως τόν Μιχ. Ζαρόκωστα.

Μάης

2 Στή Θεσσαλονίκη σκοτώνονται οί Ζήνωνας Κοντιολάς καί Χρ. Ζηργοβίνης.

20 Στό Νέο Ψυχικό ό Θ. Κουρετζής σκοτώνει τούς άξιωματικούς τοῦ ΕΛΑΣ Λάζαρο Παπάζογλου καί Ι. Κοσά καί τραυματίζει τόν Ι. Καραμούζη.

30 Τραυματίζεται στό Περιστέρι ό Ι. Βελλώνης.

Ίούνης

18 «Δραπετεύει» ό υπόδικος γιά τούς φόνους τῶν άξιωματικῶν τοῦ ΕΛΑΣ Θ. Κουρετζής.

Ίούλης

11 Καστέλι Κισσάμου. Οί Μ. καί Γ. Καμηλάκης σκοτώνουν τούς Ι. Γάσπαρη καί Γ. Άναγνωστάκη.

13 Άκτή Χανίων. Οί Π. Τραμπουνάκης καί

Γ. Ξενάκης (ό πρώτος χωροφύλακας) σκοτώνουν τόν Π. Μοτάκη.

22 Άλμυρός. Στά κρατητήρια τής χωροφυλακής σκοτώνονται ό Άντ. Κουντούρης καί μία νέα.

Σεπτέμβρης

19 Ό διοικητής τῶν ΜΑΥ Φαλάρων Λαγκαδά Μεζές σκοτώνει τόν Φιλ. Κουσαξίδη. Μέ άφορμή τό περιστατικό μερίδα τοῦ τύπου διαμαρτύρεται έπειδή έπικεφαλής τῶν όμάδων ΜΑΥ έχουν τοποθετηθεί δοσίλογοι.

Δεκέμβρης

19 Στήν Εὐγενία τοῦ Πειραιά σκοτώνεται ό Ν. Γρηγοριάδης.

1948

Γενάρης

30 Δολοφονείται στό Χαλάνδρι ό Χαρ. Παπαδόπουλος στέλεχος τοῦ ΚΚΕ.

30 Τρίπολη. Δολοφονείται ό κομμουνιστής δικηγόρος Πουλλίδης.

30 Καλαμάτα. Σκοτώνεται ό Κ. Μαυρομάτης.

Φλεβάρης

26 Καλαμάτα. Δολοφονοῦνται 20 δημοκρατικοί πολίτες.

Μάρτης

3 Καλαμάτα. Εκτελοῦνται οί Δ. Κοτσώνης καί Πότα Κοτσώνη, κόρη του.

4 Καλαμάτα. Σειρά φόνων στήν πόλη, (όπως τοῦ Μεταξά καί τοῦ Σωκρ. Γεωργαντέα).

Άπριλς

15 Σπάρτη. Η έξέγερση τῶν «έθνικόφρονων» χωροφυλάκων τής φρουράς πού δολοφονοῦν τό διοικητή τους καί 26 κρατούμενους.

Μάης

8 Νέο χωριό Χανίων. Δολοφονείται ό Δεξιός Ε. Λιναράκης από όμοϊδεάτες του, πού όμως στρέφουν τό μένος τους έναντίον τῶν Άριστερῶν τοῦ χωριοῦ σκοτώνοντας γιά αντίποινα τούς Κ. Τσομπανάκη καί Ε. Μαρούση.

15 Ό έσατζής Σταῦρος Καρέτας, μέ τή βοήθεια τοῦ λοκατζή Γ. Γιανναρόπουλου καί τοῦ ΜΑΥ Ν. Καρύδη σκοτώνει στήν Ήλιούπολη τόν Στ. Δασκαλάκη.

19 Ό Ν. Καμαρινέας στήν Άβία Καλαμάτας σκοτώνει τούς Σταῦρο Τζανέτα καί Κώστα Μητσέα δένοντάς τους πίσω από τζίπ πού τέθηκε σέ κίνηση.

24 Στόν Πειραιά σκοτώνεται ό Ν. Γεωργιάδης καί ό φονιάς του χωροφύλακας Κ. Πετούσης.

28 Σκουρβίλα Ήρακλείου. Τραυματίζεται σοβαρά ό Μ. Πουλικάκης από τόν Σ. Κυριακάκη.

29 Όμάδα χιτῶν έλέγχει ταυτότητες στό Πυριτιδοποιείο.

Ίούνης

4 Λιανοκλάδι. Η συμμορία Βουρλάκη σκοτώνει τόν Γ. Κωστή.

14 Ό χίτης μαθητής Δ. Οικονόμου έπειδή αποκλείστηκε από τίς εξετάσεις έρριξε χειροβομβίδα τραυματίζοντας 5 συμμαθητές του.

Ίούλης

2 Μαυρομάτι Θήβας. Ό Γ. Μπόκος σκοτώνει τόν Β. Πελώνη.

2 Ναζήρι Μεσσηνίας. Σκοτώνεται ό άστυνομικός σταθμάρχης Κ. Πετρόπουλος από τόν χίτη Ν. Ζάκα.

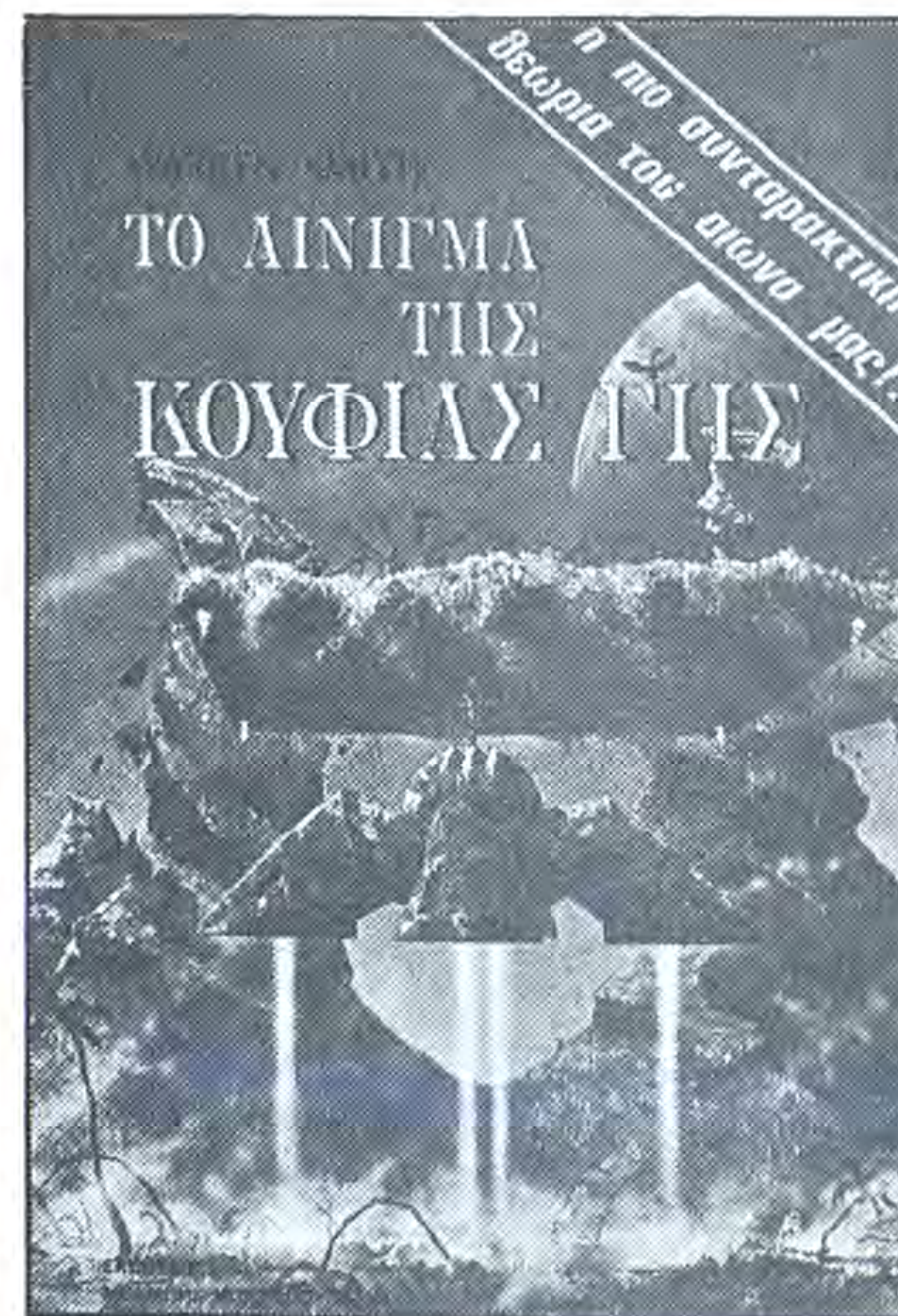
Όχτώβρης

13 Μεσόγεια Κισσάμου. Σκοτώνεται ό Ε. Κατερουδάκης από τόν Η. Άνουσάκη.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΕΚΔΟΣΗ ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΒΑΣ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 26 Τηλ. 231811

Κεντρική Διάθεση
Έκδόσεις «ΝΕΦΕΛΗ»
Σόλωνος 94 - Τηλ. 360.77.44

Ἡ παραφιλολογία τῆς ΛΗΣΤΟΚΡΑΤΙΑΣ

«Οἱ ληστές ζοῦν μ' ἀγάπη καί τρόμο.
Ἄν ἱμπνέουν μόνο τρόμο, τότε τοὺς μισοῦν καί δέν τοὺς ἐποστηρίζουν».

Γιασάρ Κεμάλ

Ὁ ληστής, ἥρωας ἀγροτικῶν κοινοτήτων, πρόσωπο πού ἡ ζωή καί ἡ στάση του γενικά χαρακτηρίζονται σάν περιπλοκή ἀτομικῆς διαμαρτυρίας καί ἀντιπαράθεσης μέ τίς ἀρχές καί τήν ἐξουσία, δέν ἔχει πάντα ρόλο ἀγαθοποιό, ἀλλά οὔτε ἀναγκαστικά καί ἐπαναστατικό.

Στήν Ελλάδα, ἡ ληστοκρατία ἀνθίσει μετὰ τό πρῶτο τρίτο τοῦ περασμένου αἰῶνα καί μέ κάποιες ἐξάρσεις καί ὑποχωρήσεις διάρκεσε γιά ἕνα σχεδόν αἰῶνα. Οἱ αἰτίες τῆς βρίσκονται στόν παραμυθισμό τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ '21 ἀπ' τό μετεπαναστατικό κράτος, τή γενική διάλυση καί τήν ἀνέχεια. Μέρος ἀπ' τό θρύλο τῆς ἀντλήσε ἀπ' τά κατορθώματα τῶν «κλεφτῶν» τῆς προεπαναστατικῆς περιόδου, καί τή δράση τους στόν ἀπελευθερωτικό ἀγῶνα.

Ἡ ληστοκρατία σάν ἱστορικό καί κοινωνικό φαινόμενο ἔχει εὐρύτερα μελετηθεῖ. Στή χώρα μας, πέρα ἀπ' τίς σχετικές μελέτες, ἀναπτύχθηκε μιά ὁλόκληρη παραφιλολογία καί ἡ μυθοποιητική διεργασία καρποφόρησε καί σέ ἄλλους χώρους· κορυφαῖο δείγμα τά «λαμπρά ἐπιτεύγματα» τοῦ κινηματογράφου - φουστανίλα.

Μέ τό ἀφιέρωμα πού ἀκολουθεῖ ἐπιχειρήθηκε μιά προσέγγιση στό εἶδος αὐτό τῆς παραφιλολογίας· ἐκφράστηκαν μερικῆς ἀπόψεως σχετικές μέ τό λαϊκό ἀναγνώσμα πού γιά χρόνια ὑπῆρξε ἕνα ἀπ' τά δημοφιλέστερα. Κάθε ἐποχή παράγει καί τό ἰδιαίτερό της εἶδος λαϊκοῦ ἀναγνώσματος, κάποτε μάλιστα περισσότερα ἀπό ἕνα. Στήν ἐποχή μας γιά παράδειγμα, δέν ἔχει πιά πέραση, ὅπως παλιότερα, ὁ φουστανελάς· τό ἀστυνομικό ἔχει κι αὐτό ἀτονίσει. Τήν θέση τους, θέση «κυρίαρχου» ἀναγνώσματος, φαίνεται νά ἔχει πάρει τό ἀναγνώσμα τῆς ἐπιστημονικῆς φαντασίας.

Ἡ προσέγγισή μας στό θέμα τῆς «ληστρικῆς» παραφιλολογίας δέν φιλοδοξεῖ νά ἀναλύσει συνολικά τό εἶδος – ἄλλωστε κάτι τέτοιο προϋποθέτει ἐργασίες ὑποδομῆς πού δέν ὑπάρχουν – ἀλλά καταθέτει ἐκεῖνα καί ὅσα ἀπ' τά στοιχεῖα δίνουν πληροφορίες γιά τά «ληστρικά» ἀναγνώσματα καί τό κλίμα τῆς ἐποχῆς μέσα στό ὁποῖο γεννήθηκαν. Παράλληλα, μέσα ἀπό τά εἰκονιστικά στοιχεῖα πού κοσμοῦσαν αὐτά τά ἀναγνώσματα, μποροῦμε νά ἔχουμε τό στίγμα τοῦ λαϊκοῦ αἰσθητήριου τῆς ἐποχῆς.

Τήν ἐπιμέλεια αὐτῶν τῶν σελίδων εἶχε ὁ συντεγάρτης μας ΝΙΚΟΣ ΠΛΑΤΗΣ.

Ὁ τρόμος ἐπλανᾶτο ὑπεράνω τῶν Ἀθηνῶν, εἰς ἐκάστην οἰκίαν τῶν ὀπρίων ἐξυφαίνετο καί μία συνωμοσία ..

Ἡ Ἔξωσις τοῦ Ὀθωνος

φυλ 14

Σχέδιο τοῦ λαϊκοῦ ζωγράφου Χρησιτίδη ἀπό τό φυλλάδιο «Ἡ Ἔξωσις τοῦ Ὀθωνος» τοῦ μυθιστοριογράφου Κίμωνος Ἀθηναίου. Ὁ ἀσύλληπτος ἥρωας σέ – προδρομική – μορφή σούπερμαν ἢ Κίγκ-Κόνγκ...

Στό ἐξώφυλλο αὐτοῦ τοῦ τεύχους χρησιμοποιήσαμε λαϊκό φυλλάδιο ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Ἐμφυλίου πού, ἀφηγούμενο «τά ἡρωϊκά κατορθώματα τῆς χωροφυλακῆς ἐναντίον τῶν ληστρικῶν ὁργάνων τῶν ΕΑΜΟΣΛΛΑΥΩΝ κομμουνιστῶν», διακονίζει μέ τόν τρόπο του τή μεγάλη – καί βαθιά ριζωμένη – παράδοση τῶν ληστρικῶν ἀναγνώσμάτων.

Ένας αθεράπευτος

«ΤΣΟΥΚΑΛΟΦΑΓΟΣ»

Γεώργιος Τσουκαλᾶς: Διάσημος συγγραφέας «λαϊκών εντύπων» και «φανταστικών ήρωικών κατορθωμάτων» του ελληνικού μεσοπόλεμου. Γεννήθηκε το 1903 στον Προυσό της Εύρυτανίας. Σπούδασε Νομικά στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας, απ' όπου κι' αποφοίτησε μέγιστα. Πρωτοεμφανίστηκε με δύο ποιήματά του, το 1928, στο περιοδικό «Νουμάς» του Ταγκόπουλου. Έργαστηκε σά συντάκτης και μεταφραστής σε πολλές εφημερίδες και περιοδικά της εποχής. Τύπωσε τις ποιητικές συλλογές, «Άγροτικά», «Έρωτικά», «Χωρισμός», «Έλ Ντορέντο», «Αλήτης», «Αναζήτηση» κ.ά., μερικές από τις οποίες μεταφράστηκαν στα αγγλικά και γαλλικά. Άλλα έργα του: «Ο Άόρατος Άνθρωπος» (ήρωϊκόν μυθιστόρημα), «Η Καταστροφή και η Ώραία της Σμύρνης» (ήρωϊκόν μυθ.), «Τζίμ Λόντος, ο σιδερένιος γίγας» (άθλητικόν μυθιστόρημα), «Καπετάν Άπέθαντος» (ήρωϊκό μυθ.), «Ο Κατσαντώνης» (ήρωϊκ. μυθ.), «Ο Άσπραγόγιαννος» (ήρ. μυθ.), «Ο Καπετάν Ζαχαριάς» (ήρ. μυθ.), «Μαρία ή Μαγδαληνή» (θρησκευτικόν μυθ.), «Τζίμ Λόντος, ο βασιλεύς της Ζούγκλας (περιπετειώδες μυθ.), «Ο Όλυμπιονίκης Τόφαλος» (άθλητικόν μυθ.), «Λαντρύ, ο δολοφόνος των γυναικών» (άστυνομικόν μυθ.), «Ο Έλλην Ταρζάν και τά μυστήρια της Ζούγκλας» (περ. μυθ.), «Ο Βρυκόλακας της Ζούγκλας» (τρόμου) και άλλα πολλά, άμετρητα. Τελευταία, το 1965, συνεργάστηκε με τό περιοδικό «Εικόνες», όπου και έγραφε τό «Όροσκόπιο» των αναγνωστών. Πέθανε τό 1974 ύστερα από έγκεφαλικό έπεισόδιο.

Οί δύο «πρωτοπόροι» τό ήξερα πώς είχαν πεθάνει από καιρό. Καί ο Τσουκαλᾶς καί ο Άττικός. Τόν τρίτο τόν βρήκα στον τηλεφωνικό κατάλογο: «Σκουτερόπουλος Ίωάν., Τιμάρχου & Μερκούρη 27». Τόν αναζήτησα μέ κάθε επιφύλαξη, μήπως καί τήν πάθω όπως τίς άλλες, πού γύρευα νά μιλήσω σέ πεθαμένους ανθρώπους, μέ κείνο τό άπερίγραπτο «μου δίνετε παρακαλώ τόν κύριο...!». Ήτανε ο ίδιος στό τηλέφωνο. Μέ ρώτησε τί θέλω καί του είπα πώς κάνω μιά δουλειά πάνω στά «φουστανέλλας». Μου άπάντησε πώς είναι άρρωστος, δέ μπορεί, καί «τί σημασία έχουν πιά αυτά»!

Τόν ξαναπήρα πολλές φορές. Τέλος, έπεδίωξα νά τόν συναντήσω. Ήξερα πώς τά πρωινά σύχναζε σ' ένα φιλικό του τυπογραφείο. Έτσι τόν γνώρισα κι' από κοντά. Ένα συμπαθητικό γεροντάκι, πατημένα ένενήντα, πού ούτε καταλάβαινε τί του γύρευα, ούτε πού άκουγε καν. Ξανατύλιξα τό καλώδιο στό μαγνητόφωνο καί γύρισα σπίτι μου, μέ τίς προηγούμενες τρείς άπανωτές συγκοινωνίες, πού είχα πάρει γιά νά τόν συναντήσω. Τζίφος δηλαδή! Άπελπίστηκα ή αλήθεια! Τήν έπομένη μέ ζήτησε στό τηλέφωνο του περιοδικού ένας κύριος όνόματι Χριστόφορος Γεωργόπουλος, έπάγγελμα εκδότης. Γράφατε «φουστανέλλας»; τόν ρώτησα. Όχι μου άπάντησε, αλλά ήμουνα φανατικός αναγνώστης τους! Γνώρισα, μάλιστα, κι' από κοντά τόν Τσουκαλᾶ! Ήμουν ένας αθεράπευτα «Τσουκαλοφάγος» καί καθ' έξιν «Τσουκαλομανής»! Πήρα πάλι τό μαγνητόφωνο υπό μάλης καί ξεκίνησα γιά Κυψέλη. Μου άνοιξε ο ίδιος τήν πόρτα...

(...) Είχαμε ανάγκη αυτούς τούς ήρωες. Όπως καί οί πατεράδες μας, έτσι κι' έμεις οί πιτσιρικάδες νιώθαμε πληγωμένοι. Από νικητές είχαμε βρεθεί ήττημένοι καί υπό Κατοχήν. Είχε θικτεί ο παιδικός μας έγωϊσμός καί ή έθνική μας ύπερηφάνεια. Ίσως γι' αυτό μάς άρεσε, σέ μάς τά παιδιά της Κατοχής, νά διαβάζουμε περιπετειώδη μυθιστορήματα Έλλήνων συγγραφέων μέ Έλληνες ήρωες. Μας ώφελίσανε κιόλα. Έξ αίτίας τους μάθαμε νά γράφουμε κάπως καλά, νά έκφραζόμαστε σωστά.

Άπό κείνη τήν ήμέρα πού μέ «μύησε» ο φίλος μου έγινε μεγάλος «μυθιστοριοφάγος». Μάζευα χαρτζιλίκι κι' αγοράζα όλα τά φυλλάδια πού κυκλοφορούσαν. Τά μάζευα σέ σειρές κι ύστερα τά πήγαινα σ' ένα γνωστό μου βιβλιοδέτη καί τά έδενα σέ τόμους. Γινόντουσαν βιβλία κανονικά. Πώς είπατε; Άν υπήρχε περιθώριο τότε γιά χαρτζιλίκι; Καί βέβαια υπήρχε! Γιατί πουλάγαμε εφημερίδες, τσιγάρα, είχαμε σχέση μέ τούς Γερμανούς, κάναμε «μαύρη αγορά» έμεις. Σαλτάραμε σ' αυτοκίνητα, κλέβαμε, τό θεό μας δέν είχαμε. Σαλταδόροι καί κλέφτες είμαστε έμεις τά παιδιά της Κατοχής... Πώς δέν υπήρχαν βιβλιοδέτες! Όχι, βέβαια, όπως παλιά. Υπήρχανε όμως εκείνοι, οί όποιοι είχανε βιβλιοπωλεία συγχρόνως, νά πούμε, καί τυπογραφεία! δηλαδή ένα μηχανήμα όλο κι' όλο, ένα πιε-

στήριο, κάνανε στοιχειοθεσία στό χέρι, βιβλιοδεσίες, τά πάντα. Έτσι πού λέτε... όχι... όχι... καλά κάνατε πού ρωτήσατε... παρακαλώ...

(...) Τούς τόμους αυτούς καί τά φυλλάδια τά τοποθετούσα, μέ θρησκευτική εύλάβεια μπορώ νά πώ, σ' ένα μεγάλο, παμπάλαιο, μπαούλο στον όντά της μάνας μου, πού τόχε πάρει προίκα από τή μακαρίτισσα τή γιαγιά μου. Τό μπαούλο αυτό ήτανε ή βιβλιοθήκη μου! Μας γράφει τό μαγνητόφωνο, μήπως τελειώνει ή ταινία; Ά, ωραία... ωραία!... Τό μπαούλο-βιβλιοθήκη τό άνοιγα κάθε φορά πού ήθελα νά δανείσω ένα απ' αυτά τά βιβλία σέ κάποιο φίλο – μέ πολύ κόπο πάντα γιατί τό καπάκι ήτανε πάρα πολύ βαρύ – καί μέ τή συμφωνία πώς θά μου τό επέστρεφε έξάπαντος.

(...) Έπειτα από δύο χρόνια, θά πρέπει νά ήμουνα στίς τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου, γνώρισα κάποιο γυμνασιόπαιδο πού έμενε άπέναντι από τό σπίτι μου καί διάβαζε κι' αυτός περιπετειώδη μυθιστορήματα, αλλά όχι αυτά πού έβγαιναν εκείνη τήν έποχή, αλλά προπολεμικά, πού τά είχε βρεί στην άποθήκη του πατέρα του. Αυτά ήτανε μεγάλα καί όγκώδη, δύο φορές σαν τά «δικά» μας, μέ περισσότερες εικόνες καί πιό συναρπαστικές. Εκείνος ο γείτονάς μου, λοιπόν, μου χάρισε ένα από κείνα τά βιβλία. Ο τίτλος του ήτανε «Τζίμ

καί καθ' ἑξιν

ΤΣΟΥΚΑΛΟΜΑΝΗΣ»

Λόντος, ὁ βασιλιάς τῆς Ζούγκλας», συγγραφέας Γ. Τσουκαλάς, ἐκδότης Ἀπόλλων Παπαδημητρίου, ὁδὸς Πειραιῶς 7, Ἀθήναι.

Τὸν εὐχαρίστησα καὶ γύρισα ἀμέσως σπίτι μου. Θυμᾶμαι ἦτανε μεσημέρι κι' ἔκανε πολὺ ζέστη. Ἐγὼ ὅμως πῆγα καὶ κλείστηκα σ' ἓνα δωμάτιο κι' ἔπεσα ἀμέσως μέ τὰ μούτρα σὸ διάβασμα, γυρίζοντας τίς σελίδες μέ κομμένη τὴν ἀνάσα καὶ βλέποντας μέ θαυμασμό ἐκείνες τίς καταπληκτικὲς «εἰκόνες Ζούγκλας». Ἐνιωθα σάν μέσα σέ ὄνειρο, σά νά τὰ εἶχα μπροστά μου ὅλα ἐκεῖνα πού ἔγραφε. Τόσο μαγικό πράγμα! Μόνο κάποια στιγμή ἀντιλήφθηκα τὴν πραγματικότητα, πού μέ φώναζε ἡ μάνα μου: «νά πάω γιατί εἶχε, λέει, στρώσει τὸ τραπέζι. Τῆς ἀπάντησα, θυμᾶμαι, πὼς δέν πεινάω καὶ πὼς θά φάω μιά καὶ καλὴ τὸ βράδυ. Ἔτσι ἀντὶ τὸ μεσημερινό ἐγὼ καταθρόχθησα τὸ «Τζίμ Λόντος». Ὅχι μέ τὰ μούτρα, πού σὰς εἶπα προηγουμένως, ἀλλὰ μέ τὰ «τέσσερα» εἶχα πέσει. Πρὶν ἀκόμα νυκτώσει ἐγὼ τῶχα τελειώσει. Ἀπόρησα, μάλιστα, πὼς ἐγὼ τόσο μικρὸς μπόρεσα, σέ τόσο μικρὸ χρόνο, νά διαβάσω ἓνα τόσο μεγάλο βιβλίο. Ἀμέσως μόλις τὸ τέλειωσα βγῆκα ἀπὸ τὸ σπίτι μου καὶ τρέχοντας γιὰ νά μέ πάρει ἡ ὥρα, γιατί σέ λίγο σταματοῦσε ἡ κυκλοφορία, πῆγα σὸ σπίτι τοῦ φίλου μου ἐκείνου πού σὰς ἔλεγα πού μέ «μύησε» σὸ μυθιστόρημα, Νίκο τὸ λένε, γιὰ νά τοῦ τὸ δείξω. Τρελλάθηκε ἀπὸ τὴ χαρὰ του ὁ Νίκος! Πέταγε! Νά τὸν δεῖτε πὼς ἔκανε ἅμα τοῦ εἶπα πὼς θά τοῦ τὸ ἀφήσω νά τὸ διαβάσει... λές καὶ τοῦ ἔδωσα δέν ξέρω καὶ γὼ τί! Βλέπετε εἴμαστε παιδιὰ τότε καὶ ὅλα αὐτὰ πού διαβάζαμε μᾶς πιάνανε. Σάν ὄνειρο μᾶς φαινόntonουσαν. Μιλούσανε γιὰ βασιλιάδες, γιὰ ἐξωτικές καλλονές, γιὰ γίγαντες καὶ ἀμαζόνες. Δέν ξέρω τί νά σὰς πῶ.. ναί... εἶχανε κάποιο ἐρωτισμό πού τὸν νιώθαμε, ἀλλὰ πιό πολὺ «ψυχικά». Αὐτὰ τὰ ἡμίγυμνα στήν εἰκονογράφηση, γιὰ παράδειγμα, μᾶς «πιάνανε», ἀλλὰ μέχρι ἑνὸς σημείου. Ξέρετε μέχρι ποιοῦ «σημείου»...

(...) Ναί, κατὰ κάποιο τρόπο, εἴμαστε ἐρωτευμένοι μέ τίς «κοπέλες» αὐτές. Μέ τὴν κάθε «ἡρωίδα» δηλαδή πού διαβάζαμε. Ὑπῆρχαν διαφορές! Ποτέ ὅμως μέ τὴν «πρωταγωνίστρια»! Ὅχι, αὐτὴ δέν τὴ βλέπαμε δικιά μας, αὐτὴ ἦτανε «ἱερή» γιὰ τὸν ἀναγνώστη. Ἀλλὰ ὑπῆρχανε ἄλλα πρόσωπα, ἄλλες γυναῖκες ἐκεῖ μέσα, πού τίς θρῖσκαμε τοῦ χεριοῦ μας. Λευκές, νέγρες, μιγάδες κοπέλες πού εἶχανε ἐγκαταλείψει, ἄς ποῦμε, τὸν πολιτισμένο κόσμο καὶ εἶχανε εἰσχωρήσει στὴ Ζούγκλα ἢ εἶχανε πάρει τὰ βουνά ἢ ἦσανε θεζυροπούλες κ.λ.π. Αὐτές βλέπαμε σάν «ἐρωμένες» ἐμεῖς. Ποτέ ὅμως τὴν ἐρωμένη, ἄς ποῦμε, τοῦ «πρωταγωνιστῆ», τοῦ κύριου «ἥρωα». Αὐτὴ ἦτανε «ἱερό» πρόσωπο γιὰ μᾶς, τὸ ἴδιο ὅσο καὶ ὁ «ἥρωας». Βέβαια... βέβαια... τίς ὀνειρευόμαστε κιόλα! Κάθε βράδυ μάλιστα...

Ὁ ἀόρατος ἄνθρωπος ἄρχισε νὰ πετᾷ ἐπάνω στοὺς κατατρομαγμένους τσοχανταραίους, ὅτι εὑρίσκει μπροστά του...

ΜΑΡΚΟΣ ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ ἔκδοσις Παπαδημητρίου
Σωκράτους 53 φυλ.

Ἀποκόπτετε τὰ δελτία μέχρι τέλους τοῦ βιβλίου διὰ νὰ λάβετε 4 μεγάλας πολυχρώμους εἰκόνες τῆς ἐπανάστασεως δωρεάν.

ΔΕΛΤΙΟΝ
ΑΦΡΟΥ 9

Ὁ «Ἀόρατος Ἄνθρωπος» δοθᾷ τὸ «Μάρκο Μπότσαρη» πρὸ τοῦ «χοιόμενου κινδύνου» καὶ ὁ «Μάρκος» τὸν λαοῦ στὸ εὐρὺ ἀναγνωστικὸν κοινόν, πού παραινυθιάζεται δρόντως καὶ θά σπένει μετ' ὀλίγας ἡμέρας ν' ἀγοράσῃ τὴν νέα σειρὰ φυλλαδίων, μέ τίς «περιπέτειες τοῦ Ἀοράτου Ἀνθρώπου» (τιμὴ ἑνὸς ἐκάστον πενήντα λεπτὰ)! Τὸ ἓνα χέρι νιώει τ' ἄλλο, πού λένε, καὶ τὰ δύο... τὸν ἐκδότη! (Ἐξώφυλλο τῆς σειρᾶς «ΜΑΡΚΟΣ ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ», ἔκδοσις Α. Παπαδημητρίου, Σωκράτους 53 ἀριθμ. 9 ἄλλον Νο 9 – κείμενο Γ. Τσουκαλά – εἰκονογράφηση Χρηστίδη, Ἀθήνα 1931)

Εξώφυλλο από το «Μυστικό του Αόρατου Ανθρώπου» (2η έκδοση, με το νόμο Α. Παπαδημητρίου, εικονογράφηση Νίκου Νείρου, Αθήνα 1950).

ΕΚΔΟΣΗ: ΤΡΙΤΗΝ - ΠΕΜΠΤΗΝ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

— 3ον —

Ο σταυραετός της λευτεριάς

Ο σταυραετός της λευτεριάς...

(...) Ήτανε δυσεύρετα αυτά τὰ φυλλάδια, γιατί ήτανε παλιές εκδόσεις και κάναμε όλοι μας μεγάλο αγώνα για να τὰ βρούμε. Είπαμε, αυτά είχανε κυκλοφορήσει προπολεμικά. Στα πρακτορεία εφημερίδων και στα βιβλιοπωλεία είχανε ήδη εξαντληθεί. Έπρεπε να κάνουμε νέες γνωριμίες με συνονηλικούς μας και ιδιαίτερα με μεγαλύτερα παιδιά, με τήν ελπίδα ότι στα σπίτια τους, στις βιβλιοθήκες τών γονιών τους ή τών συγγενών τους θά μπορούσαμε να βρούμε τ' αγαπημένα μας βιβλία. Μ' αυτό τόν τρόπο βρήκαμε μερικά και τότε ανακαλύψαμε ότι ο Γεώργιος Τσουκαλᾶς είχε γράψει πολλά, άπειρα μυθιστορήματα, πού ήταν άπίθανο να τὰ βρούμε όλα για να τὰ διαβάσουμε. Ματαιότητα δηλαδή. Άλλά ἔμεις με τή «λύσσα» πού είχαμε και τή μανία πού μᾶς είχε κυριέψει να βρούμε κι' άλλα ἔργα του «γόητος συγγραφέως» — ἔτσι τόν αποκαλοῦσαν τότε — δέν τό βάλαμε κάτω. Αντίθετα, μάλιστα, όλοι μαζί και ο καθένας χωριστά, βαλθήκαμε να τὰ ἀνακαλύψουμε. Και πραγματικά ἔπειτα ἀπό ἀδιάκοπες και επίμονες προσπάθειες βρήκαμε, θυμάμαι, τόν «Αστραπόγιαννο», πού μᾶς ἔκανε φοβερή ἐντύπωση τό ζωντανό του γράψιμο. Λίγο ἀργότερα τόν «Έλληνα Ταρζάν και τὰ Μυστήρια τῆς Ζούγκλας», τόν «Καπετάν Βρυκόλακα», τόν «Αόρατο Άνθρωπο» και τέλος τόν «Καπετάν Απέθαντο». Είχε γράψει και τό φοβερό ἑκείνο «Μυστικό του Καπετάν Απέθαντου», πού ήτανε συνέχεια του πρώτου βιβλίου — στό ὁποῖο μάλιστα ἀποκάλυπτε και τό μυστικό τῆς ἀθανασίας του ἡρώα του — ἀλλά, δυστυχῶς, δέν καταφέραμε ποτέ ν' ἀνακαλύψουμε αὐτό τό βιβλίο. Κάποτε, πάλι, ἔπεσε στά χέρια μας ἕνα ἄλλο βιβλίο του, ὁ «Κατσαντώνης» νομίζω, μ' ἕνα βιογραφικό του σημείωμα και μία φωτογραφία του. Πίσω λοιπόν ἀπ' αὐτή τή βιογραφία, στήν ἐπόμενη σελίδα, ὑπῆρχαν τὰ ἔργα του ἴδιου κι' ἐκεῖ ἀνακαλύψαμε πολλούς τίτλους ἀπό τὰ μυθιστορήματα πού είχε γράψει. Ἐπίσης, ἀνακαλύψαμε ὅτι τὰ περισσότερα βιβλία του ήταν «ἡρωικά-ληστρικά», «φουστανέλας», ἐμπνευσμένα ἀπό τήν προεπαναστατική ἐποχή τὰ περισσότερα, «Κατσαντώνης», «Καπετάν Ζαχαρίας», «Καπετάν Βρυκόλακας» κ.ἄ. Καί βέβαια ήτανε τεκμηριωμένα τὰ ὅσα ἔγραφε, τὰ βασικά στοιχεῖα τὰ είχε πάρει ἀπό ἱστορικούς, τό ἀνάφερε μάλιστα σέ κάποιο σημείο του βιβλίου τήν πηγή του λ.χ. ἀπό τόν ἱστορικό τάδε να πούμε, τόν Κονδηλό, τόν Τάκη Μιχαλόπουλο κ.λ.π., κι' ἀπό κεῖ και πέρα μυθοποιούσε τούς ἥρωες και ὅλα τ' ἄλλα. Όλα τὰ πρόσωπα πού ἀναφέρει εἶναι ἱστορικά πρόσωπα, ὄχι φανταστικά.

(...) Κάποτε ἀνακαλύψαμε, ἐγώ και ἡ παρέα μου, ὅτι ὁ Γεώργιος Τσουκαλᾶς είχε δικό του ἐκδοτικό οἶκο και βιβλιοπωλεῖο, καθώς ἔτισης και δανειστική βιβλιοθήκη, ἡ ὁποία ἴσως ήτανε και ἡ μόνη τότε δανειστική πού ὑπῆρχε, στήν ὁδὸ Φιλελλήνων 35 νομίζω. Ἐπειδὴ ἐγώ ἤμουν ὁ μόνος πού ἀνέβαινα τόσο τακτικά ἀπὸ τήν Κόρινθο στήν Ἀθήνα, εἶχα ὑποσχεθεῖ στοὺς φίλους μου πὼς θά πῆγαινα να τόν γνωρίσω ἀπὸ κοντά. Όλοι, ὕστερα ἀπὸ κάθε ταξίδι μου, περίμεναν να τούς πᾶω νέα. Για διάφορους λόγους, ἀνεξάρτητους ἀπὸ μένα, δέν τὰ κατάφερνα να περάσω. Τελικά πέρασα δύο φορές ἀπὸ τό βιβλιοπωλεῖο του. Τήν πρώτη δέν τόν βρήκα κι' ἔφυγα γιατί δέν εἶχα πολύ χρόνο στή διάθεσή μου. Τῇ δεύ-

τερῇ πού ξαναπέρασα ἦτανε ἐκεῖ, ἀλλά εἶχε πολύ κόσμο μέσα και ντράπηκα να μπῶ. Πέρασα για τρίτη φορά, σέ κάποιον ἄλλο ταξίδι μου, τότε ἐπιτέλους τόν βρήκα ἐντελῶς μόνο του. Παρ' ὅλο ὅτι ἤμουν τολμηρός νέος και ὅσο νᾶναι εἶχα κάποιο «ἄερα», ὁμολογῶ ὅτι τρακάρησα ἐκείνη τήν ὥρα. Ήταν καθισμένος σὲ βάθος του βιβλιοπωλείου, σ' ἕνα μικρὸ γραφειάκι, κάπνιζε μιὰ πίπα πού εἶχε σὲ στόμα του κι' ἔγραφε. Τόν πλησίασα ἔτσι μυσδιασμένος ὅπως ἤμουν, τόν χαιρέτησα και συστήθηκα. Ἐκεῖνος σηκώθηκε ὀρθιος και μὲ ἔσφιξε ἐγκάρδια τό χέρι. Κύριε Τσουκαλᾶ, τοῦ εἶπα, εἰμαι ὁ φανατικώτερος θαυμαστής σας κι' ἐνίωσα τήν ἀκατανίκητη ἐπιθυμία να σᾶς γνωρίσω ἀπὸ κοντά. Αὐτὴ τῇ στιγμή, ἀλήθεια σᾶς λέω, εἰμαι πολύ χαρούμενος! «Σ' εὐχαριστῶ παιδί μου, κάθησε», μὲ εἶπε ἐκεῖνος. «Εγὼ σᾶς εὐχαριστῶ», τοῦ εἶπα και κάθησα σέ μιὰ καρέκλα ἀκριβῶς ἀπέναντί του και τοῦ διηγήθηκα τήν ἱστορία πού εἶπα και σᾶς προηγουμένως. Ἐκεῖνος με παρακολουθοῦσε μ' ἐνδιαφέρον και χαμογελοῦσε. Εγὼ ἀπὸ τήν ἄλλη τόν περιεργαζόμουν πάνω-κάτω. Ήτανε ἕνας μεσόκοπος ἄνθρωπος, μελαχροινός, μέτριος στ' ἀνάστημα, τό πρόσωπό του πλατύ. Εἶχε μακριὰ μαῦρα μαλλιά και πυκνὰ μαῦρα γένια. Ἡ μύτη του κανονική με κάπως ἀνοικτὰ ρουθούνια. Τὰ μάτια του ἦταν πελώρια, κατὰμαυρα, κι' ἔλαμπαν παράξενα. Ἡ φυσιογνωμία του ἔδινε ἀμέσως τήν ἐντύπωση τοῦ συγγραφέα, ποιητῆ, ἀλλά και τοῦ μάγου, τοῦ ἀποκρυφιστῆ, τοῦ ἰδιόρρυθμου και παράξενου ἀνθρώπου. Ήταν μιὰ ξεχωριστὴ προσωπικότητα δίχως ἄλλο. Τόν ἐπισκέφθηκα κι' ἄλλες φορές, γιατί κάθησα πολλές μέρες πάνω στήν Ἀθήνα. Πάντα ἐργαζότανε και κάπνιζε τήν αἰώνια πίπα του. Τίς πιὸ πολλές ἔγραφε κι' ἄλλες πάλι διάβαζε διάφορες εφημερίδες και περιοδικά. Στό μεταξύ εἶχαμε γίνει δύο καλοὶ φίλοι. Όταν ἦταν να ἐπιστρέψω στήν Κόρινθο πῆγα και τόν ἀποχαιρέτησα. Θυμάμαι πού μὲ εἶπε να διαβιθᾶσω τούς χαιρετισμούς του σὲ τὰ «παιδιά» και πὼς θά χαιρότανε να με ξανάβλεπε ὅταν θά μ' ἔφερνε ὁ δρόμος μου πάλι στήν Ἀθήνα. Όταν ἡ παρέα μου ἔμαθε τὰ καθέκαστα ἐνθουσιάστηκε. Ἀρχισαν να μὲ κάνουν ἐρωτήσεις πάνω σέ ἐρωτήσεις. «Τί ἔγινε, σοῦ εἶπε τό μυστικό του «Αόρατου Ανθρώπου»; Ήτανε μιὰ παλιά μας ἐπιθυμία τό μυστικό αὐτό. Θέλαμε δηλαδή να μάθουμε τό «μυστικό» για να γινόμαστε κι' ἔμεις ἀόρατοι. Πὼς δέν τὰ πιστεύαμε! Τότε δεκαεφτά-δεκαοχτὼ χρόνων ἦσουν ἀκόμα παιδί. Μὴν κοιτᾶτε πού σήμερα ἔχουν ἐξελιχθεῖ οἱ ἄνθρωποι. Τότε εἴμαστε παιδιά ἀκόμα... Πλάκωσαν λοιπόν, τίς ἐρωτήσεις ὅπως σᾶς εἶπα. Πού μπορεῖ να βρεῖ κανεὶς τό «μαγικό φίλτρο», πὼς ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ να γίνει ἀθάνατος σάν τόν «Καπετάν Απέθαντο», ποῖό τό μυστικό του, ἂν ὁ «Καπετάν Βρυκόλακας» ἔπινε στ' ἀλήθεια ἀνθρώπινο αἷμα και τέτοια ἀφελῆ πράγματα. Ἀκόμα με ρώταγαν ἂν εἶχε πάει ὁ ἴδιος στή Ζούγκλα ἢ τὰ ἔγραφε ὅλα αὐτὰ με τή φαντασία του και πού ὁ «Τζίμ Λόντος» ἔμαθε να παλεύει τόσο καλά. Εγὼ δέν εἶχα τί να τούς ἀπαντήσω. Δέν τό ρώτησα τούς εἶπα, για να μὴ φανῶ «ἀδιάκριτος»! Κόκκαλο οἱ φίλοι μου!

(...) Μετά ἀπὸ λίγα χρόνια ἐγκαταστάθηκα στήν Ἀθήνα. Τότε μπορούσα και τόν ἔβλεπα συχνά, πιὸ τακτικά. Με δεχότανε πάντοτε μ' εὐχαρίστηση και κείνο τό καλό-

Του Θ. ΔΡΑΚΟΥ

καρδο γέλιο του. «Καλῶστον, κάθησε!» μού ἔλεγε πάντα. Τὸν ἔβρισκα, ὅπως σὰς εἶπα, πάντα ἀπασχολημένο, νὰ γράφει ἢ νὰ μεταφράζει, ἔχοντας συνέχεια ἀναμένη τὴν πίπτα του. Δούλευε φοβερά! Τίς πὶό πολλές φορές, ἔπειτα ἀπὸ τὸν ἀρχικὸ χαιρετισμό μας, δέ μού μιλοῦσε καθόλου. Ὅχι πέντε καὶ δέκα λεπτά, γιὰ ὥρες σὰς μιλάω. Δὲν ἀκουγότανε κίχ. Ἐγὼ πάλι δέ δυσανασχετοῦσα. Καθόμουνα δίπλα του καὶ τὸν παρακολουθοῦσα. Μ' εὐχαριστοῦσε πού τὸν ἔβλεπα νὰ ἐργάζεται μέ τόσο ζῆλο. Ἦξερα ὅτι δὲν ἀγνοοῦσε τὴν παρουσία μου καὶ ὅτι θὰ ἐρχότανε κάποια στιγμή πού θὰ σταμάταγε νὰ ξεκουραστεῖ, νὰ πάρει ἀνάσα ἀπὸ τὴ δουλειά του, καὶ τότε θὰ στρεφότανε ἀμέσως σέ μένα γιὰ νὰ τὰ ποῦμε. Μιλοῦσαμε ἀρκετὴ ὥρα γιὰ τὰ βιβλία, τοὺς συγγραφεῖς, τοὺς ποιητές καὶ τὰ ἔργα τους. Μοῦ ἄρεσε πολὺ νὰ τὸν ἀκούω νὰ μιλάει. Αἰσθανόμουνα μεγάλη συγκίνηση. Ἦταν πνευματώδης μέ λεπτὸ χιούμορ καὶ θυμόταν πάρα πολλά περιστατικά, παρ' ὅλο πού συχνά παραπονιόταν πὼς δὲν εἶχε γερὴ μνήμη καὶ πὼς θαύμαζε τὴ δικιά μου, γιατί πολλές φορές θυμόμουνα μέ λεπτομέρειες τὰ μυθιστορημάτων του, πού πάρα πολλά ἀπ' αὐτὰ τὰ εἶχα μάθει ἀπ' ἔξω. Σπάνια, σέ ὀρισμένα μυθιστορημάτων του, πού εἶχαν δημοσιευτεῖ κατὰ καιροὺς σέ διάφορες ἐφημερίδες καὶ περιοδικά, μερικά ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶχαν ἐκδοθεῖ καὶ σέ βιβλία, εἶχε χρησιμοποιήσει διάφορα ψευδώνυμα ἑλληνικά καὶ ξένα. Ἐγὼ ὅμως τὸν εἶχα «ἀνακαλύψει», εἶχα ἐπισημάνει ὅλα αὐτὰ τὰ ψευδώνυμα καὶ τοὺς τίτλους τῶν μυθιστορημάτων αὐτῶν. Ἄν θυμᾶμαι κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ ψευδώνυμα; Πὼς... «Ζώρζ Πωτιέ», νὰ ποῦμε. «Ζώρζ Πωτιέ» ἦταν στήν πραγματικότητα τ' ὄνομά του. Μετέφραζε δηλαδή τὸ πραγματικὸ του ὄνομα στὰ γαλλικά. Ἔτσι, γιὰ τὸ «ξενικὸ» τοῦ πράγματος. Θὰ σὰς πῶ τὸ γιατί. Εἶχε γράψει καὶ μέ ἀμερικάνικο ὄνομα. «Οὐίλιαμ Σμιθ»! «Τζώρτζ Πόρτερ»! Καὶ μέ τὸ ἑλληνικὸ ψευδώνυμο Γ. Λοῆς. Σπάνιες φορές, ὅμως, χρησιμοποίησε ψευδώνυμο. Πολὺ λίγες, ἐλάχιστες! Ἔβαζε πάντα τ' ὄνομά του. Τὰ ψευδώνυμα τὰ χρησιμοποιοῦσε γιὰ λόγους ἐμπορικοὺς, νὰ ποῦμε, ἐπειδὴ δημοσιεύοντουσαν στίς ἐφημερίδες κι' ἐπειδὴ οἱ ὑποθέσεις τῶν μυθιστορημάτων αὐτῶν διαδραματιζόντουσαν στὸ Παρίσι δηλαδή, τὸ Λονδίνο ἢ τὴ Νέα Ὑόρκη, κι' ἔτσι φαινόταν ὅτι τὰ ἔγραφε ξένος συγγραφέας καὶ ὄχι Ἕλληνας. Περιέγραφε νὰ ποῦμε τοὺς «θρύλους τοῦ Παρισιῶ» ἢ γιὰ τὰ «Φαντάσματα τοῦ Λονδίνου», ἅμα βλέπανε οἱ Ἕλληνες ἀναγνώστες ὅτι τὰ ἔγραφε ὁ Γ. Τσουκαλᾶς θὰ λέγανε «τί δουλειά ἔχει αὐτός μέ τὸ Παρίσι ἀφοῦ μένει στήν Ὁμόνοια καὶ πού τὰ ξέρει»! Εἶχε γράψει, γιὰ παράδειγμα τὸ «Λαντρύ, ὁ δολοφόνος τῶν γυναικῶν» μέ τ' ὄνομά του στὰ γαλλικά, δηλαδή τὸ «Ζώρζ Πωτιέ», τὸ ὁποῖο κι' ἐξέδωσε σέ βιβλίο προπολεμικά καὶ εἶχε μεγάλη ἐπιτυχία. Θὰ εἶχε αὐτὴ τὴν ἐπιτυχία ἅμα ἔγραφε τὸ πραγματικὸ του ὄνομα;

(...) Ὁ Γιάννης ὁ Μαρῆς ἦταν πολὺ φίλος μέ τὸν Τσουκαλᾶ καὶ τὸν ἐπισκεπτότανε κάθε τόσο. Ἐκείνο τὸ διάστημα ὁ ἐκδότης τῆς «Ἀθηναϊκῆς», ὁ Παπαγεωργίου δηλαδή, ἔβγαζε μιὰ πρωϊνὴ ἐφημερίδα, τὸ «Λόγο», καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν Τσουκαλᾶ νὰ τοῦ γράψει κάτι γιὰ τοὺς «δράκους» ὄλων τῶν ἐποχῶν. Καὶ ξεκίνησε ὁ Τσουκαλᾶς μέ τὸ «Λαντρύ». Ἀλλά ἔλα πού δὲν εἶχε στὰ

Η ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΣΚΛΗΡΟΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΕΥΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΥ ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΥ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Ὁ ἱππότης τῶν ὁρέων τῆς Μογνησίας καὶ τοῦ Ἀϊδινίου

ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ΤΟΥ ΘΡΥΛΙΚΟΥ ΤΣΑΚΙΤΖΗ Κ. ΘΕΜ. ΤΣΑΚΙΡΙ

440N

—Τώρα πού θὰ πάμε στὸ Ναζλή, Σεφκέτ, εἶπε σέ μιὰ στιγμή ὁ Γκέο Ἀλῆς, ἐσὺ θὰ κυττάξεις μέ 4—5 κιζάνια νὰ ἀποκλείσεις τὰ σοκάκια πού εἶναι γύρω στὸ σπίτι. Ἐγὼ θὰ προσπαθῶ νὰ ἐξουδετερώσω τὸν χαζὸ πού ἔδρασε ὁ Ζιχιτὴ μπῆς νὰ περιπολῇ ἐξω ἀπὸ τὸ σπίτι του. Ἐὰ κιζάνι θὰ προσπαθῶ νὰ σκαφαλώσω στὸν τοῖχο μέ τὰ σχοινιά καὶ τοὺς γάντζους καὶ νὰ πηδήξω μέσα στὸν μπαξέ.

—Μεῖνε ἥσυχος ἐφές, εἶπε ὁ Σεφκέτ. Μόλις πάμε στὸ Ναζλή θὰ τὸ κανονίσωμε. Ἰσὼς χρειαστῇ νὰ στείλω δυὸ κιζάνια νὰ φυλάει καὶ τὴν ἀστυνομία.

—Γιατί; Ἐκανε ὁ ἐφές περὶεργος.

—Γιατί μπορεῖ νὰ βγῇ κανένας ἀπόρρητος κατὰ τύχη, ὁπότε πρέπει νὰ πάρωμε εἰδησι.

—Δὲ πιστεύω Σεφκέτ νὰ κάωμε μεγάλη φασαρία, οὔτε νὰ ἀρρήσουμε καὶ δὲν φαντάζομαι νὰ μᾶς πάρουν εἰδησι.

—Τόσο τὸ καλύτερο ἐφές.

Ὅταν ἐφάσαν στὸ Ναζλή ἦταν προασμένα μεσάνυχτα. Ὁ Γκέο Ἀλῆς ἔκανε νεῦμα στὸν

δῶ, μήπως δὲν εἶναι δικός μας αὐτός. Εἶπε ὁ ἐφές. Οἱ δύο ἄνδρες τραβήχτην πού δρίκονταν ὁ ἐφές μέ τὸν Σεφκέτ. Ὑστερα σφύριξε ἄλλα-φρά καὶ περίμενε. Ἐνὰ ἄλλο.

—Ἰσмаήλ ἐσὺ εἶσαι; Ἐ σιγανὰ ὁ Σεφκέτ. —Ἐγὼ εἶμαι ἐφές.

«Ἀπογευματινὴ» 1954.

χέρια του ἐκεῖνο τὸ πρωτότυπο πού εἶχε γράψει προπολεμικά, τί νὰ κάνει, ὁ Παπαγεωργίου τὸ βιαζότανε κιόλα. Ἐπιασε λοιπὸν καὶ τὸ ξανάγραφε πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή. Παίρνει χαμπάρι τί γίνεται ὁ Μαρῆς καὶ τοῦ λέει: «Γιῶργη, ἐγὼ ὅταν πήγαινα ἀκόμα στὸ Γυμνάσιο εἶχα διαβάσει κάτι πάνω σ' αὐτὸ πού, λέει, τὸ εἶχε γράψει κάποιος Γάλλος, δέ θυμᾶμαι τώρα τ' ὄνομά του, πὼς τὸ λέγανε μωρέ..., τέλος πάντων, ἅμα ψάξεις μπορεῖ νὰ τὸ βρεῖς ἐκεῖνο τὸ βιβλίο, ἔχει πολὺ ὕλικό καὶ θὰ σέ βοηθήσει, μὴ κάθῃσαι νὰ παιδεύεσαι!» «Βρέ Γιάννη μου», τοῦ λέει ὁ Τσουκαλᾶς, «τό ξέρω, γιατί ἐγὼ τόχω γράψει, ἀλλά δὲν ἔχω κρατήσῃ οὔτε μιὰ κόπια! Πού νὰ τὸ φανταστώ ὅτι θὰ ξαναρχότανε πάλι στὴ μόδα!» Πάει κι' αὐτό! Ἀπὸ πού νὰ πιάσεις καὶ πού νὰ τελειώσεις μ' αὐτόν τὸν ἄνθρωπο! Ἦταν ἀνεξάντλητος!

(...) Εἶχε θγάλει καὶ τὴν «Ἐγκυκλοπαίδεια τῶν Ἀπόκρυφων Ἐπιστημῶν», τὴν ὁποία ἔγραφε ὁ ἴδιος φυσικά, ἀλλά δὲν εἶχε μεγάλη ἀνταπόκριση καὶ τὴ σταμάτησε. Ἀργότερα τὴν κυκλοφόρησε πάλι, ἀλλά μέ ἄλλο τίτλο, «Ἐγκυκλοπαίδεια Ψυχικῶν Ἐπιστημῶν», ἂν θυμᾶμαι καλά. Ἦταν γνῶστης, πολὺ μορφωμένος ἄνθρωπος! Εἶχε διαβάσει πάρα πολὺ! Κάτεχε τὰ πάντα! Καὶ τὸ ἄλλο: Ἀσχολεῖτο μέ τοὺς «ἀστερισμούς», τὰ ζῶδια πού λένε καὶ τέτοια. Ὑπάρχει μιὰ ὁλόκληρη ἱστορία πάνω σ' αὐτό. Ἄν τὰ πίστευε; Πὼς δέ τὰ πίστευε, βέβαια καὶ τὰ πίστευε! Καὶ ὄχι κουτουράδες πράγματα. Τάβγαζε μέσα ἀπὸ ἀριθμούς

ΚΙΜΩΝΟΣ ΑΤΤΙΚΟΥ

Η ΕΞΩΣΙΣ ΤΟΥ ΘΘΩΝΟΣ

ΚΑΙ Ο

ΑΣΥΛΛΗΠΤΟΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΗΣ

Πρωτότυπον, ἱστορικόν, πολὺπλοκον, εἰδυλῶδες μυθιστόρημα πού περιγράφει μίαν ἐποχὴν τρομοκρατίας, σπινωμοσιῶν, μυστηρίων, ἐπαναστάσεων, κυριατομήσεων, δολοφονιῶν κ.λπ. ΚΑΙ ΤΑ ΑΠΙΣΤΕΥΤΑ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΜΥΣΤΗΡΙΟΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΑΣΥΛΛΗΠΤΟΥ ΕΠΙΧΡΕΑΤΟΥ

Ὁ καπετάν Θεοδωράκης Γρίβας — Ὁ Τσάκος — Ἡ Παπαλεξοπούλου — Τὰ Ναυπλιακὰ — Τὰ Συριακὰ — Τὸ ὑπουργεῖον τοῦ αἵματος — Ἡ πεντάμορφη καπετάνισσα — Ὁ σιδερένιος προσωπίδωρος — Ὁ ἄνθρωπος φάντασμα κ.λπ.

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Μενδοῦ! ἰσχυρὸν καταραμένο πλάσμα τῆς τρομερῆς τοῦ αἵματος ἐποχῆς ὁμογενῶν. Ποῖα, ὅχι, ποῖα μαντρώσει; Λεωντάκια, ἀπορριμένα ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν. Μὴ σοὺ τοὺς γίγνην ἐν ἰσχύειν τὸ γὰρ καὶ ἡ πύλη γιὰ τοὺς στείλους θοῦνται σὲ τὴν μάστιγιν τῆς ἀντιστασίας. Ἀχιλλεύς Παράφορος

Ἐξόφυλλο ἀπὸ «πρωτότυπον, ἱστορικόν, πολὺπλοκον, εἰδυλῶδες μυθιστόρημα» τοῦ Κίμωνος Ἀθηναίου — ἐνὸς ἀπὸ τοὺς παλαιότερους καὶ γνωστότερους συγγραφεῖς τοῦ γένους.

**Μ' ένα πήδημα, ο γίγας βρέθηκε ολόρθος. Έτέν-
τωσε έπειτα τὰ χέρια του, τὰ νεῦρα του ὑπερεντάθη-
σαν, σὰν νὰ ἦσαν χαλύβδινα, καὶ οἱ χοντρές ἀλυσσί-
δες ἔσπασαν.**

Ο ΑΟΡΑΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Έκδοσις 'Αλ. καὶ Εὐ. Παπαδημητρίου, Σωκράτους 53, φυλ. 81

Γιά τό φαινόμενο τοῦ «Αόρατου Ληστή» ὁ Ε. Χορμπάουμ σημειώνει:

«Ἡ ἀορατότητά τους μοιάζει ὥστόσο νά εἶναι ἓνα ἀρκετά μπερδεμένο φαινόμενο. Μέχρι ἐνός σημείου δείχνει τή σι-
γουριά πού νιώθουν οἱ ληστές ἀνάμεσα στούς συμπατριώτες τους καί τόν τόπο τους. Ἐπί πλέον ἐκφράζει τήν ἐλπίδα τοῦ
κόσμου γιά τόν ἀρχηγό του, ὅτι δέν μπορεῖ νά νικηθεῖ, τό ἴδιο εἶδος ἐλπίδας πού κατασκευάζει τοὺς ἀτέλειωτους μύθους
γιά τόν καλὸ βασιλιά – καί τόν καλὸ ληστή – πού δέν πέθανε στήν πραγματικότητα, ἀλλά θά ἐπιστρέψει μιά μέρα γιά νά
θριαμβεύσει ἡ δικαιοσύνη. Τό νά μὴν πιστεύεις στό θάνατο ἐνός ληστή, εἶναι ἓνα σίγουρο κριτήριο ὥστε νά ἐπιβεβαιωθεῖ
ἡ «εὐγενική» του καταγωγή. Ἡ ἥττα καί ὁ θάνατος τοῦ ληστή εἶναι ἡ ἥττα καί ὁ θάνατος τοῦ λαοῦ του, καί τό χειρότερο
εἶναι, ἡ ἐλπίδα πού χάνεται μαζί του. Οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νά ζήσουν χωρίς δικαιοσύνη καί σέ γενικές γραμμές εἶναι
ὕποχρεωμένοι, ἀλλά δέν μποροῦν νά ζήσουν χωρίς ἐλπίδα».

καί πράξεις. Σοῦ ἔλεγε, νά ποῦμε πότε ἔχεις
γεννηθεῖ, ποιά μέρα κ.λ.π. Ἐγώ, ἡ ἀλήθεια,
γελοῦσα μαζί του, δέν τὰ πολυπίστευα. Κι'
ὁ ἴδιος γελοῦσε μ' αὐτά πού ἔλεγε καμμιά
φορά. Πάντως ὁρισμένα ἀπ' αὐτά πρέπει
νά ἔχουνε κάποια «βάση» καί εἶναι παραδε-
κτά. Ἀπόδειξη αὐτό πού θά σᾶς πῶ, δέ
θέλω νά τό γράψουμε, εἶναι φοβερό....
Πρίν γίνει ἡ Δικτατορία, βλέπω τή Λένα τή
Δουκίδου – τήν ξέρετε; δημοσιογράφος εἶ-
ναι – ἡ ὁποία εἶχε ἔρθει ἀπό τή Βλάχου νά
πάρει κάτι πού ἔγραφε ὁ Τσουκαλᾶς γιά τίς
«Εἰκόνες». Ἦτανε, ξέρετε, πού ἄλλαζε ὁ
χρόνος καί εἶχε φιάξει τό «Ὠροσκόπι»

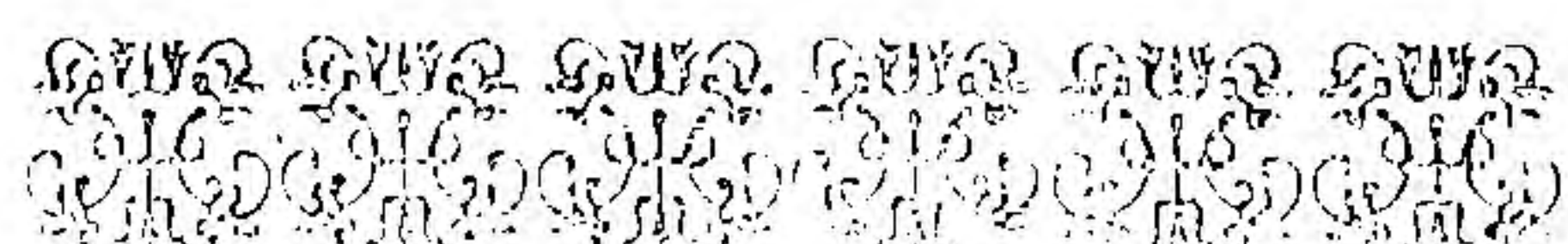
τοῦ καινούργιου, μέ προβλέψεις διάφορες
γιά τό τί ἐπρόκειτο νά συμβεῖ. Μοῦ τάχε
διαβάσει ἐμένα αὐτά τὰ πράγματα πού μοῦ
σηκώθηκε ἡ τρίχα. Πρόβλεπε τὰ πάντα!
Δικτατορίες, αἵματα, ἐξορίες, μέχρι καί τήν
ἐκθρόνιση τοῦ Κωνσταντίνου! Τά πάντα
σᾶς λέω! Τί εἶναι αὐτά; τοῦ λέω. Αὐτά εἶ-
ναι, μοῦ λέει! Αὐτά βλέπω! Ἡ Βλάχου τα-
ράχτηκε μόλις τὰ διάβασε, «πού νά δημο-
σιεύσουμε τέτοια πράγματα», λέει στή
Δουκίδου, «θά μᾶς-δέσουνε», καί δέ δέχτηκε
νά τὰ δημοσιεύσει. Καί τελικά δέ δημοσιεύ-
τηκαν. Θυμάμαι, μάλιστα, καί τήν ἐξήγηση
πού ἔκανε στή Δουκίδου, ὅτι δηλαδή δέν

ἦτανε σωστό νά μὴν τόν πληρώσουνε. Τό
θυμάμαι ἐπὶ λέξει: «Ἐγώ, σέ παρακαλῶ,
Ἐλενίτσα μου κουράστηκα καί δούλεψα καί
εἶναι κρίμα νά μὴν τὰ πληρωθῶ αὐτά πού
ἔβγαλα. Τώρα ἐάν φοβάται ἡ ἔχει τοὺς φό-
βους τῆς ἡ Βλάχου ἄς μὴ δημοσιευτοῦνε, δέ
μέ νοιάζει. Ἐγώ τό μόνο πού θέλω εἶναι νά
πληρωθῶ ὅπως συμφωνήσαμε». Καί πρα-
γματικά τόν πληρώσε ἡ Βλάχου!

(...) Τά χρόνια κύλισαν. Πῆγα στρατιώ-
της! Ὑπηρετήσα τό μεγαλύτερο διάστημα
στήν Ἀθήνα, κι' ἔτσι μοῦ δινότανε ἡ εὐκαι-
ρία νά τόν ἐπισκέφτομαι συχνά. Ἀπολύ-
θηκα κι' ἐτοιμαζόμουν νά φύγω γιά Θεσ-
σαλονίκη, γιατί στό μεταξύ εἶχε ἐγκατα-
σταθεῖ ἡ οἰκογένειά μου ἐκεῖ. Πέρασα καί
τόν ἀποχαιρέτησα. Ἐπειτα ἀπό λίγο διά-
στημα ἀνοίγα βιβλιοπωλεῖο στή Θεσσαλο-
νίκη καί τοῦ ἔστειλα ἓνα γράμμα. Μοῦ
ἀπάντησε, ἀμέσως καί σέ πολύ φιλικό
τόνο, πῶς εἶχε χαρεῖ ἰδιαίτερα πού εἶχα
διαλέξει τό ἐπάγγελμα τοῦ βιβλιοπώλη.
Μοῦ πρότεινε, μάλιστα, συνεργασία ἡ
ὁποία καί πραγματοποιήθηκε. Ἐπειτα ἀπό
λίγα χρόνια ἐγκατέλειψα τό βιβλιοπωλεῖο
καί τή Θεσσαλονίκη, γιατί δέν πήγαινε καί
τόσο καλά τό μαγαζί, κι' ἐπέστρεψα πάλι
στήν Ἀθήνα, ὅπου κι' ἐγκαταστάθηκα μό-
νιμα πιά. Εἶχα πάρει τήν ἀπόφαση ν' ἀκο-
λουθῶς τό ἐπάγγελμα τοῦ ἐκδότη. Ἔτσι
ἄρχισα τίς ἐκδόσεις, τό 1955, μέ τή συνερ-
γασία τοῦ ἀξέχαστου φίλου μου Γ. Τσου-
καλᾶ, ἐκδίδοντας τό πρῶτο μου βιβλίο πού
εἶχε τόν τίτλο «Κουρασμένος ἀπό ἔρω-
τα», καί πού εἶχε γράψει ὁ ἴδιος. Ἡ συνερ-
γασία μας συνεχίστηκε γιά πολύ. Μοῦ με-
τέφρασε πολλά ἀστυνομικά μυθιστορή-
ματα, τοῦ Ε. Οὐάλλας, τῆς Ἀγκάθα Κρίστι,
τοῦ Μωρίς Λεμπλάν, τοῦ Πῆτερ Τσαϊνίγκ
καί πολλῶν ἄλλων. Κάποτε πού εἶχε πολλή
δουλειά – συνεργαζότανε συγχρόνως μέ
δύο-τρεις μεγάλους ἐκδοτικούς οἴκους –
τοῦ πῆγα νά μοῦ μεταφράσει τήν «Κούφια
βελόνα» τοῦ Μωρίς Λεμπλάν. Ἦξερε ὅτι
εἶχα ἀδυναμία σ' αὐτό τό βιβλίο. Naί
μπράβο, αὐτό μέ τόν Ἀρσέ Λουπαίν, τόν
ἀριστοκράτη λωποδύτη, μάλιστα. Τόν
βλέπω, λοιπόν, ἔτσι πνιγμένο, δέν τοῦ εἶπα
τίποτα. Οὔτε ὅτι τό θιάζομαι – οὔτε τί-
ποτα! Αὐτός ὅμως μέ κατάλαβε καί γυρίζει
καί μοῦ λέει. «Χριστόφορε, μὴ σκιαζεσαι,
θά τό φιάξω καί τό δικό σου. Μὴν ξεχνᾶς
ὅτι ὑπάρχουν καί οἱ «χριστοφοριακές
ῥες» (...)

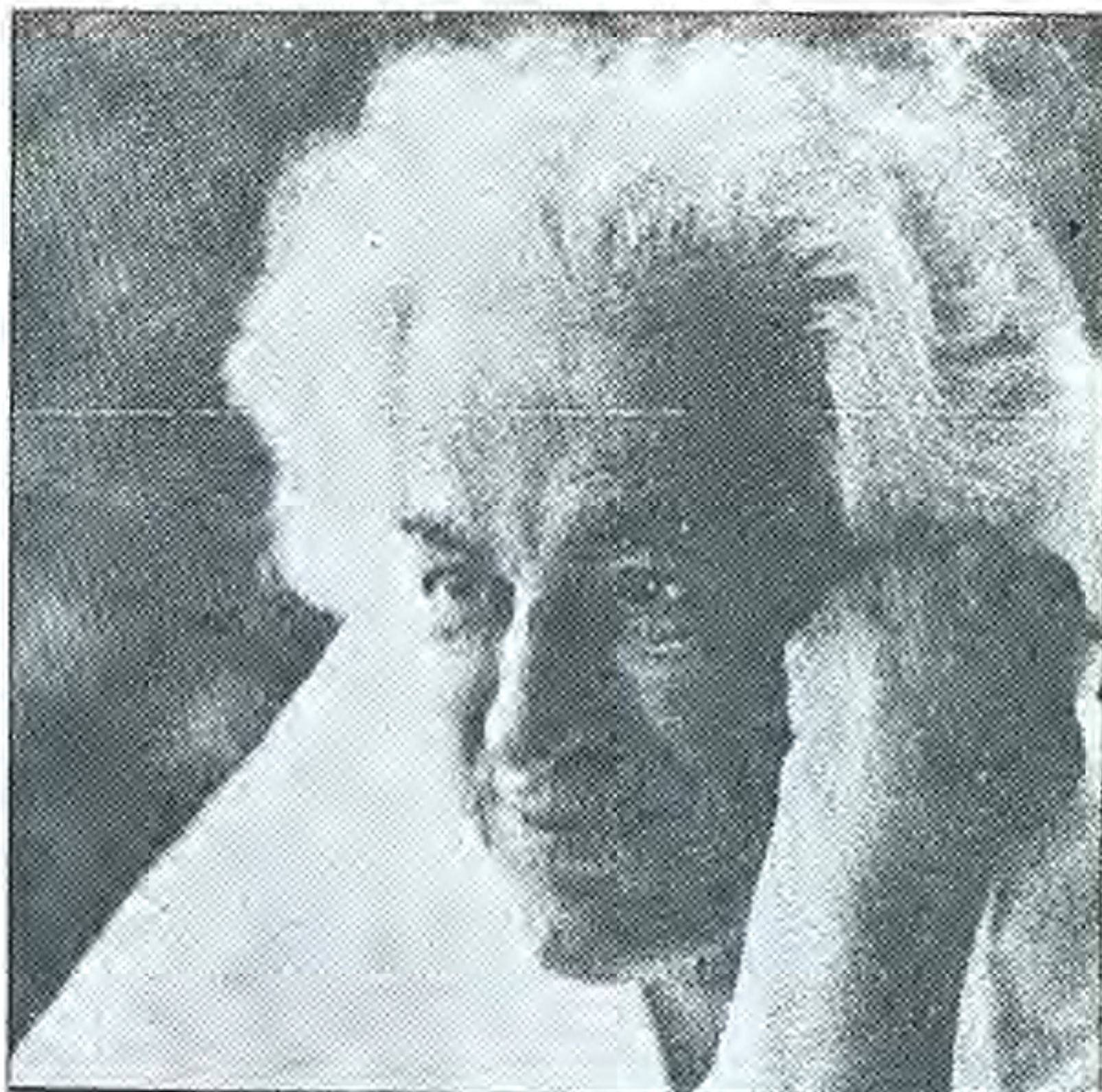
Τό 1971 πήρα ἀπόφαση νά ἐκδώσω τόν
«Ἑλληνα Ταρζάν» σέ 2η ἐκδοση. Εἶχαμε
συμφωνήσει, τό εἶχα προαναγγεῖλει μάλι-
στα, νά ἐπανεκδώσω ὅλα ἐκεῖνα τὰ πρω-
τότυπα μυθιστορημάτα του, πού τόσο
πολύ εἶχανε σημαδέψει τήν παιδική μου
ἡλικία. Λόγοι καθαρά οἰκονομικοί, δυστυ-
χῶς, δέ μοῦ ἐπιτρέψανε αὐτή τή χαρά. Ἐκ-
τός ἀπό τόν «Ἑλληνα Ταρζάν» δέ μπόρεσα
νά θγάλω τίποτ' ἄλλο.

Ἡ φίλα μας διατηρήθηκε μέχρι τό θά-
νατό του. Ἀπό τί πέθανε; Naί... νά σᾶς
πῶ. Στήν ἀρχή ἔπαθε ἓνα ἐγκεφαλικό ἐπει-
σόδιο, ὥστερα ἔκανε ἀποκόλληση στό μάτι
κ.λ.π., ἔπαθε ἡμιπληγία, τυφλώθηκε, ἡ
ἡμιπληγία ἐξελίχθηκε σέ καρκίνο τοῦ ἐγκε-
φάλου, κάτι τέτοιο...

...καί ΠΩΛ-ΝΟΡΙκά έπη!

(...) Ήτανε πολύ τής μόδας κάποτε αυτά τά «ληστρικά». Καί δίνανε πολύ μεγάλη κυκλοφορία στίς έφημερίδες πού τά δημοσιεύανε. Έτσι πού είχε φτάσει θά ήταν πιά δίκαιο νά έπικηρύσσονται οί δημοσιογράφοι παρά ... οί λησταί! Μεγάλες έπιτυχίες! Μάλιστα, θυμάμαι, είχε ειδικευθεί πάνω σ αυτά ο Πάνος ο Κατηφόρης, μακαρίτης πλέον δημοσιογράφος, ο όποιος έγραφε στό «Έθνος» τό «Γιαγκούλα» πού έδωσε φτερά στήν κυκλοφορία τής έφημερίδας καί τήν ανέβασε στά ύψη. Καί ο Αντώνης ο Σύνοκος τής «Έλληνικής» είχε γράψει ένας ίσης ώραίο, τούς «Τζατζάδες τής Ήπειρου», αν θυμάμαι καλά τόν τίτλο. Είχε πάει, μάλιστα, εκεί πάνω νά τούς πάρει συνέντευξη, αλλά δέν τούς πρόλαβε. Ήτανε τότε πού είχε δολοφονηθεί ο Ιταλός στρατηγός Τελίνι, ο όποιος είχε πάει για τό διακονισμό τής παραμεθορίου κ.λ.π., αλλά τόν «φάγανε λάχανο». Καί οί Τζατζάδες, οί όποιοι βέβαια ήσανε ύποπτοι γιά τή δολοφονία του Τελίνι, δικάστηκαν στά γρήγορα καί καταδικάστηκαν σι θάνατο αμετάκλητα καί τό πρωί εκτελέστηκαν, διότι θά προέβαιναν σ' αποκαλύψεις, ότι, ξέρω γώ, δέν ήτανε από δική τους πρωτοβουλία ή δολοφονία του Ιταλού στρατηγού! (...) Λοιπόν, όπως σάς είπα καί προηγουμένως, έπεσα κι' εγώ «θύμα» αϋτής τής μόδας. Ήτανε τόν καιρό πού είχε γίνει θέμα μέ τούς «Γιαγιάδες» τής Σάμου. Ήτανε 3 - 4 αδέρφια αϋτοί οί «Γιαγιάδες» - «Γιαγιάδες» λεγόntonσαν κανονικά, αλλά άπλοποιήθηκαν «χάριν εύκολίας» - πού αγωνιζόντουσαν υπέρ τής αϋτονομίας τής Σάμου, πολιτικοί αντίπαλοι του Σοφούλη, όχι πάντως ληστές. Δέ θυμάμαι τώρα τί ακριβώς είχανε κάνει, θυμάμαι όμως πώς ή κυβέρνηση τούς είχε έπικηρύξει, μεγάλη ιστορία. Έγώ εκείνη τήν έποχή δούλευα στήν «Έσπερινή» του Γιάνναρου - πρό του '30 - «Δέ γράφουμε κι έμεις κανένα ληστρικό ανάγνωσμα;», μου λέει ο αρχισυντάκτης ο Μπορτολής. Νά γράφουμε του λέω κι' εγώ, κι' έτσι έπιασα νά μαζεύω ύλικό, κάναμε, μάλιστα καί μία προαναγγελία ότι προσεχώς θά δημοσιεύαμε τήν «Ιστορία των Γιαγιάδων». Πάνω στήν ώρα μās παίρνει κι' ένας μοίραρχος Σπυρόπουλος, έτσι τουλάχιστον μās συστήθηκε, ο όποιος μās είπε ότι είχε προσωπική γνωριμία μέ τούς «Γιαγιάδες» κι' ότι ένας τους, ο Κώστας Γιαγιάς, κρυβόταν, λέει, στό Νέο Φάληρο, κάπου προς τήν Καστέλλα. Είπε, λοιπόν, ο Σπυρόπουλος ότι «εγώ αναλαμβάνω νά πάρω ένα συντάκτη σας καί νά τόν πάω εκεί...». Δώσαμε, λοιπόν, ραντεβού μ' αϋτό τό Σπυρόπουλο, ο όποιος θάτανε, λέει, μέ τά πολιτικά καί θά μέ περίμενε μπροστά στό σταθμό του ήλεκτρικού, στό Νέο Φάληρο. Καλού κακού είχαμε συμφωνήσει καί κάποιω σύνθημα γιά νά μέ αναγνωρίσει, αλλά δέ χρειάστηκε γιατί μέ αναγνώρισε άμέσως από τό σουλούπι, εγώ από τότε ήμουννα καρηκομόων, μέ μακριά μαλλιά πού ήταν τότε μαύρα. Μέ πήγε, καί

τόν είδα. Ήτανε ένα πολύ μορφωμένο παιδί καί κατηχημένος φιλολογικά καί μου είπε «κύριε Νικολαΐδη (άκόμα δέν είχα γίνει Πώλ Νόρ) έμεις δέν είμαστε λησταί όπως μās παρουσιάζουν καί θά μās καθarisουνε άδικο των άδίκων». Μετά, νά μή σās τά πολυλογώ κιόλα, έπιασα κι' έγραψα μερικές συνέχειες μέ τίς «Περιπέτειες των Γιαγιάδων». Πήρα όρισμένα στοιχεία πού μου έδωσε ο Σπυρόπουλος, έβαλα καί τά πιά πολλά από τό νου μου, φανταστικές μάχες, συμπλοκές μέ τ' άποσπάσματα πού δέν είχαν γίνει ποτέ, άπαγωγές καί τέτοιες σάλτσες, έγινε «σήριαλ». Μέχρι καί όνόματα φονευθέντων είχα βάλει ο καλός σου. Όχι πραγματικά βέβαια, έτσι από τό μυαλό μου. Όποτε μία μέρα όρμάει μαινόμενος στά γραφεία τής έφημερίδας ένας συνταγματάρχης, Νικηφοράκη νομίζω πώς τόν λέγαν, σάν ταύρος σέ ύαλοπωλείο πού λέμε, σάν... Πατακόσ! Φωνές, σαματάς, πυρ καί μανία ήτανε ο άνθρωπος. Σάν παλαδός έκανε. «Ποιός είναι αϋτός πού μέ αναγράφει φονευθέντα;» Κατέληξε κάποια στιγμή. Τόν στείλανε σέ μένα. «Τί πράγματα είναι αϋτά...» γυρίζει καί μου λέει, «πώς μέ βάζετε φονευθέντα άφου είμαι εδώ καί σās μιλάω;» «Ακούστε κύριε συνταγματάρχα», του λέω, «κατ' αρχήν εδώ είναι έφημερίδα καί δέν περνάνε οί παλληκαριές πού ξέρετε, γιατί εδώ είμαστε είκοσι κι' είσατε ένας, καί δεύτερον αϋτά τά στοιχεία μās δώσανε κι' αϋτά βάλαμε. Νικηφοράκης μās είπανε, Νικηφοράκης γράψαμε...». Άλλά, λέει, «μήπως έννοείτε τόν εξάδελφό μου, τό Νικηφοράκη, ο όποιος πράγματι έσκοτώθηκε;» «Μπράβο» του λέω, «τόν εξάδελφόν σας έννοώ τότε!» «Ναι», μου λέει πάλι, «αϋτόν όμως τόν λέγανε Νίκο καί όχι Γιώργο, Γιώργο λένε έμένα... κάτι πρέπει νά κάνετε, μου κάνουνε πλάκα οί συνάδελφοι, μου έχουνε σπάσει τά νεύρα...!» «Τί νά σās πώ κύριε συνταγματάρχα μου», του κάνω, «έμεις οί δημοσιογράφοι κάνουμε μία δουλειά όπως όλος ο κόσμος, γίνονται καί λάθη..., μπορεί νά σās σκοτώσαμε κατά λάθος, αλλά δέ χάλασε κι' ο κόσμος...!» Κάντε μία διάφευση κι' έμεις θά σās τή δημοσιεύσουμε! Έτσι κι' έγινε! Πήγε στό παραδίπλα γραφείο καί κάθησε καί τήν έγραψε...

DENYS LEMERY
BERNARD DEYRIES

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΩΣΤΑΣ ΤΑΚΤΕΙΚ

Ιστορία τής μουσικής

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΑΚΡΟΑΤΕΣ

ΣΤΑ

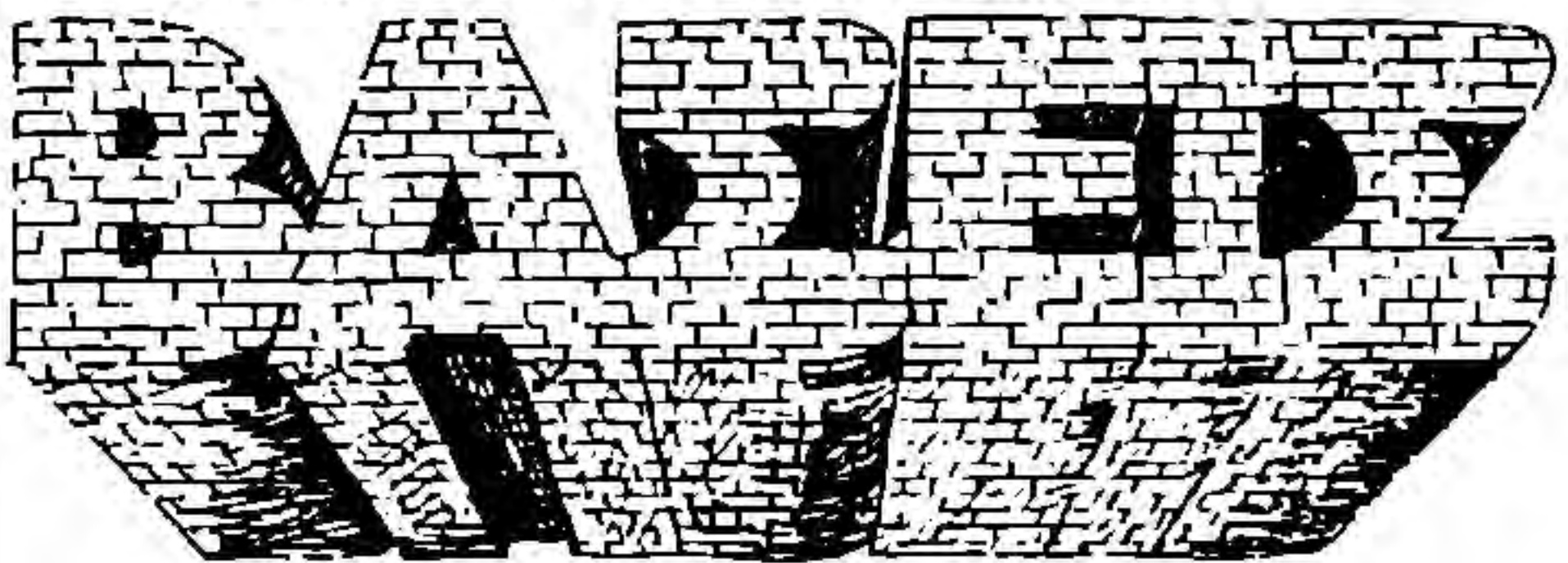
ΕΓΧΡΩΜΑ ΣΚΙΤΣΑ ΜΑΣ

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΟΛΕΣ

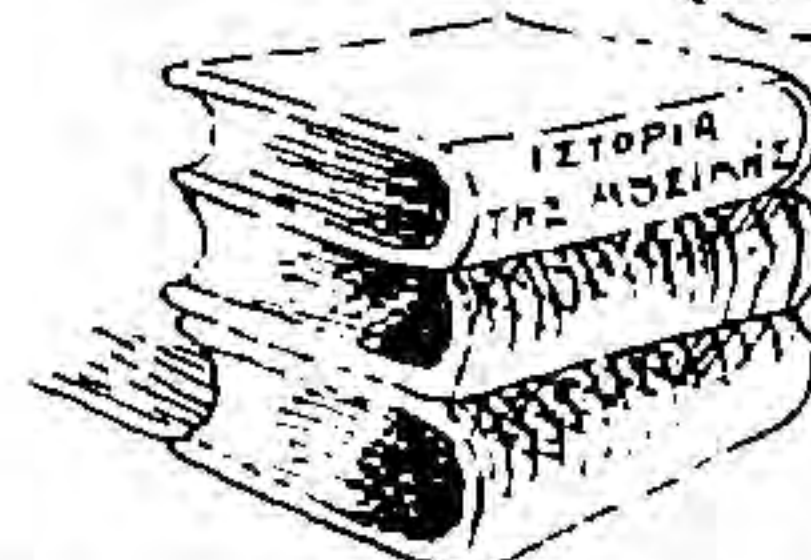
ΕΙΚΟΝΕΣ

ΑΛΛΑ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

ΤΟ ΜΟΝΟ ΠΟΥ ΣΑΣ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΜΕ ΕΙΝΑΙ ΟΙ

ΑΝ ΕΧΕΤΕ ΤΗ ΟΡΕΞΗ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΤΕ ΤΗΝ

ΕΚΕΙ ΟΜΕΣ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΒΑΖΑΝΑ
ΓΙΑΤΙ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΕΧΟΥΝ
ΠΟΛΛΑ ΛΟΓΙΑ
ΠΟΛΛΑ ΛΙΓΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΛΙΓΕΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΟΙΧΤΗ ΓΩΝΙΑ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: ΠΛΕΘΡΟΝ Ε.Π.Ε.
ΤΟΣΙΤΣΑ 1α ΤΗΛ. 8834692

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΒΙΒΛΙΟΥ
Κ. ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ 34 ΤΗΛ. 212610

Τό ληστροικό -ήρωϊκό WHO IS WHO τῆς μιᾶς δραχμῆς

(οἱ δημοφιλέστεροι «ἥρωες», «λεροί» καί μή, τῶν

Ὁ Νταθέλης εἰς τό καφενεῖον τῆς «Ὁραίας Ἑλλάδος»
(Αἰμιλίου Ἀθηναίου «Ο ΛΗΣΤΑΡΧΟΣ ΝΤΑΒΕΛΗΣ» – φύλλο
No 5, εἰκονογράφηση Μ. Παπαγεωργίου/Ἀθήνα 1911).

Νταθέλης:
ἕνας Ρομπέν τῶν Δασῶν
«μέϊντ ἰν γκρίις»

Ὁ Νταθέλης (κατά κόσμον Χρῆστος Νάτσος) ὑπῆρξε ὁ πιό δημοφιλὴς ληστής - ἥρωας τοῦ «Νέου Ἑλληνικοῦ Βασιλείου» καί ὁ πιό θρῆσκος. Τῇ συνήθειᾳ νά κόβει μερτικό στούς φτωχοὺς, στούς πάσχοντες καί στήν προστάτισά του «Παναγία Εἰδυλία», τὴν κράτησε πιστά μέχρι θανάτου του. Γεννημένος στήν Ἡπειρο, γύρω στά 1810, περνάει τὰ παιδικὰ του χρόνια βόσκοντας πρόβατα. Ἀμέσως μετὰ τὴν «ἀνε-

Ὁ κουρσάρος πού ἀμφέβαλε γιὰ τὴν ὕπαρξη τοῦ Μαύρου Καπετάνιου, ἀνασῆκωσε τοὺς ὤμους του.

Ἐτοιμαζότανε ν' ἀπαντήσῃ, ὅταν τράβηξε τὴν προσοχή του ἕνας παράδοξος ὄγκος, ἀκίνητος στήν ἔρημη ἀκτὴ, πού χτυποῦσανε τὰ κύματα τῆς θάλασσας.

- Γιά κοίταξε ἐκεῖ, εἶπε στρεφόμενος πρὸς τὸ σύντροφό του.

- Ποῦ ;

- Στὸ γιγαλό .

- Ἐ, τί συμβαίνει ;

- Δέν βλέπεις ;

- Ὅχι.

- Νά, κεῖ ἀριστερώτερα, πλάϊ στό βράχο.

Ὁ Μουχτάρ πρόσεξε καλύτερα, κοίταξε πρὸς

τὸ μέρος ὅπου τοῦ ἔδειχνε ὁ σύντροφός του, καὶ φώναξε :

- Τί νᾶναι ἄραγε ;

- Ἄ, βλέπεις ;

- Ναύ. Ἕνα πράγμα πού μαυρίζει στήν ἀκρογυαλιά.

- Καὶ πού τό χτυπᾶνε τὰ κύματα.

- Ὅρες ὥρες τό σκεπάζουν.

- Τί διάβολο νᾶναι ;

- Κανέναν βράχο ;

- Δέν τό πιστεύω. Δέν φαίνεται γιὰ βράχο.

- Τότε τί νᾶναι ;

- Ποιὸς ξαίρει; Μπορεῖ κανένα ναυάγιο.

- Ναυάγιο ;

- Ναύ. Κανένα συντρίμι ἀπὸ καράβι.

- Κι' ἀπὸ ποῦ καράβι θάτανε; Τόσες μέρες

ξαρτησίᾳ» μεταναστεύει, μέ τὴν οἰκογένειά του, στήν ἀπελευθερωμένη Ἑλλάδα - μαζί μέ πολλές ἄλλες οἰκογένειες νομάδων βοσκῶν - στό χωριὸ Στύρι τῆς Λειβαδιᾶς. Γιά τρία χρόνια μοιράζει, μέ τό γαῖδαρό του, γάλα στίς συνοικίες τῆς Ἀθήνας καί στή συνέχεια πηγαίνει ὑπηρέτης στὴ «μονὴ Ἀσωμάτων». Ἡ «καριέρα» του ἀρχίζει στά 18 του, ὅποτε καί καταδικάζεται ὀκτῶ μῆνες γιὰ ζωκλοπή. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποφυλάκισή του (κι' ἀφοῦ πρῶτα ἐκδικεῖται «δεόντως» τὸν καλόγερο πού τὸν «κάρφωσε») μπαίνει στὴ μικροσυμμορία ἐνός μπάρμπα του (ὁ ὁποῖος, λένε, τὸν βρῆκε ἀχαμνὸ κι' «ἀκατάλληλο γι' αὐτὲς τίς δουλειές»), πού τὸν δέχτηκε μέ μισή καρδιά «λόγω συγγενείας». Τὸν ἐπόμενο κιόλας χρόνο, ὁ Νάτσος, εἶναι ἀρχηγὸς τῆς ληστροσυμμορίας. Στὴ συνέχεια ἐνώνεται μέ τίς συμμορίες τοῦ Κακαράπη καί τοῦ Καλαμπαλίκη. Στά εἴκοσί του εἶναι ἤδη ὁ «Τρόμος τῆς Παρνασίδος» καί ἐπικεφαλὴς μιᾶς συμμορίας πού ἀριθμεῖ περί τὰ 30 ἄτομα. Κατ' ἐξοχὴν πολεμιστὴς κι' ἐπαναστάτης, ἐμπνεόμενος ἀπὸ καθαρὲς ἰδέες τοῦ ἀρματωλισμοῦ, παίρνει μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1854 καί πολεμᾷ μέ τοὺς συντρόφους του στὴ μάχη τῆς Καλαμπάκας. Ὅταν ἐγίνε κατοχὴ ἀπὸ τίς ξένες δυνάμεις, θέλησε νά ἐπιτεθεῖ μέ τοὺς ἄντρες του στό ἀγγλογαλλικὸ στρατόπεδο καί νά προξενήσῃ «θόρυβο» ἀλλὰ τὴν τελευταία στιγμή ὑπανέχωρησε, ἀφοῦ πείστηκε ἀπὸ τὸν Κακαράπη γιὰ τὸ μάταιο τῆς ἐνέργειάς του. Ἔτσι, περιορίστηκε μόνο στήν ἀπαγωγή ἐνός Γάλλου λοχαγοῦ, τὸν ὁποῖο ἀργότερα ἀπελευθέρωσε. Σκοτώθηκε σέ μονομαχία ἀπὸ τὸ δῶκτῃ του (καί παλιό του σύντροφο) ὑπαξιωματικὸ Γεώργιο Μέγα, τὸν ὁποῖο ὅμως ἱρόλαθε ν' ἀντιπροβολήσῃ καί νά τραυματίσῃ θανάσιμα («Μάχη τοῦ Ζεμενοῦ»). Γιά νά ἐπανεέλθῃ, πενήντα χρόνια ἀργότερα, σάν «ἥρωας» τῶν μυθιστορημάτων «φουστανέλλας», ὅπου καί θ' ἀποδειχθεῖ πραγματικὸ χρυσορυχεῖο. Μέ τοὺς πιό μετριοπαθεῖς ὑπολογισμοὺς (μέσος ὅρος κυκλοφορίας 30.000 τεύχη Χ 100 συνεχῆ φυλλάδια), φέρεται ὅτι, πουλήθηκε σέ περισσότερα ἀπὸ 3.000.000 τεύχη! Μέ συνεπακόλουθα κέρδη τουλάχιστον, εἴκοσι φορές πάνω ἀπὸ τὸ συνολικὸ προϊόν ὅλων τῶν ληστειῶν πού διέπραξε!...

Τύποι ληστοτρόφων Ἀρβανιτοβλάχων

Χρῆστος Ἀρβανιτάκης
ὁ μοιραῖος ἄνθρωπος
τοῦ Ζαῖμη

Ἐπικηρυγμένος καί σαραντάρης πιά ἐτοιμάζεται νά κάνει, μαζί μέ τὸν ἀδερφό του Δημήτρη, τὴ «μεγάλῃ μπάζα» πού θά τοὺς «ξελασπώσει» μιὰ γιὰ πάντα. Παραδίπλα, οἱ ἀφελεῖς Εὐρωπαῖοι ἐκδρομεῖς (δέκα τὸ σύνολο), πού δέν ξέρουν φυσικὰ τί τοὺς μέλλεται, ἀπολαμβάνουν τὸ ἀνοιξιὰτικο τοπίο καί ἀπαγγέλλουν κομμάτια ἀπὸ τὸν Ὅμηρο. Ξαφνικά, καί χωρὶς νά καλοπάρουν εἶδηση τί ἀκριβῶς συμβαίνει, βρίσκονται ὁμηροί. Ἀνάμεσά τους ὁ λόρδος καί ἡ λαίδη Μουγκάστερ, ὁ διαπρεπὴς δικηγόρος Λόυντ καί ὁ τότε γραμματέας τῆς Ἰταλικῆς πρεσβείας στήν Ἀθήνα. Ὁ Ἀρβανιτάκης στέλνει τὰ μαντάτα στίς Ἀρχές καί κάνει ὄνειρα γιὰ τὸ «μέλλον» του. Ἐκτός ἀπὸ τὰ βαριὰ λύτρα, ζητάει τὴν ἀμνηστευσή του, ἐκείνη τοῦ ἀδελφοῦ του, καθὼς καί τῶν «λερῶν φουστανελοφόρων» τῆς εἰκοσαμελοῦς συμμορίας του. Ἡ ἀγ-

τώρα, πού εὔμαστε ἀγκυροβολημένοι ἐδῶ, δέν εὔδαμε κανένα καράβι νά τσακιοτῇ στούς βράχους.

- Μπορεῖ νάχη ναυαγήσει ἀπό καιρό...
- Καί ξεβράστηκε τώρα;
- Ναύ.
- Σά νά μήν τό πιστεύω.
- Καί δέν κάνουμε τότε ἕνα πρᾶγμα.
- Τί;
- Νά πᾶμε νά ἰδοῦμε τί εἶναι.
- Νά πᾶμε ὥς τό γυαλό;
- Ναύ.
- Δέν βαριέσαι;
- Σάματι ἔχουμε καί καμιά δουλιά;
- Δύκιο ἔχεις.
- Τότε πᾶμε.

- Ναύ, ἄς πᾶμε.

Κι οἱ δύο κουρσάροι, στρέφοντας τήν πλώρη τῆς βάρκας τους πρὸς τήν ξηρά, ἄρχισαν νά κωπηλατοῦν μέ δύναμη, πλησιάζοντας ὁλοένα πρὸς τό μυστηριώδη ἐκεῖνο σκοτεινὸ ὄγκο πού τοὺς εἶχε κινήσει τήν περιέργεια.

Ἦταν ἀπόγευμα.

Ἡ σκηνή, πού ἀφηγηθήκαμε, διεδραματιζότανε στὸν κόλπο τῆς Γουμενύτσας, στὴς ἐκβολές τοῦ ποταμοῦ Καλαμᾶ.

Οἱ δύο κουρσάροι, ὁ Μουχτάρ κι ὁ Βελῆς, ἀνῆκαν στὸ πλήρωμα μιᾶς πειρατικῆς γαλέρας πού ἀρχηγύνα τῆς ἦταν ἡ καπετάνισσα Βασιλική.

Ἐνα ἄλλο πειρατικὸ πλοῖο, τὸ ἀρχηγενόμενο ἀπὸ τὸν ἐξωμότη Σεχρέτη, ἦταν τὸ ἀγκυροβολημένο σέ μικρὴ ἀπὸ τό πρῶτο ἀπόσταση.

Ποιά ἦταν ἡ καπετάνισσα Βασιλική καί πῶς ἔγινε συναρχηγὸς τοῦ Σεχρέτη, θά τό ἐξηγήσουμε στή συνέχεια τῆς ἀφήγησής μας.

Οἱ δύο λοιπὸν αὐτοῦ κουρσάροι εἶχανε βγαλῆ σέ μιὰ ἀπὸ τὴς βάρκες τῆς πειρατικῆς γαλέρας στὸ φάρεμα.

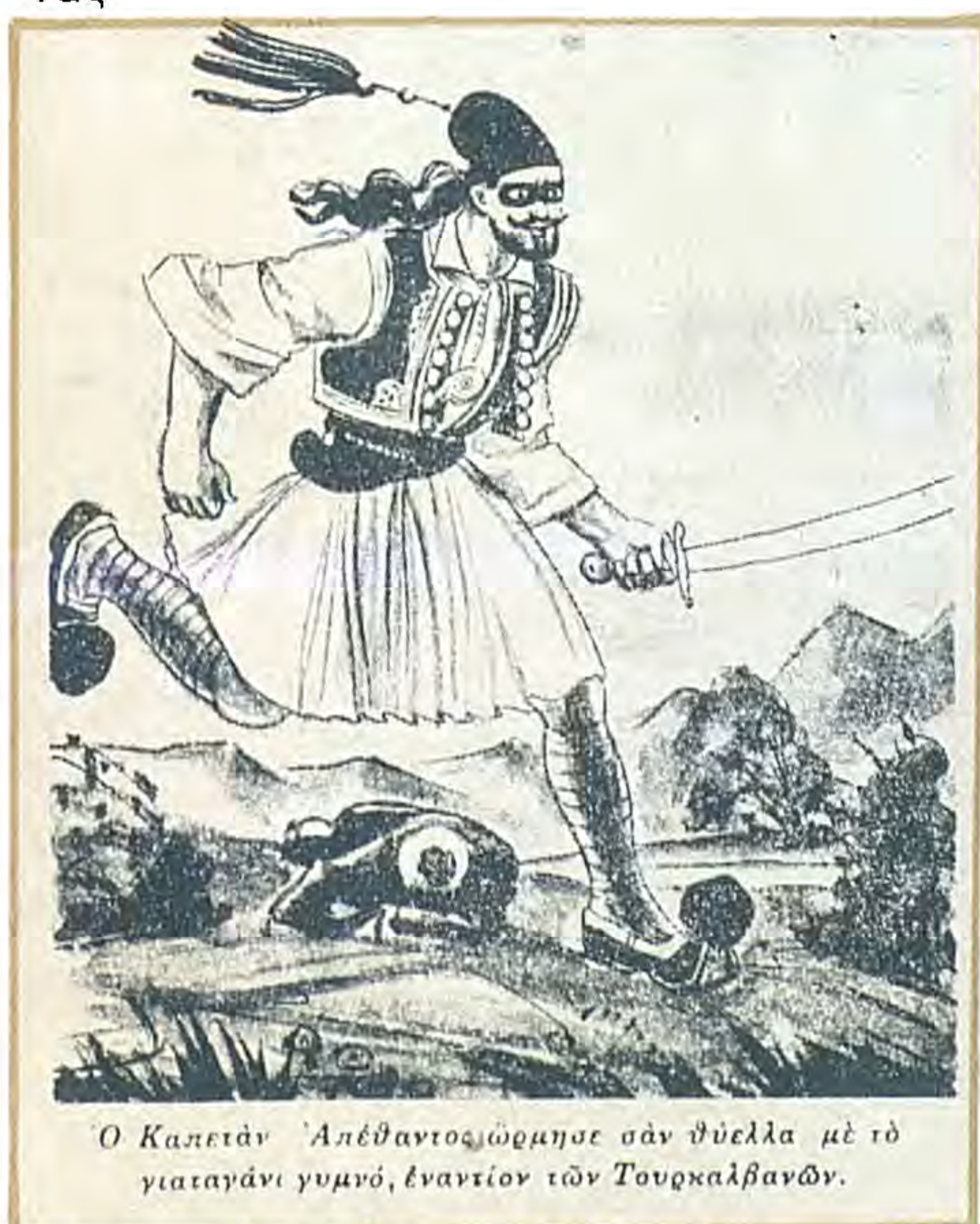
Καί, καθὼς ἐφάρευναν, ἀντελήφθησαν τό ναυίγιο ἐκεῖνο στήν ξηρά κι ἀποφάσισαν νά διευθύνουν τή βάρκα τους πρὸς ἐκεῖνο τό μέρος, γιὰ νά ἰδοῦν περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

Ἀπόσπασμα ἀπὸ ἕνα «ἡρωϊκὸ ἀνάγνωσμα, χαρακτηριστικὸ γιὰ τήν χωρὶς νόημα φλυαρία του· ἀλλὰ μέ τό «τρῶκ» αὐτὸ ἡ ἱστορία τραβάει σέ μάκρος καί τό ἕνα φυλλάδιο ἀκολουθεῖ τό ἄλλο. Τό δίδαγμα ἐμείνει καί ἡ ἐλληνικὴ τηλεόραση τό ἀφομοίωσε στὰ ἀτέλειωτα σήριαλ...

μυθιστορημάτων «φουστανέλλας»)

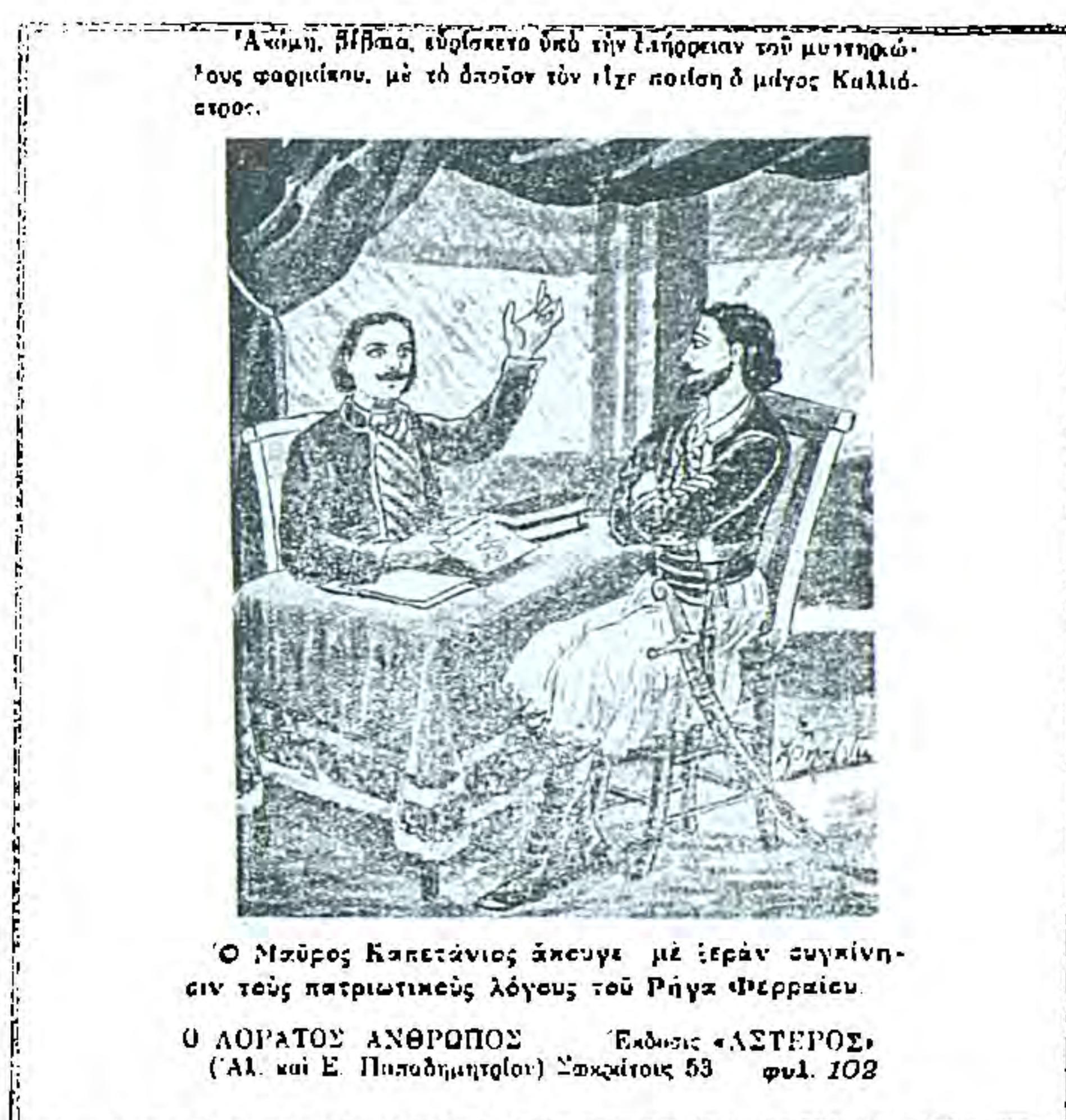
γλική καί ἰταλική πρεσβεΐα δέχονται νά πληρώσουν τὰ λύτρα καί παράλληλα πιέζουν τήν ἐλληνικὴ κυβέρνηση νά ἱκανοποιήσει καί τό δεύτερο ὅρο τῶν ἀπαγωγέων. Ὁ τότε, ὅμως, πρωθυπουργὸς Θρασύβουλος Ζαΐμης εἶναι ἀνένδοτος καί δίνει ἐντολὴ στή χωροφυλακὴ «νά πράξει τὰ νόμιμα»! Ἀποτέλεσμα ἡ γνωστὴ στήν ὑφήλιο «Σφαγὴ τοῦ Δήλεσι» (Ἀπρίλιος τοῦ 1870)! Τουτέστιν, οἱ ληστὲς κατέσφαξαν τοὺς εὐγενεῖς ὁμηροὺς, οἱ χωροφύλακες ἐφτά ἀπὸ τοὺς ληστὲς καί συλλάβανε ἄλλους τέσσερεις, στὸ ἀγγλικὸ κοινοβούλιο ὁ ἀνθελληνισμὸς φτάνει στὸ ἀποκορύφωμά του, ἀπειλοῦνται ἐπεμβάσεις καί ἡ Ἑλλάδα ἀποκαλεῖται – πλέον «χώρα ἀγρίων», ἐνῶ ἡ «κραταιά» κυβέρνηση τοῦ Θρασύβουλου ἐξαναγκάζεται σέ παραίτηση!

Γιὰ τὴ «Σφαγὴ τοῦ Δήλεσι» ἔχουν ἀσχοληθεῖ διεξοδικά ὁ Ἰωάννης Σκουτερόπουλος, ὁ Ἀθανάσιος Τσόγκας καί πολὺ περισσότερο ὁ Αἰμίλιος Ἀθηναῖος, στήν τρισεβδομαδιαία «Ἱστορία τῶν Ληστῶν» (Ἀθήνα 1975) καί πιὸ πρόσφατα ὁ Τ. Βουρνᾶς

Καπετάν Ἀπέθαντος:
ὁ μασκοφόρος, μαρμάρινος,
ἐκδικητής.

Ὅταν ὁ Μωάμεθ ὁ Β' (σύμφωνα μέ τό Γ. Τσουκαλᾶ) τοῦ ἔδωσε τὴ χαριστικὴ σπαθιά, σ' ἀντίθεση μέ κείνους πού τὸν ἐνόμισαν νεκρό, αὐτὸς δέν πέθανε, ἀλλὰ ἀπλῶς μαρμάρωσε! Πράγματι, εἶχε μαρμαρώσει, εἶχε δηλαδὴ παγώσει γιὰτί, πέφτοντας κάτω ἀπὸ ἕνα δυνατό κτύπημα σπαθιοῦ εἶχε γλυστρήσει ἀπὸ ἕνα ἀνοιγμα μιᾶς ὑπονόμου, σέ μιὰ στοὰ τοῦ βυζαντινοῦ ὕδραγωγείου, πού ἦτανε τόσο ψυχρὴ, ὥστε οἱ σταλακτίτες σχημάτιζαν θόλους καί στήλες. Ὁ Παλαιολόγος λοιπὸν, (γιατί περὶ αὐτοῦ πρόκειται), πέφτοντας μέσα στήν παγωμένη κατακόμβη, ἐπάγωσε καί διατηρήθηκε ζωντανός, μέσα σ' ἕνα πολυχρόνιο ὕπνο χωρὶς ὄνειρα. Τό μαγικὸ φίλτρο πού τοῦ εἶχε δώσει νά πιεῖ μιὰ θεία του μάγισσα (σύμφωνα πάντα μέ τό ὁμώνυμο μυθιστόρημα τοῦ Τσουκαλᾶ), κρατοῦσε στή ζωὴ τό αἷμα του, ἐνῶ ὅλο τό κορμί του ἦταν ἀκίνητο, παγωμένο, φαινομενικά νεκρό. Τό μυστικὸ τῆς ἀθανασίας τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου τό ἔξερε μόνο ἕνας ἐρημίτης καλόγερος ὁ ὁποῖος, πηγαίνοντας στήν Πόλη ἐξ ἐπὶ τούτου, κατόρθωσε νά εἰσχωρήσει στή μυστικὴ κρύπτη. Ἐκεῖ ποτίζοντας τὸν Παλαιολόγο μ' ἕνα ἄλλο ἀντίδοτο, τὸν ἐπανέφερε στή ζωὴ. Ὁ Παλαιολόγος, κατὰ τό διάστημα τοῦ αἰώνιου αὐτοῦ λήθαργου τοῦ εἶχε ψηλώσει πολὺ, εἶχε γίνεи σωστός γίγαντας. Ἀπὸ τὸν καλόγερο ἔμαθε ὅλα ὅσα εἶχανε συμβεῖ στὸ κράτος του, ἀπὸ τὴ μέρα πού εἶχε πέσει ἡ πόλη στὰ χέρια τῶν Τούρκων, ὁπότε κι' ἀποφάσισε νά περάσει στή δράση. Ντύθηκε φουστανέλλα, τσαρούχια κόκκινα μέ φούντα, φόρεσε καί μιὰ μαύρη προσωπίδα γιὰ νά μή τὸν ἀναγνωρίσουν (;) καί, κρυφά, ἔφυγε ἀπὸ τὴν πόλη μαζί μέ τὸν καλόγερο καί πήγανε στὸ Μοριά. Ἀπὸ δῶ καί πέρα ἀρχίζει ἡ τρομερὴ δράση του ἐνάντια στοὺς ἄπιστους καί τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδας του. Σέ συνεργασία πάντα μέ τὸν «Ἀόρατο ἄνθρωπο» τρομοκρατεῖ καί τρέπει βαθμηδὸν τοὺς Τούρκους εἰς ἄτακτον φυγὴν, βοηθώντας ἔτσι τὰ μέγιστα τὴν ἐλληνικὴ ἐπανάσταση. Κι' ὅταν πιά ἐπιτελεῖται τό Τιτάνιο αὐτὸ ἔργο του, καί δημιουργεῖται τό πρῶτο ἐλληνικὸ βασίλειο, ἐξαφανίζεται ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, μέ τὸν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο πού εἶχε φανερωθεῖ...

Μαῦρος Καπετάνιος ἢ Ἀόρατος ἄνθρωπος

Προτοῦ ἀκόμα ὁ Ἀλῆ Τεπελενλῆς γίνεи πασσᾶς στὰ Γιάννενα, ὅταν ἦτανε ἀπλὸς λήσταρχος στὰ βουνά, ζοῦσε στὰ Ζαχοροχώρια τῆς Ἠπείρου ἕνας γιγαντόσωμος Ἕλληνας, ὁ Νίκος Ράδος, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀγαπήσει καί ἀρραβωνιαστεῖ μιὰ κοπέλλα ἀπὸ ἕνα κοντινὸ χωριό. Τὴν ἡμέρα τῶν γάμων τους, ὅμως, ὁ Σεχρέτης – ἕνας συχωριανὸς του πού τὸν μισοῦσε γιὰτί... ἀγαποῦσε τὴν ἀρραβωνιαστικιά του – ὠδήγησε τοὺς ληστὲς τοῦ Ἀλῆ, πού ἔπесαν πάνω στή γαμήλια τελετὴ, σκότωσαν τοὺς γονεῖς του, ἄρπαξαν τὴ νιόνυφη καί πληγώνοντας τὸν ἴδιο, τὸν ἐσειραν σιδηροδέσμιο στὰ πόδια τοῦ Ἀλῆ. Ὁ Ἀλῆς, στή συνέχεια, κράτησε τὴ νιόνυφη γιὰ τό χαρέμι του καί γκρέμισε τό Ράδο σέ μιὰ βαθιά κι' ἀπόκρυμνη χαράδα. Ἀλλὰ ὁ Νίκος Ράδος – ὕστερα ἀπὸ δραματικὲς περιπέτειες – κατόρθωσε νά σωθεῖ (ἐνῶ ὅλοι τὸν πίστευαν νεκρό) κι' ἀργότερα μέ μιὰ μαύρη προσωπίδα στὸ μέτωπο ξαναγύρισε στήν πατρίδα του τὴν Ἠπειρο, ὅπου γρήγορα τ' ὄνομά του – Μαῦρος Καπετάνιος – ἐγίνε θρύλος, σκορπίζοντας τὸν τρόμο καί τὸν πανικὸ στοὺς Τουρκαλθανούς...! (Δημιουργὸς του ὁ συγγραφέας Γ. Τσουκαλᾶς. Ἐκδόση τῶν Ἀλ. καί Εὐ. Παπαδημητρίου, Σωκράτους 53 κ.λ.π., σέ καθημερινὰ φυλλάδια τῆς μιᾶς δραχμῆς).

Ο Καπετάν Βρυκόλακας ὤρμησε, τὸν ἄρπαξε οἰδερένια τοῦ χέρι καὶ ἔμπηξε τὰ μὲ τὰ δόντια τοῦ στὸ στήθος τοῦ.

Καπετάν Βρυκόλακας τὸ πρῶτο γκράν-γκινιόλ «φουσανέλλας»

Ὁ καπετάν Βρυκόλακας ἢ Νίκος Κατσώνης (ἄδερφός τοῦ Λάμπρου κ.λ.π.) εἶναι ὁ δεύτερος, κατὰ σειρά, «ἥρωας» τοῦ Γ. Τσουκαλά πού ἔκανε «καριέρα» μετὰ θάνατον. «Ὅπως εἶναι γνωστό», ὁ Κατσώνης δολοφονήθηκε μέσα στὸ σπίτι τοῦ, ἀπὸ τὸ φιλοξενούμενό τοῦ Ταχίρ Χότζα, ὁ ὁποῖος στή συνέχεια – καὶ μέ τῇ βοήθειά τῶν τζοχανταράων τοῦ – βίασε καὶ σκότωσε τὴ γυναῖκα τοῦ Χρυσούλα, ἔβαλε φωτιά στὸ σπίτι τοῦ καὶ ἄρπαξε τὸ θιός τοῦ. Ἡ «ἐκδίκησή» τοῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν ἀσκέπαστο, ἀκόμα, τάφο τοῦ (παρισταμένων τῶν συγγενῶν, φίλων καὶ συχωριανῶν τοῦ πού τὸν κλαῖνε μέ ἀναφιλητά), ὅπου τὴν τελευταία στιγμή ἀνοίγει τὸ καπάκι τῆς κάσας καὶ πετάγεται ἔξω! Χαρακτηριστικὸ δείγμα γραφῆς: «Τὸ πτώμα ἐκινήθη μέσα στὸ φέρετρό τοῦ. Μολονότι τὰ χαρακτηριστικά τοῦ ἐξακολουθοῦσαν νὰ ἔχουν τὴν θανάσιμον ἐκείνη ὠχρότητα, ἐν τούτοις τὰ βλέφαρα τρεμόπαιξαν, ἀνοιξαν, καὶ τὸ βλέμμα τοῦ νεκροῦ ἐξηκοντίσθη τριγύρω. Ἐπειτα, μ' ἓνα ἀπότομο πήδημα, ὁ νεκρὸς εὐρέθη ὄρθιος». Καὶ λίγο παρακάτω: «Τρέχοντας ὁ Βρυκόλακας μπῆκε στοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ πού ὁ φόβος τῆς νεκρανάστασης εἶχε ἐρημώσει τελείως τώρα. Στὸ μεταξύ οἱ ληστές εἶχαν ἐπιδοθεῖ στή λεηλασία τοῦ ἀρχοντικοῦ τοῦ Κατσώνη, εἶχαν δολοφονήσει τοὺς ὑπηρετές, τὸ σπίτι τὸ ἔζωναν φλόγες καὶ ἡ γυναῖκα τοῦ Χρυσούλα κείτονταν νεκρή στὴν αὐλὴ μέσα σὲ μιά λίμνη ἀπὸ αἷμα. Μπροστὰ στή φρικαλέα αὐτὴ εἰκόνα τῆς καταστροφῆς ὁ Βρυκόλακας ἔβγαλε μιά κραυγὴ ἄλγους καὶ ἀπόγνωσης. Τὰ γιάλινα μάτια τοῦ νεκροῦ Κατσώνη ἀναψαν ἀπὸ τὴ φλόγα τῆς ἐκδίκησης. Ἐφερε τὸ βλέμμα τοῦ τριγύρω ἀναζητώντας τοὺς ἐχθρούς. Τὴ στιγμή ἐκείνη οἱ δολοφόνοι τοῦ, πού δὲν εἶχαν ἀντιληφθεῖ θέβαια τί συνέβη, βγαίνανε ἀπὸ τὸ σπίτι μέ

τὴν πλούσια λεῖα τους. Τὴν ἴδια στιγμή ὁρμαίνει κατὰ πάνω τους καὶ τὸν πρῶτο πού βρῆκε μπροστὰ τοῦ, κι' ἀφοῦ τοῦ ἐγύμνωσε τὸ στήθος, τὸν κάρφωσε μέ τὰ δόντια τοῦ πέρα γιὰ πέρα (...). Τὰ δόντια τοῦ πού ἔσταζαν αἷμα μπηχτήκαν μέσα σ' ἐκείνη τὴν τρομερὴ πληγὴ κι' ἔπειτα μ' ἓνα ἀπότομο τίναγμα, ὁ βρυκόλακας ἀπέριψε τὸ πτώμα πού σφάδαζε ἀκόμα καὶ κάρφωσε στὰ δόντια τοῦ τὴ ματωμένη ἐκείνη καρδιά!...».

Ο ΑΙΜΟΧΑΡΗΣ ΚΑΙ ΠΑΝΟΥΡΓΟΣ ΤΖΑΤΖΑΣ

ΕΚΔΟΣΗΣ ΑΡΙΣΤ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 9-ΑΘΗΝΑΙ

Τζατζάς ὁ αἰμοδιψής

Ἀπὸ τοὺς τελευταίους «βασιλεῖς τῶν ὁρέων» καὶ διάσημος, ἐντεῦθεν, «ἥρωας» τῶν ληστικῶν μυθιστορημάτων τοῦ Κίμωνος Ἀττικοῦ (Αἰμίλιου Ἀθηναίου), σὲ ἡμερησία φυλλάδια τῆς μιᾶς δραχμῆς. Ἀφορμὴ, λένε, πού ἐγίνε ληστής στάθηκε ἓνας γιατρός, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποῖου πέθανε ἡ γυναῖκα πού «ἀγάπησε πῶς ἀπὸ κάθε τί ἄλλο στὸν κόσμον». Περιβόητος γιὰ τὴν πανουργία καὶ τὸ δολοφονικὸ τοῦ «ταπεραμέντο», φέρεται πῶς διέπραξε περισσότερους ἀπὸ ἑκατὸ φόνους, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους, ὅμως, ἀποδείχθηκαν μόνο οἱ τέσσερις (συμπεριλαμβανομένου κι' ἐκείνου τοῦ γιατροῦ)! Μεγαλύτερη «ἐπιτυχία» τοῦ θεωρεῖται ἡ ἀπαγωγή τοῦ γεροϋσιαστή Χατζηγάκη, πῶς γνωστὴ σὰν «ληστεία τῶν Τρικάλων».

Ὁ Γερονσιαστής κ. Χατζηγάκης ἔφιππος μετὰ τῶν κ.κ. Ραφτάκων (ἐκ δεξιῶν) καὶ Μπαλιάκων ἐξ ἀριστερῶν, μόλις ἀφίχθόντων ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας των.

Ἡ συνέχεια ἔπεται στὰ ληστρικά ὄργια τῶν ΕΑΜΟΣΛΑΥΩΝ...

Ἡ «ἐθνοσωτήρια ἐπανάσταση» τῆς 4ης Αὐγούστου τὰ ἀπαγόρευσε μέ τὸ αἰτιολογικὸ ὅτι «προέτρεπαν εἰς πράξεις βίας» καὶ ἐπὶ πλέον «διότι δὲν διέποντο ἀπὸ τὸν ἀπαιτούμενο σεβασμὸ πρὸς τὰ σώματα ἀσφαλείας καὶ τὰς νομίμους ἀρχὰς τοῦ κράτους». Ἔτσι τὰ «ληστρικά» καὶ «ἥρωικά» καταργήθηκαν ὀλοσχερῶς καὶ ἀμετάκλητα γιὰ νὰ ἐπανεέλθουν δέκα χρόνια ἀργότερα μαζί μέ τὴν «ἀπελευθέρωση». Οἱ κάποιες «μικρές» ἀλλαγές, θέβαια μοιάζουν νὰ εἶναι φανερές.

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΣΟΓΚΑ

ΤΑ ΟΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΑΜΟΣΛΑΥΩΝ ΚΑΙ Ο ΘΥΕΛΛΩΔΗΣ ΕΘΝΙΚΟΣ ΕΚΔΙΚΗΤΗΣ

Ἐπικαιρὸν πατριωτικὸν ἀνάγνωσμα θαλαμὸν ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς, ἐναντίον τῶν Συμμοριτῶν καὶ πρακτόρων τοῦ Σλαυισμοῦ καὶ Ἐρυθροῦ Θετισμοῦ.

Ἐπὶ τῇ βάσει ἐπισήμων στοιχείων καὶ ἐκθέσεων.

ΕΚΔΟΣΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Ο 'ΗΛΙΟΣ'
ΔΗΜ. ΠΕΡΑΝΤΖΑΚΗ
ΓΕΡΑΝΙΟΥ 45-ΑΘΗΝΑΙ

Καταξιδιδικὸν γινάλε (κατὰ τὸ «ἢ μὴ στὸ τρελλάδικο/κι' ἢ ἄλλῃ ἀπὸ κακὸ καὶ ἄδικο...») καὶ ἡ «νέα κατάστασις πραγμάτων» πού, παρὰ τίς ὅποιες προσδοκίες, δὲν κράτησε καὶ τόσο πολὺ: οἱ «πνευματικοί» γονεῖς τοῦ «Θυελλώδους Ἐθνικοῦ Ἐκδικητοῦ», Ἀθανάσιος Τσόγκας καὶ Δημήτρης Περαιτῆς, «ἐπὶ τῇ βάσει ἐπισήμων στοιχείων καὶ ἐκθέσεων» νὰ μὲν τὰ οἰκονόμησαν ἰθνηκῶς, πλὴν ὅμως πού ἀναγκάστηκαν νὰ κυκλοφοροῦν βράδν μέ τὸ μπόρ κατεβασμένο μέχρι τὰ φρύδια. Ὁ πρῶτος κατάνητοι μόνιμος ἀρθρογράφος περιοδικοῦ τῆς ἀστυνομίας καὶ ὁ δεῦτερος ἔκανε αἴτηση στὸ Ληξιαρχεῖο, μέ τὸ αἰτιολογικὸ ὅτι εἶχαν ἀπᾶσι τὰ νεύρα του, κι' ἀπὸ Περαιτῆς ἐγίνε Περαιτῆς...

Οἱ ληστές

Τοῦ Ε. Τζ. Χομπσμπάουμ

Ὁ Ε. Τζ. Χομπσμπάουμ στό βιβλίο του «Οἱ ληστές» (πού ἔχει ἐκδοθεῖ καί στά ἐλληνικά) ἐξετάζει ἀναλυτικά – καί μέ στοιχεῖα ἀπό πολλές χώρες – τό κοινωνικό φαινόμενο τῆς ληστοκρατίας.

Ἀπό τό βιβλίο του αὐτό, ἀναδημοσιεύουμε ἐδῶ χαρακτηριστικά ἀποσπάσματα:

Σέ γενικές γραμμές ἡ κοινωνική ληστεία εἶναι φαινόμενο τοῦ παρελθόντος, συχνά, ὅμως ἐνός παρελθόντος κοινού. Ὁ σύγχρονος κόσμος τῆς ἔδωσε ἕνα θανατηφόρο πλήγμα ἄν καί εἶχε ἀντικαταστήσει τίς πρωτόγονες καί ἐγκληματικές της μορφές.

Ποιά θέση, ἂν ἔχουν θέση θέβαια, κατέχουν οἱ ληστές σ' ὅλες αὐτές τίς διαμορφώσεις τῆς κοινωνίας; Σάν ἄτομα, δέν εἶναι τελείως πολιτικοί ἢ κοινωνικοί ἀντάρτες, οὔτε ὅμως κι ἐπαναστάτες, εἶναι ἀπλούστατα, χωρικοί πού ἀρνοῦνται νά ὑποταχθοῦν καί γι' αὐτό ἐκκόβουν ἀπό τοὺς ἄλλους ἀγρότες ἢ πιό ἀπλά ἀκόμη εἶναι ἄντρες πού θρίζονται ἔξω ἀπό τή συνηθισμένη τους ἀπασχόληση καί ἔξω ἀπό τήν τάξη τους καί κατά συνέπεια ἀναγκάζονται νά βγαίνουν στήν παρανομία καί νά ἐπιδίδονται στό «ἐγκλημα». Γενικά εἶναι κάτι λιγότερο ἀπό συμπτώματα κρίσης κι ἔντασης στό ἐσωτερικό τῆς κοινωνίας στήν ὁποία ζοῦνε – συμπτώματα ὅπως εἶναι ἡ ἔλλειψη τροφίμων, οἱ λοιμοί, οἱ πόλεμοι, ἢ κι ἄλλα πού προκαλοῦν τήν διάλυση τῆς κοινωνίας τους.

Ἡ ληστεία λοιπόν δέν εἶναι ἀπό μόνη της ἕνα πρόγραμμα τῆς ἀγροτικῆς κοινωνίας, ἀλλά μιά μορφή αὐτονομίας γιά νά ξεφύγει κάποιος ἀπό εἰδικές συνθήκες.

Οἱ ληστές, ἐκτός ἀπό τή θέλησή τους ἢ τήν ἱκανότητά τους ν' ἀρνηθοῦν τήν ἀτομική ὑποταγή, δέν ἔχουν διαφορετικές ιδέες ἀπό ἐκεῖνες πού ἔχει ἡ ἀγροτική κοινωνία (ἢ μέρος αὐτῆς) τῆς ὁποίας ἀποτελοῦν τμήμα. Εἶναι ἄνθρωποι τῆς δράσης κι ὄχι ἰδεολόγοι ἢ προφήτες ἀπ' τοὺς ὁποίους μπορεῖ κανεῖς νά περιμένει καινούριες ιδέες ἢ καινούριους πολιτικοκοινωνικούς τρόπους ὀργάνωσης. Εἶναι ἀρχηγοί μέ σιγουριά καί σκληρότητα, μέ δυνατή προσωπικότητα καί στρατιωτικό ταλέντο, ἔτοιμοι γιά νά παίξουν τό ρόλο τους. Τό ἐπάγγελμά τους εἶναι ν' ἀνοίγουν τό δρόμο κι ὄχι νά τόν ἀνακαλύπτουν.

Μερικοί ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀρχηγούς - ληστές, στή νότιο Ἰταλία ἀνάμεσα στό 1860 καί τό 1870, ὅπως ἦταν ὁ Κρόκο καί ὁ Νίνκο Νάνκο ἔδειξαν τέτοιο ταλέντο ἀρχηγείας πού προκάλεσαν τό θαυμασμό τῶν ἀξιωματικῶν πού τοὺς πολεμοῦσαν, ἀλλά ἂν καί «τά χρόνια ληστείας» εἶναι ἕνα σπάνιο παράδειγμα μιάς σπουδαίας ἀγροτικῆς ἐξέγερσης, πού τήν πατρονάρανε οἱ κοινωνικοί ληστές, οἱ ἀρχηγοί τους δέν ζήτησαν σέ κανένα ἀπ' αὐτοὺς πού τοὺς ἀκολουθοῦσαν νά καταπατήσουν τή γῆ καί πολλές φορές φάνηκαν ἀνίκανοι νά σκεφθοῦν μιά «ἀγροτική μεταρρύθμιση», ὅπως θά λέγαμε σήμερα.

Τό «πρόγραμμα» τῶν ληστῶν, ὅταν εἶχαν πρόγραμμα, ἦταν νά ὑπερασπίζονται ἢ νά ἀναστηλώνουν τήν παραδοσιακή τάξη, νά κατακυρώνουν τά πράγματα, «ὅπως θάπρεπε νά εἶναι» (δηλ. γιά τίς παραδοσιακές κοινωνίες, ὅπως πιστεύονταν ὅτι ἦταν σ' ἕνα παρελθόν πραγματικό ἢ μυθικό). Οἱ ληστές ἐπανόρθωναν τά σφάλματα, τιμωροῦσαν καί ἔπαιρναν ἐκδίκηση γιά τίς ἀδικίες, χρησιμοποιώντας ἕνα κριτήριο πιό γενικό δικαιοσύνης κι ἐπιείκειας στίς σχέσεις ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους γενικά καί εἰδικότερα ἀνάμεσα στόν πλούσιο καί τό φτωχό, ἀνάμεσα στό δυνατό καί τόν ἀδύνατο. Αὐτός εἶναι ἕνας μετριοπαθῆς σκοπός πού ἀφήνει τόν πλούσιο νά ἐκμεταλλεύεται τό φτωχό (δίχως ὅμως νά ξεπερνᾷ τά γνωστά παραδοσιακά ὅρια πού γίνονται ἀποδεχτά σάν «δίκαια»), τόν δυνατό νά καταπιέζει τόν ἀδύνατο (μέσα ὅμως στά πλαίσια τῆς ἀμεροληψίας χωρίς νά ξεχνάει κανεῖς τά ἠθικά καί κοινωνικά του καθήκοντα).

Ἡ ληστεία δέν ζητᾷ νά μὴν ὑπάρχουν ἀφεντικά, κι οὔτε περιμένει οἱ ἀφεντάδες νά σέβονται τίς γυναῖκες τῶν ὑποταχτικῶν τους, ἀπαιτεῖ ὅμως ὅταν πηγαίνουν μ' αὐτές τίς γυναῖκες νά μὴν ξεχνᾶνε ἔπειτα νά δίνουνε μιά μόρφωση στά νόθα τους παιδιά. Οἱ κοινωνικοί ληστές, μ' αὐτὴ τήν ἔννοια εἶναι μεταρρυθμιστές κι ὄχι ἐπαναστάτες.

Μεταρρυθμιστική ἢ ἐπαναστατική ἡ ληστεία δέν ἀποτελεῖ μιά κοινωνική κίνηση. Μπορεῖ ὅμως νά παίξει ρόλο ἀντικαταστάτη, ὅπως ὅταν οἱ ἀγρότες θαύμαζαν τόν Ρομπέν τῶν Δασῶν σάν ὑπερασπιστή τους, γιατί ἔνοιωθαν τήν ἀνάγκη μιάς κάποιας περισσότερης θετικῆς δράσης ἀπὸ τοὺς ἑαυτοὺς τους. Μπορεῖ ἀκόμη νά θεωρηθεῖ σάν ὑποκατάστατο τῆς κοινωνικῆς κίνησης, ὅταν ἡ ληστεία συστηματοποιεῖται μέσα ἀπὸ σκληροὺς καί μαχητικούς ἀγῶνες τῆς ἀγροτίας, καί ἀνακόπτει τήν ἀνάπτυξη ἄλλων μέσων πάλης. Τό κατά πόσον αὐτό πράγματι συμβαίνει δέν ἐχει ἀποδειχθεῖ μέ βεβαιότητα, ἀλλά φαίνεται πιθανό.

* * *

Ὁ ληστής δέν εἶναι μόνο ἕνας ἄντρας ἀλλά κι ἕνα σύμβολο. (...) Ὁ μῦθος τοῦ ληστῆ ἀνάμεσα στοὺς ἴδιους τοὺς ἀγρότες εἶναι ἰδιόρρυθμος, γιατί παρ' ὅλη τήν ἀπέραντη προσωπική γοητεία τῶν πιό φημισμένων παράνομων, ἡ φήμη τους εἶναι μᾶλλον ἐφήμερη. (...) Ὑστερα ἀπὸ ἕναν ἀριθμὸ γενεῶν, ἡ ἀνάμνηση ἐνός ἀτόμου συμπλέκεται μέ τὴ συλλογικὴ εἰκόνα τῶν μυθικῶν ἡρώων τοῦ παρελθόντος, ὁ ἄνθρωπος ἀφομοιώνεται ἀπὸ τό μῦθο καί τόν τελετουργικό συμβολισμό, γι' αὐτό ἡ ἥρωας πού συμβαίνει νά διαρκεῖ πέρα ἀπ' αὐτό τό ὅριο, (...) δέν μπορεῖ γιά πολύ ν' ἀντικατασταθεῖ στή δομὴ τῆς ἀληθινῆς ἱστορίας. (...) Ἡ θλιθερὴ, πιθανὴ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ ἥρωες τοῦ παλαιοῦ καιροῦ ἐπιζοῦν ἀκριβῶς ἐπειδὴ δέν εἶναι μὲν οἱ ἥρωες τῶν χωρικῶν. (...)

Ὁ μῦθος τοῦ ληστῆ γίνεται ἐπίσης κατανοητός καί σέ ὑψηλά ἀστικοποιημένες χώρες, πού διαθέτουν ἀκόμη ἕνα μικρὸ κενὸ χωρὸ γιά φαντασία τοῦ «παρελθόντος» ἢ τοῦ «γυεστ», γιά νά τοὺς θυμίζουν ἕνα ἡρωϊκὸ παρελθόν πού μπορεῖ νᾶνᾶ τελείως φανταστικό καί νά παρέχουν ἕνα συγκεκριμένο locus γιά νοσταλγία, ἕνα σύμβολο παλιάς καί χαμένης ἀρετῆς στήν ὑποθετικὴ ἰδεαλιστικὴ περιοχὴ ὅπου (...) ἕνας ἄνθρωπος μπορεῖ νά ὀνειρευτεῖ ἕνα καταφύγιο γιά τόν ἑαυτό του, ὅταν ἡ καταπίεση τοῦ πολιτισμοῦ γίνεται ἀσφυκτική. (...)

Ὑπάρχει ἐν τούτοις, μέσα στήν εἰκόνα τοῦ ληστῆ, τόσο στό φιλολογικὸ τομέα, ὅσο καί στό λαογραφικὸ πού μᾶς προσφέρεται, κάτι περισσότερο ἀπὸ ἕνα ντοκουμέντο τῆς σύγχρονης ζωῆς στίς καθυστερημένες κοινωνίες, ἡ νοσταλγία γιά τὴ χαμένη ἀγνότητα καί γιά τήν περιπέτεια στίς προηγμένες κοινωνίες. Εἶναι αὐτό ἀκριβῶς, πού ἀπομένει, ὅταν ἀπογυμνώσουμε τό τοπικὸ καί κοινωνικὸ πλαίσιο τῆς ληστείας: μόνιμη συγκίνηση κι ἕνας μόνιμος ρόλος. Ὑπάρχει, ἐλευθερία, ἡρωϊσμός καί τ' ὄνειρο τῆς δικαιοσύνης. (...)

Σέ μιά κοινωνία, ὅπου οἱ ἄνθρωποι ζοῦνε κάτω ἀπὸ συνθήκες δουλοπρέπειας, σάν ἐξαρτήματα μεταλλικῶν μηχανῶν ἢ σάν κινητὰ μέρη ἀνθρωπίνων μηχανῶν, ὁ ληστής ζεῖ καί πεθαίνει χωρὶς νά σκύβει τό κεφάλι. Ὅπως εἶδαμε, ὅλοι οἱ μυθικοὶ ληστές δέν ἀντέχουν στό χρόνο γιά νά συνεχίσουν νά τροφοδοτοῦν τὰ ὄνειρα τῆς ἀστικῆς ματαιοδοξίας. Στήν πραγματικότητα, σχεδὸν κανεῖς ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἱστορικοὺς ληστές δέν ἐπέζησε στό μετασχηματισμὸ τῆς κοινωνίας ἀπὸ ἀγροτικὴ σέ βιομηχανικὴ, ἐκτός ἂν ἦταν πρακτικὰ σύγχρονοι τῆς τελευταίας, ἢ ἂν ἀπὸ πολὺ παλιά εἶχαν θαλασμηθεῖ ἀπὸ τὴ λογοτεχνία, τό μόνο ἀνθεκτικὸ μέσο μέσα στὴ φθορὰ τοῦ χρόνου. (...)

Γι' αὐτό οἱ ληστές ἀνήκουν στήν ἀναμνηστικὴ ἱστορία πού διακρίνεται καί ξεχωρίζει ἀπὸ τήν ἐπίσημη ἱστορία τῶν βιβλίων. Ἀποτελοῦν μέρος αὐτῆς τῆς ἱστορίας πού δέν εἶναι τόσο ἡ ἀποτύπωση τῶν γεγονότων κι ἐκείνων πού τὰ διαμορφώνουν ὅσο τὰ σύμβολα τῶν στοιχείων πού ἐλέγχονται θεωρητικὰ ἐνῶ στήν πραγματικότητα εἶναι ἀνεξέλεγκτα καί τὰ ὁποῖα προσδιορίζουν τόν κόσμο τῶν φτωχῶν: τῶν δικαίων βασιλιάδων καί τῶν ἀνθρώπων πού φέρνουν δικαιοσύνη στό λαό. Γι' αὐτό ὁ θρύλος τοῦ ληστῆ διαθέτει ἐκείνη τὴ δύναμη πού μᾶς δονεῖ. Ἀς ἀφήσουμε τόν τελευταῖο λόγο τοῦ Ἰβάν Ὀλμπραχτ, πού ἔγραψε καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον γι' αὐτό:

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει μιά ἀχόρταγη νοσταλγία γιά δικαιοσύνη. Ἐπαναστατεῖ μέσα στήν ψυχὴ του ἐναντίον κάθε κοινωνικῆς διαταγῆς πού τοῦ ἀρνεῖται αὐτὴ τὴν δικαιοσύνη, κι ὁποῖός κι ἂν εἶναι ὁ κόσμος μέσα στόν ὁποῖο ζεῖ κατηγορεῖ καί τὴν κοινωνικὴ τάξη, κι ὁλόκληρο τό ὑλικὸ σύμπαν γιά τὴν ἀδικία. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει μέσα του ἕνα περίεργο καί πεισματῦρικο κίνητρο νά θυμᾶται νά σκέπτεται καί νά ἀλλάζει τὰ πράγματα: ἐπὶ πλέον οἶρνει μέσα του τὴν ἐπιθυμία νᾶχει ὅ,τι δέν μπορεῖ ν' ἀποκτήσει – ἔστω καί μέ τὴν μορφή τοῦ παραμυθιοῦ. Κι αὐτὴ εἶναι ἴσως ἡ θάση τῶν ἡρωϊκῶν μύθων ὅλων τῶν ἐποχῶν, ὅλων τῶν θρησκείων, ὅλων τῶν λαῶν, κι ὅλων τῶν τάξεων.

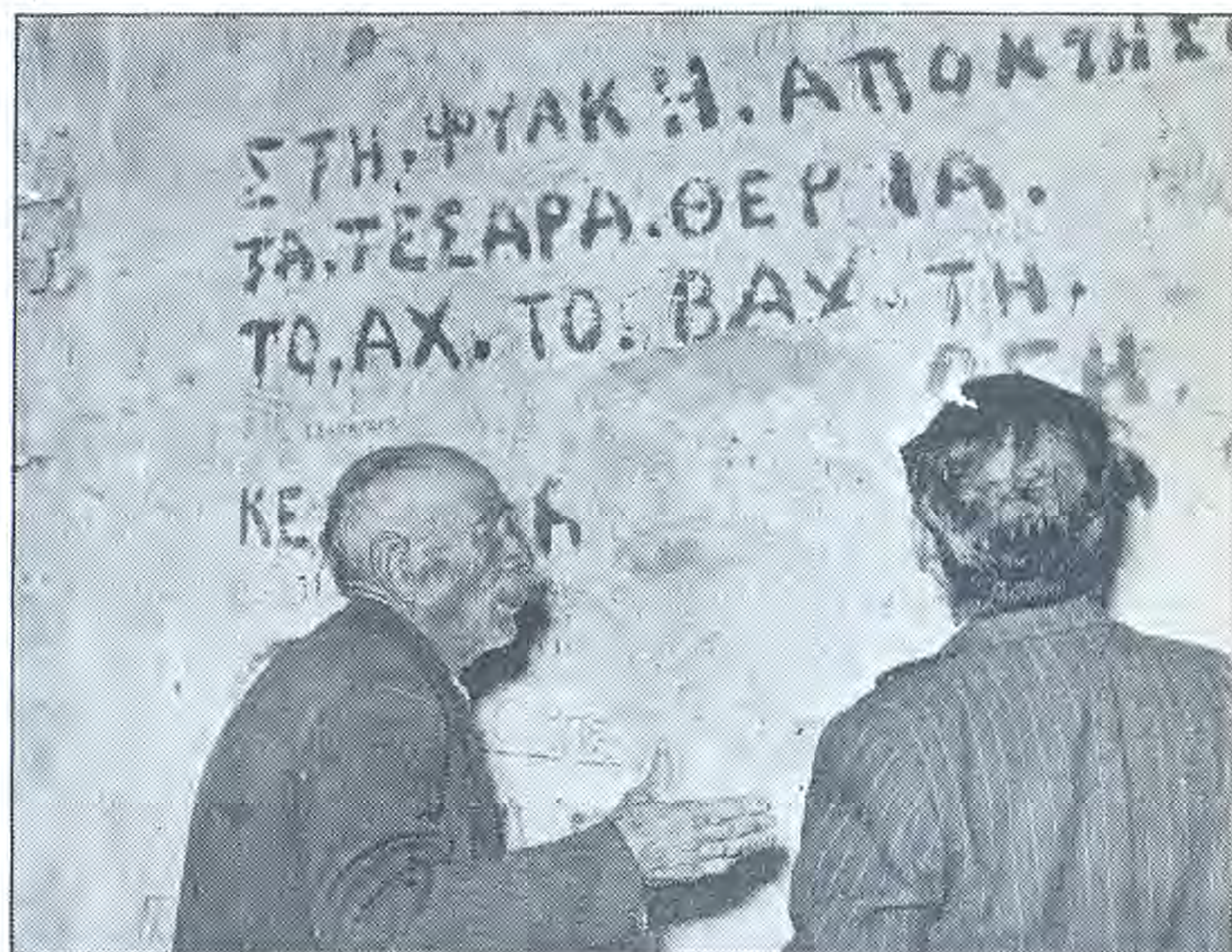
Ε. Τζ. ΧΟΜΠΣΜΠΑΟΥΜ: «Οἱ ληστές», Ἐκδόσεις «Βέργος», 1975. Μετάφραση: Φαίδρας Ζαμπαθᾶ - Παγουλάτου.

ΕΝΑΣ ΔΡΑΚΟΣ ΘΥΜΑΤΑΙ...

(Απομαγνητοφωνημένος – τό κατά δύναμη – μονόλογος ενός παλιού δημοσιογράφου και κατ' επάγγελμα ληστρογράφου, όπου ο «εύτυχής» αναγνώστης έχει μία καλή ευκαιρία να μάθει όλ'ιγα απ' όλα και μέ «νόημα» περί τής ελληνικής επανάστασης, τής ληστοκρατίας, του Νταβέλη, του Τζατζά, του Γιαγκούλα τζούνιορ, του «Γεωργίου του Μέγα», τών «ήρωϊκών» αναγνωσμάτων που απαγόρευσε ο Μεταξάς και επιπροσθέτως πώς κόβεται μέ τήν «πρώτη» ένα κεφάλι, γιατί όσο κι' αν φαίνεται πράγμα εύκολο, θέλει κι' αυτό τήν «τέχνη» του. Ακόμα, μπορεί κανείς να μάθει γιά τίς «Λευκές αδελφές του Ρασπούτιν» και τό κυριότερο, γιατί δέν έβαλε «λουκέτο» ή «Απογευματινή» εκείνη τή Δευτέρα.

Όσο κι' αν σās φαίνονται άσχετα όλα αυτά μεταξύ τους, πιστέψτε το, δέν είναι!)

(...) Κατ' αρχήν ήτανε οί κλέφτες και οί άρματωλοί. Έτσι; Ναι! Μετά γίναν ένα, έγιναν όλοι «κλέφτες». Δηλαδή εκείνος ο άκληρος κόσμος, πού ξεγελάστηκε από τούς καιροσκόπους και τούς πολιτικάντηδες, και πού προκειμένου να ζήσει και να θρεί τό δικιο του, αναγκάστηκε να βγει στο κλαρί. Κι' επειδή, πώς να τό πούμε, μπορεί να ήτανε ληστές, αλλά προστατεύανε τόν κόσμο, τόν βοηθάγανε, ξέρω γώ πώς, επήραν τήν αυτή τους και μπήκανε στο θρύλο. Κι' έχουμε πάρα πολλούς! Ό Τσόκρης! Ό σιδερένιος προσωπιδοφόρος. Ό καπετάν Θεωράκης Γρίβας! Ό Κατσαντώνης! Ό Νταβέλης! Ό Τζατζάς! Ό... ο Γιαγκούλας, ο Τσουλής, ο Παπακυριτσόπουλος, ο Καλαμπαλάκης, ο Ντελής... ο ... Μπίμπης, ο Ιωάννης ο Μέγας, ο Καπετάν Μαύρος... Χιλιάδες! Έχω γράψει γιά τούς πιο πολλούς. Χιλιάδες σελίδες, ούτε θυμάμαι πόσες ακριβώς. Ό Τουρκοδήμος, να πούμε, φοβερή Ιστορία. Και παλληκάρι μέ τά όλα του! Ήτανε οί παλιοί πολεμιστές τής επανάστασης, κουρσάροι και άρματωλοί, πού γίνανε ύστερα λησταί του πελάγους και του βουνού. Ήτανε πάρα πολλοί, ούτε ένας - ούτε δυό! Έγώ τό έχω ερευνήσει πολύ αυτό τό θέμα. Πήγα και στά μέρη πού ζήσανε αυτοί οί άνθρωποι, γνώρισα μερικούς από δαύτους, έφαξα σίς παλιές έφημερίδες. Πήγα και στο Άνάπλι, κάτω σίς φυλακές του Παλαμιδίου, ο μόνος δημοσιογράφος πού τίς επισκέφτηκε, κατέβηκα μέσα σίς στέρνες πούχανε τούς φυλακισμένους - έχει και τήν ονομασία της ή κάθε μιά - εκεί πούχανε αλυσοδεμένο τόν Κολοκοτρώνη. Κατεβαίνεις κάτι φθαρμένα, πέτρινα, σκαλιά κάτω από τή γή. Θυμάμαι, μάλιστα, πώς γιά να κατεβούμε εκεί πέρα, μάς βοήθησε ένας παλιός κατάδικος, ο Θεοχάρης. Ό Θεοχάρης, ο όποιος ήτανε μέγας ληστής στά νιάτα του μέχρι πού τόν πιάσανε μιά μέρα οί χωροφύλακες, έδειξε καλή διαγωγή και πήρε χάρη, δέ τόν αποκεφάλισαν όπως τούς άλλους, έγινε και φύλακας μάλιστα του Παλαμιδιού. Ένας από τούς τελευταίους να πούμε. Αυτόνα, λοιπόν, όταν ξαναπήγα μέ τόν Ιωνά τό φωτορεπόρτερ, είχα μαζί μου και μάς έδειχνε τά κατατόπια. Ό γιός του, ο όποιος μάλιστα ήτανε και αναγνώστης μου και θαυμαστής μου - πολύ του άρεσαν τά «ληστροικά» πού έγραφα - μάς είχε δώσει τίς λαμπάδες του γάμου του..., χέ, τό θυμάμαι αυτό τό πράγμα, σά να'ναι τώρα, και μ' αυτό τό φώς κατεβήκαμε εκεί κάτω στα μπουντρούμια, δέν υπήρχε άλλο. Πήγαμε εκεί ακριβώς πού είχανε φυλακίσει τόν Κολοκοτρώνη μαζί μέ τόν Πλαπούτα κι' ετοιμαζόντουσαν, λέει, να τούς κόψουνε τό κεφάλι, εντάσει περιπτώσει φοβερή Ιστορία. Από γεγονός; Ποιά να πιάσεις και ποιά ν' αφήσεις δηλαδή. Ή «Σφαγή του Δήλεσι» γιά παράδειγμα. Ήτανε μέ τούς Άρβανιτάκηδες τούς περιβόητους, είχε θουίξει ο κόσμος κι' ο ντουινιάς, έχω πάει και κει πού λές, σαν «επιτόπια» έρευνα να πούμε, να δέστε αυτά, όχι... εκείνα, αυτά του «Θησαυρού», μάλιστα αυτά. Ήτανε και τό «Φάντασμα του Παλαμιδιού», άλλη Ιστορία και τούτη. Ήτανε ένας ληστής πού τόν είχανε δέν ξέρω κι' εγώ πόσα χρόνια θαμένο σ' αυτά τά μπουντρούμια, τριάντα - σαράντα, μπορεί και περισσότερα, φοβερά πράγματα. Εκεί μέσα γέρασε. Κάτω από τή γή τόσα μέτρα, ούτε φώς - ούτε παράθυρο, ούτε τίποτα. Τόν βγάζανε μόνο μιά φορά τό χρόνο πάνω σίς επάλξεις του Παλαμιδιού, ν' αντικρύσει λίγο ήλιο και να ζεσταθεί, κι' ύστερα πάλι κάτω μέχρι πού πέθανε. Μετά είναι και τ' αδελφια οί «Χοντρογιανναίοι», είναι πάρα πολλοί... Τί να σās πρωτοπώ! Α!... ο «Καπετάν Μαύρος», ο περίφημος Ιωάννης ο Άργυρός, μέγας ληστής του λόγου του, καταγόταν μάλιστα κατευθείαν από τό Βυζάντιο, από τό σόι τών Άργυρών, αν έχεις άκουστά. Φορούσε, λένε, μαύρη φουστανέλλα, μαύρο τουρμπάνι, μαύρη καπότα, μαύρο πουκάμισο, όλα μαύρα τά φορούσε και στο στήθος είχε κεντημένη μέ άσημένια κλωστή μιά νεκροκεφαλή. Ιωάννης ο Άργυρός, ο επωνομαζόμενος και «ληστής Φάντασμα»,

Ό «αίμοχαρης» ληστής «Καπετάν Θεοχάρης», αφού πρώτα άμνηστεύθηκε «λόγω ειλικρινούς μεταμελείας», έγινε φύλακας στα «άξιοθέατα» του Παλαμιδιού στην πραγματικότητα «κάρφωσε» τούς παλιούς συντρόφους του προκειμένου να σώσει τό κεφάλι του. Ήταν από τούς ελάχιστους εκείνους ληστές πού πέθαναν σέ κρεβάτι κι' από φυσικό θάνατο...

γιατί μπορούσε, λένε, να βρίσκεται και να πολεμάει τούς χωροφύλακες σέ δυό και τρεις μεριές ταυτόχρονα! Τώρα πώς γινότανε αυτό είναι μιά άλλη Ιστορία! Δέν ήτανε ένας, να πούμε, αλλά δυό! Δυό δίδυμα αδέρφια, πού έμοιαζε ο ένας μέ τόν άλλον σαν δυό σταγόνες νερό. Ό πασάς πού τόν έπιασε όμως δέν τό ήξερε αυτό τό πράμα. Τήν ώρα πού τόν κρεμούσαν αυτός, λέει, γέλαγε και κορόϊδευε, έδωσε μάλιστα και ραντεβού του πασά, σίς δώδεκα τό θράδυ να τόν περιμένει εξάπαντος! Ό Τουρκαλάς γέλασε ειρωνικά και τούπε «θά σέ περιμένω να πιούμε και μιά ρακί». Πέρασε ή μέρα, νύκτωσε, σίς δώδεκα ακριβώς άκουσε ένα φοβερό θόρυβο στη στέγη του και τά τζαμικάλια του να σωριάζονται συντρίμια στα πόδια του. Κέρωσε ο άνθρωπος από τό φόβο του, λένε, μάλιστα πώς τάκανε πάνω του, τέλος πάντων! Σημασία είχε πώς ο «Καπετάν Μαύρος» είχε κρατήσει τό λόγο του. Ό Νταβέλης ήτανε ο πρώτος αρχιληστής. Χάλασε κόσμο κι' αυτός. Ό «Ιωάννης ο Μέγας» ήτανε τό πρωτοπαλληκάρό του να πούμε, ο μπιστικός του, πού επωφελούμενος τόν περί άμνηστείας νόμο, πού είχε θεσπίσει ή πολιτεία, προκειμένου να θάλει μιά τάξη, ένα λογαριασμό, γιατί είχε χάσει τ' αυγά της και τά πασχάλια της, παραδώθηκε κι' έγινε άνθυπολοχαγός της Χωροφυλακής, από τήν όποία και άναδείκτηκε. Ήξερε, βλέπεις, τίς συνήθειες, τά χούγια, τά λημέρια τους. Στο Νταβέλη όμως έτρεφε μιά παθολογική αγάπη κι' εκτίμηση, αλλά τί να κάνει, του δώσανε διαταγή κι' έπρεπε να υπακούσει. Δέν πήγε όμως στο μουλωχτό. Μήνυσε του Νταβέλη, δίνουνε ραντεβού κάπου στη Λαμία, έτσι όπως ανεβαίνουμε μέ τό τραίνο φαίνεται αυτή ή τοποθεσία πού σου μιλάω, συναντιώνται, κάνουνε γλέντι τρικούθερτο και στο φινάλε μονομαχοούν σαν άντρες, όπου και σκοτώνονται κι' οί δυό μαζί, ο ένας από τό βόλι του άλλου. Όλα αυτά πού έχω γράψει δέν είναι φαντασίες. Όλα είναι αλήθεια! Στα πενήντατέσσερα χρόνια πού κάνω αυτή τή δουλειά δέν έγραφα ούτε ένα ψέμμα. Μπορεί να τά διάνθισα, μπορεί να τά στόλισα, έτσι γιά να συγκινήσω τούς αναγνώστες, αλλά ποτέ δέν έγραφα ψέμματα. Όλα είναι αλήθεια! Όλα! Οί

ήμερομηνίες, πού σ'ας λέω, πού τίς θυμάμαι δηλαδή; "Αμα ήτανε ψέμματα θά τίς θυμόμουν; "Οχι, πέστε μου... (...). Πού τό έβρισκα αυτό τό ύλικό; Νά σ'ας πώ... Κατ' αρχήν έφαγα όλη τή σκόνη των βιβλιοθηκών. Άνέτρεξα εις τά παλιά κείμενα και τίς έφημερίδες. Άρχισα από τήν «αυτή» του έγκλήματος, πως τήν λένε, τήν... τήν... τό «Έγκλημα στην Έλλάδα» νά πούμε, τόν ποινικό νόμο, ξέρω γώ τί αυτά, ό,τι άνεφέρθη εις τίς παλιές έφημερίδες, του 1800 τόσο, από κει πέρα δηλαδή, και σιγά - σιγά μελετώντας όλα αυτά τά όνόματα και τά περιστατικά. Διάφορες περιπτώσεις! "Ας πούμε ή «Ληστεία της Πέτρας» ή ή «Σφαγή στο Δήλεσι» πού σ'ας είπα προηγουμένως, ή τούς άλλους, πως τούς λέγανε, πού αίχμαλώτισαν κατζάμ ύπουργό των Έσωτερικών και ζητάγανε λύτρα, ζητάγανε άμνηστία, τά μαλλιά της κεφαλής τους ζητάγανε, τόν «άλλο» πού είχε απαγάγει τόν εισαγγελέα, διάφορα τέτοια, κάτσε νά ανατρέξω και νά σου πώ, χιλιάδες πράγματα, για νά δείς δηλαδή πως ήτανε αλήθεια, δέ τ'αβγαζα από τό μυαλό μου. Ό Νταβέλης, πού λέγαμε. Μεγάλη ιστορία! Και τί δέν έχω γράψει γ' αυτόν... ούουουου... ού... (...). Ναι, νά σ'ας πώ πως άρχισα αυτή τή σειρά μέ τά «Μεγάλα μαχαίρια». Μπήκανε σέ μιá μεγάλη έρευνα πού έγινε έξ άφορμής, δηλαδή... άς τό πάρουμε πιο αυτά... ή «Ακρόπολις» είχε πέσει και έπ' ειπε νά πάρει φύλλα και σκεφτήκαμε ότι μπορούσε νά πιάσει αυτό μέ τούς παλιούς κατοποιούς...! Πήγα λοιπόν στην Άσφάλεια, πήρα ένα άστυνόμο φίλο της «Διώξεως» και πήγαμε στα λημέρια τους, εκεί στα βράχια της Πειραικής χερσονήσου. Η Πειραική ήτανε, πως νά τό πούμε, ήτανε τό φρούριο των κατοποιών. Δέ κόνταγε νά πατήσσει άνθρωπος! Από τόν καιρό πού έγινε ή «Άστυνομία Πόλεων» αυτή ήτανε ή πρώτη τους ύπόδειξη, ότι δηλαδή μόλις νυχτώνει νά φεύγετε νά μή σ'ας «φάνε λάχανο». Ποιά εποχή ήταν; Έκει γύρω στο 30-32... όχι... όχι... οι «άλλοι» οι ληστές πού λέγαμε εκεί γύρω στο 1920 μέ 25 έπαψαν νά υπάρχουν... βέβαια... αυτοί ήτανε κατοποιοί άς πούμε, αλλά όχι σάν τούς παλιούς, αυτός ήτανε ό ύπόκοσμος για νά σ'ας δώσω νά καταλάβετε. Τ' «άντρακια»! Όχι... όχι... ή έρευνα πού σ'ας λέω έγινε εκεί γύρω στο 1950. Πολύ άργότερα! Πήγα μέ τόν Ίωνά, είχα κάνει πρώτα όμως τήν έρευνά μου. Είχα δει τόν καθηγητή της Ιατροδικαστικής Γκάτσια, τόν Γαρδίκι, της «Έγκληματολογίας» νά πούμε, μορφωμένος άνθρωπος, είχα επισκεφτεί και τό «Μουσείο Έγκληματολογίας», τό όποιο ήταν βέβαια ύποτυπώδες και τό διατηρούσε ό Ιατροδικαστής ό Γεωργιάδης μαζί μέ τόν Ιατροδικαστή τό φίλο μου, πού όλο ξεχνάω τό όνομά του, αυτός μωρέ πού έγινε σκάνδαλο μεγάλο, θά τόν θυμηθώ..., λοιπόν, τά είχα δει αυτά τά πράγματα, πήραμε μάλιστα και φωτογραφίες, νά αυτή είναι πού ό Ιατροδικαστής μου δείχνει τήν «Παρδάλο», ξέρεις ήταν τό πιο μεγάλο μαχαίρι πού είχαν θρεϊ σέ κατοποιό. Ξέρεις, τό κάθε μαχαίρι έγραφε τά δικά του, όλοι οι κατοποιοί νά πούμε. «Έμένα τό μαχαίρι μου κανένα δέ φοβάται» και τά τέτοια, τό «Αχ και θάχ» πού λένε, και αναλόγως των φόνων πού έκανε ό καθένας, του άριθμού των φόνων δηλαδή, «μεγάλωνε» και τό μαχαίρι του, όχι βέβαια ή κάμα του, αλλά ή «φήμη» του. Γι' αυτό τή σειρά αυτή τήν όνόμασα «Τά μεγάλα μαχαίρια». Αυτοί οι άνθρωποι οι όποιοι ήταν τά κουτσαβάκια νά πούμε, οι «σκληροί», τά «παλληκαράκια» των πολιτικών. Φορούσαν, λοιπόν, πλατύγυρο καπέλο, μέ μιá μαύρη κορδέλα θλίψη, πένθος δηλαδή, έτσι χωρίς λόγο, και στο μανίκι φορούσαν «θλίψη», τήν πατατούκα τή φορούσαν μονόπαντα, τό σημερινό επενδύτη πού λέμε, πήγαιναν και λίγο γερτά, από τό δεξι μέρος, πρέπει νά πρόλαβες τόν Κυριακού πού έκανε τό μάγκα τόν «έτσι», μέ τό καθουράκι και τά τοιαύτα, βέβαια, τούτα ήταν παρωδίες, και φορούσαν ζωνάρι μεγάλο νά σέρνεται, πλατύ ζοριέ παντελονάκι, μυτερό παπούτσι, μέ τακούνι, σαρανταδύο ήταν τό μπόι του, σαρανταέξι φόραγε αυτός, τέτοια φερσίματα. Άφού λοιπόν τούς κυνήγησαν απ' όλη τήν Έλλάδα αυτοί ήρθαν και μαζευτήκανε στον Πειραιά, εκεί στίς σπηλιές της Πειραικής. Αυτοί ήτανε τά κατάλοιπα της φουστανέλλας πού λέγαμε. Οι διάφοροι αυτοί φύγαν από τά βουνά, ξεπέσανε στίς πόλεις και στή δούλεψη των πολιτικών, πού τούς πήρανε κοντά τους για τραμπούκους και σαματά. Χαρακτηριστικό είναι και τό έξης: Μιά φορά, στην Πελοπόννησο, είναι ένας τέτοιος άνδρας νά πούμε και πάει ένας κλητήρας νά του παραδώσει ένα χαρτί, «τί είναι αυτό» του λέει, «ένα δικόγραφο» του άπαντάει ό κλητήρας, «φάτο» του άπαντάει και βγάξει τό πιστόλι του και του τό κόλαει στή μύτη. Έτσι ό κλητήρας αναγκάστηκε, τί νά κάνει ό άνθρωπος, νά φάει τό δημόσιον έγγραφον. Έτσι «μεγάλωνε» τό μαχαίρι του καθένα από δαύτους κι' έκανε «όνομα». Είχαν γίνει μεγάλη όχληση, πραγματική «μάστιγξ»! Όπότε ό Μπαϊρακτάρης, άρχηγός της άστυνομίας τότε, πέρασε στην έπίθεση. Μόλις συνελάμβανε ένα τέτοιο, ένα «μεγάλο μαχαίρι» νά πούμε, τουδινε δυό χαστούκια και τόν έδερνε μ' ένα μαστίγιο. Μετά τουλεγε «έλα δώ, δέ μου λές, έχεις

Θεόδωρος Ε. Δράκος: Άπό τούς πρώτους επαγγελματίες, Έλληνες, ρεπόρτερς (μέλος της «Ένωσης Συντακτών» μέ αύξοντα άριθμό Νο. 68), μέ δεκάδες «λαυράκια» («Σπυριδούλα», «Απαγωγή της Τασούλας», «Σκάνδαλο Παπα - Κουρή», «Υπόθεση Ρουμπιρόζα» κ.λ.π.) και «άποκλειστικές συνεντεύξεις» στο ένεργητικό του, λογαριάζεται από τούς πιο έμπορικούς δημοσιογράφους της γενιάς του και «πρόδρομος» της «Σχολής

Καρατζαφέρη». Γεννήθηκε στην Άθήνα τό 1908 και σπούδασε οικονομολόγος, χωρίς όμως ποτέ νά έξασκήσει τό επάγγελμα αυτό. Έργάζεται σά δημοσιογράφος από είκοσι χρονών και ξεκίνησε από τήν ημερήσια έφημερίδα «Ταχυδρόμος» του Γ. Διάκου. Στη συνέχεια συνεργάστηκε μέ τίς έφημερίδες «Έλεύθερος Άνθρωπος», «Ακρόπολις», «Έμπρός», «Έθνικός Κήρυξ», «Ασύρματος», «Αθηναϊκή», «Μεσημβρινή» και «Απογευματινή», καθώς επίσης και μέ τά ποικίλης ύλης περιοδικά «Μπουκέτο», «Θησαυρός», «Έβδομάς», «7 ήμέρες», «Καλύτερο» κ.ά. Χρημάτισε διευθυντής και άρχισυντάκτης στην «Ναυτική και Στρατιωτική Ήχώ». Έχει γράψει υπεράριθμα ληστρο - ήρωικά μυθιστορήματα πού γνώρισαν μεγάλη επιτυχία, όπως τή «Δούκισσα της Πλακεντίας», τίς «Μεγάλες άγχόνες» και τά «Μεγάλα Μαχαίρια». Μιλάει εύχερώς Άγγλικά, Γαλλικά και Γερμανικά. Συνταξιούχος δημοσιογράφος σήμερα και παππούς τριών έγγονών εργάζεται στον «Οικογενειακό Θησαυρό».

πένθος», «τήν πατατούκα γιατί τή φορά από τό ένα χέρι»; «Έτσι» του έλεγε ό άλλος! «Α! έτσι λοιπόν, έ, τότε δέ σου χρειάζεται δηλαδή» και χράπ τουκοβε μέ μιá ψαλίδα τό χέρι, τό μανίκι ήθελα νά πώ. Μετά πήγαινε στα παπούτσια του. «Βάλε τό πόδι σου πάνω στο ξύλο! Τόβαζε ό άλλος. Αυτός έπιανε και τό πάταγε στίς μύτες. «Πούναι τό πόδι σου ρέ»; Κι' έπιανε πάλι τήν ψαλίδα και χράπ τουκοβε τή μύτη πού περίσσει. Ύστερα έφτανε στο πένθος. «Έχεις πένθος ρέ σύ»; «Όχι» τουλεγε ό άλλος. «Έ, τότε γιατί τό φοράς» κι' έπιανε και του τό ξύλωνε. Μετά τόν περιλάβαινε μέ τό καμουτσίκι. Νά και τούτη, νά κι' ή άλλη! Μεγάλο ρεζιλίκι δηλαδή. Τό φύσαγε και δέν κρύωνε ό κατοποιός.

(...) Λοιπόν, τί σου έλεγα... ά, ναι, για τίς σπηλιές της Πειραικής, πού κρυθόντουσαν όλοι οι παράνομοι. Ξέρεις ήταν χάος αυτές οι σπηλιές, φωλιές άτέλειωτες, πως νά στο περιγράψω δηλαδή... Ά, Πειραιώτης είσαι ώραία - ώραία, ξέρεις λοιπόν πως ήσαν αυτές οι σπηλιές. Πήγα, πού λές, μ' ένα άστυνομικό και τό φωτογράφο τόν Ίωνά, κι' όταν βγήκαμε είμαστε καταπράσινοι από τή μούχλα και τά φίκια, σά φίδια μοιάζαμε. Έγώ ήμουνά ό πρώτος δημοσιογράφος πού πήγα εκεί μέσα. Δέ φαντάζομαι νά πήγε άλλος. Είχαμε βγάλει, μάλιστα, και κάτι φωτογραφίες. Ήτανε πολύ δύσκολη αυτή ή ιστορία κι' επικίνδυνη νά πούμε και ό άστυνόμος πού ήτανε μαζί μου μέ ζύγιζε όλοένα, δέ μ' έπιανε τό μάτι του. Μιά στιγμή, πήγα τώρα εγώ νά πηδήξω από τόσο ύψος, μεγάλο τό ύψος κι' από δώ ή θάλασσα, κι' από κει τά βράχια γκρεμός, τά θυμάμαι σά νάναι τώρα, λοιπόν τώρα Δράκο, δέν πρέπει νά σου ρίξει καζούρα ό άστυνομικός, κάνω κουράγιο και πηδάω! Αυτό ήτανε! Μέ παραδέκτηκε! Τό έλεγε ή καρδιά μου! Τέλος πάντων! Θυμάμαι, λοιπόν, έξω από τ' άλλα, εκείνο τό εκκλησάκι στο βουνό, ήτανε μέσα σ' ένα σπίτι, τό «Αμάραντον». Τό διατηρούσε μιá γυναίκα, πού έμενε εκεί πέρα, Μανιάτσια ήτανε, άγιος άνθρωπος. Έκει μέσα λοιπόν, δέ θά τό πιστέψεις, πηγαίνανε και προσευχόντουσαν οι κατοποιοί. Μάλιστα! «Ρόδον τό Άμάραντον», έτσι τό λέγανε.

(...) Άμέτρητες τέτοιες ιστορίες. Τά καλλίτερα παλληκάρια, πού λές, οι πιο τρανοί άγωνιστές. Ό Μαβούρης για παράδειγμα. Άπό τούς καλλίτερους, μέγας όπλαρχηγός κατεδικάσθη σέ θάνατο. Πολλοί! Έδώ δικάσανε ένα Κολοκοτρώνη κι' ένα Πλαπούτα, τί άλλο θέλεις! Μέχρι τή γκιλοτίνα είχανε έτοιμη! Αυτοί οι ξένοι ήσαν φοβεροί! Στο Ναύπλιο υπήρχε ένα καφενείο, πού τό λέγανε τό «Καφενείο των Τριών Άγχωνών», των τριών Δυνάμεων δηλαδή, της

— Ποιος είναι, σκοτεινή παρ' όλη μέση ή φωνή της Μαρίας
Είπες, είπε ο Κακαράκης. Μας στέλνει ο Τακός.
— Γιατί δεν πάει ο ίδιος;
Είναι λαθωμένος.
Ακούσαν τον σούρτη που ελάμβανε πίσω από την πόρτα. Σε λίγο
το πορτοφύλλο ανοίξε και φάνηκε η Μαρία με μια λαμπά στο χέρι.
Χτύπησε ανάστροφο δεξιά και αριστερά και ύστερο είπε:
— Έλατε μέσα.

Ο Κακαράκης και δυο απ' τους συνταξάρχους του περάσαν. Οι
άλλοι είχαν μπει πιο πέρα.
— Τι έγινε, ρωτήσε η Μαρία ανήσυχη.
— Μας χτύπησαν το απόσπασμα.
Κι εκείνος. Εκείνος είναι δαυλί.
— Ναι.
— Που βρίσκεται;
— Στο δάσος της Ραβίνας. Σε βέλει κοντά του.

Ούτε για μία στιγμή η Μαρία δεν υποπτεύθηκε, ότι οι ανθρω-
ποι της έλεγαν ψέματα. Ζήτησε λίγο καιρό για να ιτυθή. Τους
έφησε μόνους και πήγε στο διπλανό δωμάτιο. Σε λίγο γύρισε ντυμένη.
— Πάμε.

Οι ληστές σηκώθηκαν. Η Μαρία έσβησε τη λαμπά. "Ανοίξε την
πόρτα κι' όλοι μαζί βγήκαν στον σκοτεινό δρόμο. Οι τρεις σκίε-
ς τω, αλλά ξεκολλήσαν από τον τοίχο και ήρθαν κοντά τους.

Προχώρησαν κάμποση ώρα έτσι, χωρίς να μιλούν. Είχαν αφήσει
το χωριό και διασχίζουν τώρα το σκοτεινό δάσος.
— Χτυπήθηκαν πολλοί; ρώτησε η Μαρία.
— Κάμποσοι.
— Μα πώς έγινε;
— Οα στα πη ό ίδιος.

Κατάλαβε, πως ο ληστής δεν είχε ορμή για κούρσιστο. "Επει-
δή συνέχισαν έτσι για λίγο ώρα ακόμα. Έξω από ο Κακαράκης στο-
ματίσε. "Ο ήχος από μια πέτρα που κύλησε ακούστηκε πίσω τους.
"Ο ληστής βύθισε το δόρυ στο σκατάδι. Δεν είδε τίποτα.
Οι άλλοι είχαν ακούσει κι' έκλινον τον κρότο και τον κύτταζαν
ανησυχά. "Ερειναν για κάμποση ώρα ακίνητοι. Δεν ακούστηκε τί-
ποτε άλλο.

— Κάποιο ζωντανό θά ήταν, είπε ο Κακαράκης.
— Έτσι θάνατο.
Προσπάθησαν πάλι ν' ακούσουν. Τίποτα. Η Μαρία τούς κυττά-
σε ανήσυχη.

— Τι είναι;
— Απότομα ο ληστής γύρισε πρὸς τὸ μέρος της. "Η φιλική έκφρα-
σις είχε φύγει τώρα από τὸ πρόσωπό του. Τὴν ἄρπαξε βίαια ἀπὸ
τὸ χέρι.

— Τώρα θὰ τελειώσουν ὅλα μὲ σένα, κυρά μου.
"Η Μαρία τὸν κύτταξε ἐκπληκτικὴ καὶ τρομαγμένη.

Δὲν καταλάβαινε. "Ο ληστής τὴν ἔσπρωξε δάνασσα. "Η Μαρία
κυλίστηκε στὸ χῶμα.

— Κάνε τὴν προσοχὴ σου, τὴς εἶπε ἄγρια.
— Γιατί; μπόρεσε νὰ ψιθυρίσει.
— Κάνε τὴν προσοχὴ σου. "Αρκετοὺς μπελᾶδες μὰς ἐβαλες.
"Η Μαρία δοκίμασε νὰ σηκωθῇ. "Ενα δεύτερο χτύπημα τὴν ἔσ-
πρωξε στὴν γῆ. Εἶδε τὸν ληστὴ πάνω της μὲ γυμνὰ τὰ μαχαίρι.
— Μή! φώναξε.
"Ο Κακαράκης ἔσκυψε πάνω της. "Ενα διειρημένο ὄμμα κι'
ὅλα θὰ εἶχαν τελειώσει.
Καὶ τότε ἀκούστηκε ἄγρια ἡ φωνή.
— Μὴν κουνῆθῃ κανένας!

"Η τρομερὴ ἰδέα πέρασε ἀπ' τὰ μυαλὰ τοῦ Τακού. Γιατί ἔλειπε ὁ
Κακαράκης; Πού εἶχαν παῖ οἱ πέντε ἄλλοι;
"Αν ἤθελαν νὰ φύγουν ἀπ' τὴν κομπανία του, δὲν εἶχαν ἀνάγκη
νὰ φύγουν κρυφά. "Ἦταν ἐλεύθεροι. Μπορούσαν νὰ τὸν παρατήσουν
ὅποια ὥρα ᾔθελαν καὶ νὰ τοῦ τὰ πουν. "Οχι. "Αλλοὺ πήγαιναν.
Θυμῆθηκε τὰ βλέμματα καὶ τὴς συνηθειᾶς τους. "Επρεπε νὰ τὸ
κατάλαβῃ. "Ετρεξε ἔξω ἀπ' τὰ λημέρι. Τὰ καραούλι φύλαγε πάντοτε
ἀκουμπισμένο στὸ σπλο του.
— "Ὅλα ἐν τάξει, ψιθύρισε μόλις εἶδε τὸν ἀρχηγό του.
— Πέρασε ὁ Κακαράκης ἀπὸ δῶ; ρώτησε διστακτικὰ ὁ ἀρχιληστής.
ΑΥΡΙΟΝ: Πάνω στὴν ὥρα.

Κι' ἓνα «κόμικ-φουστανέλλας» ἀπὸ τὴν «'Απογευματινὴ» τοῦ 1954. Κείμενο Γιάννη Μιωῆ (Γ. Τσιριμώκου) — εἰκονογράφηση Φ. Δελή (Νίκου Νομικοῦ).

Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσίας! "Ετσι τῶχε βγάλε, ὁ λαός.
Εἴχαμε, λοιπόν, ἓνα μεγάλο ποσοστὸ ἀγωνιστῶν, οἱ ὅποιοι γίνανε
λησταὶ καὶ πέρασαν μὲ τὰ κατορθώματά τους στὸ αὐτό, στὸ θρύλο
νὰ ποῦμε. Βέβαια, ἦσαν ἐπαναστάτες! Δὲ δέχονταν τὴν ἀδικία,
ὄχι. Στὴν ἀρχή, ἐδῶ πού τὰ λέμε, μπορεῖ νὰ βγῆκαν, γιὰ πλιάτσικο.
Μετά ὅμως, σιγά - σιγά, καὶ τέτοιοι πού ἦσαν καταλαβαίνανε τὴ
φτώχεια, λήστευαν μόνο τούς πλούσιους καὶ δίνανε καὶ στοὺς
φτωχοὺς. "Εχουμε πολλὰ παραδείγματα ληστῶν πού ἔκαναν καλὰ.
"Εκδικοῦντο τὰ κορίτσια πού ἦταν ἀτιμασμένα, τούς τοκογλύφους,
πολεμοῦσαν τούς τσιφλικάδες. Αὐτοὺς ὅλους πού εἶχανε χτήματα
τούς τσάκισαν. Τούς «αὐτῶσαν» τὴν Παναγία καὶ τὸν Ἀδόξαστο!
Αὐτὸ εἶναι γεγονός. Μὲ τούς παπάδες ἀντίθετα εἶχανε ἓνα
σεβασμό. Μπορεῖ νὰ ἦσαν ὅ,τι ἦσαν, ἀλλὰ τὸ θεὸ τὸ
σεβόντουσαν! "Υπῆρχε, ξέρεις, καὶ τὸ μερίδιο τῆς Παναγίας.
Βέβαια, εἶχανε δικιά τους Παναγία, τὴν «Παναγία τὴν Κλέφτρια».

"Ὅταν κάνανε πλιάτσικο καὶ μοιράζανε τὰ λάφυρα, νὰ ποῦμε,
πρῶτα ἔβγαινε τὸ μερίδιο τῆς «Κλεφτριάς» καὶ μετά τὸ δικό τους!
Αὐτὸ τὸ συνήθειο τὸ εἶχαν ἀπὸ παλιά, ἀπὸ τότε πού ἦσαν οἱ
ἀρματωλοὶ καὶ οἱ κλέφτες.

(...) "Ο Καποδίστριας ἄρχισε αὐτὲς τίς ἐκτελέσεις. Τούς μάζεψε καὶ
τούς ἔκλεισε στὸ Παλαμίδι, στὴν Ἀκροναυπλία δηλαδή, καὶ ἦταν,
λέει, τόσοι πολλοὶ πού δὲ χώραγαν ἐκεῖ μέσα, πατεῖςμε - πατῶσε
ἦταν. Καὶ κάνανε οἱ ἴδιοι οἱ λησταί, πού ἦσαν καταδικασμένοι σὲ
θάνατο, ἓνα ἔγγραφο καὶ ζήτηγαν τὸ θάνατο σὰ λύτρωση. Μιά
ἀγωνιώδη ἐπὶ κλήση, νὰ σοῦ σηκῶνεται ἡ τριχιά. «Σκοτώστε μας,
ἐπιτέλους, σκοτώστε μας», δὲ βαστοῦσαν ἄλλο οἱ ἄνθρωποι τὰ
βασανιστήρια καὶ τὰ μαρτύρια πού τραβοῦσαν ἐκεῖ μέσα. Κι' ἔτσι
κάποια στιγμή ἄρχισε τὸ ξεπάστρεμα. Γιὰ νὰ τούς ἀφήσουν
ἐλεύθερους βέβαια δὲν ὑπῆρχε περίπτωση, ἀποφασίσανε λοιπόν
νὰ τούς ἐκτελέσουν. Ἀλλὰ ἔλα ντέ, πού κανεὶς δὲ δεχόταν νὰ γίνῃ
δήμιος! Ἀπαντήσανε τὸ λοιπόν οἱ ἀρχές, ὁ φρούραρχος καὶ οἱ
ἄλλοι, ὅτι ἐντάξει νὰ σὰς ἐκτελέσουμε κύριοι, ποιὸς ἀπὸ σὰς
δέχεται νὰ γίνῃ δήμιος, ἄς κάνει ἓνα βῆμα μπρὸς καὶ θὰ τοῦ
χαρίσουμε κιόλα τὸ ὑπόλοιπο τῆς ποινῆς καὶ θάνατο ἐλεύθερος νὰ
πάει μετά στὸ σπίτι του. Κανένας τους δὲ δέχτηκε νὰ γίνῃ! Οὔτε
ἀπὸ τούς κρατούμενους - οὔτε ἀπὸ τούς ἄλλους. Ξέρεις,
φαντάζομαι, ἐκεῖνο τὸ προηγούμενο μὲ τὸν Ντεμπλέρ, πού εἶχαν
φέρει ἀπὸ τὴ Γαλλία, γιὰ νὰ ἀποκεφαλίσῃ τὸν Κολοκοτρώνη.
Κανεὶς δὲ τοῦ μίλαγε, κανεὶς δὲ τὸν πλησίαζε. Τόσο πού καὶ στὸ
καφενεῖο πού ἔπινε τὸν καφέ του, τοῦ σπάγανε τὸ φλυτζάνι, δὲν
ἔπινε ἄλλος ἀπ' αὐτό, ἦταν μαγαρισμένο νὰ ποῦμε. Οὔτε στὴν
πόλὴ δέχτηκε κανεὶς νὰ τοῦ δώσει σπίτι. "Εμενε στὸ Μπούρτζι,
πάνω στὸν νησάκι, ἂν ξέρεις. Ἀπομονωμένοι, δὲ τοῦ μίλαγε

κανένας. Καὶ γιὰ νὰ περάσει τὴν ὥρα του μετροῦσε τίς μπακίρες
δεκάρες πού ἔπαιρνε γιὰ κάθε κεφάλι πού ἔκοβε. "Ηρθανε κι' ἄλλοι
ξένοι δήμιοι ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Ντεμπλέρ. Μὲ τὸν καιρὸ ὁ κόσμος
συνήθισε τίς ἐκτελέσεις, μαλάκωσε ὅσο νᾶναι, καὶ δὲ τοῦκανε πιά
τόση ἐντύπωση. Καὶ βρέθηκαν ἄνθρωποι ντόπιοι πού ἔγιναν
δήμιοι. Πιὸ πολὺ ἀπὸ κείνους πού ἦταν καταδικασμένοι σὲ
θάνατο. Μάθανε καὶ τὴν «τέχνη» σιγά - σιγά, πήραν τὸ «κολαί».
Χρειάζεται τέχνη κι' ἡ καρμανιόλα, μή σὰς κάνει ἐντύπωση, εἶναι
μεγάλὴ δουλειὰ νὰ ξέρεις πὼς κόβεται μὲ τὴν πρώτη ἓνα κεφάλι.
Εἶναι μιά θάση, ἄς ποῦμε, ἓνα κενὸ πού μπαίνει τὸ κεφάλι, τὰ
χέρια πίσω δεμένα, δίπλα ἀκριβῶς, ἀπὸ κάτω μᾶλλον, ἔχει ἓνα
σάκο μέσα στὸν ὅποιο πέφτει τὸ κεφάλι ἀμέσως μόλις κοπεῖ. Τίς
πρῶτες μέρες ἔγινε τῆς κακομοίρας μὲ τούς δικούς μας δήμιους.
Μαρτύρησαν οἱ ταλαίπωροι οἱ ληστές. Δὲν ξέρανε, θλέπεις, δὲ
μπορούσαν νὰ τούς κόψουν τὸ κεφάλι μιά κι' ἔξω, τὸ
μισοκόβανε. Πολλὲς φορές τούς στήνανε καὶ δυὸ καὶ τρεῖς φορές
μέχρι νὰ τούς κοπεῖ τὸ κεφάλι, μαρτύριο σοῦ λέω, μαρτύριο. Αὐτὰ
γινόντουσαν ἐπὶ "Ὁθωνα. "Οχι σὲ πλατεῖες καὶ κεντρικοὺς δρόμους.
Ἀπόμερα. Ἐκεῖ στὸ «Ἀλωνάκι» στὸ Παλαμίδι, ἀπὸ τὴν ἀριστερὴ
πάντα τοῦ Ναυπλίου, ὄχι στὸ κέντρο. Ἐκεῖ ἦταν στημένη ἡ
λαιμητόμος κι' ἔκοβε τὰ κεφάλια. Ὑπάρχει μάλιστα κι' ἓνας θρύλος
πού λέει πὼς ἐκεῖ πού εἶχε στηθεῖ ἡ λαιμητόμος κι' ἔτρεχε τὸ αἷμα,
δὲ φύτρωνε χορτάρι! Κατάλαβες; "Ο κόσμος παρακολουθοῦσε
ἀπὸ μακριά, δὲ ἦταν σὰ τὴ Γαλλία δηλαδή πού ἀγόραζε καὶ
παγωτό. Μαῦρα χρόνια τότε στὴν Ἑλλάδα. Ἡ ζωὴ εἶχε γίνῃ
σωστὴ κόλαση!

(...) Αὐτὸ ἔγινε μιά - ἔγινε δυὸ, εἶπε τὸ κράτος «δὲ μπορούμε
συνέχεια νὰ κόβουμε κεφάλια», εἶχανε τιγκάρε κιόλας οἱ φυλακές,
στὸ τέλος δόθηκε ἀμνηστία. Καὶ πολλοὶ ληστές παραδόθηκαν καὶ
ἐνετάχθησαν, μάλιστα, στὴ δύναμη τῆς χωροφυλακῆς.
(...) Γιὰ νὰ δεῖς πόσο «περνᾶνε» μερικά θέματα καὶ πιάνουνε τὸ
σφυγμὸ τοῦ κοσμάκι ὅπως καλὴ ὥρα τὰ «ληστρικὰ
μυθιστορήματα» καὶ οἱ «Γενοθέφες», θὰ σοῦ φέρω ἓνα παράδειγμα
σχετικὸ.

"Η «'Απογευματινὴ» ἔβαζε «λουκέτο». "Ἦταν Σάββατο, μοῦ
τάλεγε τότε ὁ Ἰωνᾶς, ἐγὼ δὲ τάξερα αὐτά, ἐγὼ ἤμουνα - καὶ τώρα
δηλαδή ἔτσι εἶμαι - ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου. Πέρα ἀπὸ τὴ δουλειά
μου, τὸν κόσμο μου, δὲ μ' ἐνδιαφέρει τίποτα. Οὔτε τὰ λεφτά πού
θὰ πάρω, οὔτε ἂν κάποιος ἄλλος παίρνει περισσότερα ἀπὸ μένα,
οὔτε ἂν θὰ μ' ἐκμεταλλετοῦνε. Ἐχω ἓνα ἐνθουσιασμό κι' αὐτός
εἶναι πού μὲ κρατᾷ στὴ ζωὴ. Δὲ μὲ νιάζει γιὰ τίποτα ἄλλο!

Συγκεκριμένα ἔγινε αὐτό, νὰ ποῦμε, μοῦ τότε ὁ Ἰωνᾶς καὶ δὲν
εἶχα κανένα σκοπὸ νὰ μὴν τὸν πιστέψω. "Ἦταν Σάββατο καὶ

ελήφθη απόφαση να θγάλουνε άλλο ένα φύλλο τή Δευτέρα, τό τελευταίο δηλαδή, καί να τή σταματήσουνε. Γιατί, λέει, είχε πέσει πάρα πολύ ή κυκλοφορία καί δέ συνέφερε να θγαίνει άλλο. Καί συμπίπτει μέ τό ἐξῆς γεγονός: τή «Σπυριδούλα»! Πρόσεξε να δεις τώρα πώς ἔγινε. Μοῦ τηλεφωνεῖ ἕνας γνωστός μου, ἀπό τό Ζάνειο νοσοκομείο, ὅτι «κύριε Δράκο, ἂν θές να δεις ἕνα καταπληκτικό, τάξε μου κι ἐγώ καθαρίζω γιά σένα». Τοῦ ἔταξα! "Ἐνα χιλιάτικο, ἕνα πεντακοσάρικο, δέ θυμάμαι τώρα πόσα ἀκριβῶς. Τί εἶναι, τοῦ λέω. «Ἐνα κοριτοάκι» μοῦ λέει, «ἀδχοῦνε σιδερῶσει τ' ἀφεντικά του καί μᾶς τό φέρανε πληγωμένο καί εἶναι ζήτημα ἂν θά ζήσει!». Ὡραία, τοῦ λέω, ἔρχομαι! Ἐγώ τό πίστεψα, δέ τό πίστεψα, ἀλλά ξεκίνησα καί πῆγα μέ τόν Ἰωνά καί θρεθήκαμε πρό ἑνός φοβεροῦ θεάματος. Ἦτοι τά 65% τοῦ δέρματος εἶχανε καεῖ, ἡ ἄδηλος ἀναπνοή δέ γινόταν πλέον καί ὁ ἱατροδικαστής μᾶς εἶπε ὅτι λίγες ἦτανε οἱ ὥρες του γιατί ἔτσι κι' ἔτσι! Μαζεῦω ὅλο τό ὑλικό, γράφω ἕνα ὠραῖο κομμάτι, παίρνω καί τόν Κωνσταντόπουλο πού ἦτανε γότε διευθυντής τῆς ἐφημερίδας, τηλεφωνάω καί τοῦ Γρηγοριάδη τοῦ ἀρχισυντάκτη καί μοῦ λένε «Μπράβο σου Δράκο, ἔπιασες λαυράκι, ἔλα γρήγορα!» Τό ἐξετίμησε να ποῦμε ὁ Γρηγοριάδης ἀλλά τό φοβήθηκε κιόλα. «Μπᾶς καί τρελλάθηκε ὁ Δράκος» θά εἶπε, «τί εἶναι ἕνα κορίτσι καί τό πιάσανε καί τό σιδερῶσανε, ροῦχο;». Ἔτσι ἀντί πρώτη σελίδα ἔπιασε καί τόθαλε στήν τρίτη. Δέν πήρε οὔτε μισό φύλλο ἡ «Ἀκρόπολις»! Πιάνω ἐγώ καί τηλεφωνάω στίτι τοῦ Κωνσταντόπουλου. Κύριε Σάββα αὐτό κι' αὐτό ἔγινε. Θά κάνω θέμα γιατί εἶναι φοβερό. Μοῦ λέει συγκέντρωσε ὅ,τι ὑλικό μπορεῖς να θρεῖς κι' ἐγώ σοῦ ἔχω σίγουρη τήν πρώτη σελίδα. Καί πραγματικά ἔτσι ἔγινε. Βγαίνει τή Δευτέρα ἡ «Ἀπογευματινή» μ' ἕνα ὀκτάστηλο ὁλόκληρο «Σπυριδούλα», μέ ξύλινα γράμματα τόσα ἐπάνω καί τό λοιπά. Ξέρεις πόσα φύλλα πάνω πήρε; Πενήντα χιλιάδες φύλλα! Ἐκεῖ πού ἦτανε να κλείσει δηλαδή! Αὐτές οἱ ἱστορίες ἀρέσουνε στόν κόσμο! Ἀκοῦστε πού σᾶς μιλάω! Θά σᾶς ἀναφέρω μιά ἄλλη περίπτωση. Ἐγγραφα προπολεμικά στόν «Ἐλεύθερο Ἀνθρώπο» τή «Ζωή τοῦ Ρασπούτιν» σέ καθημερινές συνέχειες. Μιλᾶμε τώρα γιά ἐποχή 1930 μέ 32! Διευθυντής συντάξεως ἦτανε ὁ Δημήτρης ὁ Πουρνάρας, καλός ἄνθρωπος καί οἰκογενειάρχης να ποῦμε. Τό «Ρασπούτιν» τόν ἔφιαχνα μέ βάση ἕνα βιογραφικό του ποῦχε κυκλοφορήσει στά γαλλικά. Κάποτε τέλειωσα τό ὑλικό μου, τέλειωσα κι' ἐγώ τή σειρά. Ἐπῆγα τά τελευταῖα χειρόγραφα στόν Πουρνάρα καί τοῦ τά παράδωσα. Μετά ἀπό λίγο χτυπάει τό κουδούνι καί μέ φωνάζει στό γραφεῖο του. «Κύριε Δράκο, δέν πρέπει να τό σταματήσεις! Ἐγώ τό θέλω ἀκόμα. Αὐτό μᾶς ἔδωσε κυκλοφορία καί ὁ Βενιζέλος!» Τί να κάνω ἐγώ, τό συνέχισα. Πηγαίνω, λοιπόν, στοῦ «Κάουφμαν» καί ψάχνω να θρώ τίποτα παρόμοιο καί βρίσκω τᾶ «Ἀπομνημονεύματα τοῦ Γιουσούπωφ», τοῦ ἐκτελεστοῦ τοῦ Ρασπούτιν, καί γράφω κι' ἐγώ τίς «Λευκές ἀδελφές τοῦ Ρασπούτιν». Κι' ἔτσι τράβηξα τό θέμα μέ τό Ρασπούτιν κανά - δυό μῆνες ἀκόμα. Κάθε «αὐτό» ἔχει καί τήν «αὐτή» του! Ὅπως τό «κίτρινο ὕγρo» τοῦ Γεωργιάδη τοῦ ποτοποιοῦ, να ποῦμε, δέ θά τήν ξέρεις ἐσύ! Μεγάλη ἱστορία! Ἀφησε ἐποχή! Ἐνα ὕγρo, νεράκι τοῦ Θεοῦ δηλαδή, πού θεράπευε, λέει, ὅλες τίς παθήσεις. Τρίχες δηλαδή, ἀλλά «τράβηξε» τό θέμα, καί γιά μῆνες ὁλόκληρους τό κρατάγαμε πρώτη σελίδα. Εἶχε ἀνέθει ἡ κυκλοφορία τῆς ἐφημερίδας στό διπλό. Ἔτσι πῆγε καί μέ τᾶ «ληστρικά». Ἐπιασε τό θέμα κι' ὅλοι πέσανε σά τίς σφίγγες στό μέλι. Ὅλοι ἄρχισαν να γράφουν «ληστρικά» καί «ἡρωϊκά» ἀναγνώσματα. Κάτι τευχάκια τῆς πλάκας ἦτανε δηλαδή, να τόσο... ὄχι τόσο, τόσο δά, ὅσο αὐτό ἐδῶ, ἕνα δεκαεξασέλιδο συνήθως, εἶχε μπροστά ἕνα κλισέ μέ τή

Τό «λαυράκι» πού γλύτωσε τελευταία στήσιμή τήν «Ἀπογευματινή» ἀπό τό «λοιπέτο». «Ὡς διά μαγείας» ἡ κυκλοφορία τῆς ἀνέθηκε κοντά πενήντα χιλιάδες φύλλα παραπάνω!

φωτογραφία τοῦ ληστή ἡ μιά λιθογραφία μέ μιά παράσταση. Ὁ Χρηστίδης ἔκανε ὠραῖες λιθογραφίες. Ζωντανά πράματα, ἔλεγε καί θά σοῦ μιλήσουνε, τέτοιο χέρι εἶχε! Δέν ἦτανε ἀκριβά, ξέρω γώ, μιά δραχμή, μιὰμιση, πολύ φτηνά καί γι' αὐτό εἶχανε καί πολύ μεγάλες κυκλοφορίες. Κι' ἄς μήν ξέρανε καλά-καλά να τᾶ διαβάσουνε! Ἐκεῖ τσοῦκ - τσοῦκου, γράμμα μέ γράμμα, τό θγάζανε σ' ἕνα ἀπόγεμα. Δέν εἶχανε καί μέ τί να περάσουνε τήν ὥρα τους τότε οἱ ἄνθρωποι, αὐτά διαθάζανε. Οὔτε κινηματογράφοι ὑπῆρχαν τότε, οὔτε τηλεόραση, οὔτε τίποτα! Πάντως εἶχανε πολύ φαντασία αὐτά τᾶ φυλλαδιάκια, εἶχανε πλοκή, περιπέτεια, καλοστημένες ἱστορίες. Ἐ, μετά βέβαια, πού ἔπιασε τό εἶδος αὐτό ἄρχισαν τίς συνηθισμένες πονηρίες. Ξεχylώνανε τίς ἱστορίες μέ τούς διαλόγους καί τίς κάνανε τόσες. «Σήκω», «Κάτσε», «Τί κάνεις», «Καλά εἶμαι», «Πῶς εἶπες», «Σοῦ εἶπα»... Τέτοια κόλπα! Κατάλαβες; Καί γέμιζε ἡ σελίδα ὡς πού να πεις κίμινο. Ἀνάλογα μέ τήν κυκλοφορία πού εἶχανε, κυκλοφοροῦσανε καί δυό καί τρεῖς φορές τήν ἐβδομάδα. Οἱ πιά πολλοί ἐκδότες θγάζανε τέτοιες σειρές. Κι' ὁ Σαλίθερος εἶχε θγάλει, καί ὁ Δημητράκος, ὁ Δελῆς, ὅλοι τους! Εἶχανε φοβερή ἐπιτυχία. Οἱ ἐφημερίδες τότε ψχοιούσαν μπροστά τους. Πούλαγε να ποῦμε τό «Βῆμα» ἑφτά - ὀκτῶ χιλιάδες φύλλα τήν ἡμέρα, τό τελευταῖο ληστρικό ποτέ δέν ἔπεφτε κάτω ἀπό τίς εἴκοσι. Τέτοια ἤθελε ὁ κόσμος. Εἶχανε πέραση τότε αὐτά τᾶ πράματα. Ἦτανε ἡ «τιμή» τοῦ ἀδελφοῦ, τοῦ πατέρα, ἡ «ἀέρινος κόρη», ἡ «Γκόλφω», ἡ «ὠραία βοσκοπούλα», ἡ αὐτή... πῶς τή λένε, τέλος πάντων, κι' ἄς ἦτανε θρωμοφάρες, ἄλλη ἱστορία αὐτή. Θυμάμαι μιά φορά μέ τόν Σιλάντο τόν ἱατροδικαστή, πού εἴμαστε ἐκεῖ πάνω στή Λευκάδα κάπου, ἦτανε μιά πολύ θρώμικη ὑπόθεση, καί γυρνᾷ κάποιον στιγμή ἐκνευρισμένος καί μοῦ λέει: «Τί εἶναι αὐτά πού λέτε ἐσεῖς οἱ δημοσιογράφοι! Ποιά εἶναι τᾶ ἀγνά ἦθη τῆς ὑπαίθρου πού γράφετε καί πού τᾶ εἶδατε!» Πραγματικά εἶχε δίκιο ὁ χριστιανός. Τᾶ «ἀγνά ἦθη» πού γράφανε οἱ ἐφημερίδες δέν ὑπῆρχαν οὔτε γιά δεῖγμα. Παντοῦ θρώμα, αἰμομιξία, ἀτιμία, σοδομισμός καί παλιανθρωπιά. Αὐτοῖ οἱ ἄνθρωποι πού ζοῦσανε μέσα σέ μαῦρα χάλια, χωρίς φῶς, μ' αὐτό τή θγάζανε, μ' ἕνα λυχνάρι, ὅλοι μαζί, παιδιά, γυναῖκες, ἄντρες, ξαδέλφια σ' ἕνα κρεβάτι! Ὅ,τι μπορεῖς να φανταστεῖς γινότανε ἐκεῖ μέσα. Θρήνος! Στέρηση τοῦ σέξ, ἀγραμματοσύνη, ξεσπάγανε στά κατοικίδια καί στίς γυναῖκες τους, τίς κόρες τους. Ἔτσι ἦτανε! Λοιπόν, πιάσανε αὐτές οἱ φυλλάδες, γιατί τᾶ λέγανε «ὠραία». Μέχρι πού ἦρθε ὁ Μεταξᾶς, πότε ἦτανε, τό '36 ἂν δέν κάνω λάθος, καί τάκοψε μέ τό μαχαίρι. Τᾶ ἀπαγόρεψε...

● **ΛΑΪΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΑΛΙΘΕΡΟΥ** ●

Θρησκευτικά		Διηγήματα καί εἰδυμογραφήματα	
Αγαθάγγελος, προφητεῖαι τοῦ μέλλοντος.	Δρχ. 3.—	Κακασένου βίος	3.—
Ἀκολουθία Ἀναγνώστου	5.—	Βιογρ. κακούργου Πετμετζᾶ	3.—
Ἅγιος Φανούριος	3.—	Γενοβέφα	5.—
Ἀκολουθία Ἀγ. Μοδέστου	7.50	Ἀπιστίαι Συζύγων	5.—
Ἀποκάλυψις Ἰωάν. Θεολόγου	4.—	Διηγήματα τοῦ Ποδούρου	5.—
Βίος ἀγίου Σπυρίδωνος	7.50	Διηγήματα ἐκλεκτά	5.—
Βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ	5.—	Ἀπερτόλδου, πανουργία	3.—
Θυσία τοῦ Ἀβραάμ	3.—	Ἀπερτόλδου βίος	3.—
Κασσιανή	5.—	Τᾶ θαύματα τοῦ Μπόσκου	3.—
Καταβασίαι Δεσπ. ἑορτῶν	5.—	Μάγκα τοῦ ὠρολογίου	3.—
Μυστήριον Θανάτου	5.—	Ναστρεδδίν Χόντζας	3.—
Νεκρώσιμος Ἀκολουθία	5.—	Ροβινσὼν Κροῦσος	6.—
Πνευματικὸς Καθρέπτης	7.—	Τὸ Φρικτὸν λάθος	5.—
Ἱστορικά		Λαϊκὰ Τραγούδια	
Ἀθανάσιος Διάκος	3.—	Ἀφροδίτη ἡ φιλομειδῆς	3.—
Ἀνέκδοτα Δημ. Βάλλη	5.—	Ἐρωτόκριτος, ποίημα	20.—
Βασίλ. ὁ Βουλγαροκτόνος	4.—	Λιανοτράγουδα	3.—
Ἡρώες τῆς Ἑλλήν. Ἐπαναστάσεως.	3.—	Νέος τραγουδιστής	3.—
Ἱστορία Βαλκαν. πολέμου	4.—	Τραγούδια τῆς ἀγάπης	3.—
		Τᾶ 135 νέα τραγούδια	2.50
		Τραγούδια τῆς ταβέρνας	3.—

Ἱστορ. Ἑλληνοβουλγαρικοῦ πολέμου.	4.—	Τραγούδια καί χαρὲς	3.—
Ἱστορία Μεγ. Ἀλεξάνδρου	5.—	Τραγούδια τοῦ Μαῖου	3.—
Ἱστορία τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου.	3.—	Σεβνταλῆς τραγουδιστής	3.—
Κατσαντώνης	3.—	Πολεμικά τραγούδια	3.—
Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος	3.—	Τραγούδια τῆς σκούπας	3.—
Κωνσταντῖνος Κανάρης	3.—	Ἡρωϊκὴ Ἀνθολογία	12.50
Τελευταῖαι στιγμαὶ τοῦ Μ. Ναπολέοντος.	6.—	Νέα Ἑλληνικὴ Ἀνθολογία	35.-45
Δράματα καί Κωμῳδία		«Τὸ Τραγούδι» Ἐκδίδεται εἰς τεύχη κατὰ μῆνα. Περιέχει ὅλα τᾶ νέα Τραγούδια τοῦ Θεάτρου. Ἐκαστον τεῦχος δρ. 4.—	
Μᾶρκος Μπότσαρης		Παραμύθια	
Ἀρματωλοὶ καί Κλέφται	3.—	Ἀμπουλβάρη	6.—
Βαβυλωνία	3.—	Σεβᾶχ Θαλασσινός	6.—
Θυσία τοῦ Ἀβραάμ. Δράμα	3.—	Μυθολογικὸν Συντῆμα	5.—
Ἀθανάσιος Διάκος τραγῳδία	3.—	Τᾶ 52 Παραμύθια τοῦ λαοῦ	5.—
Ὁδοιπόρος, τραγῳδία	4.—	Τᾶ 50 νέα Παραμύθια	5.—
Ὁ Καπετᾶν Φάπας	4.—	Τᾶ 45 Παραμύθια τοῦ λαοῦ	4.—
Ὁ Κύριος Κρομμύδας	4.—	Τᾶ 36 Παραμύθια τοῦ λαοῦ	4.—
Ὁ Κόντε Μαντουλάτος, κωμ.	12.50	Τὸ Παραμῦθι τῆς Ἀλεπούς	4.—
Τοῦ Κουτρούλη τὸ πανηγύρι	12.50	Διηγήματα, Παπαδιαμάντη	12.—
Παιδικὸι διάλογοι	5.—	Ἡ Χαλιμᾶ	45.—
Τὸ Καναρίνι, κωμῳδία	5.—	«Μᾶσκα» εἰς ἐβδομαδιαῖα τεύχη	5.—
Θιάκας, κωμῳδ. ἀστειοτάτη	3.—		

Εκδόσεις του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης

- Botsford & Robinson**, *Ἀρχαία Ἑλληνική Ἱστορία*
Μετ. Σωτήριος Ε. Τσιτσώνης
(17 × 24), σσ. xvi + 658 Δρχ. 600
- Gustave Glotz**, *Ἡ ἑλληνική «πόλις»*
Μετ. Ἀγνή Σακελλαρίου
(14 × 21), σσ. 491 Δρχ. 400
- Βάσου Καραγιώργη**, *Ἀρχαία Κύπρος* ← *Ἀπό τῆ
Νεολιθική ἐποχή ὡς τὸ τέλος τῆς Ρωμαϊκῆς*
(17 × 24), σσ. 151 + πίν., εἰκ. ἔγχρ. 21, Α/Μ 250 Δρχ. 250
- Elpidio Mioni**, *Εἰσαγωγή στὴν Ἑλληνική Παλαιογραφία*
Μετ. Νικόλαος Μ. Παναγιωτάκης
(17 × 24), σσ. 204 + 30 πίν. Δρχ. 350
- K. J. Dover**, *Ἡ Κωμωδία τοῦ Ἀριστοφάνη*
Μετ. Φάνης Ι. Κακριδῆς
(14 × 21), σσ. 349 Δρχ. 300
- Werner Jaeger**, *Δημοσθένης – Διαμόρφωση καὶ
ἐξέλιξη τῆς πολιτικῆς του*
Μετ. Δέσποινα Καρπούζα-Καρασάββα
(14 × 21), σσ. 306 Δρχ. 300
- Ι. Θ. Κακριδῆ**, *Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες στὴ νεοελληνικὴ
λαϊκὴ παράδοση*
(14 × 21), σσ. 107 Δρχ. 120
- Δημητρίου Σ. Λουκάτου**, *Εἰσαγωγή στὴν ἑλληνικὴ
Λαογραφία (β' ἐκδ.)*
(14 × 21), σσ. 351 Δρχ. 300
- H. J. Rose**, *Ἱστορία τῆς Λατινικῆς Λογοτεχνίας*
(2 τόμοι)
Μετ. Κ. Χ. Γρόλλιος
(14 × 21), σσ. Α' xx + 419, Β' 413 Δρχ. 600
- Λίνου Πολίτη**, *Ἱστορία τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας*
(14 × 21), σσ. ιστ' + 442 Δρχ. 400
- “Encyclopédie de la Pléiade”**, *Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας –
Ἡ Καντιανὴ Ἐπανάσταση*
Μετ. Κυριάκος Σ. Κατσιμάνης
(14 × 21), σσ. 305 Δρχ. 200
- “Encyclopédie de la Pléiade”**, *Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας –
19ος αἰώνας: Ρομαντικοί-Κοινωνιολόγοι*
Μετ. Τίτος Πατρίκιος-Παῦλος Χριστοδουλίδης
(14 × 21), σσ. 379 Δρχ. 300
- Ε. Π. Παπανούτσου**, *Α. Δελμουζος (Ἡ ζωὴ του –
Ἐπιλογή ἀπὸ τὸ ἔργο του)*
(14 × 21), σσ. 299 + εἰκ. Δρχ. 250
- Πινακοθήκη καὶ Γλυπτοθήκη τοῦ Μορφωτικοῦ
Ἰδρύματος τῆς Ἑθνικῆς Τράπεζας στὴ Θεσσαλονίκη*
31 ἔγχρωμοι πίν. 35 × 39 ἐκ. Δρχ. 400

Σημείωση: Τὰ βιβλιοδετημένα ἀντίτυπα ἐπιβαρύνονται μὲ 100
δραχμὲς

Εκδόσεις τῆς Εθνικῆς Τραπέζης

- Φοῖβου Ἀνωγειανάνκη**, *Ἑλληνικά λαϊκά μουσικά
ὄργανα*
(25 × 30), σσ. 400, εἰκ. ἔγχρ. 154, Α/Μ 103 Δρχ. 1.800
- Μανόλη Χατζηδάκη**, *Εἰκόνες τῆς Πάτμου*
(25 × 30), σσ. 205, εἰκ. ἔγχρ. 84, Α/Μ 123 Δρχ. 2.200
- * *Μονὴ Σταυρονικήτα (Ἱστορία-Εἰκόνες-
Χρυσοκεντήματα)*
(25 × 30), σσ. 241, εἰκ. ἔγχρ. 92, Α/Μ 21 Δρχ. 1.300
- * *Νεολιθικὴ Ἑλλάς*
(25 × 30), σσ. 356, εἰκ. ἔγχρ. 162, Α/Μ 86 Δρχ. 1.500
- * *Ἑλληνικὴ Ἐμπορικὴ Ναυτιλία (1453-1850)*
(25 × 30), σσ. 510, εἰκ. ἔγχρ. 152, Α/Μ 120 Δρχ. 1.800
- * *Λεύκωμα «Ἐλ Γκρέκο»*
26 ἔγχρωμοι πίν. 40 × 50 ἐκ. Δρχ. 1.000
- * *Λεύκωμα «Μακρυγιάννη» (Στοχασμὸς Μακρυγιάννη,
Χεῖρ Παναγιώτη Ζωγράφου – Εἰκονογραφία τοῦ '21)*
24 ἔγχρωμοι πίν. 40 × 50 ἐκ. Δρχ. 1.000
- * *Κύπρος '74 – Τὸ ἄλλο πρόσωπο τῆς Ἀφροδίτης*
(21 × 28), σσ. 277, εἰκ. ἔγχρ. 164, Α/Μ 79 Δρχ. 500
- Μνήμη Ἰωάννη-Γαβριήλ Ἐυνάρδου (1775-1863)*
(17 × 24), σσ. 141, εἰκ. ἔγχρ. 16, Α/Μ 20 Δρχ. 250
- ΟΔΗΓΟΙ (εἰκονογραφημένοι):
- * *Ἀττικὴ – Ἀπὸ τὴν Προϊστορικὴ ὡς τὴ Ρωμαϊκὴ
περίοδο*
(13 × 21), σσ. 78 Δρχ. 150
- * *Ἀχαΐα – Ἡλεία*
(13 × 21), σσ. 78 Δρχ. 150
- * *Χίος*
(13 × 21), σσ. 78 Δρχ. 150

* Κυκλοφοροῦν καὶ σὲ ἀγγλικὴ γλῶσσα

Πωλοῦνται σὲ ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα
Κεντρικὴ Διάθεση: Πλατεία Μητροπόλεως 3,
2ος ὄροφος (τηλ. 32.21.337)

Πρατήριο: Ἑθνικὴ Τράπεζα, Καρ. Σερβίας 2
(Πλατεία Συντάγματος)

Τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὶς πωλήσεις διατίθενται
γιά πολιτιστικούς σκοπούς

Ἡ ἀστυνομικὴ ἐκδοχὴ γιά τόν χημικὸ πόλεμο

τοῦ ΡΕΠΟΡΤΕΡ

«Τὰ Χημικά μέσα εἶναι τὸ πλέον ἀποτελεσματικὸν ὄπλον εἰς χεῖρας τῆς Ἀστυνομίας πρὸς διάλυσιν συναθροίσεων.

Διὰ τῶν δακρυγόνων, ἐλύθη διὰ τὴν ἀστυνομίαν τὸ σοβαρὸν θέμα τῆς ἀντιμετωπίσεως μεγάλου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων, συγκροτούντων συνάθροισιν. Ἡ ἀριθμητικὴ ὑπεροχὴ τοῦ πλήθους δὲν ἀποτελεῖ πλέον θέμα διὰ τὴν ἀστυνομίαν. Ἡ ἀστυνομία κατέστη ἰσχυροτέρα οἰασδῆποτε συναθροίσεως, ὅσοιδήποτε καὶ ἂν συγκροτοῦν ταύτην καὶ οἰανδήποτε δραστηριότητα καὶ ἂν ἐπιδεκνύουν.

.....
Ὅσάκις ἡ ἀστυνομία ἀντιμετωπίζει πλῆθος ἀριθμητικῶς ὑπέρτερον καὶ ἐπιδεκνύον ἐπιθετικὴν συμπεριφορὰν, δέον νὰ προσφεύγῃ εἰς τὰ δακρυγόνα, διότι οὕτω θὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν τάξιν μέ ταχύτητα καὶ ἐλαχίστας ζημίας».

ΜΕ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ κείμενον αὐτὸ τοῦ δ' ὑπαρχηγού τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων κ. ΗΛΙΑ ΨΥΧΟΓΙΟΥ ἀρχίζαμε τὴν παρουσίασιν τῶν σύγχρονων ἀστυνομικῶν μεθόδων καταστολῆς, ὅπως αὐτὲς περιγράφονται στὰ «ἐκπαιδευτικὰ βοηθήματα» τῆς ἀστυνομίας. Στὸ σημερινό, τελευταῖον σημείωμά μας, δίνουμε τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ τοῦ χημικοῦ πολέμου μέ δακρυγόνα καὶ ἄλλα ἀέρια πού ἀποτελοῦν καὶ τὸ ἰσχυρὸ ὄπλο-στάσιο τῆς ἀστυνομίας γιὰ τὴν διάλυσιν τῶν «ὀχλοκρατικῶν ἐκδηλώσεων».

ΕΠΕΙΔΗ οἱ «ἐκ τοῦ συστάδην» ἐνέργειες δὲν εἶναι πάντα πρόσφορες, ἡ ἀστυνομία υἱοθέτησε τὰ ὄπλα τοῦ Χημικοῦ Πολέμου, ἀφοῦ προηγούμενα ἔκανε ὅλες τίς προσαρμογὰς ταχτικῆς πού ἐπιβάλλονται γιὰ τίς «μάχες τῶν πόλεων». Τὰ χημικά μέσα θὰ ἐκτοξευτοῦν μέ κατάλληλα ὄπλα καὶ συνήθως ὄχι ἀπὸ τίς δυνάμεις τῶν πεζῶν. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ὑπάρχουν οἱ περιώνυμες αὔρες τίς ὁποῖες ὅλοι γνωρίσαμε καὶ πού οἱ «τακτικές» κινήσεις τους περιγράφτηκαν στὰ προηγούμενα σημειώματα.

Ο,ΤΙ πρέπει νὰ σημειώσουμε ἐδῶ, εἶναι ἡ πρόνοια γιὰ τίς... μετεωρολογικὰς συνθήκες, ὅταν γίνεται χρῆσις τῶν καπνογόνων καὶ τῶν δακρυγόνων. Τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι τόσο ἡ βροχὴ – ἔτσι κι ἄλλιως ἀκατάλληλες συνθήκες γιὰ... συγκεντρώσεις – πού ἐκμηδενίζει τὰ «ἀγαθὰ ἀποτελέσματα» τῶν βλημάτων. Χρειάζεται γνώσις καὶ πολὺ σπουδὴ τοῦ... πνέοντος ἀνέμου. Πρῶτα γίνεται μιὰ δοκιμαστικὴ ρίψις καπνογόνου χειροβομβίδας. Ἄν ὁ ἀνεμὸς εἶναι ἰσχυρὸς, τότε ρίχνονται χειροβομβίδες Ν. 121 πού ἀναδίνουν «ἀναθυμιάσεις ἐπὶ ἀρκετόν».

ΓΙΑ τὴν μεγαλύτερη ἀποτελεσματικότητα πρέπει νὰ καθοριστῇ ἡ «γραμμὴ ρίψεως» τῶν δακρυγόνων. Ἡ συνταγὴ: «Ἡ γραμμὴ ρίψεως δέον νὰ σχηματίζει ὀρθὴν γωνίαν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ ἀνέμου, πρέπει δὲ νὰ εἶναι μεγαλυτέρα τοῦ πλάτους τοῦ πλήθους... καὶ νὰ ἀπέχει ἀρκετὰ ἀπὸ τοῦ πλήθους, ὥστε τὰ ἐπὶ μέρους παραγόμενα νέφη νὰ ἐνωθοῦν πρὸ τοῦ πλήθους καὶ νὰ καλύψουν αὐτό».

«Πρὸς κατάπληξιν(!) τοῦ πλήθους, ρίπτονται καὶ καπνογόνοι χειροβομβίδες Ν. 108 ἢ ἐρεθιστικαὶ - παρηνιστικαὶ Ν. 555. Αὗται ἐκβάλλουν μεγάλην ποσότητα καπνοῦ καὶ ἐπιδροῦν ψυχολογικῶς».

ΔΕΝ «φτάνει» βέβαια ἡ «ψυχολογικὴ πίεσις». Καὶ ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι βέβαια δευγαλικά στό... γάμο τοῦ Καραγκιόζη. Ἡ ἀναταραχὴ καὶ ἡ τρομοκράτησις εἶναι μιὰ ἀπὸ τίς φάσεις. Στὴ συνέχεια θὰ ὀρμήσουν οἱ ἀστυνομικοὶ ἐναντίον τοῦ «ὄχλου», τὰ γκλόμπς θὰ δράσουν, θὰ διενεργηθοῦν οἱ προγραμματισμέναι συλλήψεις καὶ θὰ ἀπαγγελθοῦν οἱ κατηγορίες γιὰ τίς δίκας πού θὰ ἀκολουθήσουν.

ΘΑ μπορούσαμε νὰ συνεχίσουμε γιὰ πολὺ τὸ ἀνάγνωσμα τῶν περιπετειῶν «τοῦ ὄχλου» καὶ τῶν μεθόδων πού ἀκολουθεῖ ἡ ἀστυνομία γιὰ τὴν κατάπληξιν κάθε διαμαρτυρίας στὸ ὄνομα «τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐννόμου τάξεως καὶ τῆς προασπίσεως τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν».

ΚΛΕΙΝΟΥΜΕ ὅμως μέ ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ δακτυλογραφημένο κείμενον τοῦ κ. Η. ΨΥΧΟΓΙΟΥ πού φέρει τίτλο «Ὀχλοκρατικαὶ ἐκδηλώσεις». Στὴ σελίδα 24 γράφει: «Ὅταν καταληφθῇ ἐν κτίριον ὑπὸ τῶν διαδηλωτῶν, ρίπτονται χειροβομβίδες ἢ βλήματα ἐντὸς αὐτοῦ, διὰ τῶν ἀνοικτῶν παραθύρων.

Ἐάν εἶναι γνωστὸς ὁ χώρος τοῦ κτιρίου τὸ ὁποῖον ἔχουν καταλάβει, ρίπτονται ἀέρια, κατὰ πρῶτον, εἰς τοὺς λοιποὺς χώρους, διὰ νὰ μὴν προβοῦν εἰς τὴν κατάληψιν των καὶ κατόπιν ρίπτονται εἰς τὸν ὅλον τὸν ὅποιον οὗτοι κατέχουν. Ἐάν τὰ παράθυρα εἶναι κλειστά, ἀνοίγονται ὅπαι διὰ βλημάτων καὶ κατόπιν ρίπτονται τὰ δακρυγόνα, ὁ δὲ ἀέρας τὰ παρασύρει πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κτιρίου».

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ εἶναι ὁλοκληρωτικὸς καὶ ἡ ἀστυνομία γιὰ τὴν διεξαγωγὴν του χρησιμοποιοῖ θεμιτὰ καὶ ἀθέμιτα μέσα. Καί τότε οἱ «πολίτες» (ἀφοῦ προηγούμενα ἔχουν μετατραπῇ σὲ «ὄχλο») πλήττονται καὶ στὴ ζωὴ τους καὶ στὴ σωματικὴν τους ἀκεραιότητα. Ὅσο γιὰ τὴν «περιουσίαν», αὕτη πληρώνει τὴν ἀστυνομικὴν λογικὴν τῆς προάσπισής της.

Τὰ ὄπλα τοῦ πολέμου

Σημαντικὸ μέρος τῆς «μελέτης» τοῦ κ. Ψυχογιού ἀναφέρεται στὰ «χημικά μέσα». Ἡ ἀποτελεσματικότητά τους γιὰ τὴν διάλυσιν τῶν συγκεντρώσεων δικαιώνει τὸ ἐνδιαφέρον του. Τὰ «χημικά μέσα» πού χρησιμοποιοῖ ἡ ἀστυνομία εἶναι τὰ καπνογόνα καὶ, ἐκεῖνα πού στὴν ὁρολογία τοῦ Χημικοῦ Πολέμου, χαρακτηρίζονται σάν «ἐρεθιστικά».

α. Καπνογόνα: «πρὸς δημιουργίαν πανικοῦ καὶ διάσπασιν τῆς στενῆς ἐπαφῆς των».

β. Ἐμετικά: «χρησιμοποιοῦνται μόνον εἰς πολὺ σοβαρὰς καταστάσεις, καθ' ἃς τὰ δακρυγόνα δὲν ἀναχαιτίζουν τοὺς διαδηλωτάς».

γ. Παρηνιστικά, ἐρεθιστικά: «παρουσιάζουν τὸ πλεονέκτημα (!) ὅτι ἐκτός τοῦ ἐρεθισμοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, προκαλοῦν πτάρνισμα καὶ βήχα».

δ. Δακρυγόνα: μέ κύριο συστατικὸν τὴν χλωρακετοφαινόνη προκαλοῦν «ἰσχυρὸν ἐρεθισμόν τοῦ ἐπιπεφυκότος τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ἄλλων βλενογόνων μεμβρανῶν (στόματος-ρινός)».

Ὅλα αὐτὰ τὰ «ἀντιοχλοκρατικὰ ὄπλα» ρίχνονται μέ χειροβομβίδες καὶ βλήματα. Στὴ συνέχεια ἀντιγράφουμε – χρησιμοποιώντας τὴν «ἐπιστημονικὴ γλώσσα» τοῦ κ. Ψυχογιού – ὅσα ἀναφέρει γι' αὐτὲς τίς χειροβομβίδες καὶ τὰ βλήματα:

Α. ΧΕΙΡΟΒΟΜΒΙΔΕΣ

1. Νούμερον 112 (CN)

Χρῶμα: Ἐρυθρόν

Μικτόν βάρος: 425 γρ.

Βάρος γομώσεως: 389 γρ.

Βάρος δακρυγ. κόνεως: 128 γρ.

Διάρκεια ἐξόδου ἀερίου: 25-35" λεπτά.

Διάρκεια καύσεως θρυαλλίδος: 1" λεπτόν.

Ἡ ρίψις τῆς βομβίδος γίνεται ὡς ἀκολούθως: Κρατεῖται ὁ μοχλὸς ἀσφαλείας καὶ ἀφαιρεῖται ἡ ἀσφαλιστικὴ περόνη. Μετὰ ρίπτεται ἡ βομβίς. Ἐνα δευτερόν λεπτόν ἀπὸ τῆς ρίψεως, ἡ θρυαλλὶς μεταδίδει τὸν σπινθῆρα εἰς τὴν γόμωσιν μετὰ τῆς ὁποίας εἶναι ἀναμειγμένη ἡ χλωρασετοφαινόνη. Ἡ γόμωσις ἀναφλέγεται ἀπὸ τὴν καυσὶν τῆς πυρίτιδος, καὶ διανοίγει τὰς ὁπὰς, αἵτινες εὐρίσκονται εἰς τὴν βάσιν, τὴν κορυφὴν καὶ τὰ τοιχώματα ἀπὸ ὅπου ἀναδίδεται δακρυγόνον νέφος. Ἡ ἐξοδος τοῦ ἀερίου διαρκεῖ ἐπὶ 35" λεπτά, περίπου. Ἡ χειροβομβίς δὲν ἐκρήγνυται, οὔτε τέμνεται εἰς τεμάχια δυνάμενα νὰ προξενήσουν σωματικὴν βλάβην.

2. N. 115 (CN)

Χρώμα: Έρυθρόν
Μικτόν βάρος: 570 γρ.
Βάρος γομώσεως: 284 γρ.
Βάρος δακρυγόνου: 82 γρ.
Διάρκεια εξόδου δακρυγόνου: 20-25" λεπτά.
Διάρκεια καύσεως θρυαλλίδος: 2" λεπτά.

Η χειροβομβίς αυτή ρίπεται ως και η προηγούμενη. Εύθως ως η θρυαλλίς μεταδώση τόν σπινθήρα εις τήν γόμωσιν, η βομβίς εκρήγνυται και χωρίζεται εις τρία τεμάχια, τά όποια ενεργούν ως τρεις βομβίδες.

Τά τεμάχια ταύτα εκτινάσσονται και διασκορπίζονται, ενεργούντα ως χωριστά βομβίδες, αναδίδουσαι νέφος επί 20-25" λεπτά της ώρας. Διά τόν λόγον τούτον δέν επιτρέπεται νά ριφθῇ επί η μεταξύ ανθρώπων, διότι υπάρχει κίνδυνος νά τραυματισθῇ τις εκ της θιαίας εκτινάξεως τών τριών τμημάτων. Έκτός από τόν χωρισμόν της βομβίδος εις τρία τεμάχια, ούδέν άλλο θραύσμα δημιουργείται.

3. N. 121 (CN)

Χρώμα: Έρυθρόν
Μικτόν βάρος: 284 γρ.
Μικτόν βάρος γομώσεως: 181 γρ.
Βάρος δακρυγόνου: 132 γρ.
Διάρκεια εξόδου κόνεως: "Άμεσος
Διάρκεια καύσεως θρυαλλίδος: 2" λεπτά.

Έκ της χειροβομβίδος ταύτης εξέρχεται κόνις και όχι καπνός. Η έξοδος της χλωρασετοφενόνης συντελείται άμέσως, εύθως ως η θρυαλλίς μεταδώση τόν σπινθήρα εις τήν πυρίτιδα.

Έχει κατασκευασθῇ ούτως, ώστε νά μή δημιουργῇται θερμότης και μετατροπή της στερεάς ουσίας εις άέριον. Ένδείκνυται αυτή όσάκις ό χώρος ένθα πρόκειται νά ριφθούν δακρυγόνα περιέχει εύφλέκτους ύλας ή όσάκις πνέη άνεμος. Διότι ως γνωστόν ό άνεμος παρασύρει τό δακρυγόνον νέφος μακράν του χώρου συναθροίσεως μέ συνέπειαν νά μή προσβάλλωνται οι διαδηλωταί.

4. Καπνογόνος N. 108 (HC)

Χρώμα: Κίτρινον
Μικτόν βάρος: 710 γρ.
Διάρκεια καύσεως θρυαλλίδος: 1" λεπτόν.

Διάρκεια εξόδου καπνού: 2,5 λεπτά.
Η χειροβομβίς αυτή εκβάλλει μεγάλην ποσότητα καπνού.

Ένδείκνυται ή ρίψις της όσάκις επιθυμούμεν νά δημιουργήσωμεν προπέτασμα καπνού. Επίσης ρίπτονται όμοι μετά δακρυγόνων πρός δημιουργίαν πανικού.

5. N. 555

Έρεθιστική - πταρνιστική. Έχει χρώμα μπλέ και περιέχει μίγμα δακρυγόνου και πταρνιστικού. Η ποσότης καπνού ήτις εξέρχεται από τας όπας είναι κατά 2-3 φορές μεγαλύτερα της τών άλλων χειροβομβίδων. Η έξοδος του καπνού αρχίζει 1" λεπτόν μετά τήν άπασφάλισιν και ρίψιν της.

Ο «Χρυσός Οδηγός» για και τήν καταδίκη των «όχλοκρατών»

ΣΥΜΦΩΝΑ μέ τίς χυδαίες επιστημοσύνες και τίς θεωρίες του κ. Ψυχογιού οι διαμαρτυρόμενες τάξεις και οι διαδηλωτές αποτελούν έναν «όχλο» πού άβουλα σύρεται από άγκιτάτορες, όχι για τήν Ικανοποίηση συγκεκριμένων αιτημάτων ή τήν προβολή ενός πολιτικού ή εθνικού αιτήματος, αλλά για τήν ανατροπή του κάθεστώτος της Δεξιός. Αυτής της Δεξιός πού μέ διάφορες μορφές - από χούντα ως πεφωτισμένη - ό θ' ύπαρχηγός υπηρέτησε μέ άξιοθαύμαστη ύπαλληλική εύσυνειδησία.

ΑΥΤΟΣ ό «όχλος», ό άβουλος, ό άρεσκόμενος εις τό ψέμμα, ό συμπεριφορόμενος όπως τά νήπια, πρέπει όχι μόνον νά διαλύεται, αλλά και νά άποκεφαλίζεται από τούς φυσικούς του ήγέτες, ώστε νά μπορεί νά «έγκλωβιστεί» καταλλήλως. Όταν μάλιστα συλληφθούν οι ήγέτες και σάν πρωταίτιοι της «διαταράξεως της έννόμου τάξεως» οδηγηθούν στά δικαστήρια μέ άρκετά πειστήρια ώστε νά καταδικαστούν, τότε ή έξουσία έχει μιά κάποια εξασφάλιση ότι για κάποιο διάστημα όλα ήρεμούν.

ΩΣΠΟΥ βέβαια αυτό τό τέρας του όχλου, σάν Λερναία Ύδρα ξαναβγάλει κεφάλι. Έ! και τί μ' αυτό... Η Άστυνομία υπάρχει και εις τήν γωνίαν αναμένει ή θαυματοργός και τιμωρός ράβδος.

Η ΣΥΛΛΗΨΗ και τιμωρία διαδηλωτών είναι πάντως ή έμμονη ιδέα πού διακατέχει τά κείμενα του κ. Ψυχογιού. Στά άποσπάσματα πού έχουμε ήδη δημοσιεύσει, έχει καταγραφεί πολλές φορές αυτή ή μόνιμη φροντίδα του.

ΣΗΜΑΣΙΑ πάντως έχει νά συλληφθούν οι δραστήριοι. Παρατηρητές, «περιπολούντες», μέ πολιτική περιβολή, όλοι οι άστυνομικοί έχουν σ' αυτούς στραμμένα τά θλέμματά τους. Υπάρχουν μάλιστα κάποιες στιγμές πού τό έργο τους γίνεται πιό εύκολο:

«Κατά τόν χρόνον της διαπραγματεύσεως μεταξύ τών εκπροσώπων τών Άρχών (Άστυν. Δ/ντού, Εισαγγελέως και ύπαλλήλου Νομαρχίας) και τών οργανωτών της συναθροίσεως ή άλλων υπευθύνων, καθ' ήν ανακοινούται εις αυτούς και τό πλήθος ότι ή συγκέντρωσις ή ή πορεία έχει άπαγορευθῇ κ.λ.π., οι άστυνομικοί οι όποιοι

έχουν δημιουργήσει τόν άποκλεισμόν, έρευνούν (όπτικώς) τό πλήθος διά τόν έντοπισμόν τών εγκαθέπων, οι όποιοι προτρέπουν τούτο νά μή ύπακούση εις τας συστάσεις της Άστυνομίας. Άφού τούς έντοπίσουν, τούς παρακολουθούν και τούς αναγνωρίζουν καλώς. Εύθως ως αρχίσουν τά έπεισόδια, οι Άστυνομικοί ούτοι, διά ταχείας ενεργείας, προβαίνουν εις τήν σύλληψιν και άπομάκρυνσιν τών προσώπων τούτων από τόν χώρο της συγκεντρώσεως. Ένδείκνυται όπως έκαστον άτομον συλλαμβάνεται υπό δύο Άστυνομικών».

ΣΠΑΝΙΑ συναντά κανείς τόσο κυνική παραδοχή μιάς ανανδρης στάσης! Άλλά βέβαια πρόκειται για «έγκάθετους», άμετανόητους άνατροπείς...

ΑΦΟΥ ή επιχείρηση «σύλληψις» ολοκληρωθεί, αρχίζει άλλη φάση:

«Η σύλληψις αποτελεί τό πρώτον σκέλος της άστυνομικής δραστηριότητος. Θα επακολουθήση τό δεύτερον, τό όποιον είναι έξ ίσου σοβαρόν, άν όχι δυσκολότερον. (...) Η συλλογή του άποδεικτικού ύλικού και ή σήριξη τών κατηγοριών».

ΚΑΙ Η συλλογή του άποδεικτικού ύλικού είναι εύκολη: Έκτός από τίς φωτογραφίες - πού δέν κατατίθενται συνήθως στις δίκες - άν έρευνηθούν τά «θυλάκια τών διαδηλωτών» θα βρεθούν «πέτρες, προκηρύξεις, πατάτες μέ ξυραφάκια, πρόκες, μαχαίρια» κλπ. κλπ. - και πολλές φορές τά πειστήρια αυτά «προσεκομίσθησαν».

ΤΟ ΠΡΑΓΜΑ όμως δυσκολεύει κυρίως στην «έπ' άκροατηρίω» διαδικασία:

«Κατά τό παρελθόν υπήρξαν πολλά περιπτώσεις καθ' ός οι κατηγορούμενοι άπηλλάγησαν, τῇ βοηθεία τών άστυνομικών, διότι δέν έγνώριζον τί έπρεπε νά καταθέσουν. Τούτο δέν είναι επιτρεπτόν. Οι άστυνομικοί έφ' όσον συνέλαβον πρόσωπα μετέχοντα παρανόμου συναθροίσεως ή προέβησαν εις βιαιοπραγίας κατά προσώπων και πραγμάτων, πρέπει νά καταθέσουν

κατά τοιοῦτον τρόπον, ώστε τό Δικαστήριον νά πεισθῇ περί της ένοχής του κατηγορουμένου και νά επιβάλῃ τήν προβλεπομένην υπό του νόμου κύρωσιν».

ΕΠΕΙΔΗ «δέν είναι επιτρεπτόν» νά μήν ξέρουν τί θα πούν στο δικαστήριο οι άστυνομικοί, ό κ. Ψυχογιός αναλαμβάνει νά τούς τό διδάξει. Γιατί κατά τό παρελθόν συνέβη και τούτο:

«Επί τινος ύποθέσεως, ή υπεράσπισις υπέ-

Τή σύλληψη

βαλεν εις τόν μάρτυρα αστυνομικόν μίαν ἐρώτησιν. Ἡ ἀπάντησις ἡ ὁποία ἐδόθη ὑπὸ τοῦ μάρτυρος δέν ικανοποίησε τόν ἐρωτήσαντα συνήγορον, οὐδέ τόν Εἰσαγγελίαν. Ὁ συνήγορος ἐπέμεινε ἐπὶ τῆς ἐρωτήσεως ἀλλὰ ὁ μάρτυς δέν ἀπαντοῦσε. Τότε, ἐπεμβάς ὁ Εἰσαγγελεύς, παρετήρησεν: «ἡ ἐρώτησις εἶναι ἐπὶ ἀδιδάκτου θέματος» ὑπονοῶν ὅτι ὁ μάρτυς δέν εἶχε λάβει ὁδηγίας περὶ τοῦ τί ἐπρεπε νά ἀπαντήσῃ εἰς τοιαύτην ἐρώτησιν».

ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ λοιπόν οἱ ὁδηγίες «διὰ μίαν καλήν κατάθεσιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου». Εἶναι ἐξονυχιστικές στήν περιγραφή τους:

● Ὁ ἀστυνομικός πρέπει «νά ἀναγνωρίζῃ καλῶς» τόν κατηγορούμενον πού συνέλαβε.

● «Ὁ μάρτυς πρέπει νά εἶναι ἀκριθής κατὰ τήν κατάθεσιν. Δέν ἐπιτρέπεται νά ἀφίνη ἀμφιβολίας εἰς τούς δικαστάς ὡς πρός τήν πρᾶξιν τοῦ ἢ τῶν κατηγορουμένων. Οὕτω, ἐάν συνελήφθη κάποιος, διότι μέ ἄλλους μαζί ἐξεφούσκωσε τό ἐλαστικόν τοῦ λεωφορείου, νά δύναται νά διευκρινίσῃ ἂν ἦσαν καί ἄλλοι καί πόσοι καί ἂν ναί, ὁ συλληφθεὶς ἦταν πρωταίτιος ἢ ἀπλὸς συνεργός» κ.ἄ.

● «Ἐπὶ ἐξυθρίσεων, νά διακρίνῃ ἂν ὕβριζαν τήν Ἀρχήν ἢ τόν ἀστυνομικόν: λ.χ. ὕβριζον οἱ διαδηλωταὶ τούς ἀστυνομικούς ἀποκαλοῦντες τούτους, φασίστες, καθάρματα, πουλημένους κ.λ.π.».

Καί ἀκολουθεῖ ἡ νομικὴ ἐρμηνεία: «Αἱ ὕβρεις αὗται στοιχειοθετοῦν τό ἀδίκημα τῆς περιϋβρίσεως τῆς Ἀρχῆς, ἐνῶ κατ' ἄλλον τρόπον ἐκφραζόμεναι, δύνανται νά θεωρηθοῦν ὡς ὕβρεις κατὰ τοῦ ἀστυνομικοῦ».

● Ἀλλά πρέπει νά μπορεῖ νά ἀπαντᾷ καί σέ ἄλλες ἐρωτήσεις πού ὑποβάλλουν συνήγοροι καί δικαστές: Πόσοι οἱ διαδηλωτές, ἂν εἶχαν «γένειον ἢ μακριὰ μαλλιά» κ.λ.π.

● Πρέπει νά μπορεῖ νά ἀπαντήσῃ ἂν ἀγινε παρεμπόδιση τῆς κυκλοφορίας κλπ. γιὰ νά στοιχειοθετηθεῖ ἡ εὐθύνη «τοῦ ἀρθροῦ 290 τοῦ Π.Κ.».

● «Ὁ μάρτυς ἀστυνομικός πρέπει νά εἶναι ὀλιγόλογος». Ὅχι πολυλογίες καί μακριὰ εἰσαγωγή. Δέν ἀφήνουν καλές ἐντυπώσεις.

Τά ὅπλα τοῦ πολέμου

Β. ΒΛΗΜΑΤΑ

Τά δακρυγόνα βλήματα ζυγίζουν ἀπὸ 250-400 γραμμάρια. Τινά ἐξ αὐτῶν ρυθμισμένα νά ἐνεργήσουν εἰς προκαθωρισμένον χρόνον καί ἄλλα εὐθὺς ὡς προσκρούσουν ἐπὶ τινος ἀντικειμένου. Οὐδέν ἐξ αὐτῶν ἐκρήγνυται. Ταῦτα εἶναι:

1. Δακρυγόνον Ν. 206 (CN)

Χρῶμα: Ἐρυθρόν

Μικτόν βάρος: 255 γρ.

Μικτόν βάρος γομώσεως: 120 γρ.

Βάρος δακρυγόνου: 48 γρ.

Διάρκεια ἐξόδου ἀερίου: 25-35" λεπτά.

Διάρκεια καύσεως θρυαλλίδος: 4" λεπτά.

Μέγιστον βεληνεκές: 200 μέτρα.

Ταχύτης βλήματος: 75 μ. κατὰ δεῦτερον λεπτόν.

Τό βλήμα τοῦτο ἔχει μέγιστον βεληνεκές 135 μέτρα (150 γιάρδες). Ἡ ἐξοδος τοῦ δακρυγόνου νέφους γίνεται ἀπὸ τὰς ὁπας αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς τὰ τοιχώματα αὐτοῦ ἐπὶ 25-35" λεπτά, ἀρχίζει δέ 4" λεπτά μετὰ τήν ἐκτόξευσιν τοῦ βλήματος. Τό βλήμα κατὰ τήν πτήσιν του στρεφογυρίζει. Τοῦτο χρησιμοποιεῖται προκειμένου νά προσβάλωμεν διαδηλωτάς ἐκ τοῦ μακρόθεν, ὡσάκιν δέν εἶναι δυνατὴ ἡ προσέγγισις τούτων. Ἀπαγορεύεται ἡ ρίψις τοιούτων βλημάτων ἐπὶ ἀνθρώπων διότι εἶναι ἱκανά νά προκαλέσουν θάνατον. Ἡ ταχύτης πτήσεώς των εἶναι (100) μέτρα κατὰ δεῦτερον λεπτόν.

Ὅσάκιν πρόκειται νά χρησιμοποιηθοῦν ἀπὸ μεγάλας ἀποστάσεις ἐκτοξεύονται κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νά προσκρούσουν πρῶτον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καί μετὰ ἀπὸ πολλά πηδήματα νά φθάσουν εἰς τόν στόχον των, ὅτε θά ἔχῃ ἐλαττωθῇ ἡ ὠστική των δύναμις.

2. Ν. 219

Τοῦτο εἶναι ὅμοιον μέ τό Ν. 206. Ἡ διαφορά ἐγκτεῖται εἰς τό βεληνεκές. Τό Ν. 219 ἔχει βεληνεκές 50-60 μέτρα. Ταῦτα ἐνδείκνυνται νά ρίπτονται ἐναντίον πλήθους εὐρισκομένου μακράν τῶν Ἀστυνομικῶν, οὐδέποτε ὅμως ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ γωνία τοῦ ὅπλου θά εἶναι τοιαύτη ὥστε νά προσκρούῃ ἀρχικῶς τό βλήμα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καί μετὰ νά πλησιάσῃ τό πλήθος.

3. Δακρυγόνον Ν. 230 (CN)

Χρῶμα: Ἐρυθρόν

Μικτόν βάρος: 453 γρ.

Μικτόν βάρος γομώσεως: 121 γρ.

Βάρος δακρυγόνου: 48 γρ.

Διάρκεια ἐξόδου δακρυγ. 25-35" λεπτά.

Διάρκεια καύσεως θρυαλλίδος: 4" λεπτά.

Μέγιστον βεληνεκές: 295 μέτρα.

Ταχύτης βλήματος: 100 μ. κατὰ δεῦτερον λεπτόν.

Τό βλήμα τοῦτο ὁμοιάζει μέ τό βλήμα Ν. 206. Εἶναι ὅμως ἐφωδιασμένον μέ τέσσερα ἐκτεινόμενα σταθεροποιητικά

τῆς τροχιάς πτερύγια εὐρισκόμενα εἰς τό ὀπισθεν μέρος τοῦ βλήματος, τά ὁποῖα ἐκτείνονται (ἀνοίγουν) εὐθὺς ὡς τό βλήμα ἐξέλθῃ τῆς κάννης τοῦ ὅπλου διὰ τοῦ ὁποῖου ἐκτοξεύεται, καί σταθεροποιοῦν τήν τροχίαν του πρός ἀποφυγὴν στρεφογυρίσματος κατὰ τήν πτήσιν του. Δι' αὐτῶν ἐπιτυγχάνεται ἀκριθῆς βολὴ μέχρις ἀποστάσεως 100 μέτρων. Ἡ ταχύτης τοῦ βλήματος εἶναι 100 μέτρα κατὰ δεῦτερον λεπτόν καί ἡ ὠστικὴ του δύναμις ἱκανὴ νά διατρυπήσῃ κατασκευὰς ἀπὸ κόντρα-πλακέ καί λεπτάς σανίδας. Τό μέγιστον βεληνεκές του εἶναι 300 μέτρα (325 γιάρδες).

Τό βλήμα τοῦτο χρησιμοποιεῖται, ὅταν ἐπιβάλλεται ἡ ρίψις δακρυγόνων ἐντός οἰκίας ἀπὸ παράθυρα ἢ ἄλλα μικρά ἀνοίγματα, προκειμένου νά ἐξαναγκασθοῦν ἄνθρωποι νά ἐξέλθουν ἢ νά καταστοῦν ἀνίκανοι πρός ἀντίστασιν ἢ δρᾶσιν.

Ἡ ἐξοδος τοῦ δακρυγόνου ἀρχεῖται 4" λεπτά μετὰ τήν ἐκτόξευσιν του καί διαρκεῖ ἐπὶ 25-35" λεπτά. Οὐδέποτε ρίπτεται ἐναντίον ἀνθρώπου, διότι ὑπάρχει πιθανότης νά διατρυπήσῃ τό σῶμα του.

4. Δακρυγόνον Ν. 232 (CN)

Χρῶμα: Ἐρυθρόν

Μικτόν βάρος: 453 γρ.

Μικτόν βάρος γομώσεως: 62 γρ.

Βάρος δακρυγόνου: 46 γρ.

Διάρκεια ἐξόδου κόνεως: Ἀμεσος

Διάρκεια καύσεως θρυαλλίδος: Ἐνεργεῖ κατὰ τήν πρόσκρουσιν.

Μέγιστον βεληνεκές: 295 μέτρα.

Ταχύτης βλήματος: 100 μ. κατὰ δεῦτερον λεπτόν.

Τό βλήμα τοῦτο ὁμοιάζει καθ' ὅλα μέ τό Ν. 230. Ἡ διαφορά των εἶναι ὅτι τό μέν Ν. 230 ἐκβάλλει νέφος ἀπὸ τὰς ὁπας, τό δέ Ν. 232, κόνιν εὐθὺς ὡς προσκρούσῃ ἐπὶ τινος σκληροῦ ἀντικειμένου.

Ἀπὸ τό βλήμα τοῦτο ἐξέρχεται κόνιν εὐθὺς ὡς προσκρούσῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Καί τό βλήμα τοῦτο εἶναι ἐφωδιασμένον μέ σταθεροποιητικά πτερύγια, ὡς τό Ν. 230.

5. Δακρυγόνον Ν. 203 (CN)

Χρῶμα: Ἐρυθρόν

Μικτόν βάρος: 227 γρ.

Μικτόν βάρος γομώσεως: 90 γρ.

Βάρος δακρυγόνου: 45 γρ.

Βεληνεκές: 9-12 μ.

Τοῦτο ὁμοιάζει μέ κάλυκα φυσιγγίου κυνηγετικοῦ ὅπλου. Δέν περιέχει βλήμα. Ἐντός τοῦ κάλυκος ὑπάρχει ἡ χλωρασετοφενόνη, ἥτις ἐκτοξεύεται ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ στομίου τῆς κάννης τοῦ ὅπλου εἰς ἀπόστασιν 10 περίπου μέτρων. Οὐδέν ἄλλο σκληρόν ἀντικείμενον ἐξέρχεται τῆς κάννης, συνεπῶς δέν ὑφίσταται κίνδυνος τραυματισμοῦ προσώπων ἐν περιπτώσει σκοπεύσεως ἐπ' αὐτῶν. Προσοχὴ ὅμως πρέπει νά καταβάλλεται, ἵνα ἡ σκόπευσις γίνεται εἰς τό ὕψος τῆς μέσης, τοῦ σώματος τῶν ἀνθρώπων καί οὐχί ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διότι ὑφίσταται σοβαρὸς κίνδυνος τυφλώσεως οἰουδήποτε εὐρισκομένου ἐντός τῆς ζώνης τῆς ἐκτοξευομένης κόνεως.

● «Οι αστυνομικοί πρέπει να είναι αντικειμενικοί. Υποχρεούνται να καταθέσουν αμερολήπτως τα γεγονότα, ακριβώς ως έλαβον χώραν. Τα υποκειμενικά στοιχεία να μην αναμιγνύονται με τα αντικειμενικά τοιαύτα, ώστε να μη συσκοτίζεται η αλήθεια. Τα δικαστήρια θεωρούν, κατά κανόνα, τους μάρτυρας αστυνομικούς, ως τους πλέον αμερολήπτους. Επί άλλων υποθέσεων, βασίζονται επί της μαρτυρίας τούτων και εκδίδουν τās αποφάσεις. Τούτ' αυτό δέον να γίνεται και επί των υποθέσεων αι οποίαι είναι σχετικά με τās συναθροίσεις».

ΒΛΕΠΕΤΕ, εκείνος ο αστυνομικός πού κατά τό παρελθόν ανάγκασε τόν Εισαγγελέα να παρατηρήσει ότι «ή έρώτησις είναι επί αδιδάκτου θέματος», θαρύνει όλο τό Σώμα προκειμένου για πολιτικές δίκες. Άς ελπίσουμε ότι μετά τίς διδαχές του κ. Ψυχογιού, οί αστυνομικοί θά είναι στό έξής αντικειμενικοί και δέν θά δώσουν λαθή για εισαγγελικά «καρφώματα».

● Ό μάρτυρας αστυνομικός πρέπει να καταθέτει μόνον όσα είδε ο ίδιος. Όχι άφηγήσεις από δεύτερο χέρι.

● «Οί αστυνομικοί πρέπει να είναι εύπρεπεις. Η εύπρεπεια περιλαμβάνει τήν άψογον εμφάνισιν, τήν κοσμιότητα επί του λόγου και τό μέτρον εις τά εκφράσεις. Η χρησιμοποίησις άπλης γλώσσης και εκφράσεων επιτυχάνουν τά καλλίτερα αποτελέσματα».

Ένα καλό μάρκετιν έχει τούς κανόνες του! «Τά καλλίτερα αποτελέσματα» είναι προφανώς ή ένοχοποίηση των διαδηλωτών.

● «Επί έρωτήσεων των συνηγόρων υπερασπίσεως άποσκοπουσών εις τήν ελάφρυνσιν της θέσεως των κατηγορουμένων πελατών των, να μή δυσανασχετούν, διότι ο αστυνομικός δέν αποβλέπει όπωσδήποτε εις τήν καταδίκην αυτών. Εάν αι έρωτήσεις κείνται εκτός του θέματος διά τό όποιον κατηγορείται ο πελάτης, να άποποιούνται τήν άπάντησιν εύγενώς, π.χ. δέν γνωρίζω τό θέμα. Επί πολιτικού περιεχομένου έρωτήσεων, να άρνούνται όπωσδήποτε τήν άπάντησιν».

ΜΕ ΤΗΝ κατακλείδα αυτή κλείνουν οί οδηγίες «διά μίαν καλήν κατάθεσιν». Κυρίως όχι πολιτική. Αυτή δέν ενδιαφέρει τούς αστυνομικούς. Ός γνωστόν (βλέπε και «Έκθεση δραστηριότητος Α.Π. του 1978») «Τά Κόμματα, οί Κυβερνήσεις και τά καθεστώτα (sic) έρχονται και παρέρχονται, όμως ή Αστυνομία μένει πάντα έτοιμη στίς επάλξεις». «Δέν ανήκει σε καμιά πολιτική παράταξη». Και όταν συμβεί να κυβερνά ή Χούντα, ο κ. Ψυχογιός θά υπηρετήσει σάν ύπασπιστής του «ύπουργού» Τοτόμη· όταν συμβεί να κυβερνά ή Ν.Δ. θά γίνει θ' ύπαρχηγός της Α.Π. Όλα έρχονται και παρέρχονται. Όχι όμως και οί Ψυχογιοί της Δεξιάς...

Άστυνομική θεωρία και πράξη ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ Α': Κατάθεση ένώπιον δικαστήριου ΕΦΑΡΜΟΓΗ: οί δίκες της Πάτρας

ΟΣΑ διδάσκουν οί θεωρίες του κ. Ψυχογιού δέν είναι πάντοτε εύκολα εφαρμόσιμα. Αυτό αποδείχτηκε άλλη μιά φορά στίς δίκες των φοιτητών της Πάτρας στίς 11 του Ιούλη (για τίς όποιες γράψαμε στό τεύχος 129 - σελ. 16 - 18).

ΜΕΤΑ τήν άκροαματική διαδικασία τό δικαστήριο δέχτηκε τήν άθωωτική πρόταση του εισαγγελέα κ. Μακρή και άπάλλαξε όλους τούς κατηγορούμενους. Βέβαια ο κ. Μακρής δέν προχώρησε σε παρατήρηση, ανάλογη με κεινην άλλου συναδέλφου του ότι οί μαρτυρικές καταθέσεις των αστυνομικών «δέν ήσαν επί διδακτέας ύλης», αλλά τό άκροατήριο διέπραξε παρόμοιες σκέψεις. Η πρακτική εφαρμογή των αστυνομικών θεωριών και ή άνεπαρκής προετοιμασία των μαρτύρων κατηγορίας δέν έπεισαν...

ΕΚΕΙΝΟ πού πάντως πρέπει να σημειωθεί είναι πώς με τήν άπόφαση αυτή υπήρξε άμφισβήτηση του «άλάθητου τεκμήριου» των καταθέσεων των αστυνομικών όργάνων σε δίκες πού λίγο ως πολύ έχουν καθαρά πολιτικό χαρακτήρα. Και φάνηκε πώς στή συγκεκριμένη τουλάχιστο περίπτωση είχαμε να κάνουμε με δύο κακότεχνα σημειμένες δίκες.

ΚΑΙ ΟΜΩΣ:

ΟΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΙ πού παρέλασαν σάν βασικοί μάρτυρες κατηγορίας στή συνεδρίαση του δικαστηρίου έδωσαν καταθέσεις χαρακτηριστικές, όχι μόνο για τίς αντίφάσεις τους και τίς άλληλοσυγκρουόμενες άπόψεις τους, αλλά και για τό πνεύμα με τό όποιο άντιλαμβάνονται (ή δέν άντιλαμβάνονται) τά δικαιώματα του πολίτη.

ΓΝΩΣΤΟΙ οί περισσότεροι και από τίς καταθέσεις τους σε παλιότερες δίκες με κατηγορούμενους φοιτητές ή σπουδαστές, παρουσίασαν τό όλο φάσμα των κριτηρίων τους για τόν έντοπισμό, τήν σύλληψη, τήν στοιχειοθέτηση κατηγοριών και τέλος τήν ποινική δίωξη όποιουδήποτε από τούς πολίτες δέν δέχεται άδιαμαρτύρητα τήν κυβερνητική πολιτική της καταπάτησης (με τίς αύρες, τά ΜΑΤ ή με τό «έκσυγχρονισμένο» νομικό όπλοστάσιο) των έλευθεριών και των δικαιωμάτων του...

ΜΕ τέτοιου είδους «κριτήρια» 5 φοιτητές (πού τυχαία άραγε ήταν συνδικαλιστές και μέλη Διοικητικών Συμβουλίων;) βρέθηκαν κατηγορούμενοι για τήν λειτουργία του Ραδιοφωνικού σταθμού της Κατάληψης, τήν έγκατάσταση του όποιου είχαν αποφασίσει οί Γενικές Συνελεύσεις των συλλόγων Μαθηματικού - Φυσικού - Βιολογικού.

ΤΟ «πιστεύω» των μαρτύρων κατηγορίας για τήν ένοχή των κατηγορουμένων στηρίχθηκε στο γεγονός ότι τούς είχαν «έντοπίζει ότι ήταν στήν Συντονιστική Έπιτροπή της Κατάληψης από τίς διαπραγματεύσεις πού έκαναν με τίς άρχές κατά τή διάρκεια των γεγονότων της 20ης Μάρτη» και άρα «αυτοί ήσαν οί μόνοι υπεύθυνοι για να σταματήσουν τήν λειτουργία του παράνομου πομπού». Ο κ. Ψυχογιός γράφει έξ άλλου: «Κατά τόν χρόνο της διαπραγμα-

τεύσεως έντοπίζουν, παρακολουθούν και τούς άναγνωρίζουν καλώς (τούς «πρωταίτιους») Εύθως ως άρχίσουν τά έπεισόδια οί αστυνομικοί προβαίνουν εις τήν σύλληψιν των προσώπων τούτων... Τά αστυνομικά όργανα δέν εκαναν τίποτα παραπάνω από το να εφαρμόσουν τίς συνταγές και τήν «διδακτέα ύλη»

● ΚΑΝΕΝΑΣ από τούς μάρτυρες κατηγορίας δέν ήταν σε θέση να προσδιορίσει ποιές άρμοδιότητες είχε ή Σ.Ε. (ή οί κατηγορούμενοι) στό έσωτερικό του Πανεπιστημίου όπου λειτουργούσε ο πομπός.

● ΚΑΝΕΝΑΣ δέν γνώριζε αν οί κατηγορούμενοι «κατασκεύασαν και έθεσαν σε λειτουργία» τόν πομπό, κανείς δέν γνώριζε ποιός πήρε τήν άπόφαση να έγκατασταθεί ο πομπός.

● ΚΑΝΕΝΑΣ δέν άκουσε να λειτουργεί τόν μυστηριώδη πομπό των «άγανακτισμένων» φοιτητών.

ΟΛΟΙ οί αστυνομικοί είχαν τήν γνώμη ότι οί κατηγορούμενοι ήταν υπεύθυνοι για τή λειτουργία του πομπού χωρίς όμως να στηρίζουν τήν άποψη τους σε πραγματικά γεγονότα, αλλά στό... «άτράνταχτο» έπιχείρημα: «Έτσι πιστεύω», «Είνα προσωπική μου πίστις»...

ΜΕΣΑ στό ίδιο περίπου πλαίσιο κινήθηκε και ή άκροαματική διαδικασία στή δίκη των 9 ατόμων (από τά όποια 7 ήταν φοιτητές πού κατηγορούνταν για σωματική θλάση κατά αστυνομικού όργάνου - Ιδιώνυμο - αντίσταση κατά της άρχής και διατάραξη συνεδρίασης του δικαστηρίου.

ΜΟΝΟ πού σ' αυτή τή δίκη δέν χρειάστηκε ούτε μάρτυρες υπεράσπισης να έξεταστούν, ούτε οί συνήγοροι υπεράσπισης να άγορεύσουν, ούτε οί κατηγορούμενοι να άπολογηθούν... ΑΡΚΟΥΣΑΝ οί καταθέσεις των μαρτύρων κατηγορίας, πού φυσικά ήταν όλοι αστυνομικοί για να καταρρεύσει όλόκληρο τό κατηγορητήριο...

«Με λάκτισε στό πόδι ένας Ξανθός με γυαλιά» κατέθεσε ένας αστυνομικός άπο δίδοντας τό άδίκημα της «σωματικής θλάσης» (για τήν πιστοποίηση της όποιας καμία ιατροδικαστική έκθεση δέν είχε ύποβληθεί στό δικαστήριο) στόν κατηγορούμενο Θ. Γεωργιάδη... πού δέν ήταν μέν Ξανθός, αλλά ήταν κατηγορούμενος και στήν δίκη για τόν ραδιοσταθμό.

ΑΛΛΟΣ όμως αστυνομικός κατέθεσε ότι ο «Ξανθός» ήταν ο κατηγορούμενος Δημάκοπουλος (πού όμως δέν φορούσε γυαλιά) ένώ ένας τρίτος ότι δέν άντελήφθη κανένα «Ξανθό με γυαλιά» και κανένα λάκτισμα...

ΟΣΟ για τόν κατηγορούμενο Γεωργιάδη (σύμφωνα με τίς καταθέσεις των μαρτύρων κατηγορίας πάντα) τήν ίδια περίπου χρονική στιγμή «δρούσε» σε τρεις διαφορετικούς χώρους:

- Είχε συλληφθεί και βρισκόταν στο γραφείο του εισαγγελέα.

- Διαπληκτιζόταν με αστυνομικό με πολιτικά, διαπράττοντας τά άδικήματα της σωματικής θλάσης και της αντίστασης κατά της άρχής.

- Τόν κυνηγούσε προς τήν έξοδο των δικαστηρίων άλλος αστυνομικός...

ΑΥΤΑ και πολλά άλλα άκούστηκαν κατά την 5ωρη συνεδρίαση του δικαστηρίου. Μια κάποια γεύση δίνουν τά άκόλουθασιγμιότυπα:

Π(ρόεδρος): Πήγατε σέ γιατρό;

Μ(άρτυς άστυνομικός): "Όχι, δέν πήγα. Πάντως ή πληγή έθγαλε αίμα.

Π: Έθγαλε αίμα ή πληγή και δέν πήγατε σέ γιατρό;

Μ: ...Πήγα σέ δικό μου γιατρό.

Π: Μά έδώ δέν ύπάρχει Ιατροδικαστική έκθεση.

Μ: "Όχι... δέν πήγα...

Π: Είσαστε έν ύπηρεσία όταν συλλάβατε τόν κατηγορούμενο;

Μ: "Όχι... Άλλά ό κανονισμός λέει ότι είτε έν στολή, είτε όχι, είμεθα έν ύπηρεσία...

Π: Δηλώσατε ότι είστε άστυνομικός στόν

κατηγορούμενο;

Μ: "Όχι.

Π: Γιατί;

Μ: Μήπως ύπήρχε περίπτωση νά πάει κανένας πολίτης νά τόν συλλάβει;

Π: Γιατί δέν συλλάβατε τούς πρωταίτιους;

Μ: "Όπως καταλαβαίνετε, στίς όχλοκρατικές συγκεντρώσεις δέν βρίσκεις πάντοτε αυτόν πού ζητάς...

Μ: Τότε οί φοιτητές, έπειδή κατάλαβαν πώς έρχεται Ισχυρή άστυνομική δύναμη, ξεχύθηκαν στίς σκάλες, έπεσαν πάνω στίς πόρτες και έτσι έσπασαν τά τζάμια...

Π: Τά τζάμια τά σπάσαν έπίτηδες, ή έτσι όπως έτρεχαν μέ όρμή έπεσαν πάνω στίς πόρτες κι έσπασαν;

Μ: Ναι, έπίτηδες τό έκαναν...

Θ.Λ.

Άστυνομική θεωρία και πράξη ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ Β': Έπίθεση έναντίον του όχλου ΕΦΑΡΜΟΓΗ: Άπεργοί «Πετζετάκη» στή Θήβα

«Βάναυση και προσχεδιασμένη ήταν ή «έπιδρομή» των Μ.Α.Τ. κατά των άπεργών του σωματείου «ΠΕΤΖΕΤΑΚΗ» στή Θήβα (21-6-79) όπου τραυματίστηκαν άπεργοί (ανάμεσά τους και μία έγκυος γυναίκα), δέχτηκε προκλητική έπίθεση, και τραυματίστηκε, ό βουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ. Γιώργος Κατσιμπάρδης και προπηλακίστηκε ό Δήμαρχος της Θήβας κ. Κώστας Κουρκούτης»

ΑΥΤΑ καταγγέλλουν σέ έπερώτησή τους πρós τούς Υπουργούς Δημόσιας Τάξης, Έργασίας και Δικαιοσύνης οί βουλευτές του ΠΑΣΟΚ Ν. Άθανασόπουλος, Άπ. Κακλαμάνης, Γ. Μωραΐτης, Γ. Περράκης και Δ. Σαπουτζής.

Η ΒΑΝΑΥΣΟΤΗΤΑ περιγράφεται στήν έπερώτηση - αλλά και τά ρεπορτάζ των έφημερίδων - και άποτυπώθηκε στίς φωτογραφίες από τά έπεισόδια. Η μεθόδευση όμως και ή προετοιμασία της έπίθεσης φαίνεται από τά περιστατικά πού καταγράφει ή έπερώτηση:

«α) Η είδοποίηση της Χωροφυλακής για άπαγόρευση της συνάθροισης των άπεργών - μέ την άναφορά στους λόγους πού την επέβαλαν - είχε συνταχθεί και δακτυλογραφηθεί... από την προηγούμενη μέρα (20-6-79), συμπληρώθηκε δέ μόνο ή χρονολογία (21-6-79) και ή ώρα της άνακοίνωσης..., μόλις έφθασαν στόν τόπο της άπεργίας οί κρανοφόροι των Μ.Α.Τ.

β) Μέ την μεσολάβηση του βουλευτή Γ. Κατσιμπάρδη και του δήμαρχου Κ. Κουρκούτη οί άπεργοί δέχτηκαν νά περάσει τό πούλμαν μέ τούς άπεργοσπάστες. Καί ένώ αυτό είχε εισέλθει στό έργοστάσιο (όπως φαίνεται από τίς φωτογραφίες) και μετά πάροδο πενταλέπτου, διατάχτηκε - χωρίς νά ύπάρχει κανένας λόγος - ή έπίθεση των Μ.Α.Τ.

Η διοίκηση του Σωματείου των άπεργών είχε κοινοποιήσει στόν Διευθυντή της Χωροφυλακής (όπως φαίνεται από τό σχετικό έπιδιοτήριο), άπόφαση ότι αρχίζει Γενική Συνέλευση στό χώρο έξω από τό έργοστάσιο. Παρ' όλα αυτά δόθηκε έντολή έπίθεσης των Μ.Α.Τ. κατά άπεργών πού βρίσκονταν σέ νόμιμη γενική συνέλευση.

Ότι, επίσης, ή έπίθεση των ροπαλοφόρων κατά του βουλευτή Γ. Κατσιμπάρδη, ήταν προσχεδιασμένη φαίνεται από τά παρακάτω περιστατικά:

α) ό παριστάμενος άντιεισαγγελέας κ. Πατσής, ό Διοικητής Χωροφυλακής Θηβών κ. Κληρονόμος και ό Διοικητής Άσφάλειας Θηβών κ. Άλεξάκης γνώριζαν τόν Βουλευτή, ένώ ό επικεφαλής των Μ.Α.Τ. Ταγματάρχης Β. Ξενοδοχίδης και οί άνδρες του είδοποιήθηκαν επανειλημμένα από τόν ίδιο και τά μέλη του Σωματείου, για την ιδιότητά του.

β) όπως φαίνεται από τίς φωτογραφίες και την Ιατροδικαστική γνωμάτευση, πού συντάχτηκε ύστερα από παραγγελία του Εισαγγελέα, ή κρανοφόροι άπομόνωσαν και τραυμάτισαν τόν Βουλευτή μέ κλωτσιές και τά γκλόπς και προπηλάκισαν τό Δήμαρχο».

ΑΛΛΑ γιατί έρωτούν και έπερωτούν οί κ.κ. βουλευτές; Ό θ' ύπαρχηγός της Α.Π. κ. Ηλίας Ψυχογιός έχει δώσει άπάντηση σέ όλα αυτά:

«Η Άστυνομία διά νά άντιμετωπίσει την μάζαν πρέπει νά έχει την πρωτοβουλίαν ήτις έπιτυγχάνεται δι' επιθετικών έπιχειρήσεων». Καί άκολουθείται ή «νόμιμος διαδικασία» - όταν άκολουθείται - δηλαδή ή προειδοποίηση κλπ. «για νά μήν άπαλλάσσονται οί κατηγορούμενοι υπό των δικαστηρίων».

Η ΦΡΟΝΤΙΔΑ για την νομιμοφάνεια των ένεργειών της Άστυνομίας είναι μέσα στό γενικό σχέδιο και άποτελεί μέρος του. Τό αίτούμενο για τούς ύφισταμένους του κ. Μπάλκου είναι ή, μέ την παρουσία των δικαστικών λειτουργών, καταστολή των «όχλοκρατικών συγκεντρώσεων» των ύπηκόων του κ. Λάσκαρη. Πάλη των τάξεων-τέλος!

Καί μία... δροσερή στιγμή

Η Άστυνομία μας άξιοποιεί όλα τά μίσα: άίρια, στερεά και ύγρά. Τό νερό π.χ. «έπιφέρει έξαιρετικά άποτέλεσματα» για την διάλυση των συγκεντρώσεων. Άλλά, ως άφήσουμε τόν κ. Ψυχογιό νά μάζ τά διηγηθεί μέ την χαρακτηριστική του γλαφυρότητα και όλη την δροσιά της πέννας του:

«Η χρησιμοποίησης του ύδατος πρós διάλυση του πλήθους έπιφέρει έξαιρετικά άποτέλεσματα.

Είς τό μέσον τουτο, επιβάλλεται όπως καταφεύγη ή Άστυνομία δσάκις τό ήρεμον πλήθος δέν άπομακρύνεται από τόν χώρον της συναθροίσεως χωρίς όμως νά μετέχεται δίαν κατά των άστυνομικών.

Η διά της Άστυνομικής ράβδου διάλυσις συναθροίσεως πρέπει νά άντικαθίσταται, τουλάχιστον κατά τό πρώτον στάδιον της συγκρούσεως, διά του ύδατος, καθ' ότι είναι λίαν άποτελεσματική, ιδία κατά τας ψυχράς εποχάς.

Τό διά της ράβδου κτήνημα δύναται νά έπιφέρει σοβαρόν τραυματισμόν του διχομένου τουτο, ένώ άπεναντίας τό ράντισμα διά του ύδατος ουδέμίαν σωματικήν ολάσχην προξενεί.

Τό χρησιμοποιούμενον ύδωρ θά ήδύναιτο νά είναι χρωματισμένον.

Η θέα του χρωματισμένου ύδατος θά έτηρέαζι τό πλήθος, διότι ή σκέψις του οίονδήποτε άτομον ότι τό ύδωρ αυτό θά έόλαπτε την ένδυμασίαν του, θά τό ήνάγκαζε νά άπομακρυνθή ταχέως εκ της συναθροίσεως.

Η χρησιμοποίησης του ύδατος τουτου θά ιδοθήτι προσέτι την Άστυνομίαν πρós εξακρίθωσιν των μετασχόντων της συναθροίσεως προσώπων, ή δι' χρωματισμένη ένδυμασία θά άπειδείκνυε την συμμετοχήν του συλληφθέντος εις την συναθροίσιν. Η εκτόξευσις του ύδατος τουτου δέν πρέπει νά γίνεται αήνιδιαστικώς, αλλά κατά τρόπον προκαλούντα πρωτίστως την προσοχήν του πλήθους.

Πρός τουτο, ό έπιτεταγής των Ύδραντλιών, δέον νά έντογή θεαματικήν δοκιμαστικήν εκτόξευσιν ύδατος, ώστε νά άντιληφθούν οί συνηθροισμένοι τό χρωματισμένον ύδωρ, και νά τούς δοθή ό απαιτούμενος χρόνος σκέψεως και άποφάσεως άπομακρύνσεως.

Κατά την δρᾶσιν των ύδραντλιών, λαμβάνονται προστατευτικά τουτου μέτρα, πρós παριμπόδισιν επιθέσεως έναντίον των και προκλήσεως ζημιών».

Άλλά ή μέθοδος έχει και τά μειονεκτήματά της. Οί συνδυασμοί άκομη και στόν άστυνομικό πόλεμο έχουν τούς κανόνες τους:

«Δέν είναι έπιτρεπτή ή χρησιμοποίησης ύδατος όμοι μετά δακρυγόνων, διότι τό ύδωρ άχρησιμίζει τά δακρυγόνα. Τό ύδωρ είναι ό έχθρός των δακρυγόνων».

‘Η παραγραφή τῶν ἐγκλημάτων πολέμου στή Δυτική Γερμανία

ΣΤΙΣ 31 τοῦ Δεκέμβρη 1979, ὅσοι Γερμανοί ἐγκληματίες πολέμου εἶχαν διαφύγει ἀκόμα τήν τιμωρία, θά μπορούσαν νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τήν παραγραφή. Μετά μιά μακριά καί ἐντονη συζήτηση, τό Μπουντεστάγκ, ἡ δυτικογερμανική βουλή, ψήφισε ἕνα νόμο στίς 3 τοῦ Ἰούλη, πού καταργεῖ τήν παραγραφή γιά τίς ἀνθρωποκτονίες ἐκ προθέσεως. Οἱ βουλευτές εἶχαν ἀφεθεῖ ἐλεύθεροι ἀπό τά κόμματα τους καί ἡ ἀπόφαση πάρθηκε μέ μικρή μόνο πλειοψηφία, 255 ὑπέρ, 222 κατά.

ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ τῆς δικαστικῆς καί τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Γερμανίας μέ τούς χιτλερικούς ἐγκληματίες πολέμου εἶναι παραδειγματικές γιά τίς δυσκολίες πού συνάντησε στή χώρα αὐτή ἡ ἀποναζιστικοποίηση.

ΣΥΝΟΛΙΚΑ 6.312 ἐγκληματίες πολέμου καταδικάστηκαν ἀπό τά δικαστήρια τῆς Βόννης σέ διάφορες ποινές. Συχνά, οἱ ποινές αὐτές θεωρήθηκαν ἀπό τή διεθνή κοινή γνώμη σάν ὑπερβολικά μικρές. Αὐτή τή στιγμή 45 ἔχουν παραπεμφθεῖ στά δικαστήρια κι ἀνάμεσά τους ἀστέρες πρώτου μεγέθους τοῦ χιτλερικοῦ δολοφονικοῦ μηχανισμοῦ, ὅπως ὁ **Χόρστ Βάγκνερ**, πού ἔλυνε τά «διπλωματικά προβλήματα» πού ἐμπόδιζαν τήν ἐξόντωση τῶν Ἑβραίων στίς κατεχόμενες χῶρες, ὁ **Άλφρεντ Γκαν-ζενμύλλερ**, ὑφυπουργός συγκοινωνιῶν, εἰδικευμένος στά τραῖνα τοῦ θανάτου καί ὁ **Κούρτ Λίσκα**, ἀρχηγός τῆς Γκεστάπο στή Γαλλία.

ΟΙ «ΔΙΩΚΤΕΣ» τῶν πρώην ναζί ἔχουν ἐπισημάνει ὁρισμένους ἄλλους πού ζοῦν σέ διάφορες χῶρες ἔχοντας ἀλλάξει ταυτότητα καί συχνά καί μορφή μέ πλαστικές ἐγχειρήσεις, ὅπως ὁ περιβόητος γιατρός τοῦ Ἄουσβιτς **Μενγκέλε**, πού κατέφυγε στήν Παραγουάη τοῦ Στρέσνερ, ὁ **Ράουφ** πού συνεργάζεται μέ τόν Πινοςέτ καί ὁ **Άλοῖς Μπροῦνερ** πού βοήθησε τόν Ἀιχμαν στήν ἐξόντωση τῶν Ἑλλήνων Ἰσραηλιτῶν πού λέγεται ὅτι ἐργάζεται στήν Αἴγυπτο.

ΑΡΧΙΚΑ, ἡ εἰκοσαετής παραγραφή εἶχε θεωρηθεῖ ὅτι ὑπολογίζεται μόνο ἀπό τήν ἰδρυση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Γερμανίας, δηλαδή ἀπό τό 1950. Ἔτσι τά ἐγκλήματα τοῦ 1945 θά παραγράφονταν μετά μιά εἰκοσαετία ἀπό τό 1949, δηλαδή τό 1969... Τό 1970 ἡ βουλή ἔκανε τήν παραγραφή τριακονταετή γιά τίς δολοφονίες. Τέλος, παρά τό γεγονός ὅτι ἡ γεννοκτονία εἶχε ἤδη καθιερωθεῖ σάν ἀπαράγραπτο ἐγκλημα τό

1979, ἡ βουλή προτίμησε νά καθιερώσει τό ἀπαράγραπτο τῆς ἀνθρωποκτονίας γενικά (πρωτοφανές γιά εὐρωπαϊκό δίκαιο) ἀπό τό ν’ ἀντιμετωπίσει καταπρόσωπο τήν πολιτική οὐσία τοῦ προβλήματος.

ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ ἡ ἀπόφαση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Βουλῆς, γιά τήν ὁποία χρειάστηκαν ὄχι μόνο οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ φιλελεύθεροι, ἀλλά καί ὁρισμένοι ἀντιφασίστες χριστιανοδημοκράτες ἦταν θετική, ἂν ὄχι τολμηρή.

ΠΑΝΩ στούς βουλευτές ἄσκησαν πίεση δύο τάσεις τῆς κοινῆς γνώμης:

● Ἡ πρώτη εἶναι ἡ κόπωση πού ἔχει δημιουργηθεῖ στούς μεγαλύτερους, ἀπ’ τή συνεχή ἀναφορά στό παρελθόν, πού ἐπικαλοῦνται τό γεγονός ὅτι κανεῖς δέν τιμωρήθηκε ποτέ π.χ. στή Γαλλία γιά τίς σφαγές τῆς Μαδαγασκάρης καί τῆς Ἀλγερίας, στήν Ἀγγλία γιά τήν ἐξόντωση τῶν Μάου - Μάου τῆς Κένυας ἢ στήν Ἀμερική γιά τά ἐγκλήματα τοῦ Βιετνάμ. Ἀκόμα ὅτι τά ἐγκλήματα τοῦ σταλινισμοῦ δέν ἐδημιούργησαν, πέρα ἀπό μιά ἠθικοπολιτική ἀποδοκιμασία, κανενός εἶδους εὐθύνες γιά τούς πρωταγωνιστές τους. Ἡ γενιά τῶν Γερμανῶν πού ‘χει περάσει τά σαράντα, αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ἀδικημένη καί χρησιμεύει σάν ἀποδιοπομπαῖος τράγος γιά τά ἐγκλήματα ὅλης τῆς ἀνθρωπότητας. Αὐτά τά αἰσθήματα ἐκμεταλλεύεται σέ μεγάλη ἔκταση ἡ δημαγωγική πολιτική ἐκστρατεία τῶν Δεξιῶν χριστιανοδημοκρατῶν καί ἰδιαίτερα τοῦ Φράντς - Γιόζεφ Στράους πού ἐκστρατεύει ἐπίσημα πιά γιά τήν Καγκελαρία.

● Ἀπό τήν ἄλλη ὁμως μεριά λειτούργησε τό δέος τῆς ἐπανεμφάνισης, μέ τή βοήθεια τῆς κρίσης καί τῆς ἐνεργείας, τάσεων ξενοφοβίας, ἐθνικισμοῦ καί ἀποθέωσης τοῦ χιτλερικοῦ παρελ-

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΑΖΙ

Κίνηση γιά νά μήν παραγραφοῦν τά ἐγκλήματα τῶν Ναζί ὁργανώθηκε στήν Ἑλλάδα

ἀπό τήν «Ἐνωμένη Ἐθνική Ἀντίσταση, 1941 - 44» (ΕΑΜ, ΕΔΕΣ, ΕΚΑ, ΠΕΑΝ, ΕΟΚ, ΑΑΑ, Ἱερή Ταξιαρχία) καί τήν κίνηση «Ἡ Γυναίκα στήν ἀντίσταση». Στήν ἐκδήλωση πού ἔγινε κατατέθηκαν πλῆθος μαρτυρίες πού μερικές ἀπό αὐτές, ἀποσπασματικά δημοσιεύουμε:

● **Μαρτυρία τοῦ ΙΑΚΩΒΟΥ ΚΑΜΠΑΝΕΛΛΗ**, θεατρικοῦ συγγραφέα, κρατούμενου στό Μαιουτχάουζεν:

«... Οἱ κρατούμενοι εἶχαν κρυφτεῖ σέ θάμνια, σέ λάκκους σκεπασμένους μέ κλαδιά καί ἄλλοι εἶχαν σκαρφαλώσει πάνω στίς βελανιδιές, πού τό φύλλωμά τους ἦταν πυκνό. Οἱ Ἑς - Ἑς ἀξιωματικοί πῆραν καθέναν τό σκύλο του καί ἀρχισαν τό κυνήγι. Νικητής ὁ Οὐντερσάρφ - φύρερ, Βίλλυ Μίλλερ ἀπ’ τό Ρότενμπουργκ - ἄμ - Ὀν-

τερ. Ἦρθε πρῶτος μέ ὀγδόντα κεφάλια. Στό κούτελο τοῦ καθένα ἔβαλε καί τήν ὑπογραφή του μ’ ἕνα μελανό μολύβι...»

● **Μαρτυρία ΑΝΤΩΝΗ ΦΛΟΥΝΤΖΗ**, κρατούμενου ἀναγνωρισμένου ἀπό τούς Γερμανούς, γιατρός τοῦ στρατόπεδου Χαϊδάρου:

«...Στήν ἀρχή ἐπαιρναν τό πρῶ καί ἡ ζωή στό στρατόπεδο μετρίονταν μέ τά 24 ὥρα. Ἐπειτα ἀρχισαν νά φωνάζουν καταλόγους καί στό βραδινό προσκλητήριο καί ζούσαμε μέ τά 12 ὥρα. Φανταστεῖτε τήν ψυχική ἀγωνία τῶν κρατούμενων. Τό Ἐθνικό Γραφεῖο Ἐγκλημάτων Πολέμου ὑπολογίζει σέ 1.800, ὅσους ἐκτελέστηκαν στό Χαϊδάρι.

Ἀποσπάσματα ἀπ’ τό παραπεμπικό βούλευμα τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐθνικοῦ Γραφείου Ἐγκλημάτων Πολέμου: διαβάζω: «Οἱ κατηγορούμενοι διά τά ἐν Χαϊδαρίω διαπραχθέντα εἰς βάρος Ἑλλήνων

πολιτῶν, δέν εἶναι ἐξ ἐκείνων τούς ὁποίους δύναται τις νά συναντήσει εἰς οἰανδήποτε, οἰασδήποτε ἐμπνεύσεως, περιγραφὴν ἐνστικτων ἐγκλημάτων, ἐκφύλων ἢ πεπορωμένων τήν συνείδησιν, ἐστερμένων δέ οἰουδήποτε ἰχνους ἀνθρωπισμοῦ...»

«Τό Χαϊδάρι, ὡς στρατόπεδο συγκεντρώσεως, ἐδημιούργησε στίγμα ἀνεξίτηλον εἰς τό κράτος τό ὁποῖον τό ἐδημιούργησε, ἡ ἀνάμνησίς του ξεπερνᾷ οἰασδήποτε σκοτεινὰς σελίδας καταπτώσεως ἀνθρώπων, ἐνῶ ἐξ ἄλλου, θά εἶναι πηγὴ ἐμπνεύσεως τῆς ὑπομονῆς ἐνός λαοῦ, τοῦ ὁποίου ἐσύρθησαν μέχρι τῆς κολάσεως ἐκείνης ἐκλεκτότατα τέκνα, ὧν τινά δέν ἐπέπρωτο νά ἴδουν τό φῶς τῆς ἐλευθερίας τροφοδοτήσαντα τό ἀδήφαινον ἐκτελεστικόν ἀπόσπασμα τοῦ κατακτητοῦ».

θόντος ανάμεσα στη νεολαία. Όπως είπε ένας βουλευτής:

«Εάν έστω και ένας έγκληματίας πολέμου μπορεί να κυκλοφορεί ελεύθερα και να έπαιρεται για τις πράξεις του, η πολιτική μας ίσορροπία και τό αίσθημα δικαίου σ' αυτή τή χώρα θά καταρρεύσει».

ΘΑ ΠΡΟΣΘΕΤΑΜΕ πώς τό αίσθημα δικαίου θά δεχόταν ένα σοβαρό πλήγμα σέ κάθε χώρα και ιδιαίτερα στην Έλλάδα πού έχει υποστεί δυσανάλογα μεγάλες θυσίες για τό μέγεθός της.

Η ΜΝΗΜΗ τών έγκλημάτων του ναζισμού πρέπει να συντηρείται. Δεν είναι ένα ζήτημα ανταπόδοσης και αφήρημένης δικαιοσύνης. Είναι ένα καυτό πρόβλημα επιβίωσης τών δημοκρατικών θεσμών απέναντι στην πάγια τάση του συστήματος να λύνει τά προβλήματα πού δημιουργεί ή κρίση του μέ τη βία, τό φασισμό και τόν πόλεμο.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΤΕΡΟΙ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ!

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ τής Εϋρώπης ψήφισε, για να ασκήσει πίεση στην Γερμανική Βουλή, την πρόταση του Όλλανδοϋ σοσιαλιστή ήγέτη Στοφέλεν να μην ισχύσει ή τριακονταετής παραγραφή για τά έγκλήματα τών Ναζι. Μόνο δύο ομάδες υποστήριξαν αντίθετη άποψη στό Εϋρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

- ή άκρα Δεξιά από τή Δανία και
- ή ελληνική συμπολίτευση.

Η ΑΜΑΛΙΑ ΦΛΕΜΙΓΚ, βουλευτής του ΠΑΣΟΚ στό Στρασβούργο και παλιά κρατούμενη τών Γερμανών χιτλερικών ή ίδια, δήλωσε ότι δύο ήταν οι δικαιολογίες τών Νεοδημοκρατών βουλευτών: ότι στην Έλλάδα ισχύει ή παραγραφή και, ότι ή θέση μας θά ήταν δύσκολη, αν μās ζητήσουν να εκδώσου-

με Γερμανό «τώρα πού είμαστε φίλοι τής Γερμανίας». Τι να πρωτοθαυμάσει κανείς από αυτά τά έπιχειρήματα!

ΓΙΑ ΤΟ πρώτο ή Άμαλία Φλέμιγκ δήλωσε:

«Είναι ανθρώπινο να παραγράφονται τά έγκλήματα, να ρχεται ή λήθη όταν περάσουν μερικά χρόνια. Όμως υπάρχουν έγκλήματα τόσο φοβερά, πού προκαλούν τόση αγανάκτηση και απέχθεια πού δεν είναι δυνατόν ούτε να ξεχασθούν, ούτε να συχωρευθούν. Σ' αυτή την κατηγορία ανήκουν τά έγκλήματα τών Ναζι ενάντια στην ανθρωπότητα.

Δέν είναι δυνατόν να ξεχαστεί ποτέ ότι από 500.000 μικρά παιδιά, τά έβραιόπουλα, πάρθηκαν τά ρουχαλάκια και τά παπούτσια τους και μετά ρίχθηκαν τά παιδιά στους θαλάμους δηλητηριωδών αερίων και στους κλιβάνους άπανθρακώσεως. Δεν μπορούμε να ξεχάσουμε τά χωριά μας πού κάηκαν, τούς ανθρώπους μας πού ρίχθηκαν ζωντανοί στους φούρνους, πού βασανίστηκαν, κρεμάστηκαν, εκτελέστηκαν. Τά παιδιά μας πού πέθαναν από την πείνα, πείνα πού επιτήδες προκάλεσαν οι Ναζίδες.

Όσες από μās είμασταν στίς γυναικείες φυλακές Άβέρωφ στην άρχή του '42 δεν θά ξεχάσουμε ποτέ τόν κρότο τών δπλων τών εκτελεστικών άποσπασμάτων πού μās ξυπνούσε τά χαράματα, όταν εκτελούσαν στην πλαϊνή μας αύλη, στίς φυλακές Άβέρωφ τών άνδρών. Κι ήταν ανθρώπινο ή φυσική μας άγωνία για τούς πατριώτες πού σκοτώνανε να ναι ακόμα πιο μεγάλη, γιατί οι περισσότερες από μās είχαμε δικούς μας στίς άνδρικές φυλακές. Για όλα αυτά τά φρικτά έγκλήματα, για την γεννοκτονία πού έγινε, νομίζουμε πώς κανένας νόμος παραγραφής δεν μπορεί να ισχύσει.

Η έπιστημονική δέθεν άποψη πού επιτρέπει να παραγραφούν τά φριχτότερα έγκλήματα απέναντι στην ανθρωπότητα, ο μαρτυρικός θάνατος εκατομμυρίων άθώων άνδρών, γυναικών, παιδιών, δεν

μοιάζει να ισχύει στό πολιτισμένο μυαλό τής συμπολίτευσης για την παραγραφή τών... «έγκλημάτων» τών πολιτικών μας προσφύγων».

ΟΣΟ ΓΙΑ τό δεύτερο θά παρατηρούσαμε ότι τό ελληνικό κράτος δεν δυσκολεύτηκε καθόλου στό να εκδώσει τόν άτυχή Πόλε, πού είχε πιστέψει στην ελληνική δικαιοσύνη, κάτω από συνθήκες πού προκάλεσαν πολλές άμφισβητήσεις και έδω και παγκόσμια. Άλλά φαίνεται ότι ή κυβέρνηση δυσκολεύεται ιδιαίτερα στό να εκδίδει χιτλερικούς προς τή Δυτική Γερμανία. Προφανώς νομίζει ότι θά «δυσανεστήσει» επειδή από κεκτημένη ταχύτητα θεωρεί ότι ύφίσταται κάποια συνέχεια ανάμεσα, στην κυβέρνηση τής Βόννης και τό χιτλερισμό: Γενικεύει τή δική της ιστορική έμπειρία πού διακρίνεται, όπως όλοι ξέρουμε, για τίς άμνηστεύσεις και την προώθηση σέ αποφασιστικές θέσεις τών κάθε είδους φασιστικών καθαρμάτων, από τούς προχθεσινούς δοσίλογους ταγματασφαλίτες, μέχρι τούς χθεσινούς συνεργάτες τής χούντας.

ΗΡΘΕ όμως ή ψηφοφορία στό Μπουντεστάγκ για να βγάλει «οφσάιντ» τούς Νεοδημοκράτες «εϋρωπαϊστές». Γερμανικότεροι τών Γερμανών; Η απλώς παλιές, καλές συνήθειες του ραγιαδισμού πού συχνά οδηγούν στό ρεζιλίκι;

● **Μαρτυρία Ε. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ**, (πρόεδρου Κοινότητας Χορτιάτη) για τό όλοκαύτωμα του Χορτιάτη: «... Ό Σούμπερτ δίνει τίς διαταγές για τόν άφανισμό τών κατοίκων. Στό φούρνο του Γκουραμάνη και στό σπίτι του Νταμπούδη συσσωρεύονται τά ζωντανά κορμιά και ύστερα από λίγο μετατρέπονται σέ στάχτη απ' τίς φλόγες τής έμπρηστικής σκόνης και τών φλογόβλων.

Στιγμές άπερίγραπτης φρίκης ξαναζωντανεύουν τά κρεματόρια και τούς θαλάμους αερίων Άουσβιτς και Νταχάου. Οίμωγές, κατάρες, κραυγές, πού σχίζουν τά σωθικά, αφήνουν άσυγκίνητους τούς δήμιους πού συνεχίζουν άπόητοι τό μακάβριο έργο τους. Τρεις άνθρωποι γλυτώνουν τή φωτιά και ξεφεύγουν άπαρατήρητοι, σαν από θαύμα, κι είναι σήμε-

ρα ζωντανοί μάρτυρες τής θηριωδίας τους.

Ανικανοποίητοι από τόν άφανισμό τών κατοίκων λεηλατούν και καταστρέφουν μέ τή φωτιά τά σπίτια. Οι φλόγες ξαπλώνονται σ' όλο τό χωριό φωτίζοντας τό μακάβριο σκηνικό ανθρώπινων σκελετών και σπιτιών. Η καταστροφή έχει συντελεστεί. 146 τά τραγικά θύματα — άντρες, γυναίκες και παιδιά. Έκεί πού άλλοτε υπήρχαν σπίτια, λουλούδια και δέντρα, δεν υπήρχαν πιά παρά χαλάσματα και στάχτες...»

● **Μαρτυρία ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΛΑΜΠΡΙΝΟΥ**, κρατούμενης στό στρατόπεδο του Ράβενσμπουργκ.

«... Στό Χαϊδάρι βρήκαμε την Άριάδνη Καλούδη, πού στη Μέρλιν την είχαν καθήσει πάνω σέ ηλεκτρικά σύρματα και ήταν καταπληγισμένη. Την Κατερίνα Γιαννοπούλου, πού την είχαν βασανί-

σει κρεμασμένη και τής είχαν σπάσει τά δόντια μέ τό όπλο. Την Έλένη Κριτσίκη, σπουδάστρια τής Ραλλείου Άκαδημίας Πειραιώς, καταμαυρισμένη και πρισμένη από τό ξύλο. Τή Χρυσάνθη Λεμονή, τσακισμένη απ' τά βασανιστήρια, πού την εκτέλεσαν στίς 3 Αύγουστου. Την Άγγελική Σουλάκου, καμένη στα γεννητικά όργανα...»

«... Η Άσήμω Σωτηρίου, άκούγοντας τούς Γερμανούς ν' άνεβαίνουν τή σκάλα, κρύβει κάτω από τά φουστάνια της τό έγγονάκι της, κάθεται στό παραγώνι και περιμένει ήρεμα τό θάνατο. Δέχεται κατάστηθα τά βόλια, ενώ τό παιδάκι σώζεται»

● **Μαρτυρία Κ.ΓΑΖΗ:**

«... Στό Δίστομο, αυτό πού μās είχε αφήσει βουβούς κι ασάλευτους στή θέση μας, σαν πετρωμένους, δεν ήταν τό πλήθος τών σκοτωμένων, 310 θύματα, ήταν τ'

άλλα, τ' ανήκουστα. Αυτά πού κάνανε στίς γυναίκες και στα παιδιά, σέ νήπια και σέ βρέφη...»

«... Δύο παιδιά τής οίκογένειας Λάσκου, ο Νικόλας 5 χρονών και ο Δημήτρης 1 έτους, βρέθηκαν σέ φριχτή κατάσταση, χωρίς κεφάλια και χωρίς χέρια. Του μικρού Στάθη Σταθά, 6 χρονών, του κόβουν μέ μαχαίρι και του βγάζουν από τούς μηρούς τίς σάρκες του και τόν αφήνουν έτσι ν' άργοπεθαίνει μαρτυρικά. Την Έλένη Σταθά, 5 χρονών και τό Γιάννη 3, τούς κόβουν τό λαιμό μέ μαχαίρι και τό άβάφτιστο βρέφος τριών μηνών τό σκοτώνουν μέ λογχισμούς μέσα στην κούνια του. Την Παναγιωτίτσα Σταύρου, 4 χρονών, άφού την βασανίζουν μέ διάφορους άκατανόμαστους τρόπους, ύστερα τής κόβουν τό κεφάλι. Τό ίδιο κάνουν και στό Γιάννη Καρβούνη, 5 χρονών...»

‘Οκ. Παναγιωτόπουλος (άδελφός) καί τά «Μάρμαρα Καβάλας»

‘Απαντώντας στο κείμενό μας με τίτλο «Διευκολύνσεις ύπουργών προς ύπουργόν» (τ. 1291 7-7-79) ο νομικός σύμβουλος της «Α.Ε. Μάρμαρα Καβάλας» κ. Γιάννης Παναγιωτόπουλος, άδελφός του ύπουργού Έμπορίου μās έστειλε έπιστολή στην όποία, μεταξύ άλλων έπικαλείται τό νόμο περί τύπου καί χαρακτηρίζει τό σχόλιο μας ως «ψευδέστατο».

‘Ας δοϋμε όμως την έπιστολή:

Στό τεϋχος 129 της 7-7-1979 καί υπό τόν τίτλο Ένα Σκάνδαλο στην Καβάλα - Διευκολύνσεις ‘Υπουργών προς ‘Υπουργόν δημοσιεύετε άνυπόγραφο σχόλιο στο όποιο, εκτίθεται σειρά ψευδών γεγονότων με κατάφανη την πρόθεση νά σπλωθούν ύπολήψεις καί όνόματα ως τό αναφερόμενο δικό μου φέροντάς το σάν άναμειγμένο σέ άνύπαρκτο στην πραγματικότητα σκάνδαλο.

Θέλοντας λοιπόν νά σās δώσω την εύκαιρία νά άνασκεύαστε καί νά άνακαλέσετε τά όσα άνεύθυνα έγράφησαν στο παραπάνω σχόλιό σας, εκθέτω την πραγματικότητα πού είναι αντίθετη με τά γραφόμενά σας, άξιώνοντας κατά τόν περί τύπου νόμον νά την δημοσιεύσετε στο ίδιο χώρο καί με τά ίδια στοιχεία.

Τά διατηρητέα μνημεία στην Καβάλα, άφού κτίστηκε όλη σχεδόν ή όδός Βενιζέλου πού τόσο σās ενδιαφέρει, χωρίς οι όψιμα φωνασκοϋντες κατασκευαστές καί μελετητές των οικοδομών πού κατασκευάστηκαν νά διαφωνήσουν, χαρακτηρίστηκαν με την 23145/101/22-11-1971 άπόφαση του ‘Υπουργού Πολιτισμού καί ‘Επιστημών, πού δέν περιλαμβάνει στα διατηρητέα τό άκίνητο πού απέκτησαν τά ΜΑΡΜΑΡΑ ΚΑΒΑΛΑΣ Α.Ε.

‘Η άπόφαση αυτή πού πρέπει νά ξέρετε ότι θαίνει μετά γνώμη του άρχαιολογικού συμβουλίου, ίσχυσε μέχρι τό 1974, ώστε όταν τό 1972 απέκτησαν με αγορά τό έπίμαχο άκίνητο τά ΜΑΡΜΑΡΑ ΚΑΒΑΛΑΣ Α.Ε., με σκοπό θέβαια την άξιοποίησή του, δέν ήταν χαρακτηρισμένο ως διατηρητέο όπως ψευδέστατα άναφέρει τό σχόλιό σας καί συνεπώς έξ ίσου ψευδέστατα καί τά στο σχόλιό σας «καταδοκούσαν την εύκαιρία γιά τόν άποχαρακτηρισμό».

‘Αλλωστε τό οικόπεδο αυτό, μετά άπό προσκύρωση - ρυμοτομία (100 τετρ. μέτρων περίπου), γιά την όποία τό δικαιοϋχο Έλλην. Δημόσιο εισέπραξε παχυλή άποζημίωση, έχει έμβαδό 1274 τετρ. μέτρα καί δύο κύριες προσόψεις: την βορεινή προς την όδό Βενιζέλου επί της όποιας παλαιά κτίσματα άμφιθόλου σημασίας πού καλύπτουν 220 τετρ. μέτρα του οικόπεδου καί την νοτία προς την παραλιακή λεωφόρο, έμβαδού οικόπεδου πλέον των 1000 τετρ. μέτρων πού ήταν καί είναι άκάλυπτο καί σ’ αυτό έγένητο ή προσκύρωση, ώστε νά μή ύπάρχει ούτε ύπόνοια κινδύνου χαρακτηρισμού όταν τό 1972 τό άποκτοϋσαν τά ΜΑΡΜΑΡΑ ΚΑΒΑΛΑΣ Α.Ε.

Τό έτος 1974 όμως με την Φ. 31/27174/2521/10-8-1974 άπόφασή του ο ‘Υπουργός Πολιτισμού καί ‘Επιστημών άνακαλεί την παραπάνω άπόφασή του καί στην νέα χαρακτηρίζει διατηρητέα την παραπάνω παλαιά οικία επί της όδου Βενιζέλου άρ. 97 καί μόνο αυτή.

Με την ίδια άπόφαση χαρακτηρίστηκαν καί άλλα κτίσματα καί σέ όσα άπ’ αυτά ή εισηγούμενη ύπηρεσία έκρινε ότι έπρεπε, χαρακτηρίζεται ρητά καί κατηγορηματικά ως διατηρητέος ο περιβάλλων χώρος ή κήπος ή προαϋλιο ή άλλο άνάλογα με την περίπτωση, πράγμα πού δέν έγινε με τό έπίμαχο οικόπεδο διότι προφανώς εκτός του κτίσματος δέν παρουσίαζε άλλο ενδιαφέρον.

Δέν είχε λοιπόν ποτέ χαρακτηριστεί ως διατηρητέο τίποτα παραπάνω άπό τό κτίσμα (καί αυτό τό 1974) καί δέν έγινε ποτέ καί προς καμία κατεύθυνση καμία ένέργεια γιά άποχαρακτηρισμό. Τό ότι μόνον τί κτίσμα είναι χαρακτηρισμένο τό θεβαίωσε καί δικαστική άπόφαση (ή 17/1979 του Διοκ. Πρωτ. Καβάλας), πού σέ προσφυγή της Α.Ε. γιά την έπιβολή συνεχώς τελών άκαλύπτων χώρων, άποφάνθηκε ότι οφείλονται τέλη γιά τό μόνο τό κτίσμα χαρακτηρίζεται διατηρητέο καί όχι τό ύπόλοιπο οικόπεδο 1000 καί πλέον τετρ. μέτρων.

Στό μεταξύ οι ιδιοκτήται του οικόπεδου έπεβαρύνοντο με φόρους άκινήτου περιουσίας, με φόρους ύπεραξίας, με δημοτικά τέλη κ.ά. πού κατέστησαν άναγκαία την έκποίηση ή άξιοποίησίν του.

‘Ετσι τό 1978 έζήτησαν νά έκδοθεί άδεια άνεγέρσεως οικοδομής επί του νότιου τμήματός του, προς την παραλιακή λεωφόρο, έμβαδού μόλις 568 τετρ. χωρίς νά θίγονται τά εις τό θόρειον τμήμα διατηρητέα κτίρια πού έχουν πρόσοψη στην όδό Βενιζέλου με γύρω οικόπεδον πλέον των 700 τετρ. μέτρων καί έξεδόθη ή κατά νόμον άδεια άνοικοδομήσεως. Τότε οι πληροφοριοδότη σας εκ ταπεινών καί μόνον έλατηρίων όρμώμενοι καί διαστρέφοντες την πραγματικότητα άρχίζουν, γνωρίζοντας την άναλήθεια καί γιά νά δημιουργήσουν έντυπώσεις, νά θορυβούν γιά δήθεν παρανομία, βρίσκοντας προθύμους νά δεχτούν σκάνδαλο εκεί πού δέν ύπάρχει. ‘Αλλά γιά ποιά παρανομία ύπαινίσσονται άφού δέν ύπήρχε χαρακτηρισμός του οικόπεδου, αλλά καί άν ύπήρχε τέτοιος θά άρκοϋσε ή ύποβολή μιάς αίτήσεως άδειας άνοικοδομήσεως καί μέσα σ’ ένα έξάμηνο κατά νόμον ή θά έχορηγείτο ή άδεια ύποχρεωτικά ή θά άπαλλοτριϋτο τό άκίνητο καί θά άπεξημώνοντο οι ιδιοκτήται, πράγμα άδύνατον λόγω της μεγάλης άξίας του οικόπεδου καί της έλλείψεως τέτοιων πιστώσεων.

‘Ο κ. Νιάνιανς λοιπόν δέν άποχαρακτήρισε τό οικόπεδο πού κτίζεται, διότι δέν ήταν χαρακτηρισμένο. Οϋτε τό Τ.Ε.Ε. έζήτησε ποτέ νά τό αγοράσει. ‘Εζήτησε νά αγοράσει ένα παρακείμενο (την παλαιά Α.Τ.Ε.) άντί εϋτελους τιμήματος, ενώ ή άξία του, όπως τουλάχιστον την ύπελόγησε άφελώς καί έγγράφως ο νϋν Πρόεδρος του Τ.Ε.Ε., ‘Ανατολικής Μακεδονίας καί Θράκης, όταν του έζητήθησαν στοιχεία της άξίας των οικόπεδων, είναι αυτή πού λέει ότι του έζήτησαν οι ενδιαφερόμενοι.

Ψευδέστατα λοιπόν όλα τά άναφερόμενα στο σχόλιό σας άναμειγνύοντας γιά την δημιουργία έντυπώσεων ‘Υπουργούς καί συγγενείς.

Καί τό ψευδές άπεκαλύφθη καί σέ Δημόσια Συζήτηση πού έγινε στην Καβάλα στις 26/6/1979 στο ξενοδοχείο «Γαλαξίας» παρουσία του αντιπρόεδρου του Τεχνικού ‘Επιμελητηρίου ‘Ελλάδος κ. Δεσύλλα με θέμα τό έπίμαχο οικόπεδο, στην όποία οι ύποκινηταί, πρό των άμεικτων στοιχείων πού άνέτρεπαν τούς ίσχυρισμούς τους, έπέλλισαν ότι δέν ήξεραν όλα τά στοιχεία, γιά νά άποδείξουν όμως εκ των ύστέρων, με τίς πληροφορίες πού σās διοχέτευσαν, ότι δέν τούς ενδιαφέρει ή οϋσία καί τό δίκαιο, γιά τά όποία δήθεν κόπονται, αλλά ή δημιουργία καί μόνο θορύβου.

‘Όσο γιά μένα, θέβαια καί είμαι νομικός σύμβουλος της Α.Ε. καί μάλιστα άπό της πρό 10ετίας καί πλέον ίδρύσεώς της, άνήκω στην μαχομένη δικηγορία καί την άσκώ όπως έπιβάλλεται νά την άσκώ, χωρίς νά άναμένω ύποδείξεις άπό σās άλλ’ οϋτε καί κακοήθεις ύπαινιγμούς.

Διότι ή ιδιότητά μου σάν άδελφού ‘Υπουργού δέν με μετέταξε στην τάξη των άργοσχόλων αλλά κατέστησε περισσότερο σκληρή, έπίπονο καί διακριτική συνάμα την άσκηση του λειτουργήματός μου, πού άν στοιχειώδης δημοσιογραφική δεοντολογία ύπήρχε στόν συντάξαντα τό σχόλιο θά του επέτρεπε νά τό πληροφορηθεί.

‘Ηταν θέβαια περιττή ή άπειλή του νόμου περί τύπου γιάτί ή έπιστολή του άδελφού του κ. ύπουργού καί... «μαχόμενου δικηγόρου» παρουσιάζει άρκετό ενδιαφέρον «προς δημοσίευσιν»...

● *Πρώτα-πρώτα γιάτί φανερώνει άρκετά καθαρά μιά νοοτροπία «έκμετάλλευσης των πάντων» όπως στην προκειμένη περίπτωση, της έθνικής μας κληρονομιάς. Κτισμάτων δηλαδή καί χώρων με σημαντική πολιτιστική αλλά καί έθνική άξία όπως ο χώρος όπου ή εταιρία του άδελφού του κ. ύπουργού θέλει νά ύψώσει πολυκατοικία.*

Γιάτί τά κτίσματα της συνοικίας του ‘Αη-Γιάννη είναι πραγματικά άριστουργήματα του είδους καί συνδυάζουν την τοπική άρχιτεκτονική με εϋρωπαϊκές επιδράσεις. ‘Επί πλέον αποτελούν τό μόνο καθαρό σημάδι του έλληνικού στοιχείου στην ‘Ανατολική Θράκη καί χαρακτηρίζουν την άνοδο της έλληνικής άστικής τάξης επί τουρκοκρατίας.

‘Ανεξάρτητα όμως άπό αυτούς τούς οϋσιαστικούς λόγους μπροστά θέβαια στους όποιους ο κ. Παναγιωτόπουλος καί ή εταιρία του θάπρεπε νά σταματήσουν όποιαδήποτε τυπική έπιχειρηματολογία καί τά τυπικά άποδεικτικά στοιχεία πού προσκομίζει στην έπιστολή του «πάσχουν» ή είναι ήθελημένα έλλειπη:

● *Πραλείπει ο κ. Παναγιωτόπουλος νά άναφέρει την ύπουργική άπόφαση του 1970 με την όποία όλα τά κτίρια πού βρίσκονται στην θόρεια πλευρά της όδου Βενιζέλου χαρακτηρίζονται ως διατηρητέα. ‘Ακόμα καμώνεται ο κ. Παναγιωτόπουλος πώς δέν ξέρει ότι ή αϋλή του κτίσματος δέν χαρακτηρίζεται αλλά θεωρείται ότι περιλαμβάνεται!...*

Πραγματικά με την άπόφαση του ύπουργού Πολιτισμού της 22-11-1971 άποχαρακτηρίστηκε ένα τμήμα της όδου Βενιζέλου περιλαμβανομένου καί του κτιρίου πού απέκτησαν τά «Α.Ε. Μάρμαρα Καβάλας» γιά νά επαναχαρακτηρισθεί με την άπόφαση της 10-8-1974.

● *‘Αλλά ύπάρχει καί ή ύπουργική άπόφαση της 15-11-78 με την όποία ο ύπουργός δέν άποδέχεται την γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων καί άποφασίζει τόν μή χαρακτηρισμό του περιβάλλοντος χώρου με τό αίτιολογικό ότι «ο χώρος αϋτός δέν είχε συμπεριληφθεί στην κήρυξη της άνωτέρω οικίας καί λόγω των μεταβολών πού έν τώ μεταξύ έπήλθαν στην όλη κατάσταση του οικόπεδου άπό πλευράς ιδιοκτησίας»...*

Θά ήταν πραγματικά ενδιαφέρον νά μās έγηϋσε με μιά καινούρια έπιστολή του τί σημαίνουν αυτές οι «μεταβολές» καί μάλιστα «άπό πλευράς ιδιοκτησίας»...

Αποκέντρωση: ή άλλη πρόταση

Σχολιάζοντας διάφορα περιστατικά που αφορούν την πολιτιστική μας ζωή, πολλές φορές έχουμε επισημάνει και ένθαρρύνει παράλληλα, τις πολιτιστικές εκείνες ενέργειες που είναι μέσα στο πνεύμα της αποκέντρωσης και της ανάπτυξης της περιφέρειας.

Τώρα σ' αυτή την αντίληψη πρέπει να προστεθεί ότι δεν τη βλέπουμε μονοδιάστατα και άπλουστευτικά: Αποκέντρωση για την αποκέντρωση και με όποιο τρόπο.

Αφορμή γι' αυτές τις σκέψεις μας δίνουν οι γιορτές που οργανώνονται σε λίγες μέρες στ' Ανώγεια της Κρήτης. Όσα γράφουμε για μία πρωτοβουλία τόσο ενδιαφέρουσα και «άγαθή» δέ θα πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελούν μεμψίμοιρη κριτική. Όμως είναι ανάγκη να προσεχτεί το γεγονός ότι τέτοιες εκδηλώσεις τότε μόνον λειτουργούν σωστά, όταν είναι το δημιουργικό αποτέλεσμα του έσωτερικού παράγοντα: όταν δηλαδή ο τόπος ο ίδιος έχει δημιουργήσει εκείνες τις προϋποθέσεις που παράγουν «έργο» και που δεν στηρίζονται στους προσκεκλημένους «επαίοντες», σ' αυτό το πανηγύρι έλευσης προσωπικοτήτων που όποιοι και όσο άξιοι κι αν είναι, δύσκολο να ενσωματωθούν σ' αυτό που κάθε «τόπος» είναι.

Έτσι μόνο θα μπορούσαν οι εκδηλώσεις αυτές να καρπίσουν:

- Στηριγμένες σ' ένα διάλογο - μπόλιασμα, που λειτουργεί αμφίδρομα, να γίνουν ικανές τις ρίζες τους να κρατήσουν ακαίριες και να αναζωογονήσουν τό φυτό τους απ' ό,τι καινούριο.

- Στηριγμένες σ' ένα διάλογο - ανταλλαγή, να μετουσιώσουν τον περιθωριακό τους χαρακτήρα σε πρόταση - κυρίαρχη της «άλλης ποιότητας» που αίτεται για την πολιτιστική ζωή του τόπου μας.

Τά αλβανικά συγκροτήματα

Τό πέρασμα των αλβανικών λαϊκών συγκροτημάτων από την Αθήνα (Λυκαδηττός, 23/7/79) έδωσε την ευκαιρία να δούμε ανάγλυφα, μέσα από τό είδος της λαϊκής κουλτούρας που καλλιεργείται στην Αλβανία, πόσο μακριά από κάθε ιδέα πραγματικής προόδου βρίσκεται αυτή ή δήθεν σοσιαλιστική χώρα, τουλάχιστο στον πολιτιστικό τομέα. Η είδηση ότι θά εμφανίζονταν ένα μουσικό και χορευτικό λαϊκό συγκρότημα από την ελληνική Δρόπολη μάς έκανε να ελπίσουμε πώς θ' ακούγαμε και θά βλέπαμε τραγούδια και χορούς γνήσιους της Βόρειας Ήπειρου, που είναι, όπως ξέρουν όσοι έχουν γνώση

των πραγμάτων, ή πιο παράξενη και συγχρόνως ή πιο βαθιά ανθρώπινη λαϊκή τέχνη που υπάρχει, τουλάχιστο στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο του Δυτικού Κόσμου, από Ουράλια και δώθε. Καί ακούστηκαν μόν μερικά μέτρα της περιφημής Δροπολίτισσας στην αρχή του προγράμματος, αλλά πνίγηκαν άμέσως απ' τά χειροκροτήματα του κοινού και τό τραγούδι δέν ξανακούστηκε, ούτε ακούστηκε και τίποτ' άλλο γνήσια βορειοηπειρώτικο ως τό τέλος του προγράμματος. Ό,τι ακολούθησε αποτελεί διαστρέβλωση σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό της παραδοσιακής μουσικής και των παλιών χορών.

- Απογευματινή έφημερίδα είχε καταγγείλει την Γαλλική τουριστική εγκατάσταση «Σκάρλετ Μπής» που βρίσκεται απέναντι από τίς Σπέτσες (άγγλιστί: «Κόκκινη Ακτή»), γιατί απαγόρευε την είσοδο και διαμονή Έλλήνων. Ο διευθυντής της επιχείρησης απάντησε τεκμηριώνοντας την άποψη ότι οι ξένοι μας πρέπει να έχουν τό δικαίωμα να μένουν μεταξύ τους αν τόν επιθυμούν χωρίς να τούς ένοχλούν οι... ιθαγενείς.

Η υπόθεση δέν θά παρουσίαζε εξαιρετικό ενδιαφέρον αν δέν υπήρχαν όρισμένα πρόσθετα στοιχεία: Η «Κόκκινη Ακτή» έχει δημιουργηθεί από τό Κ.Κ. Γαλλίας και την κομμουνιστική Συνομοσπονδία Έργατών για να παραθερίζουν τά μέλη και τά στελέχη τους.

Εμείς πάντως ειδοποιούμε τούς φίλους μας που πάνε για διακοπές. Νά αποφύγουν την Κόστα. Τό νέο σύνθημα είναι: «Προλετάριοι όλων των χωρών απομακρυνθείτε.»

- Μέ τη «σχεδιά» 3 έχουμε πιά την αίσθηση ότι μπορούμε με σταθερότητα να αναφερόμαστε σ' ένα περιοδικό λογοτεχνίας και κριτικής, όπου καινούριο και ουσιαστικό έργο συντελείται. Διαβάσαμε Rolland, Barthes, Jules Supervielle, Lo Dura., Έπίσης ένα κείμενο του Δ. Αγραφιώτη για την ελληνικότητα σάν (ψευδο)πρόβλημα και άλλα ενδιαφέροντα θέματα.

- Διαβάσαμε στό διπλό τεύχος (5,6) του λογοτεχνικού περιοδικού «Παραλλάξ» ένα ενδιαφέρον «σπονδυλωτό» του

Γιάννη Δάλλα, για τόν «Διαμαντή Διαμαντόπουλο...» του Γιώργου Χρονά, ποίηση Γ. Καρατζόγλου και Άγγ. Βαλαμίδη και κριτική διδίων των Άλ. Ζήρα και Γ. Παναγιώτου. Ζωντανή κι άνεπιτήδευτη προσέγγιση.

- Μαθαίνουμε ότι σύντομα πρόκειται να κυκλοφορήσει ένα έντυπο μέ τίτλο «Νεοελληνικές Προοπτικές», πάνω σε θέματα κοινωνικών έπιστημών, πολιτικής οίκονομίας και νεοελληνικής ιστορίας, μέ συντακτική επιτροπή τούς: Κ. Βεργόπουλο, Γ. Κατηφόρη, Ρ. Κούνδουρο, Ν. Μουζέλη, Ν. Πουланτζά, Ν. Σβορώνο, Κ. Τσουκαλά.

Στόχος της έκδοσης αυτής που θά κυκλοφορεί μία ως δύο φορές τό χρόνο, είναι να παρουσιάσει και να συνδέσει τη νεοελληνική κοινωνική σκέψη μέ τά σύγχρονα διεθνή ρεύματα ιδεών.

- Αφιέρωμα στον Άλέξανδρο Μωραϊτίδη ή κατά τούς μοναχούς του Άγίου Όρους, στον άδελφό Ανδρόνικο, κυκλοφόρησε τό περιοδικό «Σκιαθός». Μας χωρίζουν 50 χρόνια απ' τό θάνατο του λησμονημένου Σκιαθίτη συγγραφέα που τό έργο του έχει έπισκιαστεί από αυτό του πατριώτη και συγγενή του Παπαδιαμάντη. Άξιόπαινη ή προσπάθεια.

Τά περισσότερα τραγούδια δέν ήταν καν βορειοηπειρώτικα. Ήταν ένα ανακάτωμα από άσχετα πράγματα (μερικά γιαννιώτικα και μερικά της Τσαμουριάς, παρουσιασμένα μέ έντελώς άφύσικο τρόπο, π.χ. συρτοί χοροί από χορωδίες), από καλαματιανά, «άθηναϊκά» έμπορικά («Γιάννη μου τό μαντίλι σου»), θεσσαλικά, άστικά λαϊκά («Γελεκάκι») και βαλσοειδή άγνωστης προέλευσης. Καί πολλά απ' αυτά μεταμορφωμένα σε ύμνους του κόμματος και του Χότζα. Σταλινική προσωπολατρεία στό τετράγωνο. Άκόμα και τά συγκλονιστικά άνόργανα όμαδικά βορειοηπειρώτικα τραγούδια «του σιαδιού» βεβηλωμένα και παραμορφωμένα (οί τραγουδιστές όρθιοι φάτσα στό

κοινό!) απ' την άγροίκα κομματική γραμμή.

Άλλά όσο έξοργιστικό ήταν τό πρόγραμμα (τά καταπληκτικό κλαρίνο έξοντώθηκε, ενώ δέν άκούστηκε ούτε μία δοξαριά ήπειρώτικου διολιού, ούτε δύο μέτρα λαούτου, ούτε τρεις χτύποι ντεφιού) τόσο — και περισσότερο — έξοργιστικές ήταν οι αντιδράσεις του κοινού που χειροκροτούσε μέ μανία και μάλιστα κυρίως όταν ακούγονταν οι λέξεις κόμμα και Χότζα. Τί να πει κανείς... Δέν έβλεπαν οι θεατές ότι οι δύστυχοι Βορειοηπειρώτες είχαν μεταβληθεί σε πολιτιστικές μαριονέτες του καλπάζοντος αλβανικού σοσιαλισμού; Για μάς ήταν μία βραδιά που μάς γέμισε θλίψη. ΑΝΤΩΝΗΣ Α. ΖΩΗΣ

Έλλα Φιτζέραλντ

Του Γιώργου Λεωτσάκου

ΔΕΝ είμαι κριτικός της τζάζ. Διευκρίνιση απαραίτητη προκειμένου για ένα είδος που τόσο οι πρωτογενείς του μορφές, όσο και τα πολυάριθμα, μεταγενέστερα παρακλάδια του, ως τη τζάζ-ρόκ, παρουσιάζουν τεράστιες απαιτήσεις εξειδίκευσης. Κι ως προσφέρει ή μουσική αυτή με τον τόσο πυκνό και ιδιότυπο μελορυθμικό κι αρμονικό της πλούτο, ένα ακρόαμα υψηλής αισθητικής στάθμης κι ακαταμάχητης ζωντάνιας, άφομοιώσιμο από ένα εύρύτατο φάσμα ακροατών των πέντε ήπείρων. Γιατί πώς νά τό κάνουμε; οι Νέγροι με τό διονυσιασμό τους και την ήχητική αυτή «λίμπιντο» έμαθαν τούς λευκούς (και όχι μόνον αυτούς) νά επικοινωνούν και πάλι με πηγές αρχέγονης ευαισθησίας που όλόκληροι αιώνες χριστιανικού πουριτανισμού λίγο έλειψε νά στερέψουν...

Όμως μιλούσα για τίς απαιτήσεις εξειδίκευσης αυτής της μουσικής. Στίς καλλιτεχνικές σελίδες των μεγάλων ευρωπαϊκών, ασιατικών και αμερικανικών έφημερίδων (για τά μουσικά περιοδικά πιά αυτό είναι κάτι αυτονόητο!) οί άνθρωποι που υπογράφουν κριτικές ή άρθρα για τη τζάζ είναι συνήθως μόνιμα απασχολούμενοι ειδικοί. Γι' αυτό και θά περιοριστώ έδω σέ μία λίγο-πολύ δίχως μεγάλες κριτικές αξιώσεις παρουσίαση της Έλλα Φιτζέραλντ, που οί δυό συναυλίες της στό Λυκαβηττό στάθηκαν από τά σημαντικότερα μουσικά γεγονότα της χρονιάς.

Στήν Ελλάδα, όπως και στίς περισσότερες χώρες, υπάρχει ένα εύρύτατο κοινό φίλων της τζάζ.

Όμως, ενώ σ' όλη τη λοιπή Ευρώπη, ανατολική και δυτική (ακόμη και Βαλκάνια!) οργανώνονται δεκάδες μικρών και μεγάλων φεστιβάλ αφιερωμένα σ' αυτό τό είδος, σέ μάς (όπως έπες) σήμαινε και σχετικό σχόλιο της Μουσικής Σελίδας της «Πρωινής», 19.7.1979) τό κοινό αυτό όφείλει την εξοικείωσή του με τη τζάζ κυρίως στό δίσκο και, κατά δεύτερο λόγο, στό ραδιόφωνο. Και οί τόσο αναπάντεχες εμφανίσεις της μεγάλης Έλλα έδωσαν και ένα μέτρο του πόσο πολυάριθμο είναι τό κοινό αυτό: πάρα πολλοί που δέ βρήκαν είσιτήρια λυπόντουσαν που ή διασημη τραγουδίστρια δέν έδωσε μία σειρά από 4-5 συναυλίες! Και νά συλλογιστεί κανένας ότι τά τελευταία 20-25 χρόνια οί συναυ-

λίες τζάζ στην Αθήνα μετριώνται στά δάχτυλα!

Είπώθηκε (πολύ σωστά) πώς έστω και στό ήλιοδασίλεμά της άξιζε ν' ακούσουμε τη Φιτζέραλντ. Τό «ήλιοδασίλεμα» συλλογιστήκαμε, όσο τό μικρό οργανικό συγκρότημα που τη συνοδεύει (τό Τρίο Πώλ Σμίθ: Πώλ Τάτσερ Σμίθ - πιάνο, Ούίλλιαμ Τόμας Μπέτς - μπάσο, Γκράνδιλ Ρόκερ Μίκυ - ντράμς) παρέτεινε σέ μία όλόκληρη μικρή συναυλία αυτό που θεωρήσαμε σάν «προανάκρουσμα», προορισμένο νά ξεσπάνει την ατμόσφαιρα. Τό πρόγραμμα, που μοσχοπληρώσαμε 30 δραχμές, δέν έκανε ούτε ένα υπαινιγμό έστω για τό τί θ' ακούγαμε - περιείχε ένα σύντομο βιογραφικό της μεγάλης τραγουδίστριας, ενώ μάς ενημέρωνε ευσυνειδήτητα για τά πλεονεκτήματα δυό ... καλλυντικών και ενός ραδιοκασετόφωνου! (Φυσικά έπρόκειτο για διαφημίσεις). Όπως και νά 'χουν τά πράματα, μετρήσαμε κάπου έξι ή έπτά αυτοσχεδιασμούς του Τρίο, ή ώρα είχε πάει 10 παρά 2 λεπτά (έπίσημη ώρα έναρξης: 9 μ.μ.) και ή Φιτζέραλντ δέν είχε ακόμα εμφανιστεί.

Από τό Τρίο πολύ πιο αξιοπρόσεκτος ήταν ό δεξιτεχνικός του οίστρος παρά ή φαντασία και ή έμπνευση των αυτοσχεδιασμών του. Όσο και τά τρία όργανα ήταν amplified, χαιρόταν κανένας άνετα την τέλειας καθαρότητας ήλιγγιώδη δεξιτεχνία ενός πιανίστα μ' άτσάλινα δάχτυλα και, δυνητικά τουλάχιστον, θελούδινο toucher - πόσοι πιανίστες μας έχουν αυτή τη σιγουριά; - καθώς και τόν ανάλογο οίστρο ενός μπασίστα. Κρίμα που τόν οίστρο αυτό μάς τόν έδειξε σέ μία δική του, φτηνά «ισπανοπρεπή» (Ισπανία των τουριστικών γραφείων...) σύνθεση όπου τό κοντραμπάσο μιμείται κιθάρα... Βέβαια, όσο κι αν στούς αυτοσχεδιασμούς όρισμένων μορφών τζάζ μπορεί νά χρησιμοποιηθεί όποιοδήποτε ύλικό, θά μπορούσε νά παρατηρήσει κανένας ότι σ' εκείνους του Τρίο Πώλ Σμίθ οί καλλιτέχνες είτε δέν προχωρούσαν πολύ πιο πέρα απ' αυτό που σάν ύφος προδιέγραφε τό έκαστο θεματικό ύλικό, είτε ότι ένιωθε τό ύλικό αυτό απλώς σάν μία άφετηρία ή πρόσχημα - στή θέση του θά μπορούσε νά είχε χρησιμοποιηθεί όποιοδήποτε άλλο. Έτσι ό ακροατής έμενε με κάποιες μνήμες «ρομαντικής» μουσικής ά λά Μπράμς και Ραχμάνινωφ, μουσικής υπερπολυτελούς έστιατορίου απ' εκείνες που συνοδεύουν την άπόλαυση κάποιου «πόρτερ σταίηκ» και κάποιων άσχετων θεματικών ύλών: από μία πασίγνωστη μελωδία που στην Ελλάδα της έχουν κολλήσει τά λόγια «λαγός στή φτέρη πηδά χαρωπά» ως τό ... Δεύτερο Πρε-

λούντιο σέ ντο έλάσσονα, από τό Α', Τεϋχος του «Συγκερασμένου Κλειδοκύμβαλου» του Μπάχ!

Κάποια στιγμή όμως εμφανίστηκε και ή Φιτζέραλντ. Τά 10-12 τραγούδια και τά δυό «μπίζ» που έρμήνευσε, σ' έκαναν νά υποψιάζεσαι έναν αύστηρά προμελετημένο προγραμματισμό που υπάκουε στην καλύτερη οργανωτική παράδοση της αμερικάνικης show business. Μάντεves μία σκέψη παραπλήσια με τό «τόσο μπορώ σήμερα στά 61 μου, τόσο δίνω, για νά περιφρουρήσω τόν έαυτό μου». Η μαγεία της προσωπικότητας δέν άρχισε νά γίνεται άμεσα άντιληπτή και νά λειτουργεί πάνω μας παρά ύστερα από τό τρίτο ή τέταρτο τραγούδι. Λίγο-λίγο, τό γκρίζο παστέλ του τίμπρου της, διαφορετικό κάπως απ' εκείνο στό όποιο μάς έχει συνηθίσει ό δίσκος, πλημύρισε από μία άβυσταχτη συγκίνηση και μελαγχολία που λές και «χτιζόταν» από νότα σέ νότα και χυνόταν ως τόν ακαταμάχητο οίστρο του περίφημου «φασέττο» της, ψηλά ή στίς πολύ βαθιές, «ξεκούρντιστες» νότες της που θυμίζουν κοντραμπάσο. Μία συγκίνηση που κυριαρχούσε σ' όλα τά τόσο διαφορετικά «τέμπι» του after you've gone ή στίς μιμήσεις σαξόφωνου σέ γρήγορο «τέμπο», όπου όμως ένιωθες φανερά τά σημάδια του χρόνου πάνω στην εύκαμψία της φωνής της. Συγκίνηση που σέ κάποια ήρεμότερα περάσματα κάνει αναπόσπαστο μέρος της έξωτερικεύσής της ακόμη και κάποιους τονικά μετατοπισμένους φθόγγους! Όλ' αυτά, όσο κι αν τά νιώθεις κάπως «κατεστημένα», όπως και τά άλλεπάλληλα thank you με τά όποια, ύστερα από κάθε τραγούδι άπαντούσε στά χειροκροτήματα του κοινού, άποκοτούν μία δύναμη άποκαλυπτική σάν πρωτόρχεσαι σέ ζωντανή επαφή με τό φαινόμενο Έλλα Φιτζέραλντ - ήλιοδασίλεμα που αν δέν έχει, φυσικά, των μεσουρανημάτων τη λάμψη σέ σφραγίζει ίσως πολύ πιο άνεξίτηλα με την ένταση του συναισθήματος και της μελαγχολίας του κάνοντάς σε ν' αναπλάσσεις τη μεγάλη τραγουδίστρια ιδανικά, αλλά και πιστά έτσι όπως πρέπει νά ήταν στά νιάτα της. Τό νανούρισμα summer time από την όπερα του Γκέρσουϊν «Πόργκ και Μπέζ», τό τραγούδησε τόσο άνάλαφρα και σπαραχτικά μαζί ώστε την έμπειρία του την τοποθετώ πλάι σ' εκείνη της ακρόασης του Ροστρόποβιτς όταν έπαιξε σέ «μπίζ» τη Σαραμπάντα από τη Σουίτα σέ ρε έλάσσονα για σόλο βιολοντσέλο του Μπάχ, στό Ηρώδειο. Από τίς σημαδιακές έμπειρίες της όποιας κριτικής μου σταδιοδρομίας. (Θέατρο Λυκαβηττού, 16.7.1979).

και όλα τά είδη CAMPING
σέ πολύ συμφέρουσες τιμές

Σκηνες από 1500

Sleepings bags από 700

ΚΙΑΦΑΣ 3 (άπό Ακαδημίας 78)

τηλ. 36.15.438

Ταινίες καταστροφής καί η δυσκολία παλινόρθωσης του αμερικανικού όνειρου

του Δήμου Τένια

Πρίν μερικά χρόνια η παραγωγή ταινιών-καταστροφής ήταν ή διταμίνη που αναζωογόνησε την κουρασμένη κινηματογραφική αγορά. Γρήγορα τό προϊόν διαφοροποιήθηκε, μεταμορφώθηκε για νά καλύψει κάθε μορφή καταστροφής: από τό σεισμό μέχρι τήν έκστρατευτική έκρηκτική επέλαση έντόμων. Μόλις οί ταινίες-καταστροφής απόκτησαν έμπορικό αντίκρουσμα διεκδίκησαν τό χρῖσμα του κινηματογραφικού είδους καί τό δικαίωμα νά διδάξουν καί τά άλλα είδη.¹ Ο θεατής θέβαια μέ τό αντίτιμο ενός είσιτηρίου, άσήμαντον σέ σύγκριση μέ τό τεράστιο κόστος παραγωγής καί διαφήμισης, απολαμβάνει μέ άπόλυτη ασφάλεια κοσμοχαλασιές καί κοσμογονίες.

Όστόσο δυό έρωτήματα προκύπτουν άμέσως:

● Ποιά πολιτιστική-κοινωνική συγκυρία καθορίζει τήν άπόφαση για τήν παραγωγή τους;

● Πώς οί ταινίες αυτές συμβάλλουν στήν «πανοπλία της έξουσίας»;

Έχουν ήδη προταθεί μερικές άπαντήσεις.

Η πιό εύλογοφανής καταφεύγει στόν «άμείλικτο», όπως θεωρείται, οικονομικό όρθολογισμό, έφ' όσον είναι γνωστό ότι μέ τήν ίδια επένδυση τό κέρδος μιās υπερπαραγωγής είναι μεγαλύτερο από τό κέρδος μιās σειράς ταινιών συνηθισμένου κόστους.

Μιά δεύτερη ύποπτεύεται ότι ό συναγωνισμός κινηματογράφου-τηλεόρασης αναγκάζει τόν πρώτο νά ακολουθήσει στρατηγικές διαφοροποίησης καί εξειδίκευσης: ό κινηματογράφος αναλαμβάνει τό υπερθέαμα ενώ ή τηλεόραση εξασφαλίζει τήν καθημερινή δόση θεάματος.

Σύμφωνα μέ μιάν άλλη άποψη, ή παρακολούθηση-κατανάλωση τών ταινιών καταστροφής συνδηλώνει τήν προσπάθεια του κοινού νά συμμετάσχει στήν καλλιτεχνική επικαιρότητα (έδώ κινηματογραφική): έτσι ή έξοδος για κινηματογράφο μετατρέπεται από συνηθισμένη «διασκέδαση» σέ καθήκον καί ή παρουσία στήν αΐθουσα προβολής λειτουργεί σάν κοινωνικό σημείο (signe social, social sign).

Πιστεύουμε πως μιιά διάσταση λιγότερο έκδηλη, άν καί πιό σημαντική από τίς προηγούμενες, πρέπει νά αναζητηθεί στή μακροχρόνια στρατηγική ανανέωσης, επιδιόρθωσης καί μετασχηματισμού του αμερικανικού συστήματος: ή στρατηγική παλινόρθωσης του «άμερικανικού όνει-

ρου». Για νά απο-δειχτεί ή σημασία της διάστασης αυτής θά χρειαστεί ή παράθεση μερικών έκφράσεων του όνειρου στά διάφορα επίπεδα της σύγχρονης αμερικανικής ζωής.

★ ★ ★

Στά μέσα της δεκαετίας του 60 οί άμερικανοί τεχνικοί καί οικονομολόγοι διαπιστώνουν ότι ή πρωτοκαθεδρία καί ή ύπεροχή τών Η.Π.Α. δέν είναι έξασφαλισμένη σ' όλους τούς τομείς. Αυτή ή διαπίστωση καθόρισε σημαντικά τήν έξωτερική καί τήν έσωτερική πολιτική που είχε σάν στόχο νά διευθετήσει τήν «παράκμή της αυτοκρατορίας». Η διευθέτηση προέβλεπε (καί προβλέπει) τή διαμόρφωση μιās διεθνής τάξης μέ τήν συμμετοχή της Ίαπωνίας καί τών ισχυρών χωρών της Εύρώπης, μέ τήν προϋπόθεση ότι θά είναι οί Η.Π.Α. ό ρυθμιστής τών ανακατατάξεων. Επίσης προβλέπει τήν προσαρμογή της αμερικανικής «κοινής γνώμης» σέ μιιά νέα διεθνή κατανομή δύναμης, θυσιών καί κερδών.

Η ίδια φροντίδα της διευθέτησης μεταφράζεται στόν κύκλο τών επιχειρήσεων όχι μέ όρους καθαρά πολιτικούς, στρατιωτικούς καί διπλωματικούς αλλά μέ όρους τακτικής για τήν επιβίωση του οικονομικού συστήματος. Για παράδειγμα, σ' ένα ειδικό τεύχος² του περιοδικού «Fortune», που έκφράζει τίς άνησυχίες καί τά σχέδια τών πολυεθνικών εταιριών, έκθέτονται τά βασικά στοιχεία του αμερικανικού συστήματος καί κηρύσσεται μιιά στανφορδία για τήν ανανέωση του «άμερικανικού όνειρου». Επίσης στά τελευταία τεύχη του «New York Review of books»³ οί μεγά-

Από τό «Σεισμό» του Μάρκ Ρόμπσον.

λες επιχειρήσεις (ή Mobil μεταξύ άλλων) προσπαθούν νά εξηγήσουν στούς άμερικανούς διανοούμενους τήν αναγκαιότητα τών business καί επιμένουν ότι χωρίς τήν ελεύθερη επιχειρηματική δραστηριότητα, τήν τεχνολογία καί μιιά έπιστήμη κατευθυνόμενη σχεδόν αποκλειστικά από τίς ανάγκες του οικονομικού συστήματος, ή Άμερική δέν θά ήταν αυτή που είναι: ή πρώτη χώρα, ή χώρα μέ τήν στρατιωτική καί πολιτική αυτονομία.

Έμμεσα οί διευθύνοντες παραδέχονται πως ό τεχνικο-οικονομικός όρθολογισμός είναι άλώδητος καί κατά συνέπεια ικανός νά λύσει τά προβλήματα της χώρας, παρ' όλο που οί μάνατζερς έχουν χάσει κάθε αξιοπιστία: επίσης ότι τό κέρδος δέν είναι άμαρτία αλλά έπιστέγασμα του πιό λογικού τρόπου δράσης παρ' όλο που οί οικονομολόγοι δέν είναι σύμφωνοι μέ τόν όρισμό του.

Μιά νέα ομάδα οικονομολόγων διατείνεται ότι μόνο ό άγριος καί σκληρός καπιταλισμός μπορεί νά επιβιώσει: καί στό πρόβλημα, άν ό καπιταλισμός συμβαδίζει μέ τήν Δημοκρατία, ή απάντησή τους δέν αφήνει καμιά άμφιβολία: ή Δημοκρατία μπορεί νά υπάρξει στό μέτρο που δέν ανατρέπει τίς βασικές δομές του οικονομικού συστήματος: δηλαδή Δημοκρατία στό μέτρο που αυτή είναι τεχνοκρατική Δημοκρατία⁴.

Σέ τελευταίες κοινωνιολογικές αναλύσεις διαπιστώνεται μιιά τάση επανόδου στήν παλιά καλή εποχή καί στίς παλιές καλές μεθόδους⁵: έπιστροφή στήν αυταρχική εκπαίδευση, μιιά καί τό βασικό πρόβλημα τών πρωτοετών φοιτητών είναι ή άδυναμία νά χειριστούν σωστά τήν άγγλική

γλώσσα: τά προγράμματα για τήν ισότητα τών φύλων καί τών φυλών πρέπει νά εγκαταλειφθούν, μιιά καί ή πλειοψηφία τών πολιτών πιστεύει ότι ή αξία του ανθρώπου μετριέται μέσα στούς μηχανισμούς της αγοράς: για νά ξεπεραστεί ή άδιαφορία για τά κοινά καί ή παθητικότητα της νεολαίας, πολλοί προτείνουν τήν κλασσική μέθοδο της σύντομης νικηφόρας στρατιωτικής έκστρατείας (ίσως στήν Άφρική).

★ ★ ★

Αυτά τά άποσπασματικά καί έτερογενή στοιχεία ύποδηλώνουν μεταξύ άλλων τήν ύπαρξη μιās μεταβατικής, ίσως καί κρίσιμης, περιόδου καί τήν προσπάθεια ξαναζωντανέματος του αμερικανικού «όνειρου». Τά συμπτώματα για τήν αναγνώριση του πρώτου σημείου είναι πολλά, όσο για τό δεύτερο σημείο πρόκειται για μιιά αναμεταμόρφωση καί ανακατασκευή του «άμερικανικού όνειρου», ώστε ούτε μεγάλες αλλαγές νά γίνουν αλλά ούτε νά δοθεί ή έντύπωση μιās άχαρης συνέχειας. Οί λόγοι αυτής της μισο-παλινόρθωσης είναι πολλοί. Ο πρώτος σχετίζεται μέ τήν έμπειρία καί τήν έξυπνάδα της άρχουσας τάξης, που ξέρει ότι ή αναστήλωση τών παλιών άρχών, τό ξαναζωντανέμα καί ή επιβολή ενός πουριτανικού όνειρου, δέν θά είναι παρά μιιά φάρσα. Ο δεύτερος λόγος συνδέεται μέ τό χαρακτήρα του παραδοσιακού αμερικανικού «όνειρου», που για νά λειτουργήσει προϋποθέτει συνθήκες πολέμου σ' όλες τίς παραλλαγές του. Στούς προηγούμενους αιώνες καί στίς άρχές του είκοστου τό αντίκείμενο για κατάκτηση, ήταν οί δυτικές πολιτείες, ό αντίπαλος οί έχθρικές φυσικές δυνάμεις καί τό

ΑΓΓΛΙΚΑ
ΓΑΛΛΙΚΑ
ΒΙΒΛΙΑ

ΤΕΧΝΗ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟ
ΝΙΚΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΑΝΑ
ΓΝΩΣΤΗΡΙΟ

ΒΑΣΙΟΣ ΒΑΡΙΚΑΣ
Κ. Γ. Καρυωτάκης — Κ. Βάρναλης
(Β' έκδοση)

Πρόλογος: 'Αλέξης Ζήρας

ΒΑΣΙΟΣ ΒΑΡΙΚΑΣ
'Η μεταπολεμική μας λογοτεχνία
[1939]

(Β' έκδοση)

Πρόλογος: 'Αλέξ. 'Αργυρίου

ΑΛΕΞΗΣ ΖΗΡΑΣ
Θεωρία μορφών
(Ζίντ, Κάφκα, Μαλρώ, Χεμινγκγουέι,
Καμύ, Ζ. Π. Σάρτρ)

Δ. ΝΙΚΟΛΑΡΕΙΖΗΣ
Δοκίμια Κριτικής
(Β' έκδοση)

MAURICE NANDEAU
'Ιστορία του σουρρεαλισμού
Μετάφραση: 'Αλέξ. Παπαθωρακόπουλου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΛΕΘΡΟΝ

FRANCIS PONCE
'Η φωνή των πραγμάτων
Μετάφραση: Χριστόφορος Λιοντάκης

PAUL VALÉRY
Τὸ Παραθαλάσσιο Νεκροταφείο
'Η Νεαρή Μοίρα
Εισαγωγή-μετάφραση: 'Αν. Γιανναράς

YEVGENY ZAMYATIN
'Εμείς
Μετάφραση: 'Αλίκη 'Αλεξανδράκη

HENRY JAMES
Οἱ Εὐρωπαῖοι
Μετάφραση: Νίκος Λαμπρόπουλος

PIERRE LOÜYS
'Η γυναίκα καὶ τὸ νευρόσπαστο
Μετάφραση: Γιώργος Καραβασίλης

ΤΟ "ΜΑΓΑΖΙ"
ΕΧΕΙ ΑΠ' ΟΛΑ.

Διδοτου και Ζωοδοχου Πηγης

τηλ. 3602539

μέσον ή τεχνολογία. Τό άμερικάνικο όνειρο ένέπνευσε άλληλεγγύη, συλλογική προσπάθεια και έπαγρύπνιση και ό πόλεμος κερδήθηκε. Αύτός ό παραδοσιακός - πουργιτανικός πόλεμος δέν μπορεί πιά νά κηρυχθεί και άν κηρυχθεί ή έπιστράτευση τών δυνάμεων θά είναι άσήμαντη· ή εϋημερία, ή καταστροφή τής φύσης από τήν τεχνολογία, ή ύπαρξη του κράτους σάν όργανωμένου μηχανισμού άλληλεγγύης επιβάλλουν πιά τήν ανακάλυψη ενός νέου είδους πολέμου.

Οί ταινίες καταστροφής συμβάλλουν στην παλινόρθωση, τήν επιδιόρθωση του «άμερικανικού όνειρου» μέ τό νά παρουσιάζουν μικρο-πολέμους, νά ξαναφέρουν τό θέμα τής πάλης ένάντια σέ έχθρικές δυνάμεις, τής αυτοθυσίας, τής νίκης, τής δόξας. Μόνο πού τώρα δέν πρόκειται για τήν κατάκτηση τών δυτικών πολιτειών, αλλά τήν αντιμετώπιση τών χθόνιων, γαλαξιακών και διαπλανητικών κινδύνων και ίσως τό πιο σημαντικό - τών κινδύνων από τά δημιουργήματα «του άνθρωπίνου πνεύματος», δηλαδή τά προϊόντα του τεχνολογικού πολιτισμού· χάρη στίς ταινίες αυτές άνοίγεται ένας νέος όρίζοντας, μία νέα περίοδος πάλης όχι πιά για τήν πεπερασμένη κατάκτηση του Far West αλλά ένάντια στίς κρυφές άπειλές ενός άπεράντου σύμπαντος, στά καπρίτσια τής Φύσης και στην άτέλειωτη έφευρετικότητα του άνθρώπου-κατασκευαστή. Μέ τίς ταινίες-καταστροφής κηρύσσεται ό πόλεμος στίς ποικιλίες «μικροβίων» πού μπορούν νά καταστρέψουν τίς εϋθραυστες κοινωνικές δομές και τίς μέχρι τώρα κατακτήσεις του πολιτισμού. Τά μικρόβια μπορεί νά προέρχονται από τήν Φύση και τήν παραΦύση (έντομα, ψάρια, θηρία, σεισμοί, ήφαίστεια, ασθένειες...) από τίς δραστηριότητες τής ίδιας τής κοινωνίας (φωτιά, επικίνδυνη τεχνολογία, ρομπότ, πυρηνική ένέργεια, μέσα μεταφοράς...), από άλλους πλανήτες ή άλλες κοινωνίες (διαστημάνθρωποι, άνθρωποφάγοι, King-Kong...)⁶.

Οί ταινίες καταστροφής έχουν κηρύξει τόν πόλεμο σέ όρατούς κι άόρατους έχθρούς αλλά τήν ίδια στιγμή δείχνουν ότι όσο και άν ή μάχη είναι δύσκολη, οι θυσίες πολλές και οι άνθρώπινες λύσεις άτελείς, τό χάος δέν θά έρθει και ή κοινωνία θά επιδιώσει έστω και άν χρειαστεί νά μετακινηθεί τούτη τή φορά σ' άλλους πλανήτες, όπως κινήθηκαν από τήν Εϋρώπη στην 'Αμερική, από τίς άνατολικές πολιτείες στίς δυτικές από τά χωριά στίς πόλεις, από τίς πόλεις στά προάστια. Τό σύμπαν είναι μία κάποια λύση. 'Η πολεμική «άτμόσφαιρα» τών ταινιών αποτελεί λοιπόν ένα πεδίο όπου τό άμερικάνικο όνειρο πλάθεται

και ανακατασκευάζεται, προδίδεται για νά άναγεννηθεί.

★ ★ ★

Χωρίς νά ύποστηρίζεται ότι οι ταινίες καταστροφής καθορίζονται άπόλυτα από τήν κοινωνική και πολιτιστική συγκυρία, (ανάπλαση του άμερικανικού όνειρου) και ότι εκφράζουν ή άντανάκλουν μόνο αυτή τήν συγκυρία, πιστεύουμε ότι βρίσκονται σέ στενή και πολλαπλή έξάρτηση. 'Εάν θεωρήσουμε ότι ύπάρχει μία στρατηγική κοινωνικού έλέγχου δέν είναι δέδαια σίγουρο ότι οι ταινίες αυτές θά λειτουργήσουν σάν προγραμματισμένοι μηχανισμοί, για τόν άπλό λόγο ότι οι ταινίες καταστροφής δέν είναι μόνο προϊόντα μιάς διομηχανίας (έδω κινηματογραφικής) αλλά είναι έπίσης και «έργα τέχνης, αισθητικά άντικείμενα», δηλαδή άντικείμενα πού άφήνονται σέ μία πολλαπλότητα έρμηνειών και ποικιλία προσλήψεων από τίς κοινωνικές ομάδες ή τά άτομα. Είναι πιθανόν αυτές οι ταινίες νά λειτουργήσουν όχι όπως φαντάστηκαν οι δημιουργοί τους ή όπως θέλησαν συνειδητά ή άσυνειδητά οι χρηματοδότες τους, αλλά μ' ένα τρόπο πού σχετίζεται μέ τήν ιδιαίτερη πολιτιστική και κοινωνική ύπαρξη μιάς ομάδας ανθρώπων. 'Ισως τελικά λειτουργήσουν σάν άντικειμενοποιημένος έφιάλτης πού νά μπορέσει νά ταράξει τόν ύπνο τής εϋημερίας, νά άποκαλύψει τήν παγωνιά τής ύπεροψίας και τό άστείο τής φιλοδοξίας και τής κατάκτησης. 'Ο τρόπος πρόσληψης τών ταινιών από τό άμερικανικό ή τό διεθνές κοινό δέν μπορεί νά προβλεφτεί μέ σιγουριά. 'Ωστόσο ή έμπορική έπιτυχία τών ταινιών δικαιώνει τούς άρχιτέκτονες τών όρθολογημένων όνείρων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. 'Ακόμη και ό «Σούπερμαν» χρησιμοποιεί θεματικά και αισθητικά στοιχεία πού πρωτοεφαρμόστηκαν στίς ταινίες καταστροφής.
2. «Fortune»: special bicentennial issue. The american system, April, 1975
3. Φιλοξενεί κείμενα-διβλιοκριτικές Φιλελευθέρων, Σοσιαλιστών και Κομμουνιστικών μελών τής άγγλοσαξονικής πανεπιστημιακής και καλλιτεχνικής κοινότητας.
4. Δές και τό άφιέρωμα τής «Monde Diplomatique», Μάης 1978
5. Οι έρευνες αυτές έχουν γίνει μέσα στην παράδοση τής έμπειρικής κοινωνιολογίας. Παράδειγμα A. Campbell, P.E Converse, W.L. Rodgers «The Quality of American life: Perceptions evaluations and satisfaction» N.Y. Russell sage Foundation, 1976
6. Είναι φανερό πώς στίς ταινίες-καταστροφής συμπεριλαμβάνουμε και τίς ταινίες τύπου «Πόλεμος τών άστρων», «'Επαφές τρίτου τύπου» κ.λ.π. Αυτή ή όμαδοποίηση έχει νόημα σέ σχέση μέ τήν ειδική προβληματική πού άναπτύσσεται σ' αυτό τό κείμενο.

ΧΡΟΝΙΚΟ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

της Ντόρας Ήλιοπούλου - Ρογκάν

Όπως κάθε χρόνο τετοια εποχή το «ΑΝ11» δημοσιεύει στο τεύχος αυτό το Β' Μέρος του Χρονικού των Έκθεσεων που αναφέρεται σε όσες έγιναν από τις αρχές Γενάρη 1979 μέχρι και τον Ιούνιο του 79¹. Το Α' Μέρος (Σεπτέμβρης 78 - Γενάρης 79) δημοσιεύτηκε στο Τεύχος 118 (3 Φλεβάρη 79). Στις 180 μέρες που μεσολάβησαν από το Γενάρη μέχρι και τον Ιούνιο οργανώθηκαν στους κυριότερους χώρους εκθέσεων των Αθηνών κάπου 310 παρουσιάσεις. Στην αντίστοιχη περσινή περίοδο οι εκθέσεις ήταν 265 και το 1977, 209. Από τις φετινές 310, εκείνες που παρουσίασαν, αναμφισβήτητα, ένα πολύ μεγάλο ενδιαφέρον δεν ξεπερνούν τις 14, όμως, υπήρχαν και πολλές άλλες που ήταν αρκετά αξιολογικές και που θα τις αναφέρουμε εδώ. Υπενθυμίζουμε, ακόμη, ότι η μνεία των εκθέσεων στο Χρονικό δεν έχει το χαρακτήρα μιας -όρθόδοξα έννοιας- αξιολόγησης. Κάτι τέτοιο είναι ανέφικτο καθότι πολύ υποκειμενικό, άρα παραπλανητικό. Η, εδώ, αναφορά πρέπει να θεωρηθεί απλώς σαν μία δειγματοληπτική παρουσίαση.

Στο Χρονικό, θα προσπαθήσουμε - στα όρια του δυνατού - να ακολουθήσουμε μία χρονολογική σειρά, θα αρχίσουμε, όμως, με τις πολιτιστικού περιεχομένου εκθέσεις. Οι τελευταίες μειώθηκαν σε ενδιαφέρον και σε αριθμό σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο, καθώς και με την άμεσως προηγούμενη, παρουσιάζουν, όμως, μίαν ενδιαφέρουσα πολυμορφία στους στόχους και το περιεχόμενο.

Πολύ αξιολογική και με μεγάλες προοπτικές είναι η θέσπιση της συνεργασίας της Εθνικής Πινακοθήκης² με το Κέντρο Ζ. Πομπιντού: δραστηριότητα που εγκαινιάστηκε με την έκθεση φωτογραφιών του Κέντρου και το έργο του πολύ αξιολογού και διεθνώς αναγνωρισμένου Γάλλου καλλιτέχνη Ζ. Ελιόν. Ο τελευταίος έπαιξε έναν πολύ σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της σύγχρονης τέχνης σε ένα από τα πιο κρίσιμα σημεία της (Έργα του Έλιόν παρουσιάστηκαν, παράλληλα, και στην ΑΤΑ).

Η έκθεση Γκρέκο στο Μουσείο Μπενάκη, αν και συμπεριλάμβανε μόνον 4 έργα του μεγάλου καλλιτέχνη, στάθηκε ευκαιρία να απολαύσουμε από κοντά ένα από τα αριστουργηματικότερα - κατά γενική ομολογία - έργα του: το θάνατο του Λαοκόοντα που μας δάνεισε η Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον.

Πολύ αξιολογική σε περιεχόμενο και σε ποιότητα σε ότι αφορά την τεχνική ήταν η έκθεση με έργα των Καθηγητών της Ακαδημίας Καλών Τεχνών της Κρακοβίας στην ΑΣΚΤ. Αντιπροσωπεύονταν σ' αυτήν διάφορες τάσεις, ενώ συγχρόνως ήταν κάτι περισσότερο από εμφανής η έντονη

προσωπικότητα του κάθε καλλιτέχνη.

Η «Νέα Γεωμετρική Τέχνη» στα πλαίσια των εκθέσεων με χαρακτηριστικά έργα που αντιπροσωπεύουν διάφορες τάσεις στη Δ. Γερμανία και από τις οποίες παρουσιάζει κάθε χρόνο και μία διαφορετική έννοια το Ίνστιτούτο Γκαίτε, είχε ένα αναμφισβήτητο ενδιαφέρον. Το τελευταίο ενισχύθηκε από το ότι ο τεχνοκριτικός Μ. Μαυρομάτης που προλόγισε την εκδήλωση παρουσίασε συγχρόνως έργα Έλλήνων καλλιτεχνών με ανάλογους προβληματισμούς.

Πάντοτε, στα πλαίσια της γνωριμίας με την καλλιτεχνική κίνηση άλλων χωρών, αναφέρουμε, εδώ, την έκθεση με σχέδια Βρετανών καλλιτεχνών στο Βρ. Συμβούλιο και την έκθεση των Ιαπώνων ζωγράφων στην Εθνική Πινακοθήκη.

Ενδιαφέρουσα όχι μόνο για τον απλό επισκέπτη, αλλά και για τον ιστορικό της τέχνης ήταν η παρουσίαση λιθογραφιών του Γκαρντνέρ στη Στοά Τέχνης.

Σε ότι αφορά τώρα την προσπάθεια μίας παρουσίασης - σφυγμομέτρησης του ελληνικού κυρίως καλλιτεχνικού δυναμικού, οργανώθηκαν τουλάχιστον τρεις ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις. Πρόκειται για την παρουσίαση μέτρους από τη συλλογή Ι. Βορρέ στην Έλληνο-Αμερικανική Ένωση, την έκθεση με έργα 40 Έλλήνων γλυπτών που οργάνωσε ο Δήμος Παλαιού Φαλήρου, την εκδήλωση στο Σκιρώνιο με τη συμμετοχή 47 Έλλήνων γλυπτών (παράλληλα, στην εκδήλωση αυτή πήραν μέρος και ξένοι καλλιτέχνες).

Από τις ειδικές εκδηλώσεις

που είχαν και ένα γενικότερο ενδιαφέρον αναφέρουμε το Σεμινάριο που οργάνωσε από τους: Χ. Ίωακείμδη, Βλ. Κανιάρη και Ντ. Χάκερ (Ίνστ. Γκαίτε) με το καυτό θέμα: «Έχει η Ζωγραφική κανένα Νόημα;» Η εκδήλωση που έπεσήμανε πολλά ενδιαφέροντα σημεία συνοδεύονταν από την έκθεση που οργάνωσε ο Ντ. Χάκερ με θέμα το «Μύθο της Εικόνας».

Θεωρήσαμε ιδιαίτερα αξιόπαινη την πολύμορφη καλλιτεχνική δραστηριότητα των μαθητών της Σχολής Βακαλό των οποίων οι φετινές εργασίες - αφιερωμένες στο Έτος του Παιδιού - διακρίνονταν για τη διεθνούς επιπέδου ποιότητά τους και για την ωριμότητα των προβληματισμών και των λύσεων.

Η 5η «Συνάντηση των Νέων Δημιουργών» στην Ώρα διακαίωσε για μίαν ακόμη φορά το ζήλο των οργανωτών του Κέντρου αυτού που φέτος κλείνει δέκα χρόνια δημιουργικής παρουσίας στα πολιτιστικά και στα καλλιτεχνικά πράγματα του τόπου.

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Γενάρη μία εξόρμηση (σε συνεργασία με την Ελληνική Επιτροπή για τη Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη και την Έν. Πτυχιούχων της ΑΣΚΤ) για να καλυφθούν με χαρακτηριστικές τοιχογραφίες τα εξωτερικά των σπιτιών και οι κοινόχρηστοι χώροι σε 15 Δήμους και Κοινότητες των Αθηνών και του Πειραιά. Την προσπάθεια αυτή που λόγω της επιτυχίας που σημείωσε επαναλήφθηκε το Μάη, τη χαιρετίζουμε σαν ένα ιδιαίτερα ευόλονο γεγονός.

Ο Γ. Ζογγολόπουλος μας έδωσε μίαν ακόμη απόδειξη - με την έκθεσή του στη γκαλερί Ζουμπουλάκη - της ικανότητάς του να απομοιώνει το πνεύμα της εποχής και να δημιουργεί ανάλογα με αυτό ένα ολότελο προσωπικό έργο. Στα πλαίσια της κινητικής τέχνης και με τη συνδρομή του ύφρου στοιχείου, των μεγεθυντικών φακών, ακόμη και της πνοής του ανέμου που παίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην τωρινή του δουλειά, ο πολύ αξιολογός Έλληνας γλύπτης επινοεί εύρηματικές λύσεις που τις εκτελεί με μία τέλεια τεχνική.

Οι φωτογραφικές συνθέσεις του Γ. Σημηριώτη (Μπερνιέ) με αναζητήσεις πάνω στην αίσθητική της πληροφόρησης και με έρεθισμα το τηλεοπτικό μέσο, μας αποκάλυψαν ένα πολύ ισχυρό καλλιτεχνικό ταλέντο που, σε κάθε περίπτωση, δημιουργεί ένα έργο απόλυτα προσωπικό, περιβλημένο ένα ουσιαστικό νόημα και που, συγχρόνως, αποτελεί - σε διεθνή πλαίσια - μία «μαρτυρία» με μεγάλες προοπτικές.

Κατ' εξοχήν πολύτιμη υπόμνηση της συμβολής ενός καλλιτέχνη που, πρώτος - ουσιαστικά - εισήγαγε στην Ελλάδα, απομοιώνοντάς τα δημιουργικά, τα σύγχρονα καλλιτεχνικά ρεύματα, στάθηκε η έκθεση με έργο της περιόδου 1935 - 1940 του Ν. Χατζηκυριάκου - Γκίκα (Τρίτο Μάτι). Το καθένα από τα έργα αυτά εκφράζει και από μία διαφορετική πτυχή του ταλέντου του μεγάλου Έλληνα καλλιτέχνη που κατορθώνει να στήνει τη σύνθεσή του σε διεθνές επίπεδο, συγχρόνως όμως, της έμφυσά κάτι το ουσιαστικά ελληνικό. Έργα όπως εκείνο με το «Κανάτι και το Κυπαρίσσι» ή η «Υδρα» του 1939 είναι αριστουργήματα που συνδυάζουν εύρηματικά τους δύο παραπάνω τρόπους. Παράλληλα παρουσιάστηκαν και πρόσφατα έργα του ζωγράφου που είτε παραστατικά είναι σε τεχνοτροπία, είτε αφηρημένα, αποτελούν, κάθε φορά, την ένορξήστρωση μίας ιδιαίτερα ευαίσθητης χρωματικής αρμονίας. Ιδιαίτερα, στα αφηρημένα έργα επισημάνουμε ότι τα τελευταία είναι πολύ πιο «ριζοσπαστικά» από εκείνα πολλών νέων δημιουργών.

Οι συνθέσεις σε μαύρο και άσπρο του Μ. Πράσινου (Γαλλικό Ίνστιτούτο) και οι ταπισερί του με τα έντονα χρώματα μας υπενθύμισαν μετά την περσινή παρένθεση - τα λουλούδια και τα πουλιά - το βασικό έργο της δουλειάς του: εκείνο που καλλιέργει εδώ και χρόνια με δημιουργικές και εύρηματικές στη λιτότητά τους λύσεις. Οι αφηρημένες συνθέσεις του Πράσινου μέσ' από την αποκλειστική αντίθεση του λευκού και του μαύρου αποτελούν πέρα το την αποκρυπτογράφηση έντυπώσεων από το άμεσο περιβάλλον ένα ψυχογράφημα των συγκινησιακών καταστάσεων του καλλιτέχνη που διαθέτει μίαν αναμφισβήτητη ποίηση.

Η τελευταία δουλειά του Γ. Ψυχοπαίδη (ΑΤΑ) απέδειξε ότι ο καλλιτέχνης προχώρησε ακόμη πιο πέρα από την άμεσως προηγούμενη, κυριαρχώντας τώρα ολότελα σ' έναν τρόπο έκφρασης που θεμελιώνεται σε λιτά μέσα και σε μίαν οργανικά έννοια σύνθεση, δίχως έφέ. Ο ζωγράφος έχει πραγματοποιήσει εδώ έναν προσωπικό τρόπο έκφρασης που αξιοποιεί εύρηματικά τις αρχές του υπερρεαλισμού.

Χαρακτηρισμένη από μία τεχνική τελειότητας, η δουλειά του Α. Απέργη (Εταιρία Διάδοσης της Σύγχρονης Τέχνης) πέρα από το ταλέντο του καλλιτέχνη, σήμανε με το πνεύμα και τον τρόπο που την παρουσίασε ο δημιουργός της - με μίαν ειλικρινή προσπάθεια για τη μείωση των τιμών - ένα παράδειγμα αξιοπαιώνων

καί παράλληλα, μιά πράξη θάρρους.

Οί συνθέσεις του Η. Δεκουλάκου (Δεσμός) υλοποίησαν σέ μεγάλες διαστάσεις - τούτη τή φορά - τούς προβληματισμούς πού απασχολούν ἐδῶ καί χρόνια τό ζωγράφο.

Μέ εὐσυνειδησία, ζήλο καί μέ μιά ὠριμη γνώση τῆς τεχνικῆς ἡ Ε. Ἀπέργη (᾽Ωρα) ἐπείσε γιά τήν ποιότητα τῆς δουλειᾶς της. Ἡ τελευταία ἔχει σάν κύρια χαρακτηριστικά μίαν ἀνεση στή σύνθεση, μίαν εὐαισθησία στά χρώματα καί πού ἀποκαλύπτει, συνάμα, μιά φαντασία πού κατορθώνει νά υποβάλλει τό θεατή αἰνιγματικά.

Τήν τελείως πρόσφατη δουλειά του παρουσίασε ὁ Γ. Μαυροειδῆς (Ἀργώ). Σ' αὐτήν, ἡ πρότερη ἔντονα ἐξπρεσιονιστική τεχνοτροπία του καλλιτέχνη ἔχει δώσει τή θέση της σέ μιά πιό ὀρθόδοξη, ρεαλιστική ἔκφραση.

Ἐνα ἰδιόμορφο «πνεῦμα» ἀποκάλυψε ὁ «κόσμος» τῆς Μ. Κανδρεδιώτου στό «Πολύπλανο». Ἡ καλλιτέχνη ἀποκρυπτογράφησε στήν καθεμιά ἀπό τίς φιγούρες της ἓνα μήνυμα πού δέν μᾶς ἀφήνει σέ καμιά περίπτωση ἀδιάφορους.

Μέ θέμα τό ἄλογο ὁ Π. Πρέκας παρουσίασε ἓνα σύνολο δουλειᾶς (᾽Ωρα) μέσ' ἀπό διάφορους τρόπους ἔκφρασης καί τεχνικές (ζωγραφική, γλυπτική, χαρακτηριστικά, σχέδια) πού ὅλοι τους ἀντανάκλουν τήν πηγαία καί ἔντονη δραστηριοποίηση τοῦ καλλιτέχνη.

Τό γλυπτό ἔργο τοῦ Μ. Μακρῆ (Ἑθν. Πινακοθήκη) παίρνει εἰδικές διαστάσεις ἄν ἀναλογιστοῦμε τό χρονοδιάγραμμα τῆς πορείας καί τό χώρο πού δημιούργησε ὁ καλλιτέχνης. Ἀριστος τεχνίτης, ὁ Μακρῆς ξέρεי νά ἀφομοιώνει τό πολύπλευρο πνεῦμα τῆς ἐποχῆς του κι αὐτό παρουσίασε πολυπρισματικά, φιλτράροντάς το μέσ' ἀπό τήν προσωπικότητά του.

Ἡ ἐπιτυχημένη διευθέτηση τοῦ χώρου (Δεσμός) ἀπό τόν Β. Σκυλάκο ἀποτελέσει μιά δημιουργική ἐκπληξη σέ σχέση μέ τό μέχρι τώρα γνωστό ἔργο τοῦ καλλιτέχνη πού παρουσιάστηκε παράλληλα σέ ἄλλο χώρο τῆς αἵθουσας.

Ἡ παρουσίαση ἑνός λευκώματος ἀφιερωμένου στό ἔργο τοῦ Γ. Μίχα ἔδωσε τήν εὐκαιρία μᾶς πιό ἀμεσης ἐπαφῆς μέ τό σύνολο τῶν δημιουργημάτων του τήν περασμένη δεκαετία.

Ἀποκάλυψη στάθηκε ἡ παρουσίαση τοῦ ἔργου τοῦ Κύπριου καλλιτέχνη Α. Χαραλαμπίδη (Ἀργώ). Εἶδαμε μιά δουλειά μέ ἀξιώσεις πού καθιερώνει τόν καλλιτέχνη σέ διεθνείς χώρους, προβάλλοντας συγχρόνως τήν ἔντονη προσωπικότητά του ἔργου του. Τό τελευταῖο ἄν καί ἐνημερωμένο στίς διεθνείς τάσεις ἔχει συγχρόνως κρατήσῃ τήν ταυτότητα τοῦ ἄμεσου περιβάλλοντος τοῦ καλλιτέχνη.

Τήν εὐσυνειδητή πορεία μέσα ἀπό τήν τέχνη τῆς χώρας του μᾶς θύμισε ἡ δουλειά τοῦ Ν. Νικολάου (Ζουμπουλάκη). Ἡ διπλή - σέ ὑπόσταση - ἔκφραση τοῦ καλλιτέχνη πού μᾶς υποβάλλει εἴτε μέ τίς ἠθελήμενα παραμορφωμένες φιγούρες - ἀραδέσκα - εἴτε μέ τίς μνημειακές μορφές πού προβάλλουν μέ τήν ιδιότητα τοῦ ἀρχέτυπου, καθελώνει πάντοτε τό μάτι καί τό ἐνδιαφέρον τοῦ θεατῆ, ἐνῶ συγχρόνως ἀναμεταδίδει καί μίαν αἴσθηση μουσικότητας. Τήν ἔκθεση συμπλήρωναν οἱ ὠραῖες πέτρες τοῦ καλλιτέχνη στίς ὁποῖες σύνθεση καί πρώτη ὕλη δένουν σ' ἓνα ὀργανικό σύνολο.

Ὁ Γ. Κουνέλης πιστός στόν τρόπο ἔκφρασης πού καλλιιεργεῖ ἐδῶ καί χρόνια ἐναλλάσσοντάς τον εὐρηματικά μέ τή βοήθεια τῆς δραστηρίας φαντασίας του, ἀπέδειξε γιά μίαν ἀκόμη φορά (Μπερνιέ) ὅτι διαθέτει τό δαιμόνιο νά προβληματίζει δημιουργικά μέσ' ἀπό τήν τέχνη του.

Ὁ Μήλιος στίς δύο συνεχόμενες ἐκθέσεις του (Γκ. Ζουμπουλάκη) μᾶς παρουσίασε τήν ἐπιδεξιότητά του στούς χειρισμούς πολλῶν διαφορετικῶν καί δύσκολων τεχνικῶν, τή δημιουργική φαντασία του καί τήν εὐαισθησία του σέ ὅτι ἀφορᾷ τή σύνθεση καί τό χρῶμα.

Ὁ Θ. Μανωλίδης ἀπέδειξε στήν τελευταία του δουλειά (ΑΤΑ) ὅτι εἶναι σέ μεγάλο βαθμό γνώστης τῶν μυστικῶν καί τῆς υποβολῆς πού ἀσχεῖ τό χρῶμα. Τό τελευταῖο ἔχει κατακτήσει στίς τωρινές συνθέσεις τοῦ καλλιτέχνη μιά πρωτοφανή ἔνταση.

Ὁ Κ. Ἡλιάδης παρουσίασε (Γαλλικό Ἰνστιτούτο) ἀντιπροσωπευτικά δείγματα τῆς πολυχρονῆς καί πολύμορφης καλλιτεχνικῆς του δραστηριότητος πού συμμερίστηκαν καί οἱ νέοι Ἕλληνες ζωγράφοι πού χρημάτισαν μαθητές του.

Τά «Δέκα Πιάτα ἀπό Ἕλληνες Καλλιτέχνες» πού κατασκεύασε ἡ Ἑλ. Βερναδάκη (ἐκδ. Πολύπλανο) πάνω σέ σχέδια πολυἀξιόλογων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν - ἀποτελοῦν μίαν ὑποδειγματική δουλειά κι ἓνα παράδειγμα γιά μίμηση.

Ἀντιπροσωπευτικότερα δείγματα ἀπό τή δουλειά του τῶν δύο τελευταίων χρόνων παρουσίασε ὁ Θ. Ἀκριδόπουλος (Ζυγός). Ἐπισημαίνουμε ἐδῶ μίαν ἀκόμη μεγαλύτερη ὠριμότητα στή σύνθεση ἀπό ὅτι στά προηγούμενά του ἔργα, ἓναν πιό λιτό καί συνάμα ὑποβλητικό τρόπο ἔκφρασης, καί πάνω ἀπ' ὅλα ὅτι ὁ καλλιτέχνης ἔχει νιώσει ἀπόλυτα καί σέ βάθος τό ἔργο του.

Εὐσυνειδητή, μέ ἓνα εἰλικρινές πάθος καί μέ μίαν ἀμέριστη ἀφοσίωση στό θέμα πού ὑπηρετεῖ ἦταν ἡ δουλειά τῆς Ντ. Ἀντωνάκου (Συλλογή).

Μιά τεχνική τελειότητα, μιά μεγάλη εὐχέρεια στό χειρισμό τῆς ὕλης, μιά βαθιά γνώση τῶν μυστικῶν της καί μιά ἔντονη φαντασία χαρακτήριζαν τή δουλειά τοῦ Ἀγγλου γλύπτη Ν. Μίλλερ (Βρετανικό Συμβούλιο).

Ὁ Πέτρος σέ δύο παράλληλες - χρονικά - παρουσιάσεις στήν ΑΤΑ καί στό Τρίτο Μάτι μᾶς ὑπενθύμισε τίς ἰδιόμορφες συνθέσεις του πού μοιάζουν ἐμπνευσμένες ἀπό τό χώρο τῆς ἐπιστημονικῆς φαντασίας καί μᾶς γοήτευσε ξανά μέ τή δύναμη τῶν χρωμάτων πού χρησιμοποιεῖ.

Τή χαρακτηριστική «ποίηση» τοῦ Α. Φασιανοῦ μᾶς θύμισε ἡ ἀναδρομική ἔκθεση τῶν χαρακτηριστικῶν του (Ζουμπουλάκη) πού ἔγινε μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐκδοσης τῶν μεταλλῶν (Ἡ Ἀθήνα πού Ἐφυγε) ἀπό τόν καλλιτέχνη. Ἡ ὑποβολή πού ἀσχεῖ ὁ ζωγράφος μέσ' ἀπό τή σύνθεση καί τό λιτό σχέδιασμα ἔχει τονωθεῖ στά πρόσφατα χαρακτηριστικά του ἀπό τήν ἀνανεωμένη χρωματική γκάμα πού περιέχει ἔντονες, καί σέ μεγάλες ἐπιφάνειες, ἀντιθέσεις.

Ἡ ἀναδρομική ἔκθεση τοῦ Κ. Ρόκου (Κολλ. Ἀθηνῶν) μᾶς θύμισε τήν εὐχέρεια μέ τήν ὁποία ὁ καλλιτέχνης χειρίζεται τά διάφορα ὕλικά του (πολυεστέρ, μπρούντζος, γύψος, ξύλο, κ.ἄ.) καί συνάμα τή φαντασία καί τήν ἐπινοητικότητα ἑνός δημιουργοῦ πού ἐκφράζεται μέ μίαν ἀνάλογη ἀνεση στό χώρο τῆς γλυπτικῆς, τῆς ζωγραφικῆς καί τῶν κατασκευῶν, προικίζοντας τό κάθε δημιούργημά του μέ ἓνα κοινωνικό νόημα.

Τό ζωγραφικό ἔργο πού παρουσίασε ὁ Κ. Ἀνδρέου (Τρίτο Μάτι) μᾶς προκάλεσε ἐποικοδομητικούς συνειρμούς μέ τή γλυπτική του, συγχρόνως ὅμως μᾶς ἀποκάλυψε κάτι ἀπό τήν ὑπερευαίσθητη ψυχοσύνθεση τοῦ καλλιτέχνη πού βρῆκε ἐδῶ μιά διέξοδο στόν πληθωρικό ψυχισμό του.

Στά ἔργα πού ἔδειξε σέ δύο συγχρόνους χώρους ὁ Β. Κυπραῖος (Νέες Μορφές καί Σύγχρονη Χαρακτική) παρουσίασε τήν προσωπική του μυθολογία θεμελιωμένη στίς ἐννοίες τοῦ θανάτου καί τῆς ζωῆς κι ἐκτελεσμένη μέ μιά μεγάλη σιγουριά στήν τεχνική. Τά ἔργα στό σύνολό τους διακρίνονταν γιά τήν ποιότητα καί τό προσωπικό τους ὕφος.

Στά χαρακτηριστικά τῆς ἔργα ἡ Ν. Νικολαίδου (Σύγχρονη Χαρακτική) μᾶς ἀπέδειξε τήν ἱκανότητά της γιά σύνθεση, τήν εὐαισθησία της στό χρωματικό παράγοντα καί γενικά τήν «ποιότητα» τοῦ ἔργου της.

Ἐνα προσωπικό ὕφος καί μιά εὐαισθησία στά χρώματα χαρακτήριζαν τήν τελευταία δουλειά τοῦ Ν. Χουλιαρά (Νέες Μορφές).

Ἀναμφισβήτητες ἱκανότητες γιά σύνθεση ἐπέδειξε ὁ Δ. Ράτσικας (Κολλ. Ἀθηνῶν).

Ἐναν κόσμο γεμάτο πάθος καί μέ διωμένη μέσα του τήν ἔννοια τῆς τραγωδίας ἀποκρυπτογράφησε στήν πρόσφατη δουλειά της ἡ Ντ. Παπαηλιοπούλου - Λελοῦδα. Μέ τήν πλούσια φαντασία της καί τήν εἰλικρινή συμμετοχή της στό δράμα τῶν συνανθρώπων της ἡ ζωγράφος ἐξασφάλισε στά ἔργα της ἓνα ἀπόλυτα προσωπικό ὕφος.

Ἡ δουλειά τοῦ Θ. Μάιπα (Ζυγός) διακρίθηκε ὅπως πάντα γιά τήν ἱκανότητα τοῦ καλλιτέχνη σέ ὅτι ἀφορᾷ τή σύνθεση, τήν εὐαισθησία του στά χρώματα καί τήν ποιότητα τῆς τεχνικῆς.

Ἀποκάλυψη στάθηκε ἡ μεγάλη ζωγραφική ἱκανότητα τοῦ Γ. Ρίτσου στίς πέτρες, τίς ἀκουαρέλες καί τά σχέδια πού ἔδειξε στίς «Νέες Μορφές» (παράλληλα μέ τίς εἰκονογραφῆσεις ἄλλων καλλιτεχνῶν γιά τά ποιήματά του), καθώς καί στή γκαλερί Χρυσόθεμις (Χαλάνδρι). Πρόκειται γιά μιά δουλειά πού μᾶς ἀποδεικνύει τίς μεγάλες ἱκανότητες τοῦ ποιητῆ - ζωγράφου γιά σύνθεση, τήν ἔξισου πολύ ἔντονη εὐαισθησία του στό χρῶμα, τήν ἀπεριόριστη φαντασία του καί τή βαθιά ποιητική ἔκφραση πού ἐδῶ μᾶς ἀναμεταδίδεται ζωγραφικά.

Ὁ Γ. Ἰωάννου (᾽Ωρα), συνεχίζει νά καλλιιεργεῖ τόν τρόπο ἔκφρασης πού τόν χαρακτηρίζει μέ τή γνωστή του συνέπεια.

Ὁ Θ. Παπαγιάννης παρουσίασε μιά χαρακτηριστική ἔννοια ἔργων του (᾽Ωρα) ὅπου μᾶς ὑπενθύμισε τό γνωστό προσωπικό του ὕφος.

Ἡ τελείως καινούρια δουλειά τοῦ Κ. Τσόκλη (Δεσμός) ἀπέδειξε ὅτι ὁ καλλιτέχνης κατόρθωσε καί πάλι νά ἀλλάξει πορεία. Πολύ ἐνδιαφέρουσα καί προσωπική ἡ ἰδέα πού συνέλαβε ἐδῶ, πού «βίωσε» ὁ ἴδιος ἔντονα καί πού κατόρθωσε νά μᾶς κάνει νά τή νιώσουμε καί μεῖς, ὅχι σάν ἓνα ἔργο «τελειωμένο», ἀλλά σάν μιά καλλιτεχνική πράξη, σάν μιά ὀργανικά κι τελεολογικά ἐννοημένη ἐνότητα. Παράλληλα, τά σχέδια τοῦ ζωγράφου χαρακτηρίζονταν, ὅπως πάντα, ἀπό μίαν ἔντονη ποίηση.

Ἡ Μ. Σπέντζα παρουσίασε τήν πολύμορφη καί πάντοτε ἔντονα προσωπική δουλειά της (Γαλλικό Ἰνστιτούτο) καί μᾶς ἀπέδειξε γιά μίαν ἀκόμη φορά τήν εὐχέρεια μέ τήν ὁποία χειρίζεται διάφορους τρόπους ἔκφρασης, τήν ἱκανότητά της γιά σύνθεση καί τήν εὐαισθησία της στό χρῶμα.

Μέ πολλή εὐαισθησία κι ἐπινοητικότητα διεμόρφωσε ἡ Ν. Καναγκίνη τό χώρο πού παρουσίασε τήν τελευταία της δουλειά, (Σύγχρονη Χαρακτική) ἔτσι ὥστε πέρα ἀπό τό νά μᾶς δημιουργήσει, ἀπλῶς, συνειρμούς μέ τό δικό

της έρεθισμα, νά μās κάνει νά τό νιώσουμε κι έμείς όσο πιό έντονα γίνεται. Έκτός όμως από τή διευθέτηση του χώρου, οί ζωγραφικές συνθέσεις της αποδεικνύουν γιά μιάν ακόμη φορά τή δημιουργικά έννοημένη ένημέρωσή της στά διεθνή ρεύματα τής τέχνης, έτσι ώστε τό αποτέλεσμα νά είναι μιά προσωπική δουλειά μέ ποιότητα.

Έ Ζ. Μακρή έντυπωσίασε στίς δύο συνεχόμενες έκθέσεις της (Νέες Μορφές) μέ τήν ποιότητα τής πολύμορφης καλλιτεχνικής της έκφρασης στίς ζωγραφικές της συνθέσεις μέ ψηφιδωτά, στά χαρακτικά, στά σχέδια και στίς ταπισερί. Κατόρθωσε πράγματι νά σφραγίσει όλες αυτές τίς μορφές τής τέχνης μέσ' από τίς όποιες έκφράστηκε μέ τήν πολύ έντονη προσωπικότητά της, τήν ικανότητά της γιά σύνθεση, τήν εύαισθησία της στό χρώμα, τή δημιουργική της φαντασία, γνωρίσματα πού αποτελούν τό συνδετικό κρίκο ανάμεσα στά έργα της και πού αποκαλύπτουν συνάμα μιά μεγάλη καλλιτέχνηδα.

Τά έργα τής Μ. Ρούσσου (Συλλογή) διακρίνονταν γιά τήν εύαισθησία μέ τήν όποία ή καλλιτέχνηδα είχε χειριστεί τή σύνθεση και τό χρώμα.

Έντυπωσιακά παστέλ παρουσίασε ό Σολούνας (Ζυγός). Η δουλειά του παρουσιάζει μιά σαφή εξέλιξη - διαφοροποίηση σέ σχέση μέ τήν άμέσως προηγούμενη και διακρίνεται γιά τήν ποιότητα τής τεχνικής, καθώς και γιά τόν τελείως προσωπικό χαρακτήρα τής σύνθεσης.

Ό Δανιήλ πραγματοποίησε - και πέτυχε - τό δύσκολο έγχείρημα νά παρουσιάσει τήν τελείως πρώτη του δουλειά (Πολύπλανο) πού όμως από τότε διακρίνονταν γιά τό προσωπικό της ύφος.

Ό Δ. Παπαγεωργίου πού ζει κι εργάζεται στήν Ισπανία παρουσίασε (Χρυσόθεμις) τά πρόσφατα χαρακτηριστικά έργα του πού μās αποκαλύπτουν γιά μιάν ακόμη φορά έναν δημιουργό μέ μεγάλες καλλιτεχνικές ικανότητες και μέ μιά προσωπική - εύρηματική - φαντασία.

Προσωπική και μέ μιάν αναμφισβήτητη ποιότητα ήταν ή δουλειά του Α. Βλασσόπουλου στά έργα του πού είχε έμπνευστεί από τήν έλληνική ποίηση (Ένωση Συντακτών).

Ό Σπ. Μεθενίτης παρουσίασε (Υδροχόος) μιά πολύ ενδιαφέρουσα δουλειά μέ συνθέσεις πού έχουν γίνει μέ ξεραμένα λουλούδια.

Ό Γ. Καλακαλλās παρουσίασε από τή δουλειά του τών δέκα τελευταίων χρόνων (Άλσος Φιλοθέης) έργα στά όποια έχει χειριστεί διάφορα ύλικά και τεχνικές.

Από τούς νεώτερους, τώρα, καλλιτέχνες αναφέρουμε τή δουλειά τών έξης:

Η Ρ. Σαρελάκου πού έχει ήδη από τήν πρώτη της έκθεση τό 1976 αποδείξει ότι έχει κατακτήσει τήν ώριμότητα, μās υπενθύμισε μέ τή φετινή της παρουσίαση, τήν καλλιτεχνική της ιδιοφυία στό χώρο τής χαρακτηριστικής. Πέρα από τήν ικανότητά της γιά σύνθεση και τή δυνατότητά της νά «βλέπει» σωστά, ή νέα χαρακτηρισία εξασφαλίζει πάντοτε στά έργα της τήν ποιότητα. Στήν τελευταία της δουλειά πού είναι έμπνευσμένη από τόν κόσμο τών μηχανών κατορθώνει νά έμφυσησει ένα πηγαίο ποιητικό αίσθημα.

Ό Γ. Λαζόγκας έπεισε μέ τήν έκθεσή του (Δεσμός) γιά τήν εύχέρεια μέ τήν όποία χειρίζεται τίς διάφορες τεχνικές και γιά τίς εύρηματικές λύσεις πού εξασφαλίζουν στό έργο του ένα προσωπικό ύφος.

Ό Κ. Κατζουράκης συνεχίζει τό θεμελιωμένο στό φωτογραφικό ρεαλισμό έργο του (ΑΤΑ).

Η Μ. Βασιλογλου μέ τήν τελείως πρόσφατη δουλειά της - τοπία στά όποια ή χρωματική γκάμα είναι τελείως ανανεωμένη σέ σχέση μέ τά προηγούμενα έργα της - θέλγει τό θεατή και πείθει γιά τήν εύαισθησία της (Κρεωνίδης).

Η Ε. Μπέη έπεισε γιά τίς ικανότητές της στή σύνθεση. Στά «ιδιόμορφα» τοπία της κατορθώνει και μās προβληματίζει μέ τήν «αίνιγματικότητα» μέ τήν όποία τά χειρίζεται. (Ωρα).

Ό Π. Βασιλειάδης κατόρθωσε νά δημιουργήσει μιά τελείως προσωπική δουλειά μέ αποκλειστικό θέμα τά έρεθίσματα πού του δημιουργεί ή έννοια τής κατοικίας αρχιτεκτονικά και πολεοδομικά. Άλλοτε σέ δύο κι άλλοτε σέ τρεις διαστάσεις δημιουργεί μιά μεγάλη ποικιλία συνθέσεων μέ λιτά μέσα.

Παρά τά 24 μόλις χρόνια της ή Φ. Ίσιδωρίδου έντυπωσίασε (Ωρα) μέ τίς ικανότητές της γιά σύνθεση και τή γενικότερη «παρουσία» τών έργων της.

Η Δ. Γιαννίση παρουσίασε μιά δουλειά (Ζυγός) πού γοητεύει μέ τήν τεχνική της τελιότητα.

Ό Ν. Τζιώτης δημιούργησε ένα προσωπικό ρεπερτόριο σήμανσης έμπνευσμένο από τά σύγχρονα σινιάλα και τόν κώδικα κυκλοφορίας (Πολύπλανο).

Η Α. Κοράκη έδειξε μιά δουλειά τοποθετημένη στά όρια τής έννοιολογικής και τής ελαχίστης τέχνης (Δεσμός).

Μέ μιά μεγάλη συνέπεια και ακούραστο ζήλο, ό Γ. Βαλαβανίδης αναπαράστησε τά είδη τών ψαριών του Αίγαίου (Γκαζετ).

Η Α. Βερτσώνη παρουσίασε μιάν ενδιαφέρουσα δουλειά μέ κύριο πρωταγωνιστή τό χρώμα.

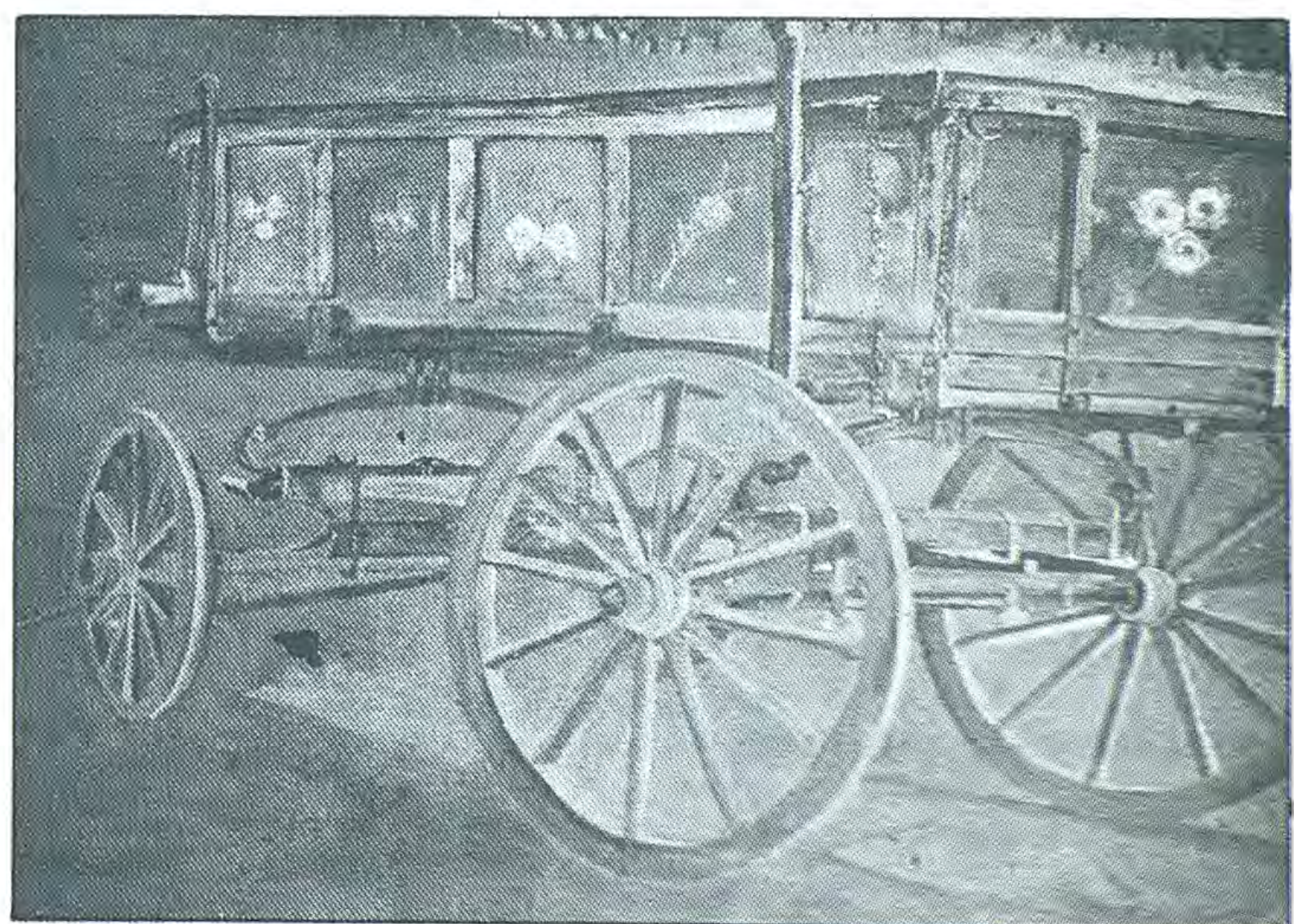
● Από τούς ξένους καλλιτέχνες πού έδειξαν τή δουλειά τους στήν Αθήνα σημειώνουμε, τούς³:

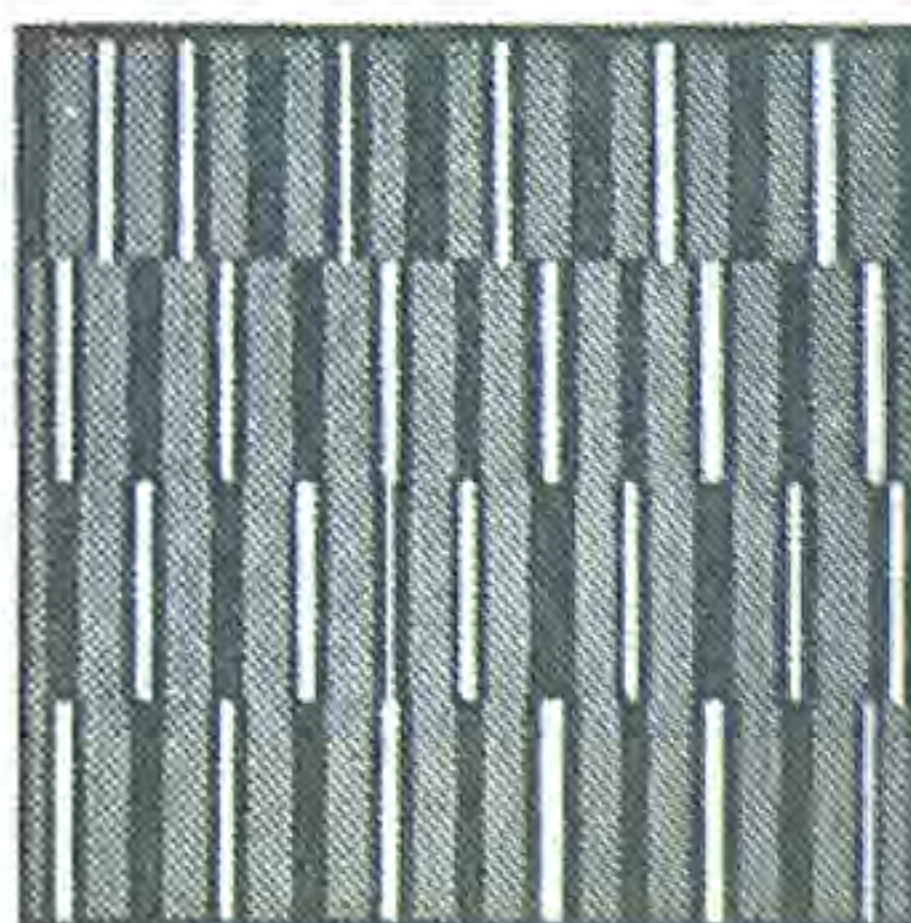
Π. Βασιλειάδης, 1977-78

Πέτρος, Técnica mista, 1979

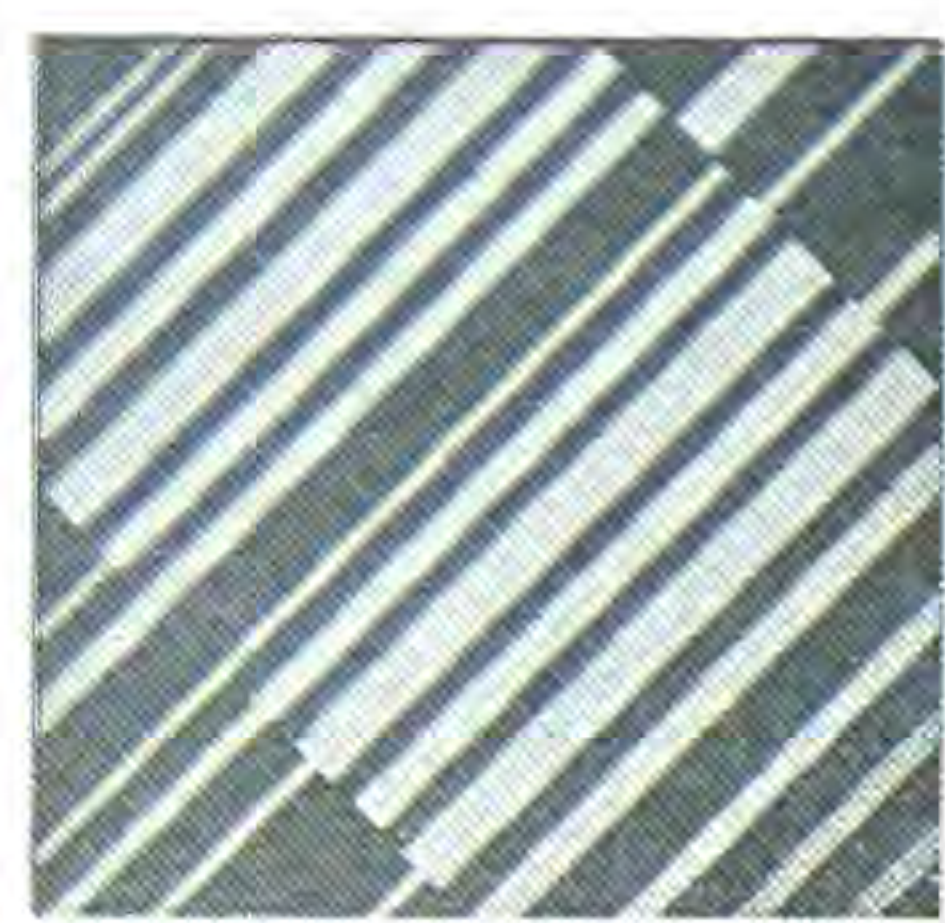
Α. Γιαννίδη, ΤΟ ΚΑΡΟ

Orgelpunkt, ένόργανο μπάσο

Entgegenläufige Reihen, γραμμές μέ αντίθετη κατεύθυνση

Grüner Hiatus, πράσινο κενό

Α. Μανεισιέ, ιδρυτική μορφή της Νέας Σχολής του Παρισιού και κατ'έξοχήν αξιόλογο στέλεχος της. Ο Γάλλος καλλιτέχνης - ένας από τους σημαντικότερους και διεθνώς αναγνωρισμένους ζωγράφους του άφηρημένου έκπρεσιονισμού - μās γοήτευσε με τη μαγεία των χρωμάτων του που ζωντανεύουν με ένα μοναδικό τρόπο τη συνθέση μπροστά μας. Η ύποβληή που άσκειται εδώ, περιβάλλεται μιά μυστικιστική χροιά, κάτι που προβάλλει με μιάν ιδιαίτερη ένταση στίς λιθογραφίες με θέμα τὰ Πάθη του Χριστού. Σ' αυτές τὸ προσωπικό συναίσθημα του καλλιτέχνη διοχετεύεται σ' ἐμās μ' έναν τρόπο που δέν ἐξαρτιέται από τὸ σχέδιο, ἀλλὰ αποκλειστικά από τὸ χρώμα. (Γαλλικό Ίνστιτούτο).

Ο Ἀμερικανὸς καλλιτέχνης Στ. Ουάιτ παρουσίασε ἀντιπροσωπευτικά δείγματα από τή δουλειά του τῶν τελευταίων δέκα χρόνων στο χωρο τῆς χαρακτηριστικῆς καὶ τῆς εἰκονογράφησης πολυάριθμων ἐκδόσεων, σχεδίων, κ.ά. τὰ ὅποια χαρακτηρίζονται από μιάν ἐναλλαγή ὕφους καὶ τρόπου (Ἑλληνο-Ἀμερικανική Ἐνωση).

Ο Ἰταλὸς Ζ. Ζόριο ἐμπνευσμένος από τή ἐννοια τῆς ἐνέργειας, παρουσίασε ἔργα που διακρίνονται γιὰ τὸν προσωπικό χαρακτήρα τῆς δουλειᾶς καὶ πού

δίκαια τοῦ ἔχουν ἐξασφαλίσει τή διεθνή φήμη (Μπερνιέ).

Ο Ε. Ματτιάτσι παρουσίασε σ' αὐτὴν τὴν πρώτη του ἐκθεση στήν Ἑλλάδα (Μπερνιέ) ἔργα πού γνωστοποιοῦν τή θέση του σέ σχέση με τὸ σύγχρονο περιβάλλον, τούς προβληματισμούς καὶ τὴν ὅλη διεργασία πού ὑποκινεῖ τὸ τελευταῖο στὸν καλλιτέχνη καὶ κατὰ συνέπεια σὸ θεατῆ.

Η Ρ. Μένις παρουσίασε μιά τελείως καινούρια δουλειά σέ σχέση με τὴν προηγούμενη. Τὰ πρόσφατα ἔργα της, με ἓνα σαφὲ ἐννοιολογικὸ προσανατολισμὸ χαρακτηρίζονται πάντοτε από τὴν ποίηση πού ἀποτελεῖ κι ἓνα από τὰ κύρια γνωρίσματα τῆς καλλιτεχνίδας. (Γκαζέτ).

Ο Τζ. Πασλίνι ἔδειξε με τὰ ἔργα του (τεμαχισμένες φωτογραφίες σέ συνδυασμὸ με σχέδια) πῶς ἐννοεῖ τὴν καλλιτεχνική διεργασία σέ σχέση με τὴ σύνθεση καὶ με τὸ περιβάλλον σὸ ὁποῖο δημιουργεῖ ὁ ζωγράφος (Μπερνιέ).

Οἱ φωτογραφίες τῆς Π. Μπράουν ξεχώριζαν γιὰ τὴν καλλιτεχνική εὐαισθησία καὶ τίς ψυχολογικὲς ἱκανότητες τῆς δημιουργοῦ (Ἀστορ).

Από μιάν ὠριμότητα στή σύνθεση καὶ μιάν ἀναμφισβήτητη εὐαισθησία σὸ χρώμα χαρακτηρίζονταν οἱ ἀκουαρέλες τῆς Π.

Μπράουν (Τέχνη καὶ Περιβάλλον).

● Από τούς Ἕλληνες καλλιτέχνες πού ἔδειξαν τή δουλειά τους σὸ ἐξωτερικὸ, σημειώνουμε τούς παρακάτω (ἐδῶ κάθε παράλειψη ὀφείλεται σὸ ὅτι δέν μās κράτησαν ἐνήμερους καὶ ὄχι σέ ἓνα ἀξιολογικὸ κριτήριον).

Ἑλ. Βερναδάκη: Γκαλερί Φακέττι (Παρίσι) καὶ Στούντιο Μπάχ (Γενεύη). Καὶ οἱ δύο ἐκθέσεις τῆς πολὺ ἀξιόλογης κεραμειστρίας σημείωσαν μεγάλη ἐπιτυχία. Ἐπίσης ἡ Βερναδάκη πῆρε μέρος καὶ στή διεθνή ἐκθεση τῆς Βασιλείας.

Γ. Βογιατζῆς: Παρουσίασε τὴν πρόσφατη ἐνδιαφέρουσα δουλειά του στήν Γκαλερί Κούρ Σαίν Πιέρ (Γενεύη).

Μ. Βογιατζόγλου: Ἀντιπροσώπευσε τὴν Ἑλλάδα στή Διεθνή Ἐκθεση Κεραμεικῆς Τέχνης στήν Πολωνία.

Ο *Γ. Γαίτης παρουσίασε τή δουλειά του σέ μιά περιοδεύουσα ἐκθεση σέ διάφορες πόλεις τῆς Γαλλίας, σὸ Στούντιο Μπάχ τῆς Γενεύης καὶ σὸ Μουσείο τῶν Σκοπίων. Σέ ὅλες αὐτὲς τίς ἐκδηλώσεις τὸ ἔργο του εἶχε μεγάλη ἀπήχηση.

Ο Μ. Γιαννουρῆς θά ἀντιπροσπεύσει τή χώρα μας στίς ἐκδη-

λώσεις τοῦ Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης σὸ Πρίλεπ.

Τὴν ἐνδιαφέρουσα πρόσφατη δουλειά του παρουσίασε ὁ Μ. Κατζουράκης στή γκαλερί τῆς Ντ. Ρενέ σὸ Παρίσι.

Ο Χρ. Καρῆς παρουσίασε τὴν τελευταία του χαρακτηριστικὴ δουλειά σέ ἀτομικὴ ἐκθεση πού ὁργανώθηκε σὸ πλαίσιο τῆς Διεθν. Ἐκθέσης τῆς Βασιλείας (Πολύπλανο).

Ο Θ. Μανωλίδης ἔδειξε τή δουλειά του σὸ Παρίσι καὶ τὴ Νέα Ὑόρκη.

Ἀντιπροσωπευτικὰ δείγματα από τὴν πρόσφατη δουλειά της παρουσίασε ἡ Ν. Πάστρα στή Γκαλερί τῆς Ντ. Ρενέ σὸ Παρίσι καὶ ἡ ἐκθεσή της εἶχε μεγάλη ἐπιτυχία. Η καλλιτεχνίδα ἐπεξεργάζεται τώρα μιά τελείως καινούρια καὶ πολὺ ἀξιόλογη δουλειά.

Ο Στάϊκος παρουσίασε τή δουλειά του σὸ Στούντιο Μπάχ (Γενεύη).

Ο Τάκης ἔδειξε τὴν δουλειά του σὸ Κουνσθβέρν τῆς Κολωνίας, στή γκαλερί Ρέττερμαν τῆς ἴδιας πόλης, σὸ Μουσείο τῆς πόλης τοῦ Καλαί (Γαλλία). Ὅλες οἱ ἐκδηλώσεις εἶχαν μεγάλη ἐπιτυχία καὶ ἐξασφάλισαν σὸν καλλιτέχνη μιά σειρά από ἄλλες παρουσιάσεις.

Ο Τσόκλης ἔδειξε ἀντιπροσωπευτικὰ δείγματα τῆς δουλειᾶς

Ἐκθέσεις στίς κυριότερες γκαλερί τῆς πρωτεύουσας

ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΧΝΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Κ. Κατζουράκης
Γ. Ψυχοπαίδης
Πέτρος
Θ. Μανωλίδης
Ζ. Ἐλιόν

ΑΡΓΩ

Γ. Μαυροειδῆς
Ὁμαδική
Α. Μαυρίδης
Ν. Καλλιγὰ
Μ. Λοθέρδος
Α. Χαραλαμπίδης
Ὁμαδική

ΑΡΜΟΣ

Ὁμαδική
Ρ. Ἀνούση Ἡλία
Ερ. Λευκαδίτη
Στ. Μπουράνης
Αντ. Σέρφος

ΑΣΤΟΡ

Γ. Πεταλούδης
Α. Λάβδας
Μ. Παναγιωτόπουλος
Π. Κουφοθασίλης
Μ. Σαρπαντιέ
Ὁμαδική
Π. Μπράουν

ΓΚΑΖΕΤ

Γ. Βαλαθανίδης (Τὰ ψάρια τοῦ Αἰγαίου)
Ρ. Μένις

ΔΕΣΜΟΣ

Η. Δεκουλάκος
Β. Σκυλάκος

Γ. Μίχας
Ἀληθεινός (χάπενινγκ)
Α. Κοράκη
Γ. Λαζόγκας
Κ. Τσόκλης
Σ. Βάρη

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Σ. Παπασπυρόπουλος
Ὁλγα Βαλιάντζα
Ἐκθεση Φωτογραφίας:
«Πρέβεζα» (σύλλογος «ἡ Νικόπολις»)
Ὁμαδική
Π. Κόκκινος
Δ. Δαρζέντα

ΕΛ ΓΚΡΕΚΟ

Σύκα - Εὐφραιμίδου

ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ (Κριεζώτου)

Ὁμαδική
Μήλιος
Φασιανός (χαρακτικά-μετάλλια)
Ὁμαδική

ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ (Φ. Ἐταιρείας)

Γ. Ζογγολόπουλος
Ν. Νικολάου
Ὁμαδική

ΖΥΓΟΣ

Θ. Ἀκριθόπουλος
Αλ. Γιαννίση
Α. Γληνός
Θ. Τσιρώνης
Α. Κομιανού
Τ. Ζωγράφος
Π. Βαλσαμάκης
Γ. Τσιούρης

Π. Μοσχίδης
Θ. Μάϊπας
Α. Γιάγανος
Μ. Πολυμέρης
Α. Κρίτσος
Αρ. Σολούνιας
Ὁμαδική: Σύνοψη 78 - 79

ΘΕΛΟΣ

Ιφ. Κορακιανίτη
Φιασέτ
Β. Μπένεντικτ
Π. Γαβριελάτος
Κ. Σέρβας
Τὸ παιδί κι ὁ κόσμος του
Κ. Γεωργαντὰ

ΚΑΛΠΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΕ

Α. Κριτσέλη -
Κ. Οἰκονόμου
Αντ. Ἀπέργης
Α. Γκολφινόπουλος
Ὁμαδική

ΚΑΠΑ

Π. Κάσντας

ΚΡΕΩΝΙΔΗΣ

Α. Κανάτας
Μ. Παπαδόπουλος
Λ. Ἀγαπίου
Ελ. Βασιλοπούλου
Μ. Βασίλογλου
Θ. Παπαδοπεράκης
Κ. Περάκη
Κ. Κερασώτης
Ὁμαδική

ΜΠΕΡΝΙΕ

Γ. Σημηριώτης
Γ. Κουνέλης

Ζόριο
Ε. Ματτιάτσι
Μ. Τιρέλλι
Τζ. Πασλίνι

ΝΕΑ ΣΚΕΨΗ

Ὁμαδική
Χρ. Φωτιάδης
Μ. Λαμπρινού
Εύαγ. Μάρκου - Κυριαζή
Φλ. Βασιλοπούλου - Μάλφα
Α. Ἀθεντισιάν
Φ. Πανάγος
Θ. Κελέκης
Στρ. Μπαδολίν

ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Φωτ. Ἀρχεῖο
Ἀργ. Καρύμπακα - Νεγρεπόντη
Γ. Παρασκευάδης
Γ. Σταθόπουλος
Ν. Χουλιάρᾶς
Γ. Νικολακόπουλος
Β. Κυπραῖος
Γ. Ρίτσος
Ρ. Σαρελάκου
Ζ. Μακρή

ΓΚΑΛΕΡΙ «Ο»

Ρ. Γκάϋ
Δ. Καρακώστα - Σταματίου
Κλ. Χατζηνίκος

ΠΟΛΛΑΠΛΟ

Διάφορες Ὁμαδικές

ΠΟΛΥΠΛΑΝΟ

Μ. Κανδρεβιώτου
Π. Βασιλειάδης
10 Πιάτα από Ἕλληνες Καλ-

λιτέχνες
Ν. Τζιώτης
Δανιήλ
Ὁμαδική

ΡΟΤΟΝΤΑ

Ὁμαδική
Γ. Κωσιδάκης
Α. Κωνσταντίνου
Αντ. Εμ. Θεοδωρίδης

ΣΤΟΑ ΤΕΧΝΗΣ

Ὁμαδική
Γ. Πεταλάς
Γκαβαρνύ (λιθογραφίες)
Δ. Φατούρος
Θ. Δρογγίτης
Ὁμαδική
Ὁμαδική: Ἀνοιξη 79
Γ. Χατζημανώλης
Ὁμαδική Θαλάσσιας Εἰκόνας

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΧΑΡΑΚΤΙΚΗ

Ὁμαδική
Ὁμαδική
Μ. Μπογιατόν
Τ. Νικολαΐδη
Β. Κυπραῖος
Ν. Καναγκίνη

ΣΥΛΛΟΓΗ

Ντ. Ἀντωνάκατου
Δ. Κακουλίδης
Α. Ντάγκαρη
Δ. Ράτσικας
Δ. Μπούτσιος
Α. Κυρίτσος
Β. Ζαχαράκης
Μ. Ρούσσου
Ἑλληνικό Τοπίο

του στή γκαλερί Σάντ 'Αντρέα (Μιλάνο) σέ μία παρουσίαση πού προκάλεσε τό ενδιαφέρον.

Ο Φασιανός έχει στό ένεργητικό του 4 εκθέσεις: Στή γκαλερί Μπωμπούρ (Παρίσι), στή γκαλερί ντύ Σαπίτρ (Παρίσι), στήν Έκθεση τής Νέας Υόρκης καί στήν Όρανζερί τής Κολωνίας. Όλες αὐτές οί παρουσιάσεις ξεσήκωσαν τό γενικό ενδιαφέρον.

Η Χρύσα σέ μία πολύ ενδιαφέρουσα άτομική τής έκθεση στά πλαίσια τής Διεθν. Έκθεσης τής Βασιλείας παρουσίασε τήν χαρακτηριστική τής δουλειά (Γκ. Ζουμπουλάκη).

Αναφέρουμε ακόμη τά χαρακτηριστικά «άντικείμενα» πού παρουσίασε τό «Πολύπλανο» στή γκαλερί Φακέτι (Παρίσι) καί τή συμμετοχή τών: Ζουμπουλάκη, Μπερνιέ καί Πολύπλανο στή Διεθνή Έκθεση τής Βασιλείας.

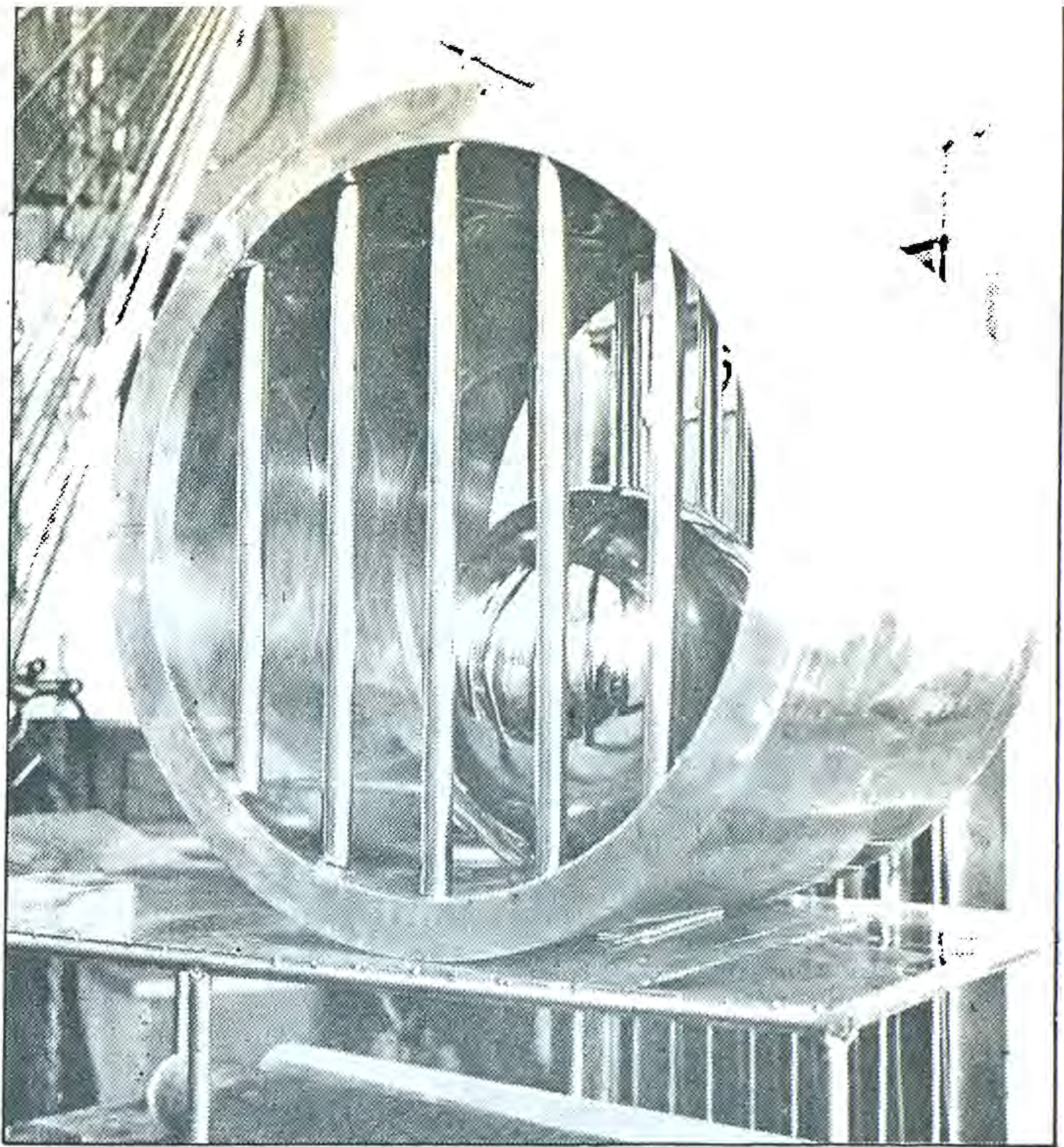
● Τέλος είχαμε καί μερικές μεγάλου πολιτιστικού ενδιαφέροντος εκθέσεις πού πρόσβαλλαν τή χώρα μας στό έξωτερικό. Πρόκειται γιά τήν: «Έλλάδα τών Νησιών» στό Λούβρο πού θά περιοδεύσει, όπως μαθαίνουμε, καί στή Σοβιετική Ένωση. Τήν «Κυκλαδική Τέχνη» (συλλ. Γουλανδρή) στήν Έθν. Πινακοθήκη τής Ουάσιγκτον. Τήν «Έλλάδα μέσ' από τούς Πίνακες τών Ζωγράφων τοῦ 18ου αιώνα (Λονδίνο),

έκθεση πού πραγματοποιήθηκε χάρη στή συμβολή Έλλήνων καί ξένων συλλεκτῶν. Μαθαίνουμε ακόμη ότι οί θησαυροί τής Βεργίνας θά σταλοῦν στήν Ἀμερική.

● Από τίς τιμητικές διακρίσεις στό χρονικό διάστημα πού μᾶς ενδιαφέρει, σημειώνουμε: Τό Ἀριστείο Τεχνῶν τής Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν πού δόθηκε στό Γ. Μόραλη. Τήν ἐκλογή τοῦ γλύπτη Γ. Νικολαΐδη στήν ΑΣΚΤ (ἔδρα Γ. Παπᾶ) καί τό φίλμ πού γύρισε ὁ Β. Μάρος (σέ συνεργασία μέ τό BBC καί τή Βαναρική Τηλεόραση) γιά τή ζωή καί τό ἔργο τοῦ Ν. Χατζηκυριάκου - Γκίκα. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι ὁ Ἕλληνας καλλιτέχνης εἶναι ὁ τρίτος στόν κόσμο στόν ὁποῖο ἔγινε αὐτή ἡ τιμή. Τό φίλμ κρίθηκε σάν τό καλύτερό φίλμ τοῦ Φεστιβάλ τής Ἀκαδημίας Τεχνῶν (Λονδίνο).

Μερικά πρόχειρα δέβαια συμπεράσματα πού θά ἀναφέρουμε καί πάλι δειγματοληπτικά ἐδῶ, σχετικά μέ τήν καλλιτεχνική περίοδο: Γενάρης μέχρι καί Ἰουνῆς '79 εἶναι τά ἑξῆς:

Σέ ὅτι ἀφορᾷ τήν τεχνοτροπία καί γενικότερα τόν τρόπο ἔκφρασης τών καλλιτεχνῶν στό ζωγραφικό χώρο ἀρχισε νά παρατηρεῖται κι ἐδῶ κάτι πού ἔχει ἤδη ἐδῶ καί μερικά χρόνια θεσμοποιηθεῖ

Γ. Ζογγολόπουλος, ΚΛΕΙΣΜΕΝΗ ΣΦΑΙΡΑ + ΝΕΡΟ, 1979

διεθνῶς: Ἡ ἐπιστροφή στήν παραστατική - ρεαλιστική τέχνη, δίχως ὅμως τίς ἐξάρσεις τοῦ φωτογραφικοῦ ρεαλισμοῦ πού εἰδικά στή χώρα μας ἦταν ἀρκετά ἔντονες.

Σέ ὅτι ἀφορᾷ τόν ἀριθμό τών ἐκθεσεων, ἄς ἀφήσουμε τά μαθηματικά νά μιλήσουν μόνα τους...

Ἀπό τό Γενάρη '79: μέχρι καί τόν Ἰούνη 310 (τουλάχιστον) εκθέσεις σέ σχέση μέ τίς 265 τής ἀντίστοιχης περιόδου τοῦ '78 καί τίς 209 τοῦ 1977. Ἡ αὔξηση αὐτή γίνεται ακόμη πῶς ἐνδεικτική ἀνἀναλογιστοῦμε ὅτι στήν ἀμέσως προηγούμενη περίοδο (Σεπτέμβρης '78 - Γενάρης '79: βλ. Χρονικό Α' Μέρους) ὁ ἀριθμός τών

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Ποσνάκωφ
Γ. Σαββάκης
Τζ. Μπός
Ν. Πασαλάκ
Μ. Ροβίθης
Π. Γουίλλιαμς

ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΜΑΤΙ

Φ. Σακέλλη
Π. Μοσχίδης
Ν. Χατζηκυριάκος - Γκίκας
Πέτρος
Ἀνδρέου
Παιδικά Σχέδια
Όμαδική

ΥΔΡΟΧΟΟΣ

Όμαδική
Μ. Σταυρακάκη
Ν. Κουζούνης
Π. Πλατωνίδης
Σπ. Μεθενίτης
Ν. Ράπτη - Μακριδάκη
Όμαδική

ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΣ

Όμαδική
Γ. Ρίτσος
Δ. Παπαγεωργίου
Όμαδική

ΩΡΑ

Γ. Ἰωάννου
Β. Σπεράντζας
Π. Πρέκας
Εἰρ. Ἀπέργη
Ε. Μπέη
Θ. Παпанελοπούλου
Ντ. Λελοῦδα - Παπαηλιοπούλου

Β. Κελαϊδής
Λ. Βενετούλιας
Φ. Ἰσιδωρίδου
Τ. Κορμπής
Μ. Καμπάνης
Ο. Δημουλά - Ψυροπούλου
Δ. Γκαθά
Καγκαρᾶς
Α. Κουγιουμτζής

ΆΛΛΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ
Γκρέκο

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Δ. Πικιώνης
Γ. Χαλεπᾶς
Μ. Μακρής
Ἰκοχιρογιάμα
Ἀθηναϊκό Ἱστορικό κέντρο
Σχέδια τής επέκτασης τοῦ Ἑθνικοῦ Θεάτρου
Ἐξέλιξη τής Θεατρικῆς τεχνολογίας
Ἐξί Φωτογράφοι φωτογραφίζουν τό Κέντρο Πομπιν-τοῦ
Ζ. Ἐλιόν
Σύγχρονη Ἰαπωνική Ζωγραφική

ΒΡΕΤΑΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ε. Ἀρντιζόνα
Ν. Μίλλερ
Λιοδάκη
Τ. Δρακόπουλος
Όμαδική Σχεδίου Βρετανῶν Καλλιτεχνῶν
Φωτογραφίες τοῦ Ἑθν. Θεάτρου τής Βρετανίας

ΓΑΛΛΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Μ. Πράσιнос
Κ. Ἡλιάδης
Α. Μανεισέ
Μ. Σπέντζα

ΕΛΛΗΝΟ-ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Διεθνές Ἰνστιτούτο Φωτογραφικῆς Τέχνης καί Ἑλληνική Ἐταιρεία Φωτογραφίας
Ἑλληνική Φωτογρ. Ἐταιρεία
Κ. Καταιγιάννης
Ἐκθ. Φωτογραφίας Ν. Τσαγρῆ
Λαϊκή Ζωγραφική
Δ. Κωστόπουλος
Ζωγραφική τών Κρατικῶν Νηπιαγωγείων
Ν. Ἀρχοντῆς
Συλλογή Ι. Βορρέ
Στ. Οὐάιτ
Σχολή Σιταρά

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΚΑΙΤΕ

Τά Παιδιά αὐτοῦ τοῦ Κόσμου
Νέα Γεωμετρική Τέχνη
Ἡ Μυθολογία τής Εἰκόνας

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Κ. Ρόκος
Δ. Ράτσικας

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

Βογιατζόγλου
Φάσος
Μούγιος
Λινάκης
Δραγώγιας
Καχτίσης

Ἀλεξανδρίδης
Εὐρυγένης
Κρίβερους
Σωτηρόπουλος
Κελέκης
Παραρᾶς
Ἐλευθερίου
Στρατῆ
Βάρναλη
Σιμοπούλου
Σιγανός
Μελᾶς
Τσακίρη
Κωνσταντοπούλου
Κανδρῆς
Ἐξάρχου
Κάλλος
Μαγνή
Γραμματίδης
Κορωναῖος
Σάφη Ἰμπραήμ
Βασιλοπούλου
Ἀθανασιάδης
Λιάσκος
Παρδάφης
Τσιμιγκάτος
Στελλάκη
Γούναρη
Τσιρώνη
Καλλιγεράς
Ἐξαρχόπουλος
Στρατῆς
Μυλωνᾶς
Δουρούκου
Χαϊκάλης
Βασδέκης
Παπάζογλου
Τζιμουράνης
Φωτιάδης
Παραθατός

Κοσμάς
Ἀργυροπούλου
Βούλγαρης
Δόγκα
Ζαῖρης
Μαρσέλλου-Τσιμπούκου
Πασθούρης
Ζηρᾶς
Μητροπούλου
Κουτσουνάτσιου
Μπαλάφα

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Όμαδική Ζωγραφικῆς-Γλυπτικῆς καί Χαρακτικῆς Καλλιτεχνικῶν Ὁμίλων
Δ. Ἀττικῆς
Χ. Μαυρόπουλος
Παιδική Ἀφίσα
Απ. Κούστας
Δ. Πονήρη
Ελ. Παπαδογιάννη
Δ. Μπαλιός
Φ. Σαραντάκου-Παπαρόδου
Όμαδική Ζωγραφικῆς-Γλυπτικῆς καί Χαρακτικῆς Διεθνῶν Ἐξέλιξης Καλῶν Τεχνῶν
Σ. Λιώρη - Κυπαρίσσο
Ν. Δογούλης
Η. Χατζαντωνίου - Λιόση
Α. Γόντικας
Μ. Οὐτζάμ Ἀποστολοπούλου
Φωτογραφικός Μορφωτικός Σύλλογος Μεσολογγιτῶν

ΘΕΑΤΡΟ ΑΒΕΡΩΦ
Λ.ΚΑΤΣΩΝΗ 28-30 τηλ 6468 064

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ

**ΧΡΙ
ΣΤΟΣ
ΠΑ
ΣΧΩΝ**

**το μοναδικό ελληνικό
μεσαιωνικό μυστήριο**

ΚΕΡΑΜΙΚΑ
αντικείμενο

ΣΤΑΧΥ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Δημητρίου Γούναρη 30 Θεσσαλονίκη

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ

Λ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ 194 τηλ. 6462.590

εκθέσεων - 180 - ήταν ακριβώς ο ίδιος με εκείνον της αντίστοιχης περιόδου του 1977: στασιμότητα χαρακτηριστική, από τη στιγμή που δεν υπήρχε η ανάσχεση των εκλογών, όπως τό φθινόπωρο του '77. Συνολικά για τη χειμερινή περίοδο 1978 - 79 είδαμε μόνον στο χώρο των Αθηνών 490 εκθέσεις (κι αυτές στις κυριότερες αίθουσες) σε σχέση με τις 445 τό 1977-1978 και τις 396 τό 1976 - 1977. Ο εκπληκτικά υπερβολικός αριθμός των 490 εκθέσεων σε σχέση με τό καλλιτεχνική δυναμικό της χώρας προβάλλει ακόμη πιο έντονα αν αναλογιστούμε ότι οι παρουσιάσεις που είχαν ένα αναμφισβήτητο μεγάλο ενδιαφέρον δεν ξεπερνούν τις 30, ενώ όσες είχαν γενικά κάτι τό αξιόλογο νά προσφέρουν είναι κάπου 80. Φυσικό επακόλουθο της κατάστασης αυτής είναι ότι αυξήθηκαν κι οι διάφορες ομαδικές: Κάπου 80 (Γενάρης-Ιούνης '79) σε σχέση με τις 40 την αντίστοιχη περίοδο του 78 και τις 25 τό 1977. Τό γεγονός αυτό παίρνει ακόμη μεγαλύτερες διαστάσεις αν αναλογιστούμε ότι συνεχώς ανοίγουν χώροι ειδικά για τήν όργάνωση και τήν προώθηση των ομαδικών εκθέσεων (Αγκάθι, Γκραβύρ, Πολλαπλό, κ.ά.)

Ακόμη είχαμε αρκετά έκρηκτικά παραδείγματα προώθησης πλαστών αξιών κι εύκολου κέρδους, παγίδα στην οποία πέσανε τά μέσα μαζικής ενημέρωσης συμβάλλοντας έτσι στην καλλιτεχνική και οικονομική αποπλάνηση του κοινού.

Άλλο ένα άρνητικό στοιχείο είναι ότι παρατηρήθηκε μία κάμψη στις πολιτιστικές παρουσιάσεις σε σχέση με τήν άμέσως προηγούμενη περίοδο και τήν αντίστοιχη περσινή. Όμως, ή έναρξη της συνεργασίας Εθν. Πινακοθήκης - Κέντρου Πομπιντού είναι πολύ ευόιωνη.

Συνεχίζει νά μήν υπάρχει καμιά σοβαρή ένδειξη για τό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.

Παρατηρήσαμε ότι αυξήθηκαν τά παραδείγματα των καλλιτεχνών που παρουσιάζουν τή δουλειά τους σε μόνιμα, άτομικά, εκθετήρια.

Ενδιαφέρουσα είναι κι ή προσπάθεια της αποκέντρωσης που αρχίζει νά παρατηρείται με τήν εγκατάσταση μερικών γκαλερί στά προάστεια (Αρμός, Χρυσόθεμις, κ.ά.), τις πρωτοβουλίες μερικών Δήμων και Κοινοτήτων (Φιλοθέης, Παλ. Φαλήρου) και των ίδιων των καλλιτεχνών, όπως ή πολύ ενδιαφέρουσα εκδήλωση - αφιερωμένη στην Έθνική Αντίσταση - της Μ. Καραβέλα Νίκαια. (Βλ. τχ. 130 για τις τοιχογραφίες σε 15 Δήμους και Κοινοότητες των Αθηνών και του Πειραιά).

Από τά ξένα Ίνστιτούτα στή

χώρα μας, ιδιαίτερα δραστηριοποιήθηκε στήν περίοδο που μάς ενδιαφέρει τό Γαλλικό με τήν όργάνωση εκθέσεων πολύ σημαντικών Γάλλων και ξένων καλλιτεχνών και με πολλές άλλες, πολιτιστικού περιεχόμενου, εκδηλώσεις, ακόμη και στην επαρχία. Τό Γερμανικό Ίνστιτούτο είχε δείξει μιάν έντονη δραστηριότητα στό διάστημα: Σεπτέμβρης 78 - Γενάρης 79.

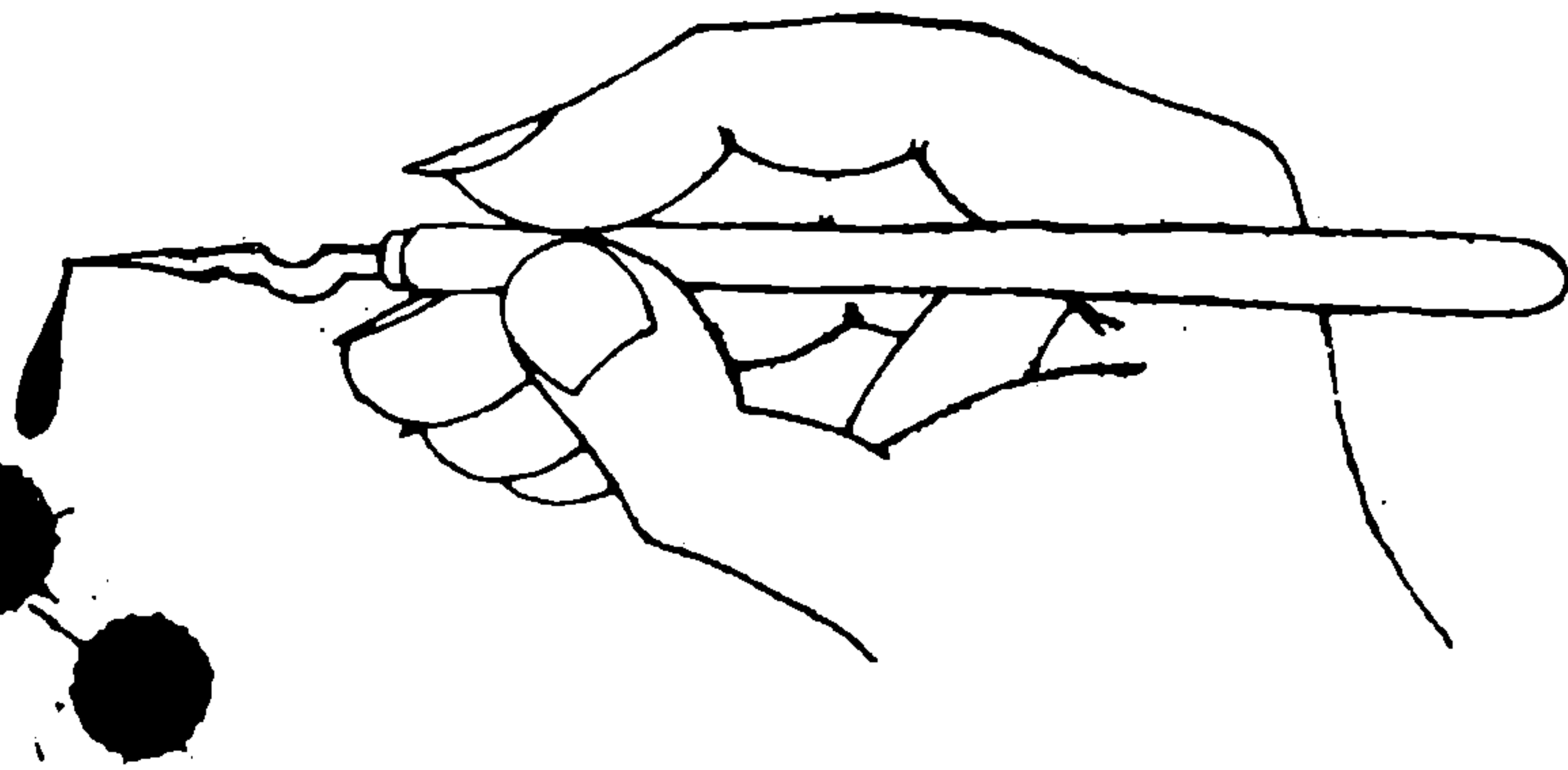
Ευόιωνο γεγονός είναι ότι ανοίγουν προσεχώς τρία τουλάχιστον πολιτιστικά ιδρύματα και συλλογές τέχνης. Πρόκειται για τό Μουσείο Τεριάντ στή Μυτιλήνη, τό Μουσείο Β. Γουλανδρή στήν Άνδρο και τό Μουσείο Βορρέ (Κορωπί).

Ένα αναμφισβήτητο θετικό στοιχείο είναι και οι προσπάθειες μιās σφυγμομέτρησης των ελληνικών καλλιτεχνικών δυνάμεων που γίνονται με μερικές ομαδικές εκθέσεις αξιώσεων, όπως π.χ. «Εικόνες της Έλληνικής Τέχνης» τόν περασμένο Οκτώβρη (Βλ. Α' μέρος Χρονικού) από τόν Μ. Μαυρομάτη, ή «Νέα Γεωμετρική Τέχνη» (βλ. ανωτέρω), ή έκθεση του Δ. Παλαιού Φαλήρου, ή Έκθεση στό Σκιρώνιο, ή έκθεση μέρους από τή Συλλογή Ι. Βορρέ, κ.ά.

Τέλος αυξήθηκαν οι πολιτιστικές εκθέσεις που άφορούν τή χώρα μας στό έξωτερικό και συγχρόνως πολλαπλασιάστηκαν κι οι άτομικές παρουσιάσεις Έλλήνων καλλιτεχνών στό διεθνή χώρο. Σ' αυτά τά δύο φαινόμενα πρέπει νά στρέψουμε τή προσοχή μας, γιατί τό ένα άφορά τήν ιστορική - πολιτιστική προβολή της Ελλάδας και τό άλλο επιδραβεύει κι αξιολογεί τούς δημιουργούς μας μετά από αρκετά χρόνια κάμψης.

Αυτή, ακριβώς, ή δραστηριοποίηση του ελληνικού καλλιτεχνικού δυναμικού - αποτέλεσμα της σφυγμομέτρησης και του κατασταλάγματος που άρχισε νά παρατηρείται τελευταία στόν τόπο μας και που σημειώσαμε ήδη στό χρονικό της αντίστοιχης περσινής περιόδου (ΑΝΤΙ, τεύχος 104) προλέγει μιάν ακόμη πιο αισιόδοξη εξέλιξη και μειώνει τά άρνητικά σημεία που αναφέραμε πιο πάνω και που τελικά καθιερώθηκαν νά άνήκουν στό «παράκρτος» της τέχνης.

1. Περιλαμβάνονται οι εκθέσεις που έγιναν μέχρι τήν ύποβολή του χειρογράφου στις 23 Ιούνη.
2. Για τις εκθέσεις Γ. Χαλεπά και Δ. Πικιώνη στόν ίδιο χώρο βλ. «ΑΝΤΙ» (Τεύχος 118).
3. Για τόν Γάλλο ζωγράφο Έλιόν βλ. ανωτέρω.

● Με την ευκαιρία της Β' Πανελλαδικής συνάντησης της «ΠΑΠΟΚ», ή σύνταξη του περιοδικού «Προοδευτικός Κινηματογράφος» μās έστειλε τό κριτικό σημείωμα πού ακολουθεί:

Στά τέλη του Μάη πραγματοποιήθηκε ή Β' πανελλαδική συνάντηση πολιτιστικών φορέων πού διοργανώθηκε από την «Πανελλήνια Πολιτιστική Κίνηση». Βλέποντας κανείς την πολιτιστική πραγματικότητα του τόπου μας, τή πολιτιστική αλλοτρίωση του λαού μας και τό κλείσιμο μιάς σειράς συλλόγων, είναι φυσικό νά αναρωτηθεί για τό κατά πόσο αυτός ό βαρύγδουπος τίτλος της συνάντησης αντικαθρεφτίζει κάποια πραγματικότητα. Προτού όμως κάποιος αναρωτηθεί για τόν πραγματικό χαρακτήρα αυτής της συνάντησης θάπρεπε νά αναρωτηθεί για τό κατά πόσο ό άλλος βαρύγδουπος τίτλος «Πανελλήνια Πολιτιστική Κίνηση» ανταποκρίνεται σε κάποια πραγματικότητα.

Για νά απαντηθούν αυτά τά ερωτήματα θά πρέπει κανείς νά ξεκαθαρίσει μερικά ζητήματα:

α: πώς μιά «πανελλήνια πολιτιστική κίνηση» δέν κατασκευάζεται από τά πάνω από δηλώσεις κάποιων «έξεχουσών προσωπικοτήτων», ούτε από κάμποσα άρθρα του «ΡΙζοσπάστη». Πολιτιστική κίνηση σημαίνει πώς ό ίδιος ό λαός (κι' όχι κάποιοι αναγνωρισμένοι καλλιτέχνες) ενεργοποιείται για ν' αντισταθεί στην κυρίαρχη ιδεολογία όπως αυτή εκφράζεται σε όλους τους τομείς.

β: Πώς πολιτιστική πραχτική δέν σημαίνει καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, επετείους, δενδροφύτευση και σκάκι. Πώς ή πολιτιστική πραχτική δέν ταυτίζεται με την καλλιτεχνική. Πώς πολιτιστική πραχτική σημαίνει παρέμβαση στο έποικοδόμημα, σημαίνει (για τόν προοδευτικό άνθρωπο) αντίσταση στην ιδεολογία της αντίδρασης, στη νοοτροπία και τόν τρόπο ζωής πού μās έχει επιβάλλει ή αστική ιδεολογία. Έτσι σε τελευταία ανάλυση ή πολιτιστική πραχτική δέν είναι παρά ή διεξαγωγή της ταξικής πάλης στο έποικοδόμημα, ή πολιτιστική πραχτική δέ μπορεί παρά νά είναι ταξική και νά οδηγεί στην άρνηση των αστικών μοντέλων συμπεριφοράς, νά έχει σά στόχο της νά εξαφανίσει τά συμπτώματα και τ' αποτελέσματα της μέχρι τώρα πολιτιστικής αλλο-

τρίωσης πού έχει υποστεί ό λαός μας από την κυρίαρχη εκμεταλλεύτρια τάξη.

Μιά τέτοια πολιτιστική πραχτική δέ μπορεί παρά νά έρχεται σε ασυμφιλίωτη σύγκρουση με την κυρίαρχη τάξη, με την κυρίαρχη ιδεολογία και όλους τους φορείς της.

Ένα συμπέρασμα λοιπόν πού εύκολα μπορεί νά βγάλει ό καθένας είναι πώς μιά πολιτιστική πραχτική πού έχει σά στόχο την έξυπνότητα των λαϊκών συμφερόντων δέ μπορεί παρά νά είναι ενάντια και νά μάχεται κάθε φορέα αντιδραστικής ιδεολογίας, κάθε φορέα πολιτιστικής αλλοτρίωσης, και έπόμενα στο βαθμό πού τό σημερινό κράτος είναι τό κράτος της δεξιάς, της εκμετάλλευσης και της φασιστικοποίησης σε όλους τους τομείς, μιά πολιτιστική πραχτική στην ύπηρεσία του λαού δέν μπορεί παρά νά μάχεται αυτό τό κράτος και την πολιτιστική του πολιτική.

Τί κάνει όμως ή ΠΠΚ πού επιμένει νά θέλει νά εμφανίζεται σαν υπέρμαχος των συμφερόντων του ελληνικού λαού; Αποζητά με κάθε τρόπο την κρατική υποστήριξη, τή συνεργασία με τό σημερινό κράτος για την εφαρμογή μιάς από κοινού πολιτιστικής πολιτικής. Η ταξική συνεργασία σε όλο της τό μεγαλείο. Η ΠΠΚ εντελώς αυθαίρετα έξορίζει την ταξική πάλη από τόν πολιτιστικό χώρο.

Έτσι βρήκε ή ΠΠΚ τόν χώρο του πολιτιστικού για νά αποπροσανατολίσει τόν κόσμο προπαγανδίζοντας την ταξική συμφιλίωση, προπαγανδίζοντας την συνεργασία με τό σημερινό κράτος. Πέρα από τό γεγονός ότι ή Έθνική Τράπεζα ενίσχυσε οικονομικά τή συνάντηση της ΠΠΚ στη Πάντειο (πέρυσι), είναι κάτι παραπάνω από χαρακτηριστικό για τό τί είδους πολιτιστική δουλειά γίνεται από την ΠΠΚ, τό γεγονός πώς ό ίδιος ό αναπληρωτής γενικός διευθυντής του ύπουργείου πολιτισμού και επιστημών κ. Χατζηθωμάς ανέφερε ότι τά υλικά της ΠΠΚ θά είναι «πολύτιμο στοιχείο και οδηγός για τή χάραξη της επίσημης κυβερνητικής πολιτικής» (ΔΕΛΤΙΟ Νο 7). Πραγματικά είναι από τά πιο αξιοπερίεργα τό πώς είναι δυνατόν νά συμβαδίζουν οι διακηρύ-

ξεις της ΠΠΚ για «σύνδεση της δραστηριότητάς της για καλλιτεχνική δημιουργία με τους αγώνες του λαού μας για την έλευθερία, την έθνική ανεξαρτησία» όταν τό ίδιο τό κράτος της δεξιάς, της ύποτελείας, της επαναφοράς στο ΝΑΤΟ και της πρόσδεσης στην ΕΟΚ, όμολογεί πώς ή πραχτική της ΠΠΚ θά γίνει οδηγός για τή χάραξη της επίσημης κυβερνητικής πολιτικής και όταν ή ίδια ή ΠΠΚ θεωρεί παρόμοιες δηλώσεις της αντίδρασης τά καλύτερά της εύσημα!

Ας παραθέσουμε όμως άτόφιες τίς άπόψεις της ΠΠΚ πού δείχνουν την πλήρη ταύτισή της με την κυβερνητική πολιτική:

Είναι χαρακτηριστικές οι άπόψεις πού έχει ή ΠΠΚ πάνω στον τουρισμό για την ταύτισή της με την κρατική πολιτική. Για τό φεστιβάλ 'Ιθάκης π.χ. λέει:

«Ο στόχος του φεστιβάλ 'Ιθάκης είναι τριπλός:

α) πολιτιστική προσφορά στους κατοίκους του νησιού

β) προσφορά στο θέατρο

γ) προσφορά στο τουριστικό ανέδασμα της 'Ιθάκης. Και τά τρία πάνε μαζί χωρίς κανένα νάρχεται πρώτο ή δεύτερο». (ΔΕΛΤΙΟ Νο 4) Άλλωστε και ό Μ. Κατράκης — ίδρυτικό μέλος της κίνησης — δηλώνει σε συνέντευξή του στο ίδιο δελτίο: «Φέτος

χωρών της ΕΟΚ, της Γερμανίας των λευκών κελιών, των χωρών με τά «άντι» τρομοκρατικά νομοσχέδια. Η ΠΑΠΟΚ μās λέει πώς οι χώρες πού οι κυβερνήσεις τους τρέφουν τους λαούς τους με τά πορνό ή με τά τραγουδάκια της Γιουροβίζιον δίνουν σημασία στην ανάπτυξη της τωρινής πνευματικής ζωής! Όσο για την πολιτικά αντιδραστική σημασία της παραπάνω θέσης έχουμε νά πούμε πώς είναι απαράδεκτο όταν ό λαός μας αγωνίζεται για την μή ένταξη της χώρας μας στην ΕΟΚ ή ΠΑΠΟΚ νά παίρνει σά δοσμένη την εισδοχή μας και νά έξωραίζει την ΕΟΚ μ' αυτό τόν τρόπο: (πρόκειται για την εισήγηση της ΠΠΚ πέρυσι στην Πάντειο).

Πάντως ή εισήγηση της Β' συνάντησης ξεκαθαρίζει πολύ καλά πώς ό βασικός στόχος της ΠΠΚ: είναι ή με κάθε τρόπο αναγνώριση από την κυβέρνηση Καραμανλή, με στόχο την από κοινού με τό κράτος, πραχτική.

Είναι πολύ ενδιαφέρον νά δεί κανείς τί επιπτώσεις θά έχει και πόσο θά βοηθήσει τό λαό αν πραγματοποιηθεί αυτό πού ζητάει ό δήμαρχος Θεσ/νίκης Μ. Παπαδόπουλος στην εισήγηση για την Β' συνάντηση πολιτιστικών φορέων: «Απαιτείται νά αναπτυχθούν προγράμματα πολι-

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ

γύρισα πολλά νησιά. Ήθελα στο πρόγραμμά μου φέτος νά ύπηρετήσω και τόν ελληνικό τουρισμό»...

Αποκορύφωμα πάντως και θεμελιακό παράδειγμα μιά πού θίγει τό θέμα της έθνικής ανεξαρτησίας είναι ή άποψη της ΠΠΚ πάνω στην ΕΟΚ.

Παραθέτουμε τό σχετικό κομμάτι από την εισήγηση της ΠΠΚ: «... Άλλά θά πούμε σε μιά κοινότητα από χώρες πού δίνουν τεράστια σημασία και στη διαφύλαξη της παραδοσιακής τους κληρονομιάς και στην ανάπτυξη της τωρινής πνευματικής ζωής. Έμείς πώς θά διατηρήσουμε την πνευματική μας ύπόσταση χωρίς την συνειδητοποίηση, τή φύλαξη και την ενεργοποίηση του δικού μας πολιτισμού;» Καλούμαστε δηλαδή από την ΠΑΠΟΚ νά μιμηθούμε τό καλό παράδειγμα των

τιστικής ανάπτυξης του συνόλου της χώρας, όχι περιστασιακά αλλά με μακρόπνοα, εύελικτα προγράμματα πού νά στοχεύουν και σε πλάτος και σε βάθος. Ή εύθύνη ανήκει στους δημόσιους φορείς» — και παρακάτω:

«Νά δημιουργηθεί ένιαίος φορέας για τόν Προγραμματισμό εκδηλώσεων Πανελλήνιου χαρακτήρα επί Κρατικού επιπέδου σε συνεργασία άμεση με την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων», και τελειώνει: «Θά είναι ό φορέας (έννοει τή κεντρική ένωση δήμων και κοινοτήτων), ό όποιος μετά από προτάσεις... θά μπορεί νά συντονίζει και νά προωθεί γενικότερα προγράμματα, ευρύτερου έθνικού ενδιαφέροντος σε συνεργασία με τά Υπουργεία Πολιτισμού και Έπισημων, Παιδείας και Έσωτερικών! Έδώ πραγματικά συμπτ-

κνώνονται οί στόχοι της ΠΠΚ: συνεργασία μέ τό σημερινό κράτος, συμμετοχή στή διοίκηση καί τούς κρατικούς μηχανισμούς. Μ' άλλα λόγια: νά έχει κι' αὐτή ἓνα κομμάτι ἀπό τήν πίττα τῆς διοίκησης. Ἡ ΠΠΚ προσπαθεῖ μέ κάθε τρόπο νά παραχαράξει τό πραγματικό χαρακτήρα τῆς πολιτιστικῆς πραχτικῆς πού εἶναι ταξικός. Προπαγανδίζει τήν μέ κάθε τρόπο συνεργασία μέ τό κράτος λές κι' εἶναι ποτέ δυνατό τό σημερινό κράτος τοῦ ΝΑΤΟ, τῶν ΜΑΤ, τῆς φασιστικοποίησης, νά προωθήσει τά λαϊκά συμφέροντα στόν πολιτιστικό χώρο, λές κι' εἶναι ποτέ δυνατό τό κράτος τῆς δεξιᾶς νά συμβάλλει στήν ἀφύπνιση τῶν λαϊκῶν μαζῶν καί στό χτύπημα τῆς ιδεολογίας τῆς ἀντίδρασης. Λές κι' αὐτό τό καπιταλιστικό κράτος μπορεῖ νά χτυπήσει αὐτήν τήν ιδεολογία πού τό στηρίζει καί χρόνια τώρα ἔχει πασχίσει μέ κάθε τρόπο νά ἐπιβάλλει καί ν' ἀλλοτριώσει τίς λαϊκές μάζες. Ἐτσι ἡ ΠΠΚ οὐσιαστικά ἐξωραίζει ὄχι μόνο τό σημερινό κράτος, ὄχι μόνο τήν κυβέρνηση Καραμανλή, ἐκλιπαρώντας τήν τελικά νά ἀναλάβει πιά συγκροτημένα τόν πολιτιστικό τομέα, ἀλλά καί γενικώτερα κάθε ἀντιδραστική ιδεολογία, ἀποσιωπώντας ἔντεχνα πώς ἡ ταξική πάλη διεξάγεται καί στό πολιτιστικό μέτωπο, καί προπαγανδίζοντας οὐσιαστικά τήν ταξική συνεργασία.

Ἐτσι σήμερα ἡ ΠΠΚ παίζει τό ρόλο τῆς ἀντίδρασης, συμβάλλει στήν παραπέρα ἀλλοτρίωση τοῦ λαοῦ ἀποπροσανατολίζοντας κάθε πολιτιστική προσπάθεια ἀπό τόν πραγματικό της στόχο – πού δέν ἔχει ἄλλο ἀπό τό χτύπημα τῆς κυρίαρχης ιδεολογίας σέ ὅλα τά ἐπίπεδα – καί καναλιζαρόντάς τήν σέ ἀνώδυνες δεντροφυτεύσεις, ἐπιτραπέζια παιχνίδια ἢ ἐορτασμούς ἀπό κοινοῦ μέ τό κράτος ὅπως π.χ. προσπάθησε νά κάνει μέ τό «ἔτος Σολωμοῦ».

Αὐτές τίς μέρες πολυδιαφημίστηκε ἀπό τόν «Ριζοσπάστη» ἡ Β' συνάντηση τῆς ΠΠΚ, κι' ἀκούστηκαν πολλά «ῥαϊα» λόγια. Τίποτα ὅμως θετικό δέν μπορεῖ νά περιμένει κανεῖς ἀπό αὐτούς πού ἐμποδίζουν ἀντί νά προωθοῦν τήν πολιτιστική δραστηριότητα. Εἶναι γνωστό σέ ὅλη τήν Καλλιθέα τό κλείσιμο τῆς «Νέας Πνοῆς» ἀπό αὐτούς πού πρόσκεινται στό «ΚΚΕ». Αὐτοί, δηλώσανε λοιπόν πώς θά πάρουν μέρος στήν συνδιάσκεψη τῆς ΠΠΚ γιά νά μεταδώσουν τήν πείρα τους. Τήν πείρα γιά τό πώς νά ἀπομαζικοποιεῖται καί νά ἐμποδίζονται οἱ δημοκρατικές λειτουργίες τοῦ συλλόγου, τήν πείρα γιά τό πώς νά ἀρνιοῦνται τή Γ.Σ. ὅταν τήν ζητοῦν ἔγγραφα 70 μέλη τοῦ συλλόγου, τήν πείρα γιά τό

πώς νά ἐξαφανίζονται τά πραχτικά, ὁ κατάλογος μελῶν καί τό ταμείο ἀπό τά γραφεῖα τοῦ συλλόγου, καί κρυφά νά ἀλλάζουν κλειδαριές!

Τίποτε θετικό δέν μπορεῖ νά περιμένει κανεῖς ἀπό τήν ΠΠΚ ὅταν αὐτή ἐλέγχεται ἀπό ἀνθρώπους πού ἐνῶ στά λόγια λένε γιά ἀγκάλιασμα κάθε πολιτιστικῆς δραστηριότητας στήν πράξη ἐμποδίζουν βίαια τήν ιδεολογική πάλη, τήν ἀντιπαράθεση ἀπόψεων. Τίποτε θετικό δέν μπορεῖ κανεῖς νά περιμένει ἀπό αὐτούς πού μᾶς ἐμποδίζουν νά πουλήσουμε τό πολιτιστικό μας περιοδικό ἔξω ἀπό τήν αἴθουσα τῆς συνδιάσκεψης.

Δέν μπορεῖ κανεῖς νά περιμένει τίποτα τό θετικό ἀπό μία «κίνηση» πού μέσα ἀπό τό ἴδιο της τό καταστατικό διασφαλίζει τίς ἀντιδημοκρατικές διαδικασίες.

Συγκεκριμένα: Στήν ΠΠΚ συμμετέχουν μέ μία ψήφο οἱ σύλλογοι, πού εἶναι μαζικοί φορεῖς, τό ἴδιο ὅπως καί τά άτομα μέλη.

Τά μέλη τῆς ΠΠΚ – ἀκόμα κι' ἂν πρόκειται γιά ἐκπροσώπους μαζικῶν φορέων – δέν ἔχουν δικαίωμα λόγου στίς συνεδριάσεις τοῦ Δ.Σ.

«Θέματα πέρα ἀπό τήν ἡμερήσια διάταξη μποροῦν νά συζητηθοῦν ἅμα τό ζητήσουν 13 τουλάχιστο μέλη γιά τό Δ.Σ. ἢ 3 γιά τό Προεδρεῖο» (Ἄρθρο 13 παρ. 2) πού σημαίνει ὅτι ἓνα ἀπλό μέλος τῆς ΠΠΚ, ὅταν θέλει νά θάλει ἓνα θέμα γιά συζήτηση, πρέπει νά ἔχει πείσει προηγουμένα 13 μέλη τοῦ Δ.Σ. ἢ νά τάχει καλά μέ προσωπικότητες ὅπως Πλασκοβίτη, Μερκούρη, Τάσσο κ.λ.π. πού ἀποτελοῦν τό Προεδρεῖο!

Ἐνα ἄλλο χαρακτηριστικό εἶναι πώς οἱ ἐκλογές στήν ΠΠΚ γίνονται μέ... ἐνιαῖο ψηφοδέλτιο, δηλαδή μέ πλειοψηφικό· ἓνα σύστημα καθαρᾶ ἀντιδημοκρατικό, ἀφοῦ ὄχι μόνο δέν ἐξασφαλίζει τήν ἐκφραση τῆς μειοψηφίας ἀλλά ἀντίθετα τήν ἀποκλείει. Κι' ὅταν σήμερα ἡ ἀπλή ἀναλογική ἀποτελεῖ τό μίνιμουμ δημοκρατικό αἶτημα τοῦ λαοῦ, ἡ υἱοθέτηση ἀπό τήν ΠΠΚ τοῦ πλειοψηφικοῦ εἶναι τό λιγώτερο πσιωχτύπημα στίς δημοκρατικές συνειδήσεις. Ἐκτός βέβαια κι' ἂν κάποιος πιστεύει πώς ἡ ταξική πάλη δέν διεξάγεται στόν πολιτιστικό τομέα, ἐκτός κι' ἂν κάποιοι πιστεύουν πώς ἡ ιδεολογική πάλη δέν ἔχει θέση στόν πολιτιστικό χώρο (σχῆμα ὀξύμωρο φυσικά).

Τίποτα τό θετικό δέν μπορεῖ νά βγεῖ ἀπό ἀνθρώπους πού φοβούνται τήν ιδεολογική πάλη, πού ἀρνοῦνται καί προσπαθοῦν μέ κάθε τρόπο νά ἐμποδίσουν τήν ἐκφραση μᾶς ἀντίθετης ἀποψης, καταργώντας κάθε δημοκρατική διαδικασία.

Η ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

ΠΑΠΑΣ, ΕΟΚ, ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ...

● Ἀπό τόν πρωτοπρεσβύτερο Γ. Πυρουνάκη πήραμε τήν ἐπιστολή πού ἀκολουθεῖ καί πού ἀναφέρεται κύρια σέ ἓνα πρόβλημα πού τελευταῖα προέκυψε: τίς διπλωματικές σχέσεις μέ τό Βατικανό.

Ἡ Κυβέρνηση τοῦ κ. Καραμανλή, πού ἐπιμένει νά λέγεται δημοκρατική καί ὅλοι σχεδόν τῆς ἀντιπολιτεύσεως, πού ἐπίμονα διακηρύττουν πώς εἶναι δημοκρατικοί, τί ἔχουν πάθει μέ τή μανία τους νά συνάψουν σχέσεις διπλωματικές μέ τό κρατίδιο τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης, τό Βατικανό; Καί ἐκεῖνο μέν καλά κάνει καί θέλει τίς σχέσεις του μαζί μας νά τίς ἐπισημοποιήσει Ἐμεῖς ὅμως γιατί; Γιά νά ἐνισχύσουμε μέ τή βοήθειά του τή δημοκρατικότητά μας; Ἐτσι ὅπως περιμένουμε μέ τήν ΕΟΚ; (Μήπως σέ λίγο θά δοῦμε καί τοῦτο τό περίεργο, νά ζητήσει νά λάβει μέρος κι αὐτό στίς Ἐνωμένες Κοινότητες τῆς Εὐρώπης;).

Ποῖός κάνει πώς δέν ξέρεי τί εἶδους κράτος εἶναι αὐτό; Ἐκτός ἀπό τό μοναδικό τραγελαφικό, μία Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ νά εἶναι σύγχρονα καί ταυτόσημα καί «Καισαρική» βασιλεία· ὑπάρχει στή σύνθεση καί στή δομή του καί στίς σκοπεύσεις του ἵχνος ἔστω δημοκρατικότητας; Αὐτοκρατορική τακτική καί ὑπόσταση καί μάλιστα ἀφοῦ στήν ἄλλη ὀψη του (τοῦ ἀρχιερατικοῦ του ξίφους) ὑπάρχει τό «ἀλάθητο», δέ μπορεῖ νά λείπει ἀπό τήν κρατική του ἱμπεριαλιστική ιδεολογία καί μεθοδευμένη ἄριστα διοχέτευσή της παντοῦ. Ἐκμετάλλευση σέ παγκόσμια κλίμακα τῶν εὐκαιριῶν πού τοῦ παρέχουν ὅποια ἀντιδραστικά καί μαῦρα καθεστῶτα. (Μέχρι τελευταῖα ῥαῖοι κληρικοί Ἕλληνες τοῦ καθολικοῦ δόγματος ἤθελαν νά μᾶς πείσουν πώς ἡ «Ἀγία Ἐδρα» εἶναι μόνον καί ἀποκλειστικά θρησκευτικό καθίδρυμα. Τώρα τί λένε, πού δέχεται τίς προτάσεις μας – εἰδατε πώς τά καταφέρνει; – νά τό παρακαλοῦμε κιόλας – τό Βατικανό, δηλαδή τό κράτος τῆς Παποσύνης δέν εἶναι πού ἀπαντά; Ἀφοῦ μάλιστα ἡ κυβέρνηση ἀνακοινώνει γιά νά καθυστερήσει τοὺς Ἱεράρχες μας, πώς ἐπ' οὐδενί λόγω θά συναφθεῖ κονκορδάτο πού εἶναι συμφωνία μέ κράτη γιά ἐκκλησιαστικά ζητήματα τῶν Καθολικῶν).

Ἡ δημοκρατική, λοιπόν, καί Ὁρθόδοξη Ἑλλάδα (δέν ἀλλάξαμε τίς συνταγματικές δομές μας) σπεύδει νά συσχετισθεῖ διπλωματικά μέ τό πιό σκληρό ἀντιδημοκρατικό βασίλειο τῆς Δύσης! Γιά νά ἐξασφαλίσει τή βοήθεια καί συμπαράστασή του στίς ἀγωνίες καί στίς διεκδικήσεις τῶν δικαίων του τίς ἐθνικές καί ἀνθρώπινες... Καί αὐτό σέ πείσμα τῆς πείρας τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος μᾶ καί τοῦ σύγχρονου (ἀπάθειά του στά Κυπριακά πού τώρα τήν πέμπτη ἐπέτειο θλιβερά θυμόμαστε) πού ἀναμφίβολα ἂν ζοῦσε σήμερα ὁ μέγας Μακάριος θά μᾶς ἀπέτρεπε ἀπό πράξη πού ἐκεῖνος δέχθηκε στήν Κύπρο – καί πού τή χρησιμοποιοῦν σάν παράδειγμα οἱ ἐδῶ μαζί μέ τό ἄλλο «ἀμάχητο» ἐπιχείρημα πώς ὡς τώρα 80 κράτη τῆς ὑψηλίου ἔχουν συνάψει τίς σχέσεις τους μέ τό Βατικανό. Πρός ποιά κατεύθυνση ἀναμένεται ἡ ἐνίσχυσή του; Στά δημοκρατικά κράτη τῆς Εὐρώπης; Καί θά δεχθοῦν αὐτά, πού ἔδειξαν εὐαισθησία γιά τόν πρεσβευτή πού ὑπόδειξε ἡ Ἀθήνα, πού εἶχε ὑπηρετήσει κοντά τους καί στήν δικτατορική χούντα, ἀντιδημοκρατικῆς πηγῆς καί ἰσχύος μεσολάβηση; Πρός τίς Ἐν. Πολιτείες τῆς Ἀμερικής; Μά ἔχομε ἀνάγκη καί γιά κεί; Πρός τήν πλευρά τῆς φίλης γειτόνισσας Τουρκίας; (Εἴπαμε γιά τό κυπριακό προηγούμενο). Πρός τίς Ἀνατολικές χώρες; Τόσο μᾶς ἐντυπωσιάζει τό «ἄνοιγμα» τοῦ Πολωνικοῦ καταγωγῆς Πάπα; Φαίνεται πώς οἱ διάδοχοι τοῦ Στάλιν ὑπολογίζουν τώρα τίς ...Μεραρχίες τοῦ Πάπα!

Ἄς συνέλθουν ἐπομένως οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες καί γυναῖκες τοῦ Τόπου καί νά σταθμίσουν σοβαρά τίς εὐθύνες τους ἔναντι τοῦ παρόντος, μᾶ κυρίως ἔναντι τοῦ μέλλοντος. Ἀνοίγουμε τίς ἐθνικές μας καί ἐλεύθερες πόρτες μας γιά ἐπικίνδυνες περιπέτειες. Καί τόν κώδωνα τοῦ κινδύνου τόν κρούει ἓνας πασίγνωστα ἐλεύθερος καί ἀδέσμευτος ἀπό ὅλα τά κατεστημένα ἄνθρωπος, πού καί ὑπογράφει τό κείμενο.

Ἀλλά ἄς προστεθοῦν ἀκόμη μερικά: «Θά παρακολουθεῖ ἡ ἑλληνική κυβέρνηση μετά τή συναφή τῶν διπλωματικῶν σχέσεων, καλύτερα τό διάλογο τῆς Ὁρθόδοξου μέ τήν Καθολική Ἐκκλησία «δήλωση κ. Ράλλη». Δηλαδή δέν ἔχει ἐμπιστοσύνη ἡ Ἑλληνική Πολιτεία στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, πού γιά ἐθνική τιμή μας εἶναι καί Ἑλληνικό, γιά νά ἐνημερώνεται καί γιά νά βοηθάει ὅπου χρειάζεται καί ἐκεῖνο θά κρίνει; Δέ μᾶς ἔχει δώσει ἀποδείξεις τοῦ θαυμαστοῦ χειρισμοῦ του; Ἐτοιμάζουμε καί γιά ἐκεῖ ἐπεμβάσεις μας «σοφές καί σωτήριες»; Καί ἄλλες πάλι θέσεις ἀποδυναμισμού τοῦ ὀγκώδους

άγωνα του; Θυμίζω την καταστροφική επιχείρηση επί χούντας να ανακηρυχθεί ο εκλεκτός της πρώτος Αρχιεπίσκοπος σε «Πατριάρχη των Ελλήνων»... και τις διενέξεις του με τον μεγάλο Πατριάρχη Αθηνάγορα. Αλλά και αυτήν ακόμα την πρόταση του νυν και δεύτερου της χούντας Αρχιεπισκόπου μας περί Κέντρου των Εκκλησιών της Ευρώπης, που έσπευσε να αποδεχθεί η Ρώμη και άλλοι τινές, με σιωπή όμως της Κωνσταντινουπόλεως, και που φαίνεται πως έγινε μόνο για να βοηθήσει και η Εκκλησία μας, με παράλληλες γραμμές, την κυβερνητική προσπάθεια στην οικονομική και πολιτική μας ένταξη στα Ευρωπαϊκά. (Δέν φαλκιδεύεται το Κέντρο της Ορθόδοξίας που άνοιξε και λειτουργεί ήδη θαυμάσια στη Γενεύη το Οικουμενικό Πατριαρχείο; Ίσως και οι τρόποι των διαλόγων μας με τους άλλους χριστιανούς και η συνοχή στη λειτουργία του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών;).

Οι αντιρρήσεις δεν είναι – ως ξανατονιστεί – προϊόν στενοκεφαλιάς και παράλογης φοβίας. Και είναι κρίμα που η Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος είναι χωρισμένη σήμερα σ' αυτό το τεράστιο σημασία θέμα, ενώ άλλοτε με τη συνοχή της εξουδετέρωνε τις απόπειρες των διπλωματών μας και τινων πολιτικών και το χειρότερο, που έχει εξευτελισθεί στα μάτια του Κοινού και από λάθη τακτικής της σε πολλά θέματα και από τα τελευταία παθήματά της σκανδαλισμού, που δεν μπορεί να ξέρει κανείς μήπως δεν είναι σύμπτωση απλή ή άθροια αποκάλυψή των...

Αλλά ακόμη και η επίσημη δήλωση για την απόφαση να συναφθούν οι διπλωματικές σχέσεις με το Βατικανό σε ημέρες κρίσεως γενικότερης τοπικών συμφερόντων με ξένα μπερδέματα, ώστε η κοινή γνώμη να αιφνιδιαστεί και να μην γίνει δυνατό να διαφωτισθεί σωστά και να πει το λόγο της είναι όμαλή περίπτωση και έντελως τυχαία;

Παρά ταύτα, επειδή δεν έχει τελεσιδικία συντελεσθεί το κακό, ως επικρατήσουν ορθότερες κρίσεις και ως ματαιωθούν ή τουλάχιστον αναδληθούν οι πράξεις. Τέλος δέ νομίζω πως είναι καθησυχαστικές οι διαβεβαιώσεις πως δέ θα διαπιστευθεί σε μας Νούντιος Παπικός αλλά Προνούντιος! Τό κέρδος; Προς τό παρόν (γιατί ποιος διαβεβαιώνει πως κι αυτό αύριο θα αλλάξει με μία προαγωγή) δέν θά καταλάβει στην Αθήνα ο Πρεσβευτής του Βατικανού τη θέση, μόνιμα, του Πρύτανη του Διπλωματικού Σώματος!

Και τέλος στην κρίση που διέρχεται στα χρόνια μας η Ελληνική

Ορθόδοξη Εκκλησία, που αναμφίβολα έχει προσφέρει κάποιες θετικές υπηρεσίες, ιδίως με τους άγνους κληρικούς στα λαϊκά στρώματα, όπως και παλαιά στις μεγάλες εθνικές υποθέσεις, χρειάζεται βοήθεια και όχι παραγκωνισμούς, με ... αντικαταστάσεις της με άλλες αμφιβολής λαϊκότητας προβολές έμμεσης μ' αυτήν συγκρίσεως. Γιατί μή λησμονιέται, ότι η αξιοσημείωτη ανάδειξη μερικών ιερωμένων Καθολικών στην Ισπανία και στη Λατινική Αμερική που συμπαραστέκονται ζωηρά σε απελευθερωτικά κινήματα δέν είναι ο κανόνας των Καθολικών. Τη Γραμμή δέν την καθιερώνει ο θαυμαστός «Καμάρα», αλλά η κούρια και τό κονκλάβιο της Ρώμης. Και στα εκκλησιαστικά και στα πολιτικά της.

Ο Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Πυρουνάκης.

ΠΕΡΙ ΚΟ.ΔΗ.ΣΟ

● Σέ γράμμα του άναγνώστη μας Φ. Ντεριζή αναφέρονται οι δύο έπιστολές που ακολουθούν. Η πρώτη, από έναν συνδικαλιστή τραπεζιτικό, ασχολείται με τό θέμα των ύψηλομισθων:

Κύριε Διευθυντά,

Σάν μόνιμος άναγνώστης του περιοδικού σας, έχω νομίζω τό δικαίωμα νά... διεκδικήσω λίγες γραμμές της στήλης «διάλογος» χάριν του... διαλόγου απ' τη μία κι απ' την άλλη για νά θέσω την άλλη όψη του νομίσματος σχετικά μ' όσα έγραψε ο κ. Φώτης Ντεριζής στο ύπ' αριθμ. 123 τεύχος σας.

Στά σημεία που αναφέρεται σε διάφορα Κόμματα και Κινήσεις δέν θά του άπαντήσω, γιατί είναι αναφαίρετο δικαίωμά του νά πιστεύει σ' όποιο Κόμμα θέλει και νά κρίνει άνάλογα με τις άντιλήψεις του, καθώς και με όσα αισθάνεται ότι ταυτίζονται με τις επιδιώξεις του. Άλλωστε κι ο ίδιος για τά Κόμματα ή Κινήσεις που νομίζει ότι τόν εκφράζουν, χρησιμοποιεί τό ρήμα «διαισθάνθηκα» κι όχι τό ρήμα «πίστηκα» ή «καταστάλαξα». Παρ' όλ' αυτά δέν θά επιμείνω, γιατί ο καθένας μπορεί νά υποστηρίξει – έστω – κι αυτό που μόνο τό διαισθάνεται.

Σέ άλλα σημεία θέλω νά έπιστήσω την προσοχή του κ. Ντεριζή και νά τόν προβληματίσω – άν μου επιτρέπει – με στοιχεία που ξέρω ότι είναι σωστά. Και

λέω «ξέρω» κι όχι «νομίζω», επειδή δέν θ' αναφέρω εκτιμήσεις και κρίσεις, αλλά μόνο στοιχεία.

Γράφει ο κ. Ντεριζής, ότι υπάρχει ο θεσμός των ύψηλομισθων και των χαμηλομισθων, πράγμα που είναι κοινωνική αδικία κλπ. Έδώ ο κ. Ντεριζής απομονώνει ένα μεγάλο τμήμα της κοινωνίας και άγνοεί ένα άλλο. Μιλάει σάν νά υπάρχουν στην κοινωνία μόνο εργαζόμενοι, ύψηλομισθοι και χαμηλομισθοι, όποτε μιά έξίσωση μεταξύ τους θά έφερεν τό ποθητό άποτέλεσμα της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Συμβαίνει όμως κάτι τέτοιο; Δέν συμβαίνει.

Στην κοινωνία υπάρχουν κι οί έφοπλιστές κι οί βιομήχανοι κι οί τραπεζίτες κι οί μεγαλέμποροι που κερδίζουν εκατομμύρια. Αυτούς ο κ. Ντεριζής δέν τους αναφέρει καθόλου. Κι ως τό δούμε αναλυτικότερα.

Υπάρχει ένας χαμηλόμισθος με 12.000 μισθό, ένας ύψηλόμισθος με 30.000 κι ένας βιομήχανος με 1.000.000 εισόδημα.

Αν τώρα ο μισθός του ενός αύξηθεί από 12.000 σε 20.000 και του άλλου μειωθεί από 30 σε 22.000, νομίζει ο κ. Ντεριζής ότι έπληθε ή κοινωνική δικαιοσύνη; Ο βιομήχανος εξακολουθεί νά παραμένει στο εκατομμύριό του και όπωσδήποτε θά κρυφογελάει με την έξυπνάδα του νά δάλει τους εργαζόμενους νά τσακώνονται μεταξύ τους και ν' αφήνουν αυτόν στην ήσυχία του. Τό πρόβλημα λοιπόν δέν βρίσκεται άνάμεσα στις διάφορες κατηγορίες εργαζόμενων, αλλά άνάμεσα σ' όλους τους εργαζόμενους απ' την μία και τους μεγαλοκεφαλαιούχους απ' την άλλη. Αυτοί είναι τελικά ή άλλη πλευρά του λόφου.

Γράφει παρακάτω ο κ. Ντεριζής: «... την ένοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων σ' ένα, δύο ή τέσσερα τό πολύ, ώστε νά λείψει ή σημερινή κατάφορη αδικία με κατηγορίες μισθωτών που παίρνουν σύνταξη 120, 130 και 150% του μισθού τους».

Έδώ είναι όλοφάνερο ότι ο κ. Ντεριζής έχει πέσει θύμα της κυβερνητικής προπαγάνδας. Κανείς δέν παίρνει τέτοια σύνταξη. Κι άν συμβαίνει κάτι τέτοιο, συμβαίνει μόνο σ' όρισμένες συντάξεις που δέν αναπροσαρμόζονται, όποτε αυτό τό 120% κλπ.,

είναι έντελως πλασματικό και σ' ένα, δύο χρόνια έχει πέσει στο 85% και πάει λέγοντας. Όταν άκούτε λοιπόν κ. Ντεριζή για συντάξεις 120% νά ξέρετε ότι πρόκειται για εκμετάλλευση μιάς πλασματικής κατάστασης που προσφέρεται για δημαγωγία, αλλά πολύ απέχει απ' την πραγματικότητα. Απόδειξη: οί τραπεζοϋπάλληλοι της Έμπορικής αυτές τις μέρες αγωνίζονται ν' αλλάξουν τό συνταξιοδοτικό τους καθεστώς παρ' όλο που έμφανίζονται απ' τό άρμόδιο Υπουργείο σάν κάτοχοι του 150%. Κι όμως ζητάνε τακτοποίηση του συνταξιοδοτικού τους καθεστώτος, ώστε νά εξασφαλίσουν τό 100%. Λέτε νά θελαν κάτι τέτοιο άν απολάμβαναν τό 150%; Άρα λοιπόν όσοι προβάλουν τέτοια ποσοστά, παραλείπουν σίγουρα κάποια συνιστώσα τόσο σημαντική, που θ' άλλαζε την φορά της συνισταμένης. Άλλά εύτυχώς υπάρχει κι ή απλή λογική.

Αυτά λοιπόν κι εύχαριστώ για την δημοσίευση των απόψεών μου.

Φιλικά

Νίκος Γεωργακόπουλος

Αντιπρόεδρος Συλλόγου Υπαλλήλων Έμπορικής Τράπεζας.

Υ.Γ. Οί λόγοι που αναφέρω τό άξιωμα που μου έμπιστεύτηκαν οί συνάδελφοί μου είναι δυό: 1. Για νά είναι υπόψη ότι αυτά που γράφω για τις συντάξεις είναι έγκυρα κι ύπεύθυνα. 2. Για νά γίνει κατανοητό ότι σάν συνδικαλιστής είχα χρέος νά άντιμετωπίσω σωστά τη διασπαστική εργοδοτική – και γιατί όχι «πονηρή» – θεωρία περί ύψηλομισθων και χαμηλομισθων, όπως άλλωστε κι ο κάθε εργαζόμενος.

Ακόμα: Για τις συντάξεις κάθε κατηγορία πληρώνει και τό άνάλογο ασφάλιστρο.

Επίσης: Επειδή πολλές φορές μέσα στο κείμενο αναφέρω τό όνομα του κ. Ντεριζή, θέλω νά διευκρινίσω ότι τό κάνω από διάθεση συνομιλίας και φιλικής άντιμετώπισης κι όχι γι' άντιπαράθεση. Άλλωστε με τόν κ. Ντεριζή δέν έχουμε τίποτα νά χωρίσουμε. Είμαστε κι οί δυό εργαζόμενοι κι απ' άλλου έρχεται ή εκμετάλλευση κι όχι από μας. Έτσι κ. Ντεριζή;

Και πάλι εύχαριστώ Ν.Γ.

Κάθε Κυριακή

Εξορμηση

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣΙΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

● **Η δεύτερη, ασχολείται με τις πολιτικές αναφορές**

Κύριε Ντεριζή,

Λυπάμαι, αλλά θά σάς στεναχωρέσω λίγο. Γράφετε ότι ανήκετε «σ' εκείνους τους πολίτες που έχουν σταθερές πολιτικές αρχές, άλλ' άσταθή πολιτική τοποθέτηση». Θά μοιάζουν πολύ δογματικά αυτά που θά πω αλλά δέν είναι, ετυχώς για μένα και δυστυχώς για σάς.

Λάθος πρώτο: Δέν έχετε άσταθή, αλλά σταθερότατη πολιτική τοποθέτηση. Συντηρητικός και πολύ μάλιστα, έστω κι αν φαίνεται με μία πρώτη ματιά, του τύπου «μή μου τους κύκλους τάραπτε», αιώνιο παράδειγμα ώχαδερφιστή Έλληνα που μία ζωή κυνηγάει νά «πιάσει την καλή» - τά γράφει κι ο Χατζής στο ίδιο τεύχος - τό ύπ' αριθμ. 123 - αυτά.

Λάθος δεύτερο: Άν σάν κύριο πρόβλημά σας βάζετε τή λογική των ποσοστών, των μισθολογικών διαφορών κλπ., κλπ., είλικρινά δέν μπορώ νά καταλάβω πού βλέπετε και τις «σταθερές πολιτικές αρχές» - λίαν ώφελιμιστικά, άρα και εύάλωτοι, γάρ.

Ά, και κάτι άλλο. Λιγάκι πιο προσεκτικός στίς κρίσεις σας για τό ΠΑΣΟΚ (Άβέρωφ άνησυχούντα μου θυμίσατε κομμάτι). Γιατί τόσος φόβος για τό τί θά έπακολουθήσει τήν άνοδό του στην έξουσία; (άλήθεια, τί;) Μπορεί βέβαια νά μήν μπορέσει ποτέ τό ΠΑΣΟΚ νά πατρонаρει (sic) 1.000.000 (!) οίκογένειες, όπως τό ΚΟΔΗΣΟ, αλλά μία κάποια δύναμη στο λαό τήν έχει τέλος πάντων...

Πάντως ήκιστα εύηχος ο ρόλος πού διαλέξατε για τό ΚΟΔΗΣΟ (ό νοών, νοεϊτω).

Γιώργος Δ.
Φοιτητής ΦΜΣ

Η «ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ»

● **Ο Σ.Κ. - πού επιθυμεί λόγω θέσεως τήν άνωθυμία - γράφει άπ' άφορμή σχολίου μας για τήν Ν.Δ.:**

Άγαπητό ANTI,

Ξεκινώ πάντα τό διάβασμα του κάθε τεύχους σου από τό κύριο άρθρο και αυτό γιατί πιστεύω ότι όχι μόνο άναφέρει τό πιο ούσιώδες γεγονός του δεκαπενθημέρου, αλλά και διότι τό άναλύει - διαπραγματεύεται - σωστά.

Στό τχ. 125 και με τίτλο «Νέα Δημοκρατία»: Ιστορία και παρόν» επιχειρείται ή άνάλυση του πρόσφατου συνέδριου της Χαλκιδικής παρουσιάζοντας το σάν ένα έγχείρημα εκδημοκρατισμού της άστικής μας Νέας Δημοκρατίας».

Τό άρθρο πού άρχίζει με μία άναφορά στην μετά τον εμφύλιο πολιτική μεταμόρφωση της νικήτριας παράταξης - ένα παρελθόν πού φαίνεται νά θέλει νά άπωθή-σει ή Ν.Δ., καταλήγει στο ότι τό κόμμα του Καραμανλή προσπαθώντας νά βρει τον έαυτό του πέρα από τις πιέσεις των «δυναμικών τομέων του κρατικού μηχανισμού» άνακάλυψε τή λύση «κόμμα σάν πολιτικό έργαλείο πού καθορίζει αυτό τήν άκολουθητέα πολιτική».

Πρέπει λοιπόν νά χειροκροτήσουμε τό νέο αυτό «ριζοσπαστικό φιλελευθερισμό» πού διακηρύχτηκε στη Χαλκιδική και διαφημίστηκε από τά μέσα μαζικής άποδλάκωσης, όπως χειροκροτήσαμε κατά τό παρελθόν πολυάριθμες έξαγγελίες της κυβέρνησης όπως λύση του ενεργειακού - εκδημοκρατισμό του κρατικού μηχανισμού - έλεγχο τιμών και πληθωρισμού - αποκέντρωση πρωτεύουσας κτλ;

Και αυτά τή στιγμή πού ή κυβέρνηση:

- Στόν έργατικό χώρο συνεχίζει τή διασπαστική πολιτική της με τήν ΓΣΕΕ και ΕΚΑ περιτριγυρισμένες από ένα σωρό σωματεία - σφραγίδες, φθάνοντας πολλές φορές μέχρι τήν κατάργηση αυτού του δικαιώματος της άπεργίας.

- Στόν οικονομικό τομέα δέν μπορεί νά τιθασεύσει τον πληθωρισμό.

- Στην δημόσια ζωή καταργώντας ούσιαστικά τήν Τοπική Αυτοδιοίκηση επιβάλλει τό «τρομοκρατικό νομοσχέδιο» και διατηρεί τους χουντικούς μηχανισμούς στίς Δημόσιες Υπηρεσίες, Στρατό και Σώματα Άσφαλείας.

- Στόν εκπαιδευτικό τομέα χορηγεί κονδύλια πείνας, ενώ προχωρεί στην έφαρμογή του 815 στα Πανεπιστήμια.

- Στόν άγροτικό χώρο δέν μπορεί νά έξασφαλίσει τήν διάθεση των προϊόντων των άγροτών μας, ούτε νά τους κατοχυρώσει με άνεκτές τιμές άσφαλείας.

Τήν ίδια ώρα, ενώ γινότανε τό Συνέδριο, ή κυβέρνηση:

- Έξαπέλυε τά ΜΑΤ στην Άγία Βαρβάρα και πρόδινε σε συλλήψεις και δίκες για νά σπάσει τήν συμπαράσταση στην άποχή πείνας του άπόδλητου μαθητή.

- Δεχότανε τις κατηγορίες του κ. Ζίγδη ότι άρνεϊται νά συζητησει στη Βουλή για τό «σκάνδαλο πετρελαίου».

- Μεθόδευε τή διάσπαση της άπεργίας των Έκπαιδευτικών με κάθε είδους πιέσεις, άπολύσεις και οικονομικές περικοπές - ενώ τό προεδρείο της ΟΛΜΕ έσύρετο στα δικαστήρια.

Και άναρωτιέμαι τί θά 'πρεπε νά κάνει ή Ν.Δ. για νά διατηρήσει τήν προπέρσινη έκλογική της

πελατεία έν όψει της μεταπήδησης του Καραμανλή στην προεδρία και των όψιμων εκλογών πού άρχισαν νά φαίνονται στον όρίζοντα; Μήπως νά προωθήσει τον Άβέρωφ στην άρχή; Και ποιός δέν τό καταλαβαίνει άραγε ότι αυτό θά αποτελούσε τήν καταστροφή της;

Διότι ή πόλωση μπορεί νά μήν επιδιώκεται από τήν Άριστερά, αλλά συγχρόνως δέν ώφελει ούτε τή Δεξιά.

Άπό τή στιγμή πού έπιστρέφει ο Καραμανλής από τό Παρίσι ήθελε νά φορά τό φωτοστέφανο του δυτικοευρωπαϊστή φιλελεύθερου ήγέτη και μία από τις μεγαλύτερες προσπάθειες του κόμματος του τον τελευταίο καιρό είναι ο προσεταιρισμός των κεντρώων βουλευτών.

Στην Χαλκιδική, καλλιέργηθηκε ή έντύπωση ότι ή Ν.Δ. μπορεί νά δουλέψει σάν φιλελεύθερο άστικό κόμμα, πέρα από μεγαλοσυμφέροντα. Αυτή τήν έντύπωση τή θεωρώ σάν κίνηση-παγίδα στο παιχνίδι της Δεξιάς. Μιάς Δεξιάς πού έχει κατά καιρούς έκφραστεί τό ίδιο καλά από τον Παπάγο, όσο και κρυφθεί πίσω από τον Παπανδρέου του '44 - προσπάθεια χωρίς ούσιαστικό αντίκρουσμα, άναγκαία όμως για τήν άυτοσυντήρηση της Ν.Δ. στους δύσκολους καιρούς πού περνά με τά συνεχώς άύξανόμενα άνεπίλυτα προβλήματα.

Μιάς «Νέας Δημοκρατίας» πού λίγο μάς πείθει ότι διαφέρει από τήν παλιά ΕΡΕ, όταν με τό ένα χέρι έγκαθιδρύει τό κράτος της Δεξιάς και με τό άλλο άναζητεί φιλελεύθερο προσώπειο.

Εύχαριστώ
Σ.Κ.

● **Στό ρεπορτάζ (σσ. 14-17), αλλά και στο κύριο άρθρο (σ. 3) προσπαθήσαμε νά δείξουμε τις άντιφάσεις του έγχειρήματος πού έπαγγέλλθηκε τό 1ο συνέδριο της Ν.Δ. Χωρίς νά ξεκινούμε με α priori θέσεις, κλείναμε αυτό τό άρθρο ως εξής:**

«ΒΕΒΑΙΑ ή «δεξιά πτέρυγα» της Ν.Δ. ήττήθηκε. Τό αν αυτή ή ήττα έπαληθεύει τή «στροφή», αυτό έξαρτάται κι από τό κατά πόσο αυτή ή κομματική ήττα μεταφραστεί και σε μία άπώλεια θέσεων πού κατέχει ή πτέρυγα αυτή στον κρατικό μηχανισμό. Αυτό και άλλα ζητούμενα, όπως π.χ. τό πώς θά άντιμετωπίσει ο «ριζοσπαστικός φιλελευθερισμός» τήν άύξανόμενη κοινωνική ένταση, είναι στοιχεία πού άνοίγουν ένα νέο κεφάλαιο, με πολλά έρωτηματικά, για τό έγχείρημα εκδημοκρατισμού της άστικής μας Νέας Δημοκρατίας».

Πού βρήκε τά χειροκροτήματα ο φίλος Σ.Κ.;

anti

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Άθήνα 601
Τηλ: 732.713 - 732.819

- Έκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131, Άθήνα 601.
- Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΤΡΥΦΩΝ ΛΥΓΟΥΡΑΣ
Βασ. Άλεξάνδρου 26, Περιστέρι
- Καλλιτεχνική επιμέλεια:
ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΠΟΥΡΙΔΗΣ
- Μοντάζ:
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ
- Διαφημίσεις:
ΜΠΟΥΛΗ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ.
Βασ. Άλεξάνδρου 2, Χίλτον.
Τηλ. 748.314 - 713.604.
- Άναπαραγωγή φίλμς:
Γραφικές Τέχνες «STUDIO» - Κ. Ρούσσος
Λεωφ. Άλεξάνδρας 194 - Τηλ. 64.62.590
- Έκτύπωση:
Έργοστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ίασιου 5, Περιστέρι. Τηλ. 57.22.201.

- Κάθε ένυπόγραφο άρθρο έκφράζει τήν προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δέν έπιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Έσωτερικού

Έξαρ. 320 δρχ. - Έτήσια 640
Έτήσια Όργανισμών,
Τραπεζών, κλπ: 1.500 δρχ.
Για φοιτητές έκπτωση 15%

Έξωτερικού

Εύρώπη - Μεσογ. χώρες:
έξάμηνη: άπλή δολ. 15
" άεροπ. δολ. 17
έτήσια: άπλή δολ. 30
" άεροπ. δολ. 34
Η.Π.Α. - Καναδάς - Άν. Άσία:

έξάμηνη: άπλή δολ. 15
" άεροπ. δολ. 22
έτήσια: άπλή δολ. 30
" άεροπ. δολ. 44
Αύστραλία - Όκεανία:
έξάμηνη: άπλή δολ. 15
" άεροπ. δολ. 30
έτήσια: άπλή δολ. 30
" άεροπ. δολ. 60

- Έμβάσματα, έπιταγές:
ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 25
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ δρχ. 40

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
● για τά βιβλιοπωλεία
της Άθήνας:
Στά γραφεία του «ANTI»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732-713
● για τά βιβλιοπωλεία
Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Ν. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τοιμισκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

Κυκλοφορούν

ρεμπετική ιστορία .1

Περπινιάδης-Γενιτσάρης
Μαθιόνης-Λελακός

Κατά
χρονολογία

νεφέλη

ΕΡΙΚ ΧΟΜΠΣΜΠΑΟΥΜ

Οι ληστές

Έκδόσεις «ΝΕΦΕΛΗ»
Σόλωνος 94 - Τηλ. 360.77.44

ΜΠΕΡΤΟΛΤ ΜΠΡΕΧΤ

ΤΑ ΟΡΑΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΣΙΜΟΝ ΜΑΣΑΡ

νεφέλη

σχεδία

Λογοτεχνία, θεωρία & πράξη • κριτική

Βιβλιοπωλείο «ΒΕΓΑΣ»

Ίπποκράτους 4. Αθήνα

Θά βρείτε όλες τις εκδόσεις και τα
παλιά τεύχη του «ΑΝΤΙ».

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

2

ΒΑΣΙΛΗ Χ. ΜΑΚΗ

Διγενής Ἀκρίτας

Κείμενα

Μελέτη-σύνθεση

Ἐπικαιρότητα

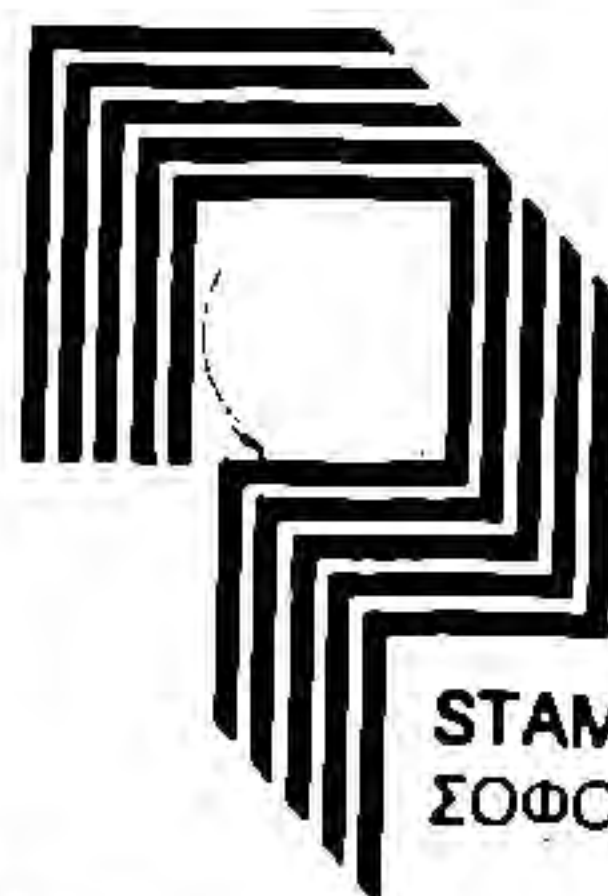

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 1 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 3636083 - 3607382.

ΡΥΛΑΖΙΝΟΣ

**Ειδικός
στα
νομίσματα
και
μοναδικός
στα
χαρτονομίσματα**

STAMPS and COINS

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 5, ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ: 32 10 577 - 32 10 384

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΛΑΡΟΣ

Από τὰ ἅπαντα τῆς κορυφαίας πεζογράφου
καί φεμινίστριας τῆς ἐποχῆς μας,

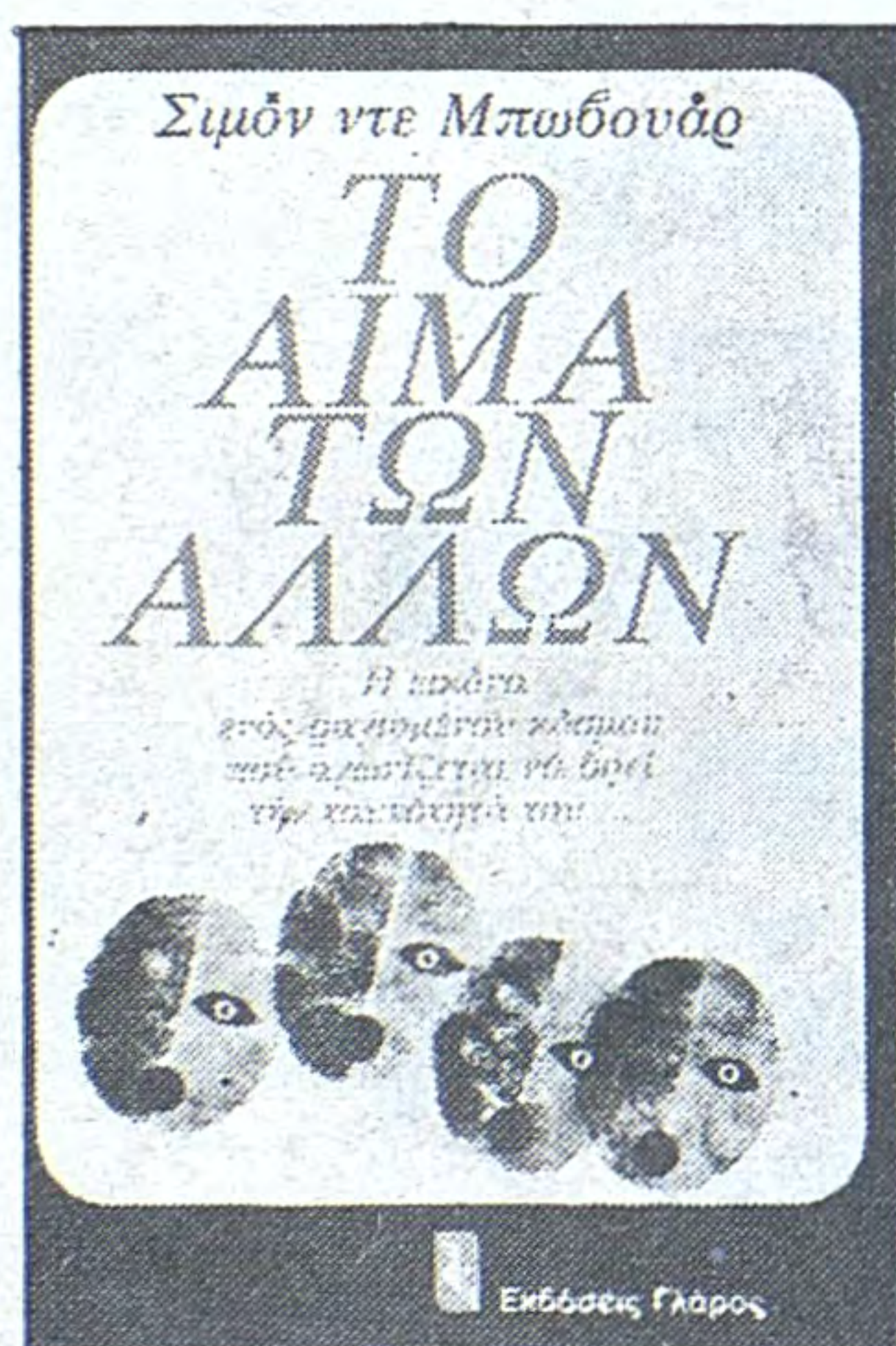
Σιμόν ντέ Μπωβουάρ

Προδομένη Γυναίκα

Η καλεσμένη

Τό αίμα των άλλων

Ένας πολύ γλυκός θάνατος

Ωραίες εικόνες

Ο μονόλογος μίας γυναίκας

Εκδοσεις Γλάρος

Κεντρική διαθεση-παραγγελίες: ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31.ΑΘΗΝΑ-142 ΤΗΛ. 36 18 457